

fjernundervisningstemperatur.dk

En rundspørge blandt elever og lærere på ungdomsuddannelser om erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen.

Udgivet af:

eVidenCenter - Det Nationale
Videncenter for e-læring
c/o Aarhus Business College
Sønderhøj 9
8260 Viby J
www.evidencenterinfo.dk

Tænketaenken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

juni 2020

Udarbejdet af:

Søren Lundsgaard Jørgensen, pædagogisk
konsulent, eVidenCenter
Anders Bolund Larsen, pædagogisk konsulent,
eVidenCenter
Michael Lund-Larsen, centerchef, eVidenCenter

Sebastien Bigandt, seniorkonsulent, DEA
Victor Severin Gram, projektassistent, DEA
Tobias Høygaard Lindeberg, udviklingschef, DEA
Sophie Moestrup Kristensen, konsulent, DEA
Maria Theresa Norn, analysechef, DEA

Forskningsmæssig sparring: Bent B. Andresen, lektor
Ph.d., DPU/Aarhus Universitet

INDHOLD

Sammenfatning	4
1. Indledning	17
2. Om undersøgelsen	18
3. Fagenes egnethed til fjernundervisning	28
4. Tidligere erfaring med og anvendelse af digitale teknologier i fjernundervisning	32
5. Gennemførelse af undervisning	37
6. Vejledning og læringsudbytte	56
7. Arbejdsindsats, motivation og trivsel	70
8. Perspektivering og læring af erfaringerne	97
Bilag: Spørgeskemaerne, som er anvendt i undersøgelsen	111

SAMMENFATNING

Denne sammenfatning opsummerer og perspektiverer resultaterne af en undersøgelse af erfaringer med nødundervisning under coronanedlukningen blandt lærere og elever på ungdomsuddannelserne¹. Undersøgelsen er gennemført i et samarbejde mellem eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring og Tænk tanken DEA.

I alt 12.352 elever og 1.866 lærere fra ungdomsuddannelserne har bidraget til en online rundspørge, som blev gennemført i perioden fra den 27. april til den 8. maj 2020². 55 institutioner tog imod tilbuddet om at deltage. Institutionerne omfatter samlet set 25 skoler med Erhvervsuddannelser, 22 skoler med EUX, 20 skoler med HF, 25 skoler med STX, 9 skoler med HHX og 8 skoler med HTX. Lærere og elever blev primært bedt om at forholde sig til de seneste to fulde undervisningsuger med fjernundervisning, men undersøgelsen omfattede også spørgsmål om deres oplevelse af den samlede periode med fjernundervisning under coronanedlukningen.

Undersøgelsens formål

Skoleledelser, lærere og elever har under COVID-19-udbruddet stået i en situation uden fortilfælde, som har krævet en betydelig og øjeblikkelig omstilling fra almindelig undervisning til nødundervisning på distance.

Omlægningen har ikke været en planlagt proces, der lå ikke en strategi med relevante anvisninger, der har kun været sporadiske erfaringer at bygge på, og de teknologiske muligheder har i mange tilfælde ikke været tilpasset til opgaven. Hverken skoleledelser, lærere eller elever har på forhånd kunnet forudse, hvilke udfordringer der skulle løses, og den kompetenceudvikling, der hidtil har været på området – og som i øvrigt kun ca. 1 ud af 4 lærere har gennemført – har ikke rettet sig mod en situation, hvor undervisningen er 100 pct. bundet op på digitale teknologier, men mod anvendelse af digital læring, hvor det giver mening.

Børne- og Undervisningsministeriet understregede allerede i [marts](#), at undervisning under coronanedlukningen har karakter af nødundervisning, som har et andet formål og andre rammer end den almindelige undervisning, og som derfor ikke kan vurderes med den samme målestok.

Formålet med denne undersøgelse har derfor ikke været at vurdere fjernundervisningen under coronanedlukningen ift. den almindelige undervisning, men at tage temperaturen mht. de tilgange og erfaringer, der har været under nedlukningen af skolerne. Mere præcist har undersøgelsens hovedformål været dels at pege på vigtige opmærksomhedspunkter ifm. den gradvise genåbning af ungdomsuddannelserne, dels at undersøge, hvad vi kan lære af erfaringerne med fjernundervisning under coronanedlukningen. Det gælder ikke mindst ift., hvordan skolerne forbereder sig på de længere skygger, som COVID-19 kan kaste over undervisningen, fx ved at delvis eller periodisk fjernundervisning kan blive et middel til at holde smittetrykket nede. Det gælder dog også ift. hvordan digitale teknologier og fjernundervisning i højere grad end i dag og på hensigtsmæssig vis kan anvendes i undervisningen.

¹ Undersøgelsen omfatter også vokseneftersuddannelse (fx AMU, FVU og AVU) fra ungdomsuddannelsesinstitutionerne, men svarene fra disse uddannelser er ikke medtaget i nærværende rapport.

² Der er medtaget 150 indkomne elevbesvarelser mellem den 8. og 10. maj 2020.

Det overordnede billede, som undersøgelsen tegner

Ungdomsuddannelserne skulle med meget kort varsel få en undervisningssituation til at fungere uden den grundlæggende præmis, systemet hidtil har fungeret på – nemlig det fysiske fremmøde og samvær som grundlag for læring. Uddannelsesinstitutionerne skulle i nedlukningsperioden levere nødundervisning ved hjælp af digitale teknologier.

Undersøgelsen viser, at den enkelte lærer især i den første tid har skullet løse denne udfordring selv med de forhåndenværende muligheder for undervisning med tilgængelige og kendte digitale teknologier.

I det følgende tegner vi et bredt billede af undervisningen under coronanedlukningen på baggrund af svarene på undersøgelsens spørgsmål og de utroligt mange kommentarer, som både lærere og elever har bidraget med. Billedet er en fortolkning, som i den reelle virkelighed har mange afvigelser. Men billedet kan være med til at sætte en forståelsesramme for denne rapports mange tal og forklaringer.

Langt de fleste lærere har ikke haft adgang til eksisterende planlagte digitale undervisningsforløb i deres fag. Derfor er den første periode med undervisning kendetegnet ved, at eleverne er blevet stillet opgaver, som de skulle løse enkeltvis eller i grupper og aflevere til bedømmelse. Undersøgelsen indikerer desuden, at mangelfuld koordinering mellem lærerne på de enkelte skoler har medført, at lærerne i mange tilfælde har stillet rigeligt med opgaver indenfor deres fag for at sikre, at eleverne havde nok at se til i den afsatte undervisningstid. Derfor angiver en stor gruppe af eleverne også, at de føler, at arbejdsbelastningen under coronanedlukningen har været en del større end normalt. En medvirkende årsag har givetvis været, at lærerne – efter elevernes opfattelse – generelt også har haft svært ved at udtrykke deres forventninger til eleverne. Lærerne er vant til at udtrykke og uddybe deres forventninger i forbindelse med fysisk tilstedeværelse. Når denne mulighed forsvinder, er det langt sværere at sikre sig, at den enkelte elev har forstået oplægget.

De mange opgaver skulle også rettes, så eleverne kunne få feedback. Det er givetvis en medvirkende årsag til, at lærerne i vid udstrækning giver udtryk for, at deres arbejdspress er øget væsentligt under coronanedlukningen. Men på trods af dette oplever eleverne alligevel generelt, at de har fået mindre feedback og vejledning, end de har været vant til. Lærerne har simpelthen ikke haft mulighed for at give feedback på alle de opgaver, de har stillet eleverne.

Rigtig mange lærere har taget digitale videokonferencer i brug for at etablere en erstatning for tabet af det fysiske klasserum. Men lærerne oplever, at det er sværere at aflæse elevernes motivation og stemningen i klassen, når de ikke er fysisk sammen med eleverne. Lærerne giver derfor udtryk for, at det generelt er sværere at vurdere elevernes motivation, arbejdsindsats og læringsudbytte under coronanedlukningen, end de er vant til. Alligevel vurderer lærerne, at eleverne bredt set er mindre motiverede og lærer mindre. Dette problem forstærkes af, at eleverne også efter egen opfattelse mister motivation, efterhånden som tiden går. Det skyldes bl.a., at de savner samværet med deres kammerater. Og de oplever på samme måde som lærerne, at det er umuligt fuldt ud at erstatte det fysiske samvær med kontakt via digitale medier.

Både lærerne og eleverne vurderer, at undervisningen bliver mere ensformig mht. den måde, den gribes an på under coronanedlukningen.

Efterhånden som mange lærere erkender disse problemstillinger, begynder lærerne at tænke i nye baner for deres undervisning, og der opstår mange idéer, som dog ikke alle har kunnet realiseres – fordi lærerne enten ikke har haft de nødvendige forudsætninger eller den nødvendige tid.

En gruppe elever, som måske ikke trives så godt i den almindelige undervisning, vurderer både selv og vurderes også af lærerne at have udbytte af undervisningsformen under coronanedlukningen. Det er de "stille elever" – de elever, der har brug for mere ro for at kunne koncentrere sig, gerne arbejder lidt mere alene og ikke udstiller sig selv i klasserummet. De føler selv – hvilket også erkendes af lærerne – at de får et større udbytte af undervisningen, end de gør normalt. Til gengæld opleves undervisningen sværere og udbyttet mindre af den gruppe elever, der vurderer sig selv som fagligt udfordrede. De kan bedre "gemme sig" under fjernundervisningen, erkender lærerne.

Vi har ikke spurgt skolelederne om deres opfattelse af situationen, men undersøgelsen antyder, at skoleledelserne må have haft svært ved at følge med i, hvad der sker i undervisningen. En stor del af lærerne giver udtryk for, at de har haft stor gavn af videndeling med kollegaer, skolens retningslinjer for undervisningens gennemførelse og i det hele taget det at kunne støtte sig til andre – uanset om det er organiseret af skoleledelsen eller af initiativrige kollegaer.

Eleverne har generelt set under coronanedlukningen oplevet et mindre læringsudbytte af undervisningen, men undersøgelsen tegner et nuanceret billede af erfaringerne fra nedlukningsperioden, der rummer udfordringer, men også lyspunkter, omstændighederne taget i betragtning. Spørgsmålet er derfor, hvordan vi bedst bygger videre på de mange erfaringer, skolerne har gjort sig under nedlukningen.

Ungdomsuddannelsessystemet er nu i en situation, hvor alle lærere har kendskab til en undervisningsform baseret på digitale teknologier. Lærerne – samt eleverne og skoleledelserne – har haft en stejl læringskurve. Og de løbende omstillinger og justeringer i undervisningen har hævet grundniveauet for lærernes viden og erfaring på området. Da lærerne generelt samtidig peger på, at de kan bruge deres erfaringer fremadrettet, og at fjernundervisning i mange sammenhænge er velegnet til undervisning i deres fag, er der opstået et unikt perspektiv ift. videreudvikling af brugen af virtuel undervisning på ungdomsuddannelserne, hvor det kan give mening.

Undersøgelsen peger på en række anbefalinger til skolernes videre arbejde med digitale læringsredskaber og fjernundervisning, både ift. at fremme øget og hensigtsmæssig brug heraf i den normale undervisning og ift. at forberede skolerne på fortsatte konsekvenser af coronaepidemien for undervisningen. De identificerede udfordringer og mulige læringspunkter herfra beskrives nærmere nedenfor efter en mere detaljeret præsentation af hovedresultaterne fra undersøgelsen.

Fjernundervisningen under coronanedlukningen er lykkedes takket være omstillingsparathed og en massiv indsats fra lærere, skoleledelser, elever og forældre

Lærernes arbejdsindsats er øget under coronanedlukningen, og den oplevede balance mellem arbejde og privatliv forringet. 7 ud af 10 lærere har i nogen eller højere grad arbejdet flere timer, end de plejer. Andelen af lærere, som vurderer, at de i højere grad har arbejdet flere timer end normalt, er større blandt lærere uden hjemmeboende børn (45 pct.) sammenlignet med lærere med hjemmeboende børn (29 pct.).

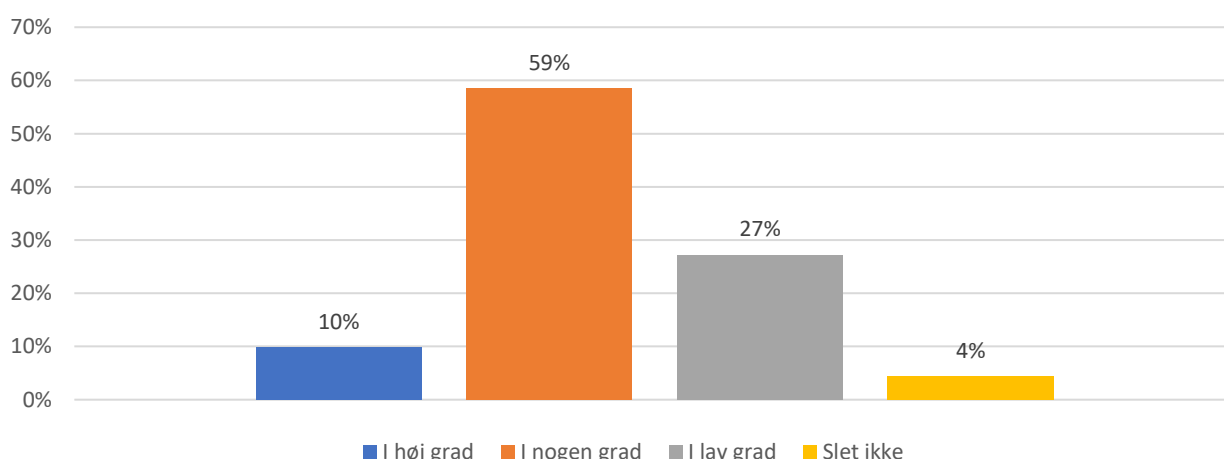
8 ud af 10 lærere har desuden i nogen eller høj grad følt sig mere udfordret af deres arbejde under nedlukningen. Dertil kommer, at lidt over halvdelen af lærerne i nogen eller høj grad har manglet en god balance mellem arbejdslivet og privatlivet.

Lærerne har dog generelt følt sig godt understøttet af skolerne. 98 pct. af lærerne har oplevet mindst i nogen grad at have adgang til relevante digitale værktøjer, og flere end 8 ud af 10 lærere oplever i nogen eller høj grad at have modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen og at have haft viden om brugen af og et godt kendskab til egnede digitale teknologier.

Flere end 7 ud af 10 har oplevet, at skolen har støttet med vejledning om brug af digitale teknologier og organiseret videndeling mellem kolleger.

De fleste lærere vurderer, at de fag, de underviser i, er egnede til fjernundervisning – særligt hvis de har tidligere erfaring med fjernundervisning/digital undervisning. 7 ud af 10 lærere vurderer, at fjernundervisning i nogen eller høj grad er egnede til de fag, de har undervist i under nedlukningsperioden (se figur 1).

Figur 1. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.842. 24 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Der er variationer på tværs af uddannelserne, når det gælder lærernes vurdering af fagenes egnethed til fjernundervisning. Der er dog ikke et klart billede, når man sammenligner mere praksisrettede uddannelser og boglige uddannelser. Fx er gruppen af undervisere, der vurderer, at deres fag ikke er egnet til fjernundervisning, lige stor på EUD og STX. Dertil kommer, at mere boglige fag (fx dansk og engelsk) ikke overraskende generelt vurderes mere egnede til fjernundervisning end fag, der indeholder laboratoriearbejde og eksperimentelt arbejde (fx kemi og teknologi).

Lærernes tidligere erfaring med fjernundervisning har betydning for deres vurdering af fagets egnethed til fjernundervisning. Det er værd at bemærke, at lærere uden tidligere erfaring med undervisning, der gennemføres helt eller delvist som fjernundervisning, er mindre tilbøjelige til at vurdere deres fag egnet til fjernundervisning, end kollegaer, som har tidligere erfaringer at trække på. 3 ud af 4 lærere har ikke erfaring med fjernundervisning. Dette understreger betydningen af praktisk uddannelse i og erfaring med fjernundervisning for indsatsen for at veksle meningsfuldt mellem tilstedeværelsesundervisning og fjernundervisning.

Mange lærere har udvist betydelig kreativitet og opfindsomhed i forbindelse med omstillingen til fjernundervisning. Fjernundervisning har medført vanskeligere betingelser for at gennemføre undervisningen, men her har flere lærere med kreativitet og opfindsomhed formået at lave tiltag for at afvikle undervisningen på alternativ vis. Det gælder fx i de fag, som indeholder eksperimentelt arbejde, hvor køkkenet er taget i brug til lave at simple forsøg. I et fag som biologi har eleverne fået opgaver, som har sendt dem ud i naturen, og i idræt er der eksempler på, at eleverne har skullet inddrage stranden og havet.

Eleverne har også ydet en større arbejdsindsats. 6-7 ud af 10 elever angiver, at de har brugt flere timer på skolearbejdet, end de normalt gør. Den opfattelse deles dog ikke af lærerne, hvor 5 ud af 10 lærere vurderer, at elevernes arbejdsindsats er blevet ringere under coronanedlukningen. Dog angiver de fleste lærere også, at det under coronanedlukningen er blevet sværere for dem at vurdere elevernes arbejdsindsats. En mulig forklaring på forskellen i lærernes og elevernes opfattelse af elevernes arbejdsindsats kan være, at meget af undervisningen har haft karakter af opgaver, som lærerne har stillet til eleverne, og ofte i rigelige mængder og med mangelfuld koordinering af opgavemængden lærere og fag i mellem. Dette uddybes nærmere nedenfor.

Mange forældre støtter op om skolearbejdet ifm. fjernundervisningen. Flere end 6 ud af 10 elever, som er under 18 år, har i nogen eller høj grad oplevet støtte til deres skolearbejde fra deres forældre.

Undervisningen under coronanedlukningen er mere ensformig end den ordinære undervisning, og det har betydning for elevernes læringsudbytte

Fjernundervisningen har været præget af mange afleveringsopgaver. Ifølge både lærere og elever har fjernundervisningen under coronanedlukningen i vid udstrækning bestået af faglige oplæg fra lærerne, fx via videokonferencer, og efterfølgende opgaveløsning for eleverne – enten enkeltvis eller i grupper. Videntilegnelse ud over oplæg er sket individuelt ved læsning eller på anden måde. Gruppesarbejdet er foregået synkront via videokonferencer. Der har i mindre udstrækning været gennemført fælles diskussioner i klassen, ligesom gruppearbejde om undervisningen ud over det, der er foregået synkront, også har været mindre anvendt.

Lidt mere end hver tredje elev efterspørger mere samarbejde om opgaver med klassekammerater, og knap hver tredje ønsker flere lærerunderstøttede muligheder for dialog indenfor klassen via virtuelle mødeplatforme. Dog er der store forskelle eleverne imellem, og 6 ud af 10 elever lader til at være tilfredse, dvs. ønsker hverken mere eller mindre af de mulige undervisningsformer.

Til gengæld påpeger mange elever oplevelsen af en "overdosis" af afleveringsopgaver sammenlignet med før coronanedlukningen. Dette kan skyldes, at lærerne oplever, at de har dårligere forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte og arbejdsindsats under fjernundervisningen og derfor anvender afleveringer for bedre at kunne vurdere eleverne. Eleverne giver dog udtryk for, at der er sket en markant stigning i mængden af afleveringer, og at lærerne har store forventninger til, hvad der er muligt for eleverne at nå. En del af eleverne oplever ligeledes, at opgavemængden ikke er koordineret på tværs af lærere/fag. Derudover bliver det fremhævet blandt eleverne, at det er demotiverende med de mange løbende opgaver, der skal afleveres i slutningen af modulerne. Der er blandt eleverne en oplevelse af, at det handler mere om at sikre, at de er til stede i forbindelse med undervisningen og har noget at lave, og dermed fungerer mere som fraværsregistrering. Og elever efterspørger bedre koordinering af arbejdsopgaverne på tværs af lærere og fag.

Undervisningen opleves af både lærere og elever som mere ensformig. 7 ud af 10 lærere angiver, at deres undervisning er blevet mere ensformig. Det samme gælder 6 ud af 10 elever. Lærerne savner fx muligheder for at skifte aktivitet, hvis eleverne mangler motivation eller er trætte, for at understøtte forklaringer, fx visuelt ved en tavle, og for at muliggøre praktiske øvelser og samarbejde i det fysiske rum. Nogle efterspørger mere viden om, hvordan variation i undervisningen kan øges ved brug af digitale undervisningsredskaber. Dog har øget variation været et stigende opmærksomhedspunkt for mange i nedlukningsperioden, efterhånden som det blev tydeligere, at nedlukningen ville være længerevarende, og efterhånden som lærerne udviklede erfaringer med fjernundervisningen.

Det er desuden værd at bemærke, at de 25 pct. lærere, der har tidligere erfaring med undervisning via hel eller delvis fjernundervisning, er mere tilbøjelige til at beskrive deres undervisning som mere varieret end de, der ikke har. Samt at de 75 pct. lærere, som har oplevet, at de har modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer og støtte fra skolen, er mindre tilbøjelige til at beskrive deres fjernundervisning som ensformig.

Mange elever oplever, at de modtager mindre vejledning og feedback end normalt, og mange efterspørger mere faglig støtte. Fjernundervisningen har påvirket mængden og karakteren af den vejledning, lærerne yder til deres elever. Hvad angår individuel feedback, angiver halvdelen af lærerne fx, at de i mindre grad end normalt yder individuel *mundtlig* vejledning og feedback. Samtidig indikerer 4 ud af 10 lærere, at de giver mere individuel *skriftlig* vejledning og feedback.

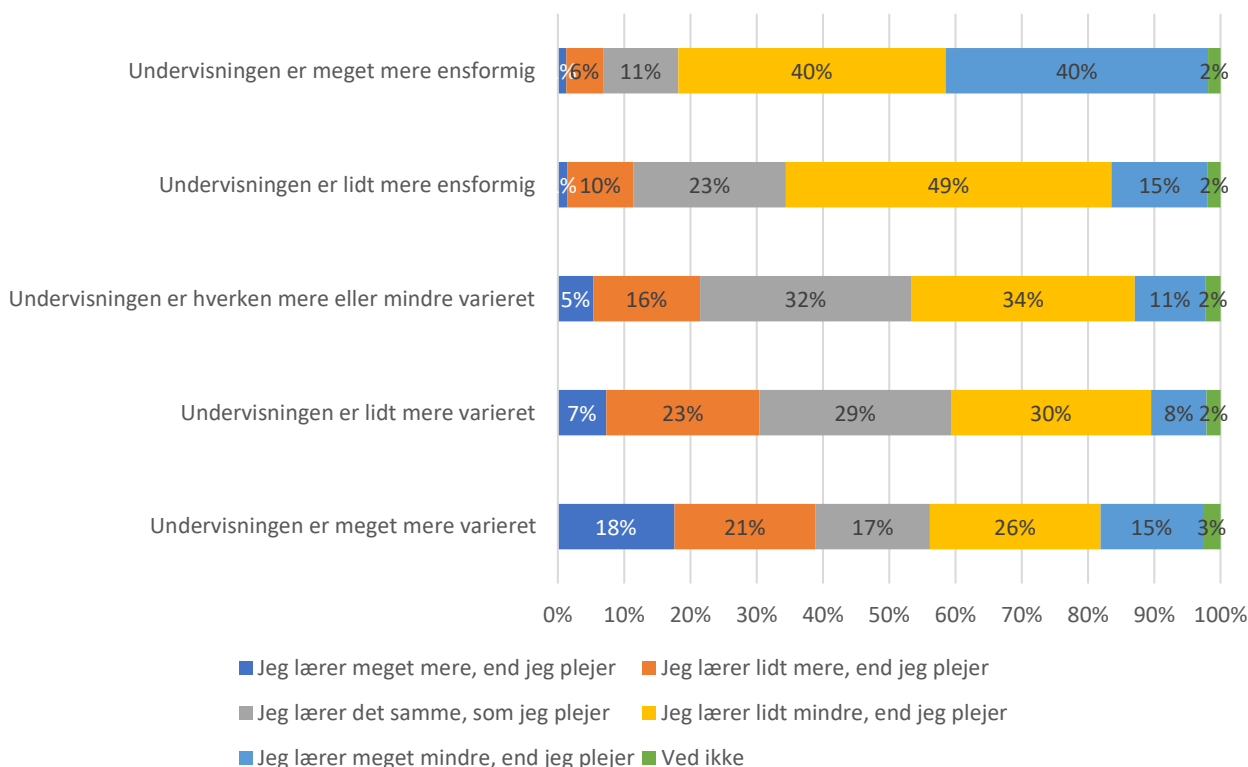
Men er vejledningen (god) nok? Mere end 7 ud af 10 lærere vurderer, at den vejledning og feedback, de har ydet til elever indenfor de seneste to uger, i *noget* grad har været tilstrækkelig ift. at understøtte deres læring og udvikling, og 1 ud af 10, at den i *høj* grad har været tilstrækkelig. Alligevel oplever 6 ud af 10 elever, at de får mindre feedback, end de plejer. Dog oplever 3 ud af 10 elever, at de får lige så meget feedback som normalt, og 1 ud af 10, at de faktisk får mere feedback.

Mange elever efterspørger desuden mere faglig støtte fra lærerne: Kun 1 ud af 10 elever efterspørger IT-støtte i fjernundervisningen, mens 2 ud af 10 efterspørger støtte til at planlægge deres eget skolearbejde. Til gengæld efterspørger mere end halvdelen af eleverne mere faglig støtte til at lære og forstå stoffet.

Eleverne har oplevet at få et mindre læringsudbytte, men det er ikke overraskende omstændighederne taget i betragtning. Som nævnt ovenfor har både mængden og karakteren af den vejledning, eleverne har modtaget, ændret sig i løbet af nedlukningsperioden, samtidig med at undervisningsformen har været mindre varieret. Dette skal dog ses i lyset af, at der har været tale om en uventet og gennemgribende omstilling til fjernundervisning, at der har været tale om nødundervisning, og at de fleste lærere, som tidligere nævnt, havde begrænset tidligere erfaring med fjernundervisning.

Samtidig er det værd at bemærke, at nogle elever oplever at have fået et større læringsudbytte af fjernundervisningen under coronanedlukningen, når de oplever at have modtaget mere vejledning under perioden, at have haft en mere varieret undervisning (se figur 2), og at være blandt de fagligt stærkeste i klassen. Det samme gælder de elever, som har oplevet at være i bedre humør i nedlukningsperioden, ligesom det oplevede læringsudbytte også er større hos de elever, som har fået støtte til skolearbejdet fra deres forældre.

Figur 2. Elever: Sammenhæng mellem elevernes vurdering af eget læringsudbytte og af graden af variation i fjernundervisningen

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N (i alt) = 11.557, N (meget mere varieret) = 563, N (lidt mere varieret) = 1.384, N (hverken mere eller mindre) = 2.531, N (lidt mere ensformig) = 3.904, N (meget mere ensformig) = 3.417, N (ved ikke) = 553 (fremgår ikke af figuren).

En mindre gruppe elever trives under fjernundervisningen, men mange kæmper med skolearbejdet og motivationen – og det gælder særligt de svageste elever

En mindre gruppe blandt eleverne angiver, at de trives med fjernundervisningen under coronanedlukningen. Fx har omkring 2 ud af 10 af eleverne nemmere ved at koncentrere sig. I fritekstbesvarelserne fremhæver flere elever, at fjernundervisningen betyder, at der er en anden ro derhjemme til at koncentrere sig, hvor de nemmere kan fordybe sig i opgaver og det faglige stof uden forstyrrelser fra fx klassekammeraterne. Lærere påpeger også, at fjernundervisningen har været gavnlige for mange af de såkaldt "stille" elever.

Både lærere og elever vurderer dog generelt, at elevernes motivation og koncentration er påvirket negativt. Lærere vurderer, at både elevernes motivation og koncentration er lavere under coronanedlukningen end under normale undervisningsomstændigheder. Dog angiver lærerne også, at de har betydeligt sværere ved at vurdere elevernes motivation og koncentration under fjernundervisningen. Alligevel bekræftes lærernes vurdering af eleverne: Knap 7 ud af 10 elever angiver, at deres motivation til skolearbejdet er negativt påvirket sammenlignet med før coronanedlukningen.

Derudover oplever 6 ud af 10 elever, at deres motivation er dalet siden fjernundervisningens start og i takt med, at de har været væk fra skolen i længere tid. Eleverne på EUD er dem, som i mindst grad har oplevet dalende motivation: Halvdelen af eleverne på EUD har enten haft en uændret (35 pct.) eller endda øget (18 pct.) motivation siden fjernundervisningens begyndelse.

Dertil kommer, at 6 ud af 10 elever vurderer, at de har haft sværere ved at koncentrere sig i nedlukningsperioden. EUD skiller sig også ud her ved, at eleverne i mindre grad har været påvirket negativt mht. koncentrationen sammenlignet med de andre uddannelser.

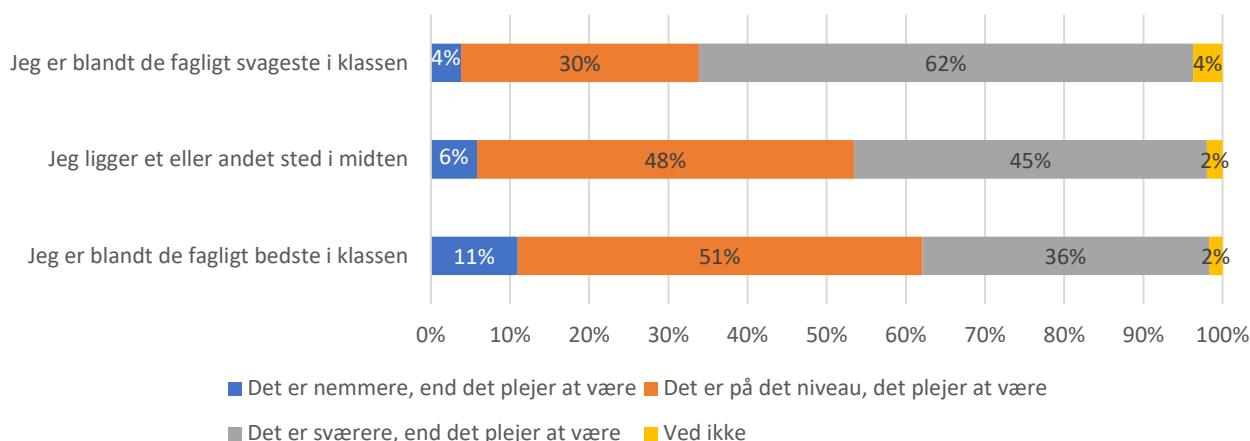
Undersøgelsen viser også, at elevernes humør i stor udstrækning har været påvirket af nedlukningen af skolerne: Halvdelen af eleverne angiver, at de har været mindre glade, end de plejer at være, sammenlignet med tiden før coronanedlukningen. Eleverne giver også i vid udstrækning udtryk for, at de savner den normale hverdag, det sociale aspekt og interaktionen i klasselokalet. Den manglende kontakt med læreren og klassekammeraterne er en betydelig udfordring for eleverne i forbindelse med fjernundervisningen.

Halvdelen af eleverne er bekymret for, om fjernundervisningen får en betydning for deres videre uddannelse eller mulighed for job. Det er særligt elever på sidste år af uddannelsen, som er bekymret for konsekvenserne for deres fremtidsmuligheder. Elever på HF, EUD og EUX er lidt mere bekymrede sammenlignet med elever på andre uddannelser. For eleverne på EUD og EUX kan det hænge sammen med, at de i mere udpræget grad kommer direkte ud på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse, og den nuværende situation kan have en betydning for deres umiddelbare jobmuligheder.

Fjernundervisningen opleves af mange elever som sværere end deres normale undervisning, og der efterspørges mere faglig støtte. 4 ud af 10 elever oplever, at de i ringe grad eller slet ikke ved, hvad underviserne forventer af dem i fjernundervisningen. 4 ud af 10 elever oplever også, at fjernundervisningen er sværere end almindelig undervisning, mens ca. halvdelen finder, at undervisningen er på det niveau, den plejer at være.

De fagligt svageste elever føler sig mest udfordrede. Flere end 6 ud af 10 af de elever, der opfatter sig som blandt de fagligt svageste i klassen, beskriver fjernundervisningen som sværere, sammenlignet med under 4 ud af 10 af dem, der ser sig selv som værende blandt de fagligt stærkeste i klassen (se figur 3).

Figur 3. Elever: Hvordan har du oplevet sværhedsgraden af materialer, undervisning og opgaver de seneste to uger? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag på skolen før coronanedlukningen (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N (i alt) = 11.515, N (bedste) = 3.799, N (midten) = 6.854, N (svageste) = 862.

Ønsket om mere faglig støtte er desuden særligt udtalt hos de elever, der vurderer, at de er blandt de fagligt svageste i klassen: 7 ud af 10 af de fagligt svage elever savner mere faglig støtte, mens det samme kun gælder for ca. 4 ud af 10 af de elever, der vurderer, at de er blandt de fagligt stærkeste i klassen.

Samtidig har forældrenes uddannelsesniveau betydning for den støtte, eleverne modtager: Fx er andelen af elever, der oplever slet ikke at have fået støtte fra forældrene, næsten 2,5 gange større blandt elever, hvis mors højeste fuldførte uddannelse er folkeskolen, end blandt elever, hvis mor har en lang videregående uddannelse.

De fagligt svageste elever er også mere tilbøjelige til at have udfordringer med motivationen og koncentration. 46 pct. af de fagligt svageste i klassen er meget mindre motiverede sammenlignet med før coronanedlukningen, mens det samme gør sig gældende for 34 pct. af øvrige elever. Udfordringerne er endnu mere udtalte for de fagligt svage elever, når det gælder koncentrationen: 7 ud af 10 af de fagligt svage elever har haft lidt eller meget sværere ved at koncentrere sig, mens det samme gør sig gældende for omkring 6 ud af 10 af de øvrige elever.

Blandt flere lærere bliver det også fremhævet i fritekstbesvarelserne, at fjernundervisning udgør en særlig udfordring for de fagligt svage elever, der ifølge lærerne er mere tilbøjelige til at "gemme sig" og "forsvinde bag skærmen" i undervisningen. Fjernundervisningen giver dårligere betingelser for at vurdere, om de fagligt svage elever fx forstår det faglige stof, som lærerne gennemgår, og opgaverne, som skal løses. Samtidig bliver det fremhævet af flere lærere, at de fagligt svage elever er mindre tilbøjelige til at bede om hjælp. En række lærere nævner, at fjernundervisningen har betydet, at det ikke

på samme måde er muligt at give de fagligt svage elever den støtte, som de ellers ville få i forbindelse med undervisningen i klasselokalet.

Samlet set peger undersøgelsens resultater på et behov for at være særligt opmærksom på behov og udfordringer hos de fagligt svagere elever, særligt i den første tid efter coronanedlukningen og i forbindelse med eventuel fremtidig delvis eller komplet brug af fjernundervisning mhp. at modvirke spredning af COVID-19.

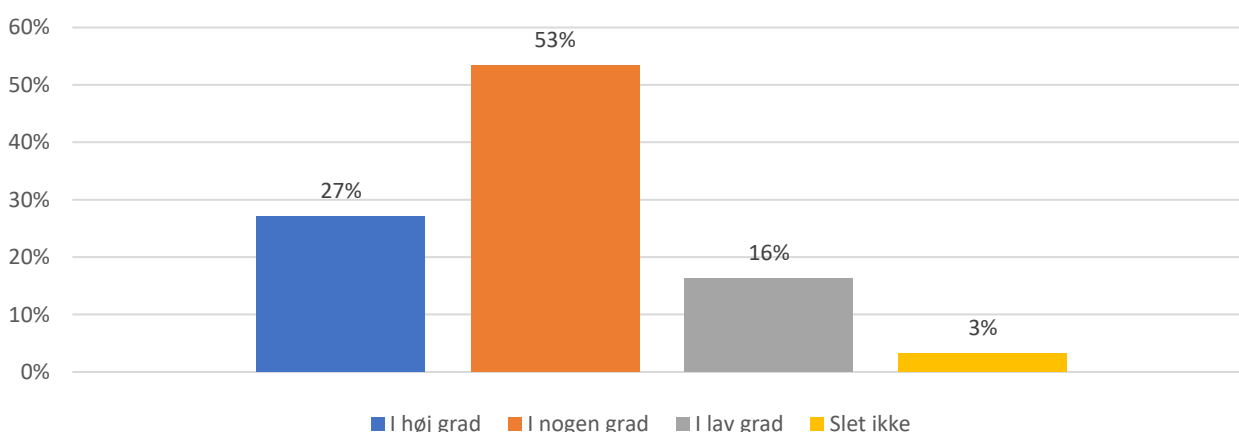
Erfaringerne fra fjernundervisningen under coronanedlukningen peger på vigtige opmærksomhedspunkter for lærernes og skolernes videre arbejde

Hvad kan vi lære af coronanedlukningen ift. udviklingen af den almindelige undervisning?

Nødundervisning kan som nævnt ikke sidestilles med fjernundervisning, som gennemføres under normale omstændigheder. Ikke alene er rammerne anderledes, det er målet også. På trods af dette peger undersøgelsen på, at der er meget at lære af erfaringerne fra coronanedlukningen ift. den almindelige udvikling af undervisningen. Dette skyldes ikke mindst, at hele grundniveauet for arbejdet med digitale undervisningsredskaber og fjernundervisning er blevet hævet, ved at alle lærere har gjort sig nogle erfaringer med det.

Faktisk vurderer 8 ud af 10 lærere, at de i høj eller nogen grad kan overføre erfaringer fra fjernundervisningen under coronanedlukningen til normale undervisningsforhold (se figur 4).

Figur 4. Lærere: I hvilken grad forventer du på nuværende tidspunkt at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier ifm. coronanedlukningen til udvikling og gennemførelse af undervisning under normale omstændigheder?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.797. 69 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

I den kommende tid er det derfor vigtigt at drage nytte af det momentum og de erfaringer, som findes nu, samtidig med at man på skolerne tager hånd om de udfordringer, som undersøgelsen også har afdækket ifm. fjernundervisningen under coronanedlukningen.

Erfaringerne kan dermed blive et vigtigt bidrag til overvejelserne på ungdomsuddannelsernes om en øget anvendelse af fjernundervisning i forbindelse med blended learning (skift mellem tilstedeværelses- og fjernundervisning) afhængigt af, hvor det giver mest værdi.

Fem konkrete anbefalinger, som udspringer af undersøgelsen, beskrives i det følgende:

Skab variation indenfor fjernundervisningen. Det har stor positiv betydning for såvel elevernes læringsudbytte som motivation, at fjernundervisningen er varieret. Fjernundervisning kan ligesom al anden undervisning varieres på flere måder; herunder fx gennem materialerne og redskaberne, arbejdsformerne, kommunikations- og opgaveformerne, elevernes roller og omfanget af delforløb m.m. Det er en velovervejet didaktik og herunder løbende opfølgning med eleverne, der afgør, hvornår og hvordan et forløb er tilpas varieret. Hvad variationens rette blandingsforhold er, afgøres af lærerens vurdering og beslutning i forhold til det ønskede læringsudbytte for målgruppen. En genvej til at skabe variation er derfor at fokusere på lærernes erfaringer og kompetencer.

Arbejd målrettet med at styrke vejledning. Der er sammenhæng mellem elevernes oplevede læringsudbytte og omfanget af den vejledning, eleverne modtager. Erfaringerne fra coronanedlukningen peger på et behov for at styrke vejledningen i fjernundervisningen. Det handler om vejledningens omfang, men også om vejledningens form og indhold. Forskellige digitale redskaber kan muliggøre hhv. mundtlig og skriftlig vejledning i fjernundervisning, og en velovervejet didaktik vil bidrage til at gøre det klart, hvornår der skal gives feedback, om hvad og af hvem.

Gør fjernundervisning nærværende. Såvel elever som lærere har længtes efter mere nærvær og samvær i undervisningen under coronanedlukningen. På ungdomsuddannelserne er samvær en vigtig faktor for elevernes trivsel og samtidig en væsentlig forudsætning for lærernes fornemmelse af elevernes læringsudbytte. Derfor er det vigtigt, at skolerne fokuserer på at opbygge erfaringer med teknologi og former for fjernundervisning, der understøtter samarbejde mellem lærere og elever og indbyrdes mellem eleverne.

Lad lærere lære af og i egen praksis – sammen. Kompetenceudvikling bør forstås og fortolkes i perspektivet af en lokal strategi og i en bred forstand, der også rækker ud over mulighederne for formel uddannelse og efteruddannelse. Undersøgelsen viser, at de lærere, der har delt viden og erfaring med andre undervejs i forløbet, samtidig har oplevet at gennemføre mere varieret undervisning og give mere vejledning, sammenlignet med de lærere, der ikke har delt viden og erfaring. Inspiration og gensidig anerkendelse kan være vigtige brikker i udvikling af kompetencer til at gennemføre fjernundervisning, der rummer de kvalitetsparametre for variation og vejledning, der er nævnt ovenfor. Skoleledelserne bør derfor skabe og prioritere rammer for, at den enkelte kan udvikle sig i kraft af egen og kollegers praksis indenfor en lærende organisation, hvor der sker løbende drøftelser af metoder og værktøjer, formulering af fælles visioner og mestring af digital læring i et helhedsorienteret perspektiv på fjernundervisning.

Se på fjernundervisning som et middel, ikke et mål. Coronanedlukningen viser, at fjernundervisningen rummer en række potentialer for at støtte lærere og elever i at nå deres mål. Visse elever og elevgrupper har oplevet mere ro og mulighed for fordybelse. Nogle elever har oplevet en lettelse og styrket motivation i dagligdagen, når transporttiden til og fra skolen kan anvendes effektivt på skolearbejde. Flere elever har også oplevet, hvilke fordele skriftlig vejledning i processen giver i forbindelse med projekter og større opgaver, hvor eleverne behøver løbende og konkret opfølgning på deres arbejde. Lærerne har

tilkendegivet samme oplevelse fra "den anden side af skærmen": Fjernundervisning rummer et potentiale til at styrke skriftlig vejledning af elever i læreprocesser.

Forskellige elever med forskellige behov kan på forskellige måder altså drage nytte af fjernundervisning. Dermed er fjernundervisning et middel til at differentiere undervisningen. Men hvis fjernundervisning skal virke som dette middel – som et pædagogisk greb – bør skolerne formulere strategier for fjernundervisning, hvis målsætninger primært fastsættes ift. elevernes læring og undervisningens kvalitet.

Hvad kan vi lære af coronanedlukningen ift. forberedelsen af eventuelle fremtidige nedlukninger?

Det er muligt, at der fortsat i efteråret vil være retningslinjer fra myndighederne for at holde smittetrykket nede, som kan medføre, at undervisningen ikke kan gennemføres på samme vis som før coronanedlukningen i marts måned. Det kan betyde en øget brug af fjernundervisning, fx for at reducere behovet for fysisk tilstedeværelse på skolens kvadratmeter. Ligeledes er der muligt, at der kommer en eller flere yderligere bølger af coronaepidemien og dermed nye delvise eller komplette nedlukninger.

I forbindelse med coronanedlukningen i marts 2020, har der været stor forståelse for den ekstraordinære situation, skoleledelser og lærere har stået i. Hvis eller når der bliver en "næste gang", må det forventes, at der vil blive stillet flere og større krav til planlægningen og udbyttet af skolernes fjernundervisning.

Det usikre fremtidsscenario stiller nye krav til skolerne. I tillæg til de fem ovenstående anbefalinger til arbejdet med at sikre kvaliteten af digital læring og fjernundervisning i et længerevarende perspektiv af normal undervisning, beskrives i det følgende en række anbefalinger til, hvad skolerne kan fokusere på og forsøge at løse, hvis en lignende situation skulle opstå:

- Lav "beredskabsplaner" for fuld eller delvis gennemførelse af fjernundervisning. Planer skal besvare, hvem der gør hvad og hvornår ift. gennemførelse af undervisningsaktiviteter. Planen bør indeholde en rollefordeling, så koordinering mellem lærernes undervisningsforløb er mulig.
- Udarbejd retningslinjer for brug af fælles platforme til undervisning og administration. Afstem forventninger til kommunikationsniveauet mellem leder-lærere, lærere-lærere, lærere-elever og elever-elever.
- Formuler mål for omfang og form af vejledning og variation. Lav inspirationsmateriale og vejledning, der kan inspirere og hjælpe hver enkelt lærer til at opfylde målene.
- Afstem og opdater løbende forventninger med lærere og elever: Hvilken arbejdsindsats forventer skolen, at lærere og elever leverer?
- Skab et overblik over værktøjer, metoder og fremgangsmåder, der egner sig særligt til at vedligeholde kontakten mellem lærere og elever.
- Sørg for, at lærerne er i stand til at tilrettelægge, gennemføre og evaluere – *at didaktisere* – læringsaktiviteter i fjernundervisningen, der først og fremmest retter sig mod det læringsudbytte, eleverne skal opnå, frem for fx med det timeantal, der normalt undervises i et fags lektioner.
- Hav særlig fokus på, hvordan fjernundervisningen kan tilrettelægges, så også de fagligt svageste elever føler sig mødt og udfordret.

- Overvej hvordan tabet af det fysiske samvær kan erstattes af andre kontakt- og samværsformer, der støtter elevernes trivsel og behov for sociale fællesskaber.
- Etabler – eller byg videre på eksisterende – samarbejdsfællesskaber, som fungerer før, under og efter en eventuel kommende nedlukning, så lærerne har mulighed for at forberede, afvikle og følge op på egne erfaringer med fjernundervisning i samarbejde med kolleger.
- Prioriter løbende udvikling af kompetence til og erfaring med fjernundervisning, fx gennem udveksling og gensidig inspiration til pædagogiske dage og temaseminarer for lærere.

1. INDLEDNING

eVidenCenter – Det Nationale Videncenter for e-læring – og Tænketanken DEA har gennemført en undersøgelse af erfaringer med nødfjernundervisning på under coronanedlukningen blandt lærere og elever på ungdomsuddannelserne.

I alt 1.2352 elever og 1.866 lærere har deltaget i en online rundspørge, som blev gennemført via et online spørgeskema i perioden fra den 27. april til den 8. maj 2020. Lærere og elever blev primært bedt om at forholde sig til de seneste to fulde undervisningsuger, men undersøgelsen omfattede også spørgsmål til deres oplevelse af den samlede periode med fjernundervisning under coronanedlukningen.

Børne- og Undervisningsministeriet understregede allerede i [marts måned](#), at undervisning under coronanedlukningen har karakter af nødundervisning. Det er vigtigt at påpege, at fjernundervisning under coronanedlukningen dermed ikke kan sidestilles med fjernundervisning under normale forhold. Skoler, lærere og elever har under COVID-19-udbruddet stået i en situation uden fortilfælde, som har krævet en betydelig og øjeblikkelig omstilling fra almindelig undervisning til nødundervisning på distance. Alle – uanset deres tidligere niveau af erfaringer med fjernundervisning og digitale læringsteknologier – har gennemført undervisning udelukkende på distance. Samtidig har rammer og retningslinjer for undervisningen ændret sig løbende og dermed krævet løbende omstilling fra såvel lærere som elever.

Formålet med denne undersøgelse har derfor ikke været at vurdere fjernundervisningen under coronanedlukningen i forhold til den almindelige undervisning, men at tage temperaturen på de tilgange og erfaringer, der har været under nedlukningen af skolerne. Mere præcist har undersøgelsen haft til formål at:

- Give indsigt i karakteren af den undervisning, som elever på ungdomsuddannelserne har modtaget, i ugerne efter påskeferien
- Belyse lærere og elevers oplevelse af nødundervisningen under coronanedlukningen, mhp. at pege på vigtige opmærksomhedspunkter under den fortsatte nødundervisning og i den umiddelbare tid efter den gradvise genåbning af ungdomsuddannelserne
- Undersøge hvad skoler, lærere og elever kan lære af erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen – både ift. indsatsen for at udvikle og tilrettelægge undervisningen under normale omstændigheder og ift. at forberede skolerne på eventuelle fremtidige delvise eller komplette nedlukninger af uddannelsesstederne, fx som følge af nye mulige bølger af COVID-19.

Denne rapport beskriver tilgangen bag undersøgelsen og dens samlede resultater, fordelt på følgende temaer:

- Læreres vurdering af deres fags egnethed til fjernundervisning
- Læreres tidligere erfaring med og anvendelse af digitale teknologier i fjernundervisning
- Gennemførelse af undervisning under coronanedlukningen
- Lærere og elevers perspektiver på vejledning og læringsudbytte under coronanedlukningen
- Arbejdsindsats, motivation og trivsel under fjernundervisningen
- Perspektivering og læring af erfaringerne under coronanedlukningen.

2. OM UNDERSØGELSEN

2.1. Om rundspørgen

Denne rapport præsenterer resultaterne af en rundspørge gennemført blandt elever og lærere på ungdomsuddannelser i Danmark, herunder erhvervsuddannelser (EUD), den erhvervsfaglige studentereksamen (EUX), den højere forberedelseseksamen (HF), den merkantile studentereksamen (HHX), den tekniske studentereksamen (HTX), og den almene studentereksamen (STX).

Rundspørgen blev gennemført via det digitale surveyprogram @venQuest, der ejes og drives af @ventures, udviklingsafdeling på Aarhus Business College. Undersøgelsen blev gennemført i perioden fra den 27. april til og med den 8. maj 2020.

Skoler og uddannelsessteder, der udbyder ungdoms- og voksen-, efter- og videreuddannelser blev inviteret til at deltage i undersøgelsen, hvoraf 55 indvilgede i at deltage. Alle institutioner har indgået lovpligtige databehandleraftaler med @ventures. Det har muliggjort anvendelse af UNI-login som en løsning til at give alle respondenter adgang til at besvare spørgeskemaerne. Både elever og lærere har benyttet sitet fjernundervisningstemperatur.dk for at logge ind. Alle besvarelser er koblet fra personfølsomme oplysninger, kun institutionsnummeret registreres. Det betyder, at alle resultater er anonyme, og at hver institution samtidig kan danne en rapport over egne resultater.

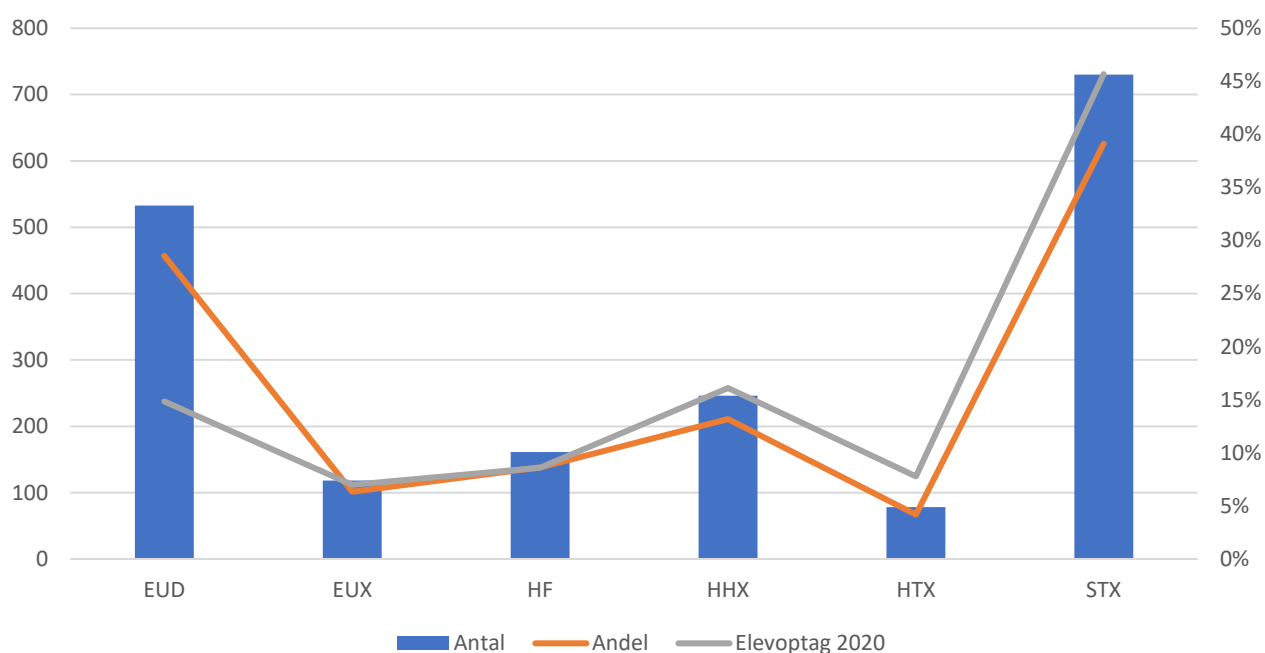
Lærere og elever blev i rundspørgen bedt om primært at forholde sig til de seneste to uger, hvor de har modtaget fjernundervisning. Enkelte spørgsmål bad dog respondenterne til at forholde sig til en anden tidsperiode. Eksempelvis blev lærere bedt om at beskrive udviklingen i deres undervisning under hele coronanedlukningsperioden, ligesom eleverne blev bedt om at beskrive udviklingen i deres motivation for at udføre skolearbejde fra starten af nedlukningsperioden til undersøgelsestidspunktet. Lærere blev desuden bedt om at angive, hvilken uddannelse, de havde undervist (mest) på indenfor disse to uger, og hvilket fag, de havde undervist (mest) i i denne periode; de blev også bedt om at basere deres besvarelse udelukkende på erfaringer fra den uddannelse og det fag, de havde angivet. De to spørgeskemaer er vedlagt rapporten som bilag. Heraf fremgår det, at respondenterne har svaret på spørgsmål bl.a. om undervisningens form og indhold, det oplevede læringsudbytte, arbejdsindsatsens omfang og hvilke konkrete ting, vi kan lære til fremtidige lignende situationer og øvrige omstændigheder, der egner sig til fjernundervisning.

I alt deltog 13.854 elever og 2.046 lærere i undersøgelsen. I rapporten indgår resultaterne af besvarelser fra 12.352 elever og 1.886 lærere, der dækker uddannelserne EUD, EUX, HF, HHX HTX og STX. Besvarelser fra AVU, FGU og AMU er ikke medtaget i rapporten men afrapporteres direkte til de deltagende institutioner.

2.2. Lærerrespondenter

Det vides ikke, hvor mange lærere, der har modtaget invitationen til at deltage i undersøgelsen. Fordelingen af de 1.866 lærerbesvarelser på uddannelser fremgår af figur 2.1, som også sammenholder antallet af lærerbesvarelser med elevoptaget på ungdomsuddannelserne i 2020. Figuren viser, at den relative fordeling af lærerbesvarelser på ungdomsuddannelserne i grove træk afspejler fordelingen af elever optaget på samme uddannelser i 2020; dog er andelen af lærerrespondenter, som har undervist på EUD under coronanedlukningen, markant større end andelen af elever optaget på EUD i 2020.

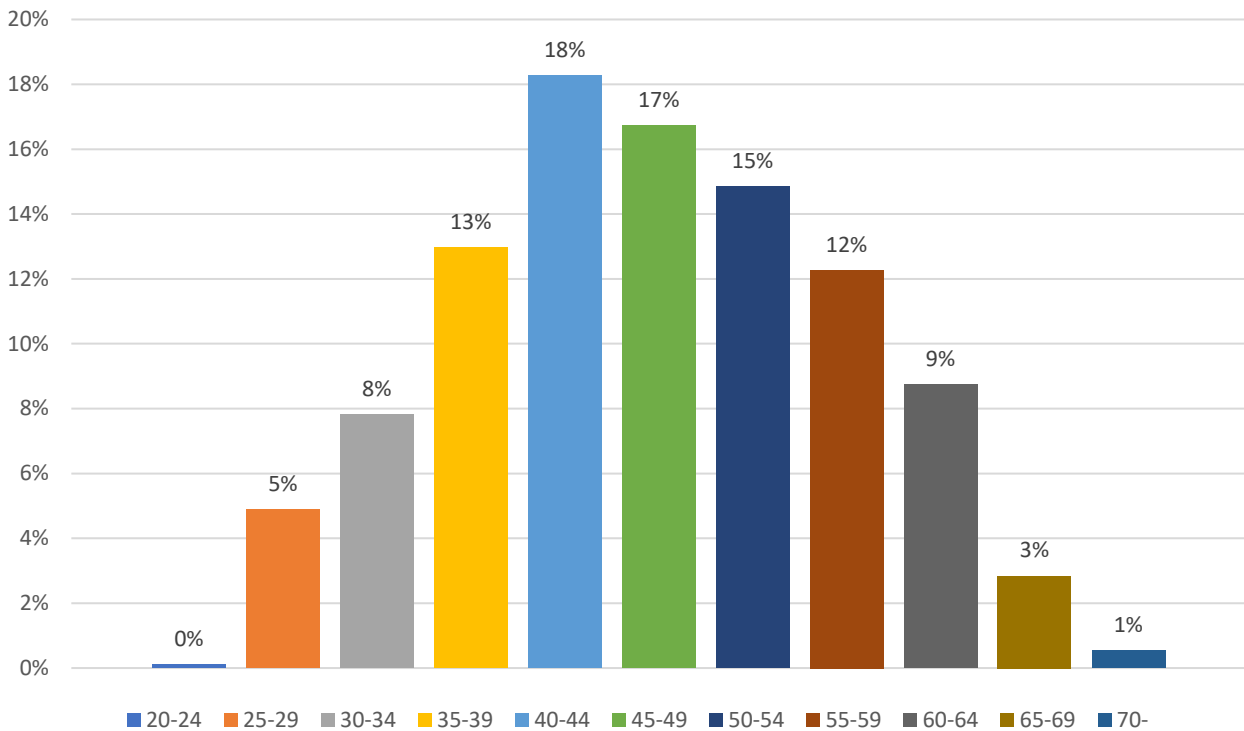
Figur 2.1. Lærerrespondenter i rundspørgen (fordelt på uddannelser og angivet i absolutte tal) og elevoptag i 2020 (fordelt på uddannelser og angivet som procentdel af det samlede elevoptag i 2020)

Kilde: eVidenCenter, DEA og Danmarks Statistik. (2020). N(i alt) = 1.866; N(EUD) = 533; N(EUX) = 118; N(HF) = 161; N(HHX) = 246; N(HTX) = 78; N(STX) = 730.

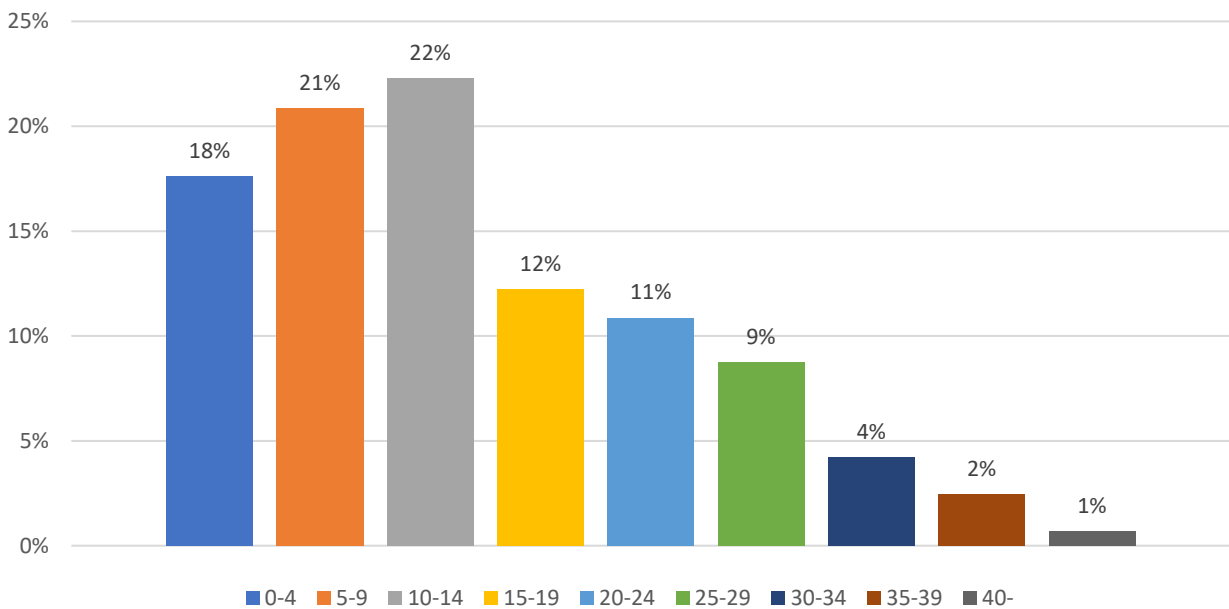
43 pct. af de lærere, som deltog i undersøgelsen, er mænd; de øvrige 57 pct. af lærerrespondenterne er kvinder. Fordelingen af lærerrespondenterne på deres alder og på antal års erfaring som lærer fremgår af hhv. figur 2.2 og 2.3.

Figur 2.2 Lærerrespondenternes fordeling ift. alder (grupperet)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.866.

Figur 2.3 Lærerrespondenternes fordeling ift. antal års erfaring som lærer (grupperet)

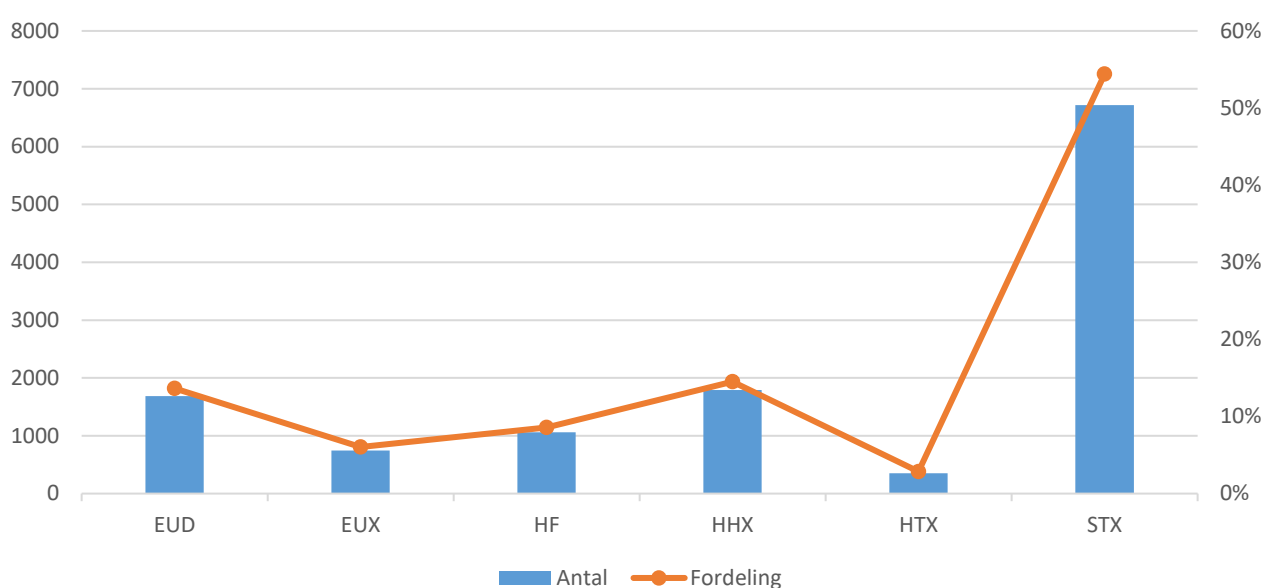
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.866.

2.3. Elevrespondenter

12.352 elever har deltaget i rundspørgen. Figur 2.4 nedenfor viser fordelingen af elevrespondenter på seks ungdomsuddannelser.

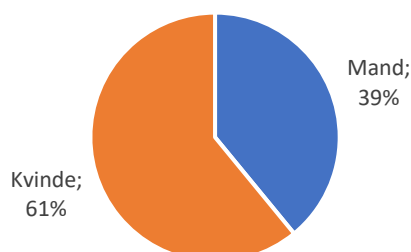
61 pct. af elevrespondenterne er kvinder, 38 pct. er mænd, 1 pct. har valgt ikke at angive køn (figur 2.5). På landsplan fordeler kønnene sig en smule anderledes. Her udgør kvinderne 48 pct. af eleverne, mens de resterende 52 pct. er mænd (figur 2.6).

Figur 2.4. Elevrespondenter i rundspørgen (fordelt på uddannelser og angivet i absolutte tal samt fordeling i pct.)

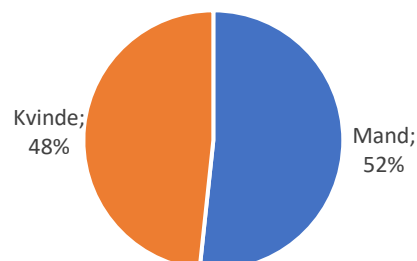
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12352; N(EUD) = 1685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1059; N(HHX) = 1792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6719.

Figur 2.5. Elevrespondenternes køn fordelt i pct.

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(mand) = 4.706, N(kvinde) = 7.516. 130 lærere foretrak ikke at svare.

Figur 2.6. Kønsfordeling i elevoptaget på EUD, EUX, HF, HHX, HTX og STX pr. 1. maj 2018.

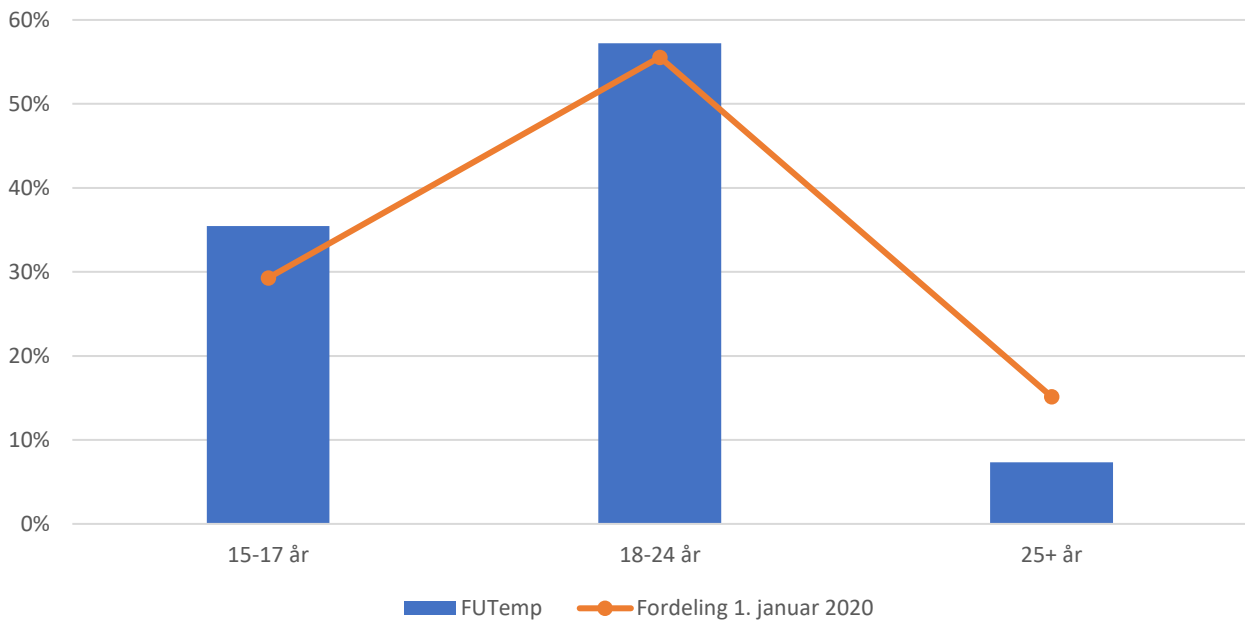

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 238.805, N(mand) = 115.361, N(kvinde) = 115.361.

I rundspørgen har der deltaget flere yngre elever og færre ældre elever relativt til aldersfordelingen af elever på uddannelserne på landsplan d. 1. maj 2018 (se figur 2.7).

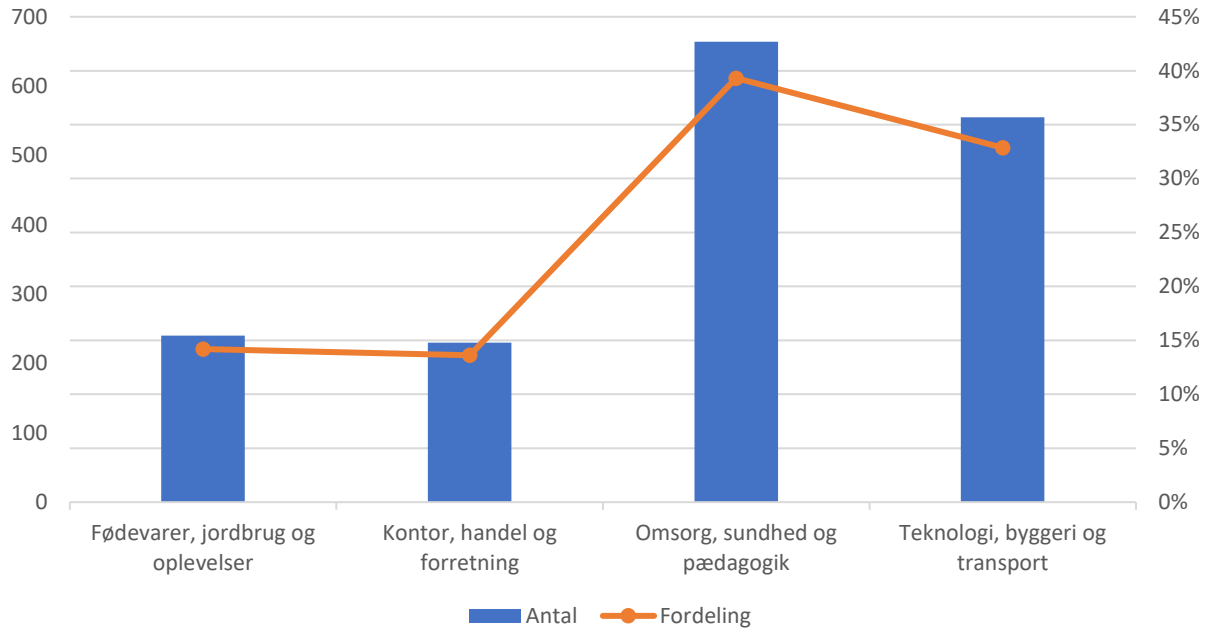
Efterfølgende viser figur 2.8 og 2.9 fordelingen af elevrespondenter fra hhv. EUD og EUX på uddannelsens hovedområder. Sidst men ikke mindst viser figur 2.10 fordelingen af elevrespondenter fra HF, HHX og STX på årgange.

Figur 2.7. Elevrespondenternes alder fordelt i pct. sammen med aldersfordelingen af elever på EUD, EUX, HF, HHX, HTX, STX d. 1. maj 2018.

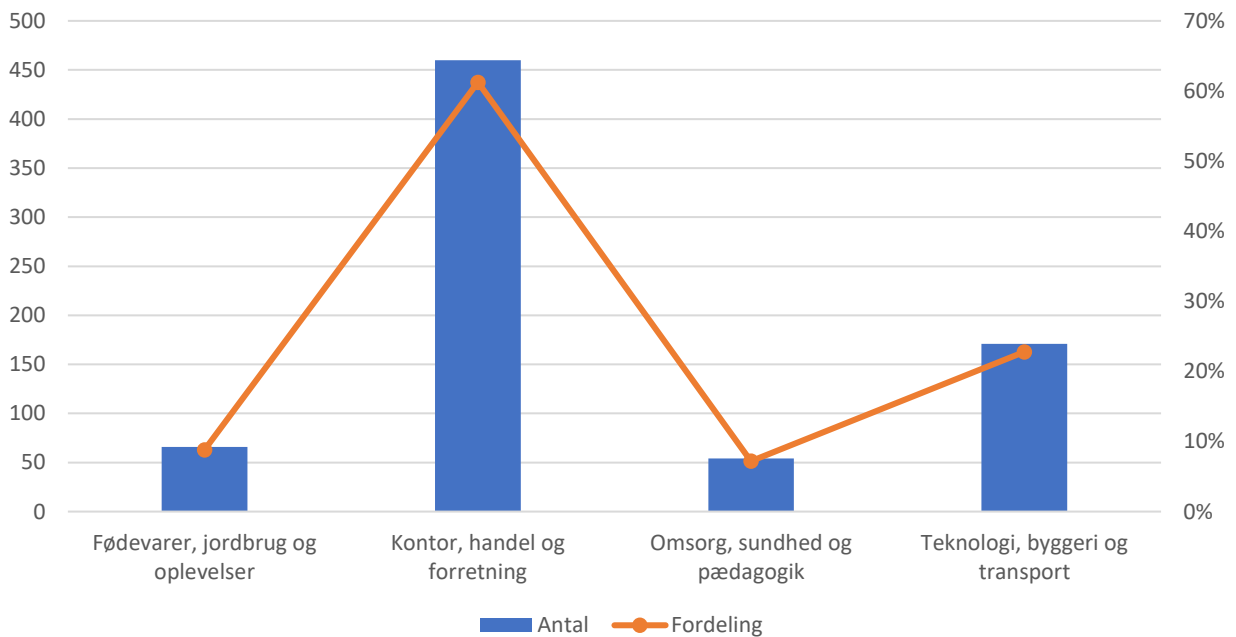
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). FUTemp = Fjernundervisningstemperatur. N(FUTemp, i alt) = 12.352, N(FUTemp, 15-17 år) = 4.381, N(FUTemp, 18-24 år) = 7.067, N(FUTemp, 25+ år) = 904, N(fordeling 1. maj 2018, i alt) = 238.805, N(fordeling 1. maj 2018, 15-17 år) = 69.935, N(fordeling 1. maj 2018, 18-24 år) = 132.683, N(fordeling 1. maj 2018, 25+ år) = 36.190.

Figur 2.8. Elevrespondenter fra EUD fordelt på uddannelsens hovedområder i absolutte tal og pct.

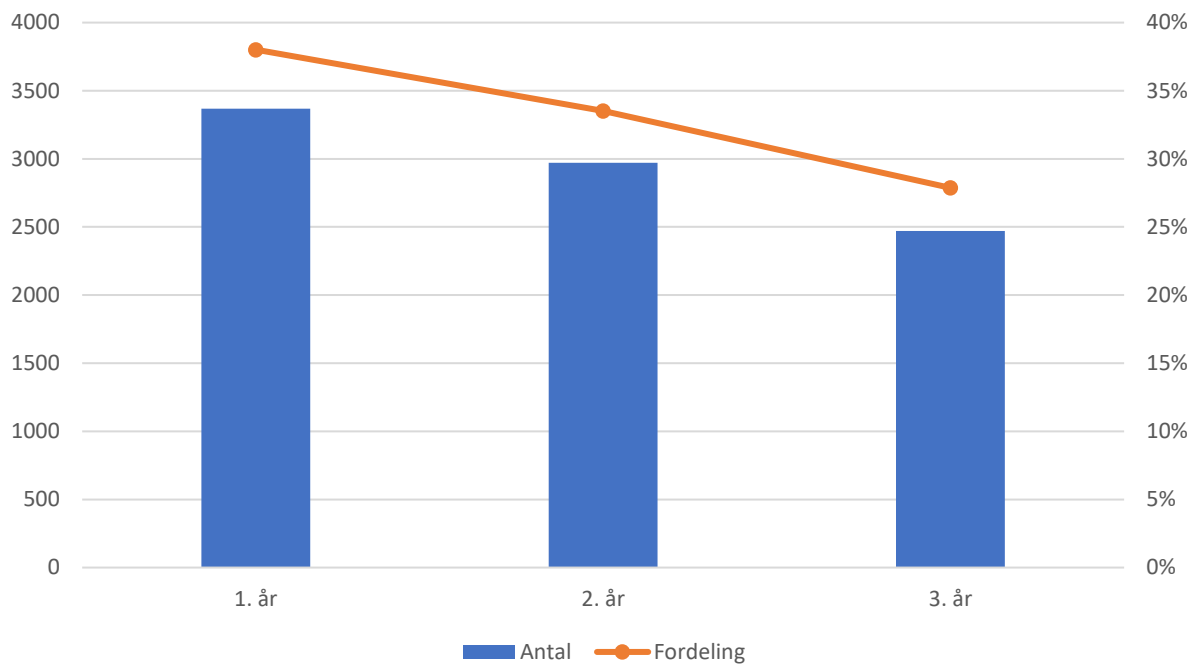
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.689; N(fødevarer, ...) = 240; N(kontor, ...) = 230; N(omsorg, ...) = 664; N(teknologi, ...) = 555.

Figur 2.9. Elevrespondenter fra EUX fordelt på uddannelsens hovedområder i absolutte tal og pct.

eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 751; N(fødevarer, ...) = 66; N(kontor, ...) = 460; N(omsorg, ...) = 54; N(teknologi, ...) = 171.

Figur 2.10. Fordeling af elevrespondenter fra HF, HHX og STX på årgange

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 8.863, N(1. år) = 3.369, N(2. år) = 2.971, N(3. år) = 2.470. 53 elever svarede "andet".

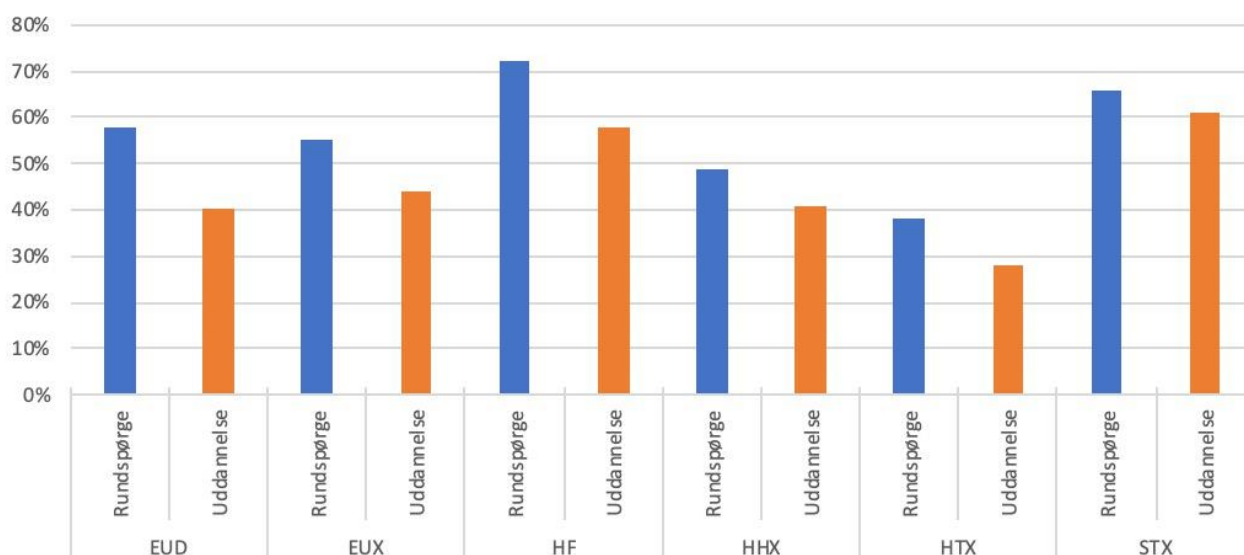

2.4. Sammenligning af elevrespondenter og den samlede population af elever

Af følgende afsnit fremgår en sammenligning af elevgrundlaget, som har deltaget i rundspørgen og elevgrundlaget på de seks ungdomsuddannelser ift. fordelingen af køn, alder og socioøkonomisk baggrund. Elevgrundlaget på uddannelserne er identificeret ved tal fra Danmarks Statistiks registerdata i 2018. Den samlede fordeling af elever, som har deltaget i rundspørgen fordeler sig således på de seks uddannelser, at 14 pct. er elever fra EUD, 6 pct. fra EUX, 9 pct. fra HF, 15 pct. fra HHX, 3 pct. fra HTX og 54 pct. af eleverne er fra STX.

Figur 2.11 viser kønsfordelingen af eleverne, som har deltaget i rundspørgen og elevgrundlaget på de enkelte uddannelser. Som det fremgår af figuren, er der på samtlige ungdomsuddannelser en overrepræsentation af kvindelige elever, som har deltaget i rundspørgen ift. det faktiske elevgrundlag på uddannelserne. Overrepræsentationen er størst på EUD, hvor 58 pct. af elevgrundlaget i rundspørgen er kvinder mod 40 pct. af det faktiske elevgrundlag på uddannelsen.

Figur 2.11. Andel kvinder på ungdomsuddannelserne i rundspørgen og i det faktiske elevgrundlag på uddannelsen

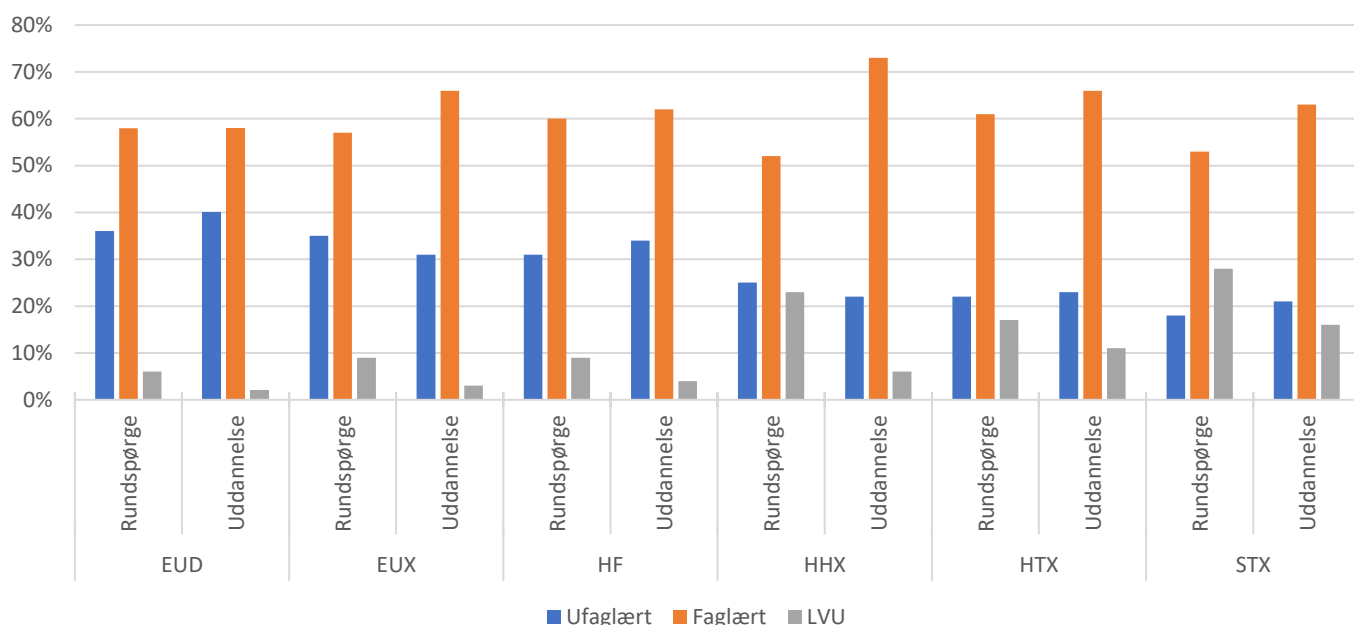

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.222. I alt har 130 elever ikke ønsket at besvare spørgsmålet om køn, og indgår derfor ikke i figuren. Det samlede antal elever på ungdomsuddannelserne i 2018 udgør 238.805 baseret på 2018-tal fra Danmarks Statistik.

Af figur 2.12 fremgår fordelingen af elevernes socioøkonomiske baggrund identificeret ved mors højst fuldførte uddannelse. Elevgrundlaget i rundspørgen ligner elevgrundlaget på uddannelserne baseret på disse faktorer. Dog bør det bemærkes, at elever, hvis mor har en lang videregående uddannelse, er overrepræsenteret i rundspørgen. Det kommer især til udtryk hos elever på HHX, hvor 23 pct. i rundspørgen mod 6 pct. på uddannelsen, har en mor med en lang videregående uddannelse.

Elever, hvis mor er ufaglært, er marginalt underrepræsenteret i rundspørgen sammenlignet med det faktiske elevgrundlag. Udover elever, hvis mor har en lang videregående uddannelse, er der blot marginale forskelle mellem rundspørgen og elevgrundlaget på uddannelser ift. elevernes socioøkonomiske baggrund. Dog ses en underrepræsentation af elever, hvis mor er faglært på EUX, HHX og STX på hhv. 9, 21 og 10 procentpoint.

Figur 2.12. Fordelingen af elever i rundspørgen og i det faktiske elevgrundlag på uddannelsen ift. elevens mors højst fuldførte uddannelse

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 10.787. I alt har 1.565 elever enten svaret 'ved ikke' eller har ikke besvaret spørgsmålet om mors højst fuldførte uddannelse. Disse elever fremgår således ikke af figuren. Det samlede antal elever på ungdomsuddannelserne udgør 238.805 baseret på 2018-tal fra Danmarks Statistik.

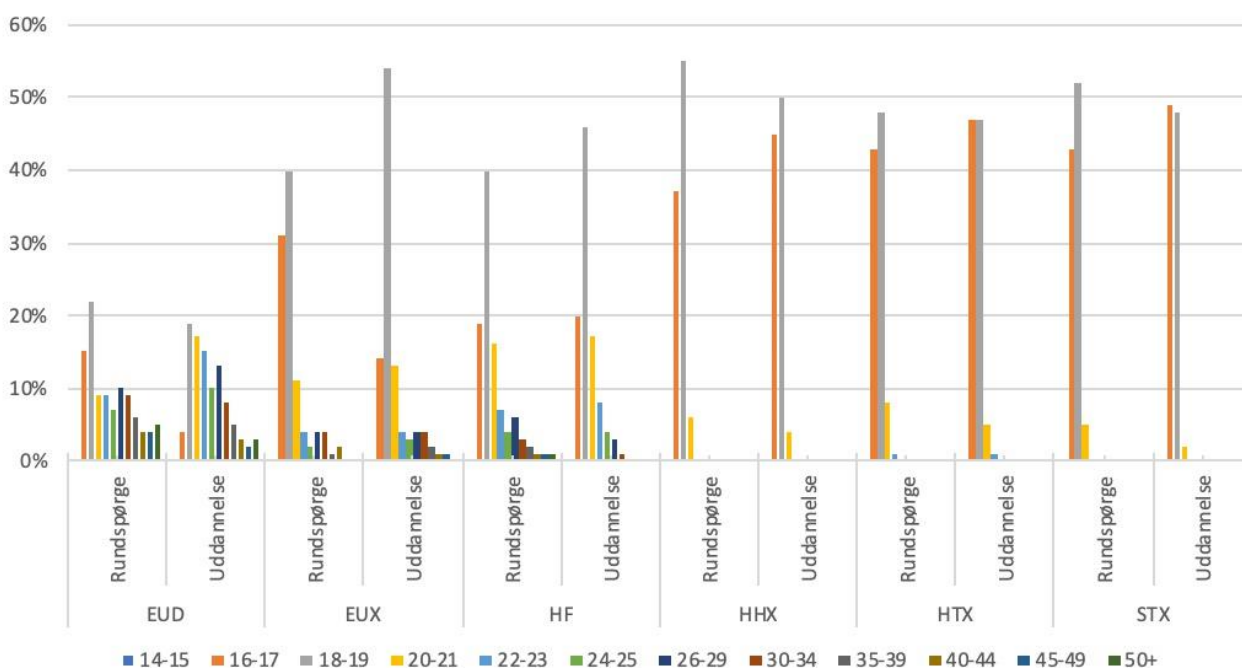
*Ufaglært består af følgende uddannelseskategorier fra spørgeskemaet til elever: 'Folkeskole eller lignende grundskole' og 'Almen- eller erhvervsfaglig gymnasial uddannelse (fx HTX, gymnasium, HHX, HF eller HH)'. **Faglært består af følgende uddannelseskategorier fra spørgeskemaet til elever: 'Erhvervsfaglig uddannelse', 'Kort videregående erhvervsakademiuddannelse' og 'Mellemlang videregående uddannelse'. ***LVU består af 'Lang videregående uddannelse' fra spørgeskemaet til elever.

Figur 2.13 viser aldersfordelingen i rundspørgen og elevgrundlaget på hver af de seks ungdomsuddannelser. Aldersfordelingen for elevgrundlaget i rundspørgen er identificeret ved elevens alder på tidspunktet for den enkelte elevs deltagelse i rundspørgen i perioden 27. april til 8. maj 2020. Aldersfordelingen for elevgrundlaget på uddannelserne er identificeret som elevers alder pr. 1. april 2018.

Mht. HHX, HTX og STX repræsenterer rundspørgen relativt godt det faktiske elevgrundlag på uddannelserne. På HF er rundspørgens deltagere ældre end det faktiske elevgrundlag på uddannelsen. På EUX er der flere 16-17-årige og færre 18-19-årige i rundspørgen, sammenlignet med det faktiske elevgrundlag på uddannelsen. Fordelingen af elever ældre end 19 år i rundspørgen er relativt repræsentativt ift. det faktiske elevgrundlag. På EUD gør det sig tilsvarende gældende, at der er flere 16-17-årige, mens der er færre 20-23-årige i rundspørgen sammenlignet med det faktiske elevgrundlag.

Generelt repræsenterer rundspørgens population relativt godt det faktiske elevgrundlag på uddannelserne. Der er nogle afvigelser fra dette såsom elever, hvis mor har en lang videregående uddannelse og andelen af kvinder, men der forefindes ingen kritiske systematiske afvigelser.

Figur 2.13. Aldersfordelingen af elever i rundspørgen og i det faktiske elevgrundlag på ungdomsuddannelsen

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N= 12.352. Det samlede antal elever på ungdomsuddannelserne udgør 238.805 baseret på 2018-tal fra Danmarks Statistik. Alderen for elevgrundlaget i rundspørgen er elevernes alder i perioden 27. april-8. maj, mens alderen for elevgrundlaget på uddannelserne i 2018 er elevens alder pr. 1. april 2018.

3. FAGNES EGNETHED TIL FJERNUNDERVISNING

Hovedbudskaber

De fleste lærere vurderer, at de fag, de underviser i, er egnet til fjernundervisning

- 7 ud af 10 lærere vurderer, at fjernundervisning i nogen eller høj grad er egnet til fagene, de har undervist i.
- Der er variationer på tværs af uddannelserne, når det gælder lærernes vurdering af fagernes egnethed til fjernundervisning. Der er dog ikke et klart billede mellem fx mere praksisrettede uddannelser og boglige uddannelser. Fx vurderer undervisere på EUD og STX i samme udstrækning, at deres fag ikke er egnet til fjernundervisning
- Mere bogligt anlagte fag (fx dansk og engelsk) vurderes generelt mere egnet til fjernundervisning sammenlignet med fag, der indeholder laboratorie- og eksperimentelt arbejde (fx kemi og teknologi).

Sammenhæng mellem vurdering af fagernes egnethed og egen tidligere digitale erfaring

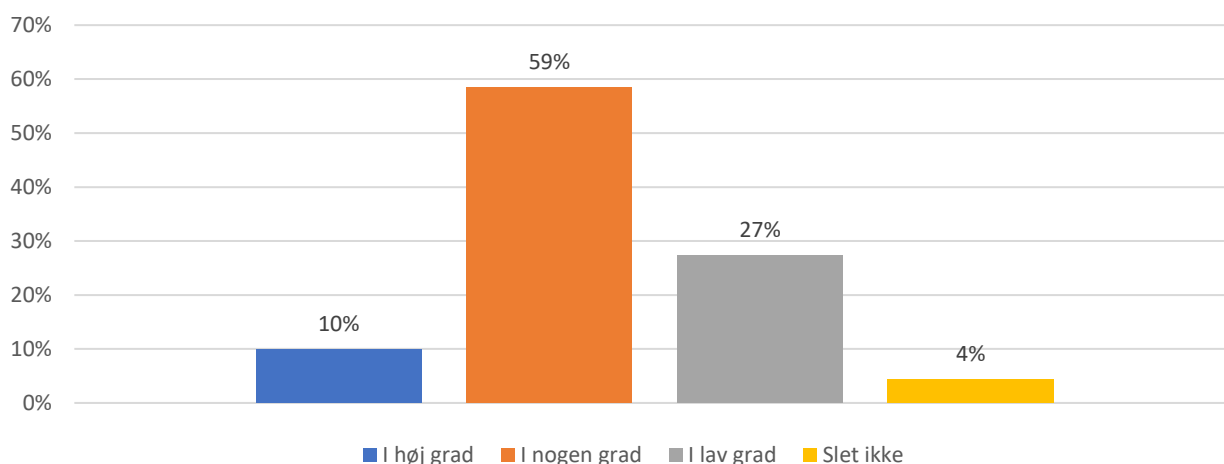
- Lærere uden tidligere erfaring med it i undervisning er mere skeptiske i deres vurdering af, hvorvidt deres fag egner sig til fjernundervisning. Cirka 5 ud 10 lærere uden tidligere it-erfaring vurderer, at deres fag ikke egner sig til fjernundervisning, sammenlignet med blot 2 eller 3 ud af 10 de lærere, som har stiftet bekendtskab med it gennem fx kurser eller eget erfaring. Dette kan understrege betydningen af tidligere erfaring og efteruddannelse i digitale læringsteknologier for lærernes tilgang og holdning til fjernundervisning.

3.1. Fagets egnethed til fjernundervisning

Underviserne ved landets ungdomsuddannelser blev fra den ene dag til den anden kastet ud i en ny hverdag uden den daglige kontakt til eleverne i klasselokalerne. For en stor del af lærernes vedkommende var det ligeledes første gang, at de skulle afvikle fjernundervisning. På trods af disse omstændigheder og selvom underviserne kun har haft erfaring med fjernundervisning i en begrænset periode, vurderer 69 pct. af lærerne, at fagene, som de har undervist mest i under nedlukningen, i nogen eller høj grad er egnet til fjernundervisning, som det fremgår af figur 3.1. Kun 4 pct. vurderede, at deres fag slet ikke er egnet til fjernundervisning.

*"Fjernundervisning i kombination med fysisk undervisning er i høj grad egnet, men ikke alene, når eleverne er vant til fysisk undervisning. Fjernundervisning er også egnet, hvis det i forvejen er kendt, at det er et vilkår for undervisningen, idet indhold og form kan planlægges derefter."
(Underviser på STX. Har primært undervist i matematik)*

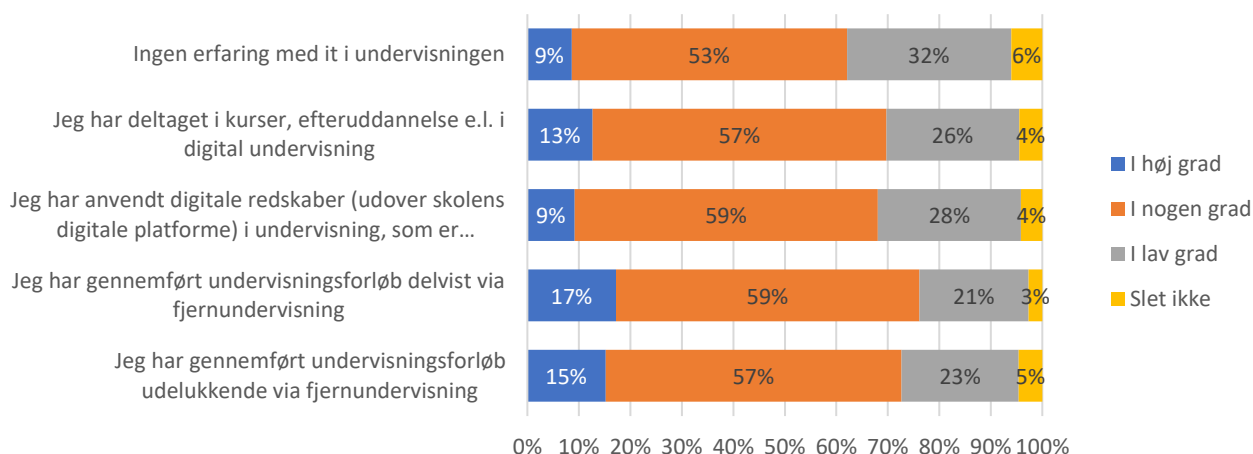
Figur 3.1. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.842. 24 respondenter har ikke besvaret spørgsmålet.

Besvarelser indikerer, at der er en sammenhæng mellem lærernes tidligere erfaring med digitale redskaber og fjernundervisning og deres vurdering af fagenes egnethed til fjernundervisning (figur 3.2). Lærere som ikke har erfaring med fjernundervisning eller benyttet digitale redskaber i undervisningen er i højere grad skeptiske. Her vurderer næsten 4 ud af 10, at fjernundervisning i lav grad eller slet ikke er egnet, som det fremgår af nedenstående figur. For lærere, som har erfaring med undervisningsforløb gennemført helt eller delvist via fjernundervisning, er det kun mellem 2 og 3 ud af 10, som vurderer, at de fag, de har undervist i, i lav grad eller slet ikke er egnet til fjernundervisning.

Figur 3.2. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i? (fordelt efter lærernes tidligere erfaring med brug af it i undervisningen)

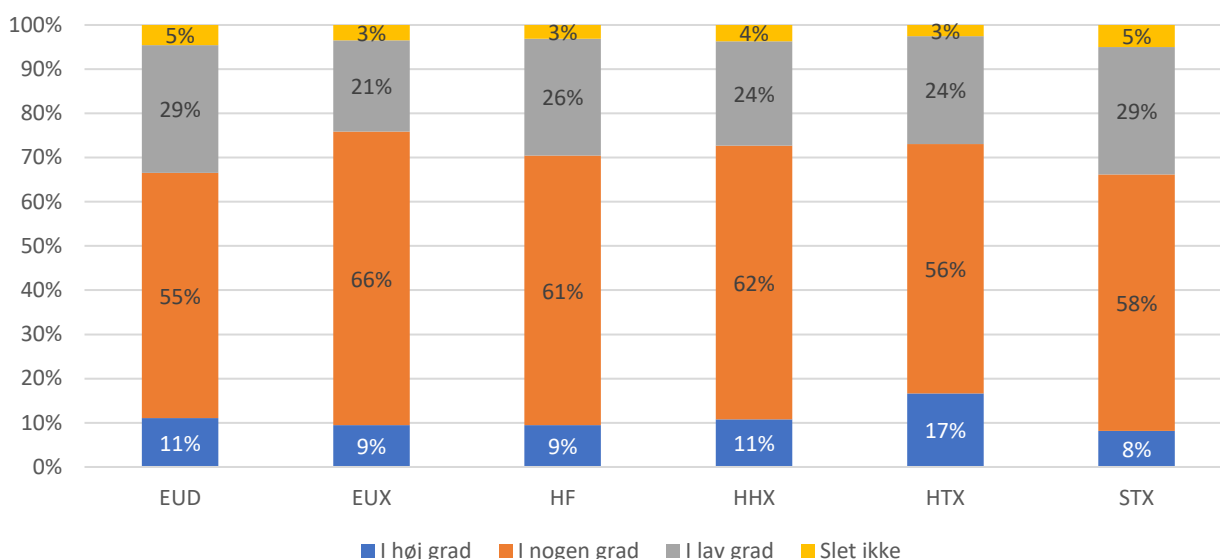

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1.842, N(Erfaring med fjernundervisning) = 329, N(Erfaring med undervisning delvist via fjernundervisning) = 302, N(Erfaring med digital læring) = 1.403, N(Har deltaget i efteruddannelse) = 512, N(Ingen erfaring med it i undervisningen) = 116 ('ingen erfaring med it i undervisningen' udgøres af de, der ikke har anvendt digitale redskaber i undervisning eller ikke har gennemført undervisningsforløb udelukkende eller delvist via fjernundervisning). N(i alt) = 2.546. Der kunne afgives flere svar på spørgsmålet om respondentens eventuelle erfaring med it og læring før coronanedlukningen.

3.2. Forskelle i fagenes egnethed til fjernundervisning på tværs af uddannelser og fag

På tværs af uddannelser er der variationer med hensyn til i hvilken grad, at fagene vurderes egnede til fjernundervisning. Det er dog ikke muligt at tegne et entydigt billede af, hvorvidt mere praksisrettede uddannelser vurderes mindre egnede end mere boglige uddannelser. Fx er andelen af lærere, som vurderer, at fagene i lav grad eller slet ikke egnede til fjernundervisning det samme på EUD og STX med 34 pct. (figur 3.3). Derudover er andelen af lærere, som vurderer, at fagene i nogen eller høj grad er egnede til fjernundervisning på nogenlunde samme niveau på EUX, HTX og HH, på ca. 75 pct. Det er på trods af, at HHX i mindre grad har obligatoriske fag med praktiske elementer sammenlignet med HTX. Det bør dog bemærkes, at der er en stor variation i antallet af lærere fra de forskellige uddannelser, som har deltaget i undersøgelsen.

Figur 3.3. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1.842, N(EUD) = 523, N(EUX) = 116, N(HF) = 159, N(HHX) = 242, N(HTX) = 78, N(STX) = 724.

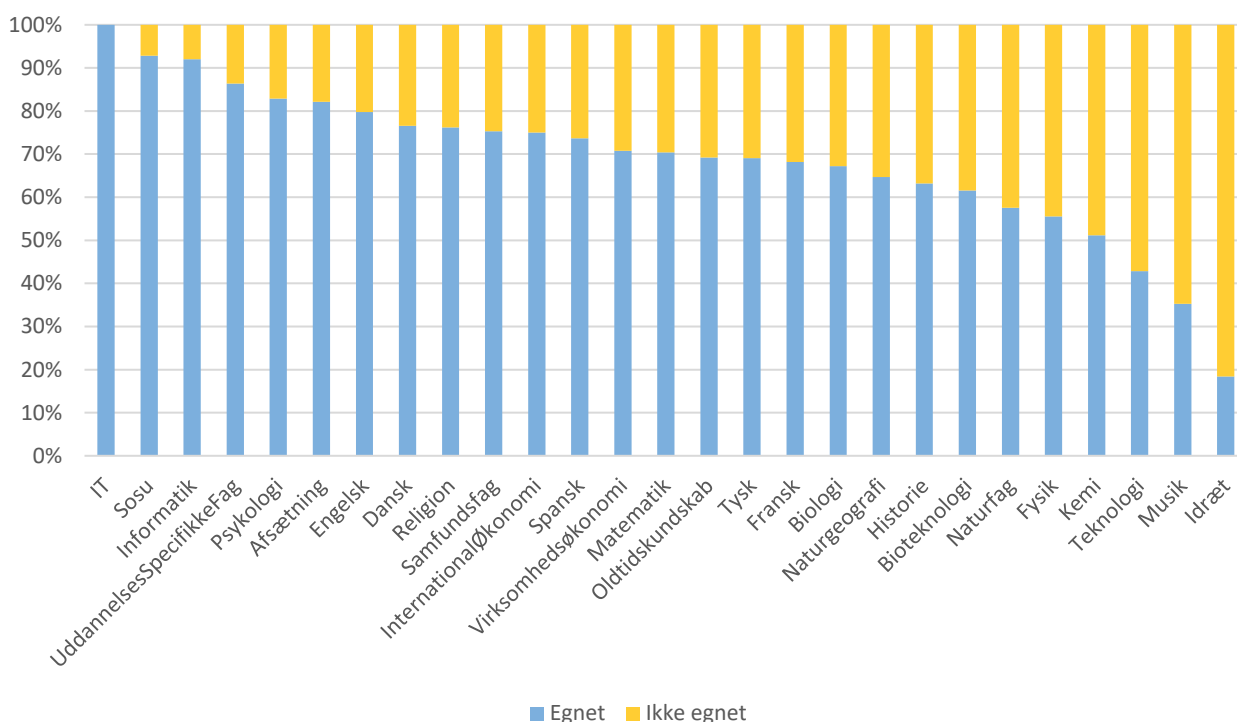
Der er dog store forskelle med hensyn til, hvor egnede fag vurderes at være til fjernundervisning. Blandt de mest egnede fag (ifølge lærernes vurdering) er it og informatik, som det fremgår af figur 3.4. Mere bogligt anlagte fag vurderes generelt også til at være egnede i vis udstrækning. Mellem ca. 70-80 pct. af lærerne vurderer således, at fag som fx dansk, samfunds- og økonomifag, matematik og sprogfag i nogen eller høj grad er egnede til fjernundervisning.

"Jeg kan bedre høre hver enkelt elev tale både om emnet og rent sprogligt kan jeg høre det grammatiske og udtalen. Jeg kommer tættere på eleven, så der opstår en god relation i ro uden forstyrrelser fra resten af klassen. De opnår faktisk en bedre karakter. Eleverne er ikke bange for at sige noget i dette forum." (Lærer ved stx. Har primært undervist i engelsk)

Fag, der indeholder eksperimentelle forsøg og laboratoriearbejde, vurderes generelt mindre egnet til fjernundervisning. Der er dog også variationer inden for disse fag. Fx vurderer næsten 70 pct. af lærerne, at biologi i nogen eller høj grad er egnet, mens ca. 50 pct. eller mindre vurderer, at kemi og teknologi er egnet. Musik og idræt vurderes af lærerne som de mindst egnede fag til fjernundervisning. Vurderingen af egnetheden for en række af fagene er dog baseret på et mindre antal besvarelser.

"Teoriundervisning kan nogenlunde fint udføres ved fjernundervisning. I nogen grad kan der endda være fordele ved større brug af videoer, og mere fleksibilitet i hvad hver elev arbejder på. Undervisningen skal dog også indeholde 20% eksperimentelt arbejde, og det er ikke muligt, idet eleverne ikke har det udstyr der skal bruges, selv ikke hvis det er meget simpelt udstyr. Nogle forsøg kan laves over video, men det er meget begrænset." (Lærer ved eux. Har primært undervist i fysik)

Figur 3.4. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i? (fordelt på fag)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1.403; N(IT) = 16; N(Sosu*) = 14; N(Informatik) = 25; N(Uddannelsesspecifikke fag) = 22; N(Psykologi) = 35; N(Afsætning) = 56; N(Engelsk) = 168; N(Dansk) = 188; N(Religion) = 21; N(Samfundsfag) = 85; N(International økonomi) = 16; N=(spansk) = 38; N(Virksomhedsøkonomi) = 65; N(Matematik) = 203; N(Oldtidskundskab) = 13; N(Tysk) = 55; N(Fransk) = 22; N(Biologi) = 64; N(Naturgeografi) = 17; N(Historie) = 68; N(Biotechnologi) = 13; N(Naturfag) = 33; N(Fysik) = 54; N(Kemi) = 43; N(Teknologi) = 14; N(Musik) = 17; N(Idræt) = 38. * Sosu er en fællesbetegnelse for angivelse af faget som en variant af betegnelsen Social- og Sundhedsuddannelsen. Der er kun medtaget fag, som flere end 10 lærere har angivet, at de primært har undervist i.

4. TIDLIGERE ERFARING MED OG ANVENDELSE AF DIGITALE TEKNOLOGIER I FJERNUNDERVISNING

Hovedbudskaber

Lærerne havde begrænset tidligere erfaring med fjernundervisning og digitale læringsredskaber inden coronanedlukningen

- Undersøgelsen viser, at færre end 2 ud af 10 lærere havde gennemført undervisningsforløb helt eller delvist via fjernundervisning inden coronanedlukningen. Dertil kommer, at kun 3 ud af 10 lærere havde deltaget i kurser, efteruddannelse e.l. i digital undervisning. Selv om knap 8 ud af 10 lærere havde anvendt digitale redskaber i undervisning, som er foregået fysisk på skolen, så understreger disse resultater, at mange lærere måtte håndtere en pludselig og gennemgribende omstilling til fjernundervisning med begrænsede viden og erfaring med fjernundervisning og digitale redskaber at trække på.

Lærerne har i vid udstrækning anvendt digitale teknologier, de kendte i forvejen

- For både elever og lærere har fjernundervisning budt på en stejl læringskurve. Den lave overførbarehed mellem didaktikken i klasserummet og i fjernundervisningen betyder, at visse teknologier er blevet taget i brug uden forudgående erfaring. Dette gælder særligt for konferencesystemer som Zoom, Skype og MS Teams, og skærmdelingsværktøjer som TeamViewer og Zapier.
- Dog har lærerne i store træk benyttet sig af digitale teknologier, som de tidligere havde stiftet bekendtskab med i deres undervisning.

Lærerne har dog overordnet set følt sig godt understøttet og klædt på – under omstændighederne

- 98 pct. af lærerne har oplevet i en eller anden grad at have adgang til relevante digitale værktøjer, og flere end 8 ud af 10 lærere oplever i nogen eller høj grad at have modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen og at have haft viden om brugen af og et godt kendskab til egnede digitale teknologier. Flere end 7 ud af 10 har oplevet, at skolen har støttet med vejledning ift. brug og valg af digitale teknologier og organiseret videndeling mellem kolleger.

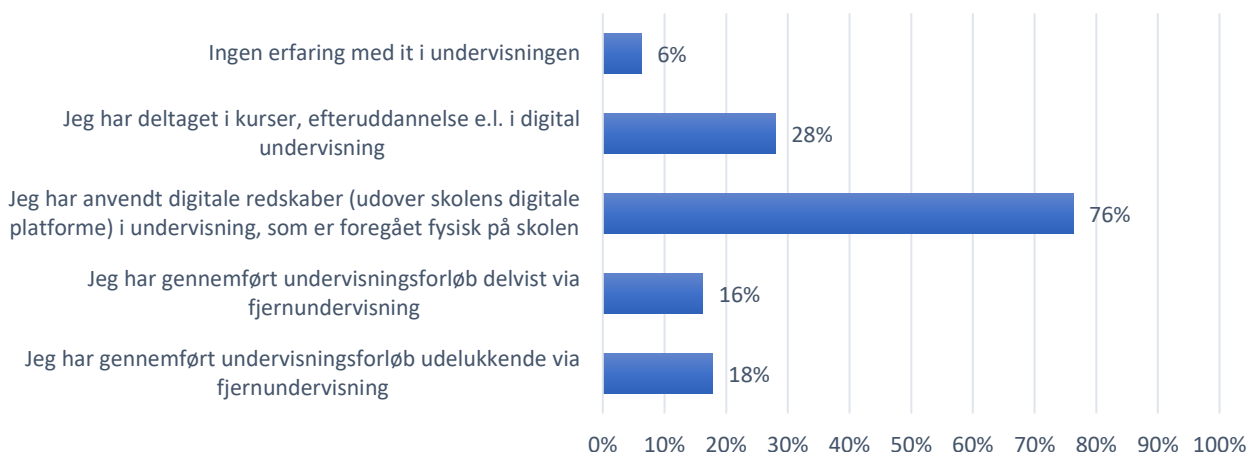
4.1. Undervisernes tidligere erfaring med fjernundervisning

Den mest udbredte erfaring med it og læring er anvendelse af digitale redskaber i almindelig klasserumsundervisning. Næsten 8 ud af 10 lærere angiver, at de har erfaring med det, som det fremgår af figur 4.1. Det er mere end fire gange flere end dem, der har erfaring med at undervise på forløb delvist eller udelukkende via fjernundervisning. Som "didaktisk disciplin" er fjernundervisning nærmest væsensforskellig fra almindelig klasserumsundervisning. Overførbareheden af erfaringerne er dermed ganske lille. I tillæg hertil har kun godt hver fjerde lærer modtaget relevant efteruddannelse. Det betyder, at mange lærere har haft ingen eller begrænsede forudsætninger og erfaringer med fjernundervisning, som de kunne trække på i forbindelse med omstillingen til fjernundervisning siden midten af marts.

Lærernes tidligere erfaring med fjernundervisning har betydning for flere af de andre faktorer, der undersøges i denne rapport. Et begrænset erfaringsgrundlag kan meget vel have haft betydning for omfanget af den meget store arbejdsindsats, som lærerne har ydet samt for lærernes vurdering af egne forudsætninger for at vejlede eleverne og for at vurdere elevernes læringsudbytte.

Figur 4.1. Lærere: Hvilke af de følgende udsagn beskriver din eventuelle erfaring med it og læring før coronanedlukningen?

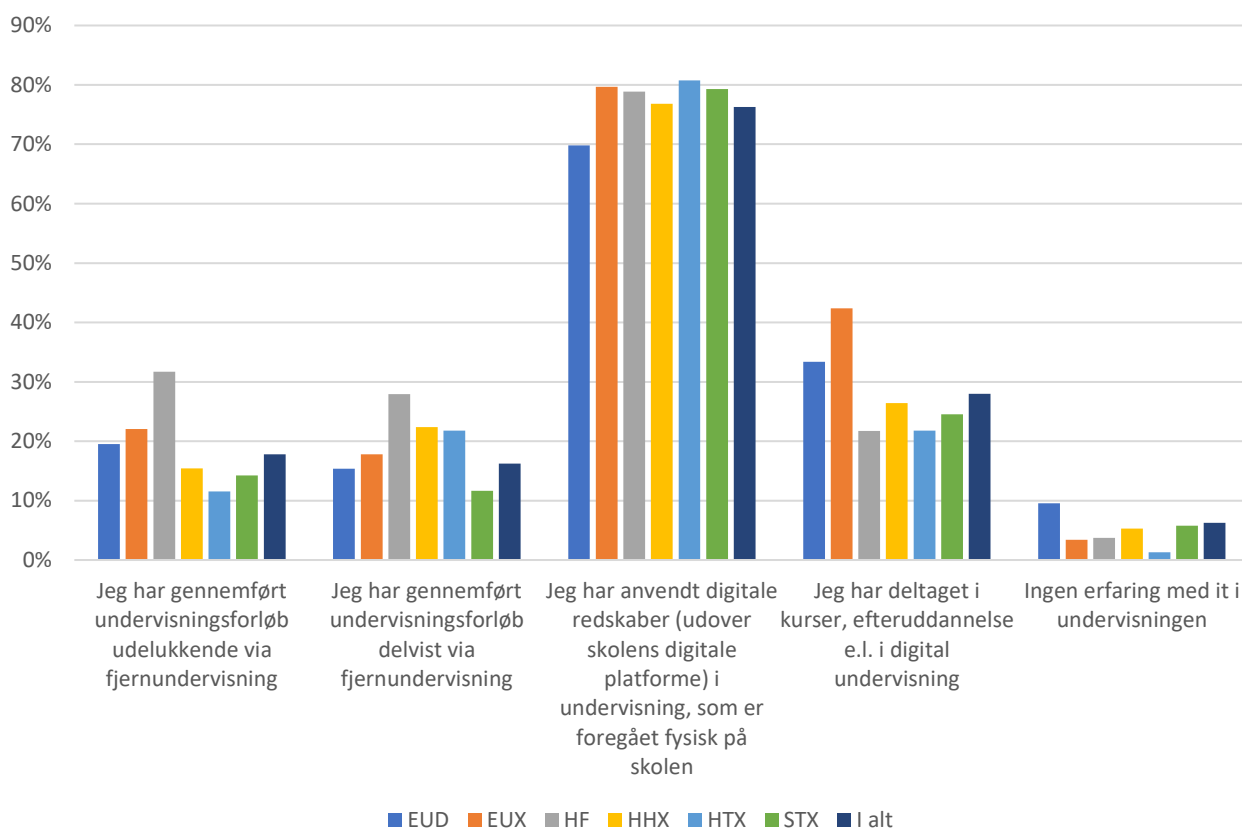
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.866. 'Ingen erfaring med it i undervisningen' udgøres af de, der ikke har anvendt digitale redskaber i undervisning eller ikke har gennemført undervisningsforløb udelukkende eller delvist via fjernundervisning. N(i alt) = 2.546. Der kunne afgives flere svar på spørgsmålet om respondentens eventuelle erfaring med it og læring før coronanedlukningen.

Selvom andelene af lærere med relevante erfaringer og kompetencer generelt er begrænsede, viser figur 4.2 forskelle på tværs af uddannelser. Eksempelvis er der mere end dobbelt så mange lærere fra HF end fra HHX, HTX og STX, der har erfaringer med rene fjernundervisningsforløb. Lærere fra EUD og EUX har også flere erfaringer og kompetencer i forhold til fjernundervisning end sidstnævnte.

Kompetenceudviklingsniveauet er højest på EUD og EUX, hvor der bl.a. har været et politisk fokus på digitalisering, og hvor sammenlægninger af institutioner flere steder har omfattet større strategiske indsatser, herunder bl.a. for øget og bedre brug af it i undervisningen. Bemærk, at HF-retningen rummer den største andel af lærere med relevante erfaringer, men samtidig også den mindste andel af efteruddannede lærere. Erfaringer kan her bl.a. være opbygget i kraft af de senere års voksende udbud af HF-enkeltfag som fjernundervisning.

Rapporten viser dog, at den relativt store andel af erfaring ikke modsvarer i et relativt større udbytte og et relativt mindre behov for støtte og vejledning hos HF-eleverne. Figur 4.1 udtrykker altså en forskel mellem lærernes tidligere erfaringer med fjernundervisning på de forskellige ungdomsuddannelser, som primært skal forstås og vurderes indbyrdes på uddannelserne.

Figur 4.2. Lærere: Hvilke af de følgende udsagn beskriver din eventuelle erfaring med it og læring før coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

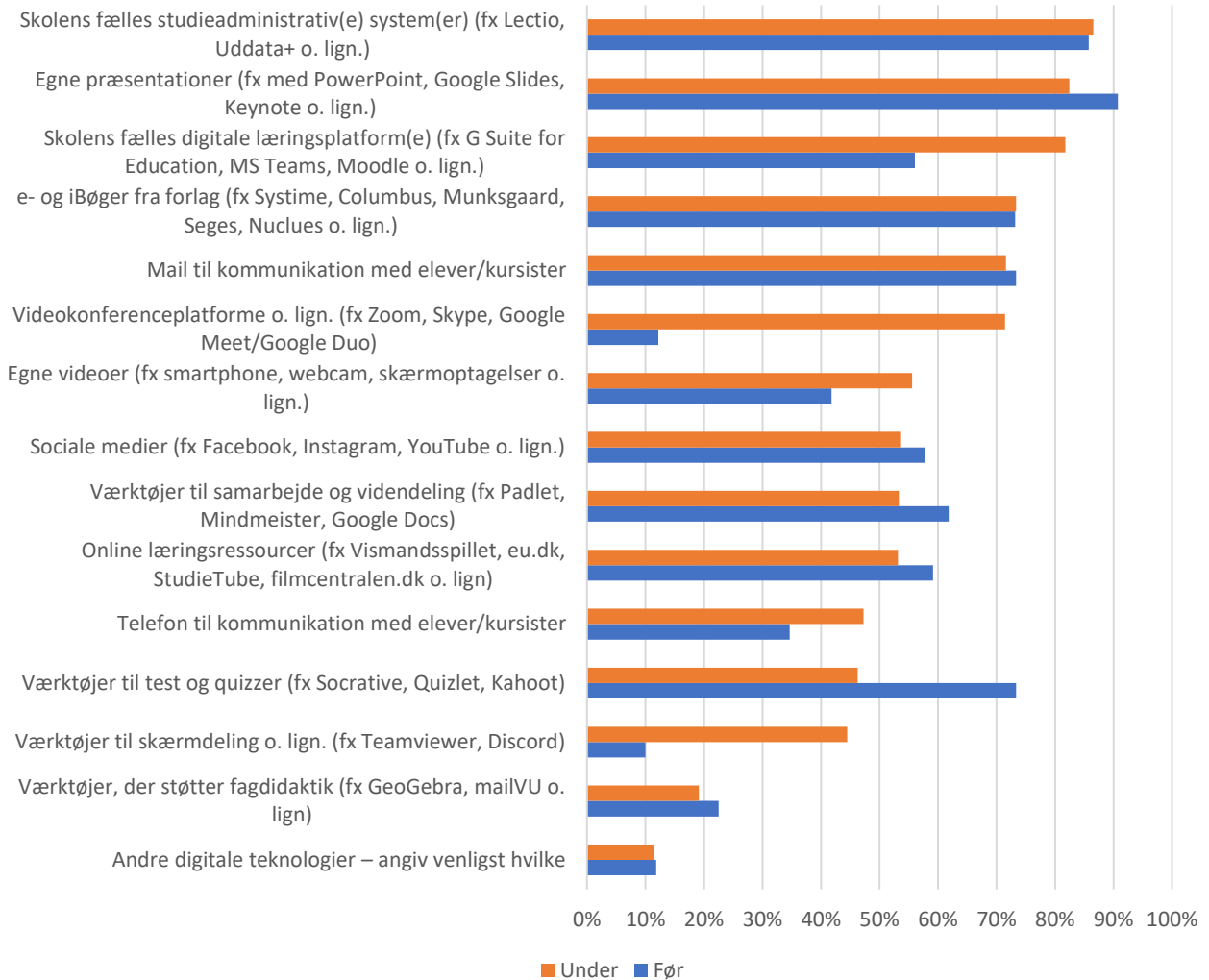
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.866.

4.2. Lærernes anvendelse af digitale teknologier før og under coronanedlukningen

For både elever og lærere har fjernundervisning budt på en stejl læringskurve. Den lave overførbarhed mellem didaktikken i klasserummet og i fjernundervisningen betyder, at visse teknologier er blevet taget i brug uden forudgående erfaring. Figur 4.3 viser, at dette særligt gælder for konferencesystemer som Zoom, Skype og MS Teams, der, ligesom skærmdelingsværktøjerne TeamViewer og Zapier, er anvendt af hhv. 6 og 4 gange flere lærere i perioden med fjernundervisning end før. Forklaringen er naturligvis et behov for at mødes lærerne og eleverne imellem for at kommunikere direkte med hinanden. Lærerne har produceret flere videoer, og deres brug af skolernes digitale platforme er også øget markant.

Lærerne har opretholdt en hyppig brug af forlagenes lærebogssystemer, selvom der også her må have været en opgave i at re-didaktisere indholdet i de mange grundbøger, som i udgangspunktet er redigeret med en indbygget didaktik, der i varierende grad egner sig til fjernundervisning. Figur 4.3 viser også, at der er sket et fald i brugen af digitale værktøjer og materialer, som ellers egner sig udmærket til fjernundervisning. Faldet er mindre for eksempelvis værktøjer og medier til samarbejde eleverne imellem, mens der er sket et markant fald i brugen af de ellers populære test og quiz-programmer som fx Socrative og Kahoot.

Figur 4.3. Lærere: Hvilke af følgende teknologier har du anvendt i din undervisning før og under coronanedlukningen?

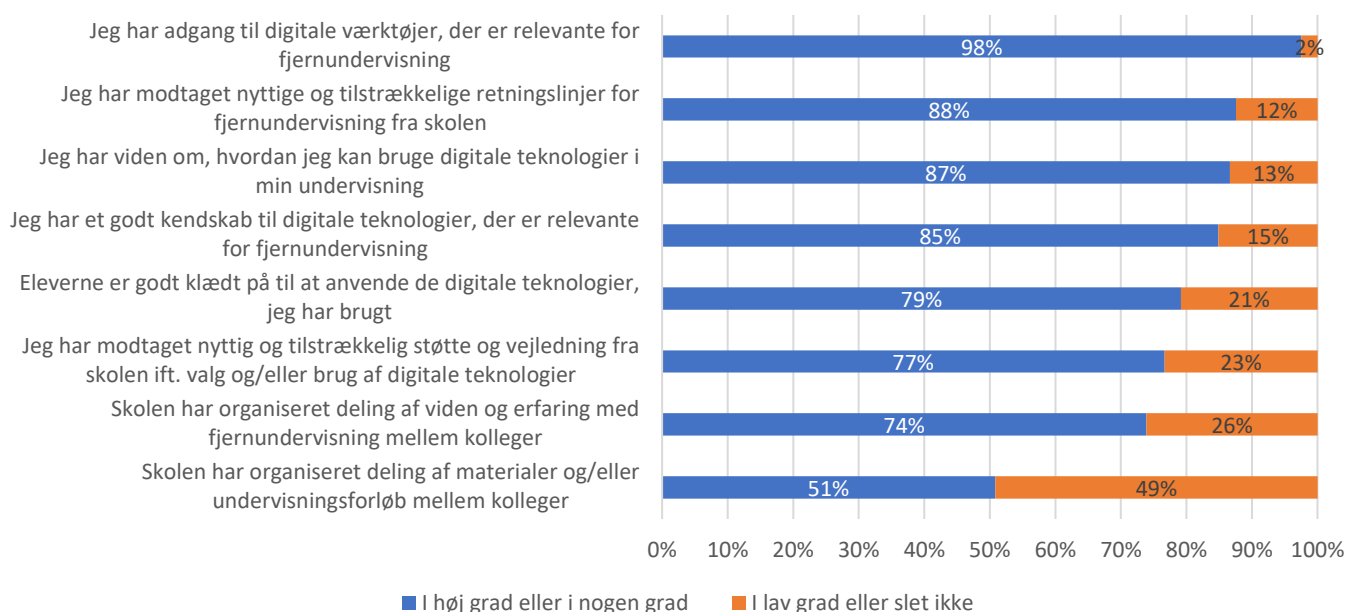

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.866.

4.3. Lærernes oplevelse af forudsætninger for god fjernundervisning

Figur 4.4 udtrykker, hvordan lærerne selv har oplevet tilstedeværelsen af en række grundlæggende forudsætninger for god fjernundervisning. For mange af disse forudsætninger tegner der sig et positivt billede; 98 pct. af lærerne har oplevet mindst i nogen grad at have adgang til relevante digitale værktøjer, og flere end 8 ud af 10 lærere oplever i nogen eller høj grad at have modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen og at have haft viden om brugen af og et godt kendskab til egnede digitale teknologier. Flere end 7 ud af 10 har oplevet, at skolen har støttet med vejledning ift. brug og valg af digitale teknologier og organiseret videndeling mellem kolleger.

Figur 4.4. Lærere: I hvilken grad passer følgende udsagn på dine oplevelser med fjernundervisning under coronanedlukningen?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.775-1.862. N(gennemsnit) = 1.808.

5. GENNEMFØRELSE AF UNDERVISNING

Hovedbudskaber

En overvægt af undervisning i form af faglige oplæg fra lærere, suppleret af opgaveløsning

- Ifølge både lærere og elever har fjernundervisningen under coronanedlukningen i vid udstrækning bestået af faglige oplæg fra lærerne via fx videokonferencer og efterfølgende opgaveløsning – enten enkeltvis eller i grupper af elever. Videntilegnelse ud over oplæg er sket individuelt ved læsning eller på anden måde. Gruppesamarbejdet er foregået synkront i videokonferencer. Der har i mindre udstrækning været gennemført fælles diskussioner i klassen ligesom gruppearbejde om undervisningen ud over det, der har foregået synkront, også har været mindre anvendt.

Mange elever ønsker mere dialog og samarbejde; dog ønsker de fleste hverken mere eller mindre

- Lidt mere en hver tredje elev ønsker mere samarbejde om opgaver med klassekammerater, og knap hver tredje ønsker flere lærerunderstøttede muligheder for dialog indenfor klassen via virtuelle mødeplatforme. Dog er der store forskelle eleverne imellem, og ca. 60 pct. af eleverne lader til at være tilfredse, dvs. ønsker hverken mere eller mindre af de mulige undervisningsformer.

Fjernundervisningen opleves af mange elever – og særligt af de fagligt svageste – som sværere

- 4 ud af 10 elever oplever, at de i lav grad eller slet ikke ved, hvad underviserne forventer af dem i fjernundervisningen. 4 ud af 10 elever oplever også, at fjernundervisningen er sværere end almindelig undervisning, mens ca. halvdelen finder, at undervisningen er på det niveau, den plejer at være.
- De fagligt svageste elever føler sig mest udfordrede. Flere end 6 ud af 10 af de elever, der opfatter sig som blandt de fagligt svageste i klassen, beskriver fjernundervisningen som sværere, sammenlignet med under 4 ud af 10 af eleverne, der ser sig selv som værende blandt de fagligt stærkeste.

Mere ensformig undervisning – men øget fokus på variation i løbet af nedlukningsperioden

- 7 ud af 10 lærere angiver, at deres undervisning er blevet mere eller markant mere ensformig. Det samme gælder 6 ud af 10 af eleverne. Lærere savner fx muligheder for at skifte aktivitet, hvis eleverne mangler motivation eller er trætte, for at understøtte forklaringer fx visuelt ved en tavle, og for at muliggøre praktiske øvelser og samarbejde i det fysiske rum. Nogle lærere efterspørger mere viden om, hvordan variation i undervisningen kan øges ved brug af digitale undervisningsredskaber.
- Dog har øget variation været et stigende opmærksomhedspunkt for mange under nedlukningsperioden, efterhånden som det blev tydeligere, at nedlukningen ville være længerevarende, og lærerne udviklede erfaringer med fjernundervisningen.
- Lærere, der har deltaget i efteruddannelse eller har tidligere erfaring med fjernundervisning, er mere tilbøjelige til at beskrive deres undervisning som mere varieret end dem, som ikke har.
- Lærere, som oplever, at de har modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer og støtte fra skolen er mindre tilbøjelige til at beskrive deres fjernundervisning som ensformig. Dette gælder fx retningslinjer for fjernundervisningen, støtte ift. valg og/eller brug af digitale teknologier og skoleorganiseret deling af viden og erfaringer med fjernundervisning mellem kolleger.

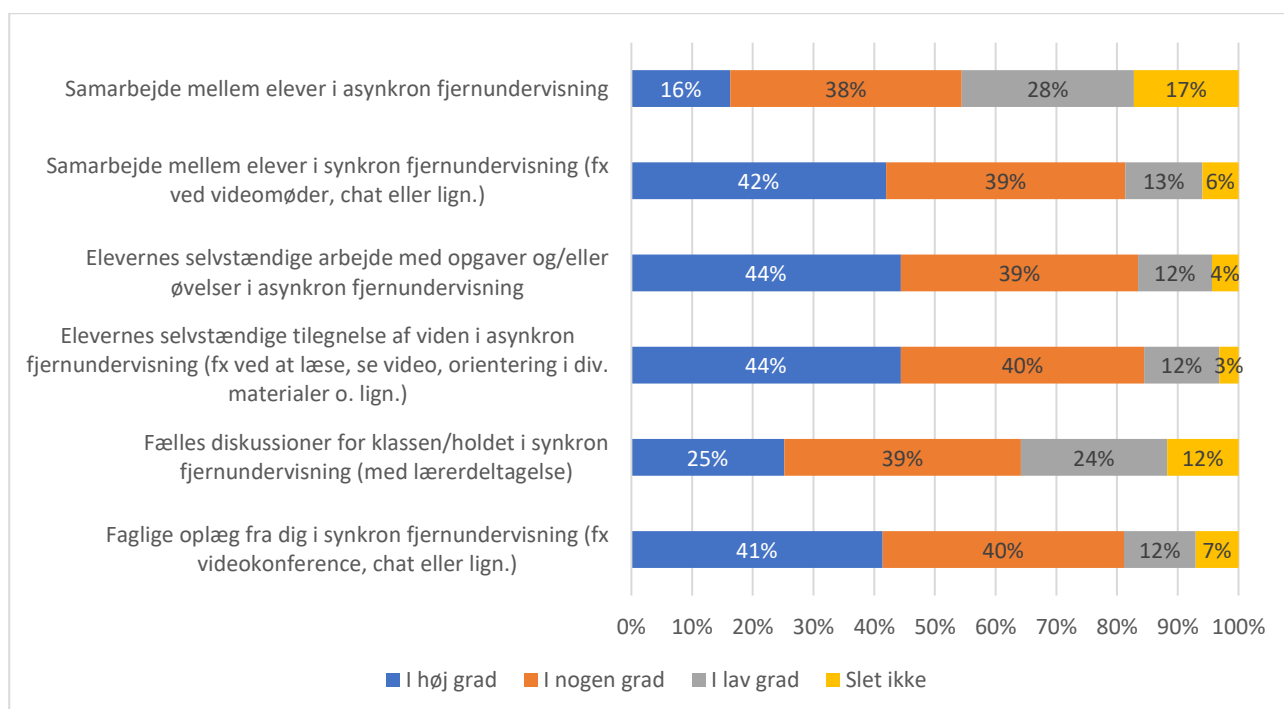
5.1. Aktiviteter i undervisningen

Der tegner sig et billede af, at undervisningen i vid udstrækning og særligt i starten af coronanedlukningen har bestået af faglige oplæg fra lærerne via fx videokonferencer og efterfølgende opgaveløsning – enten enkeltvis eller i grupper af elever. Videntilegnelse ud over oplæg er sket individuelt fx ved læsning. Gruppesarbejdet er foregået synkront i videokonferencer. Der har i mindre udstrækning været gennemført fælles diskussioner i klassen ligesom gruppearbejde om undervisningen ud over det, der har foregået synkront, også har været mindre anvendt.

Billedet er nogenlunde det samme i svarene fra både lærere (se figur 5.1) og elever (se figur 5.2). En lærer udtrykker det således:

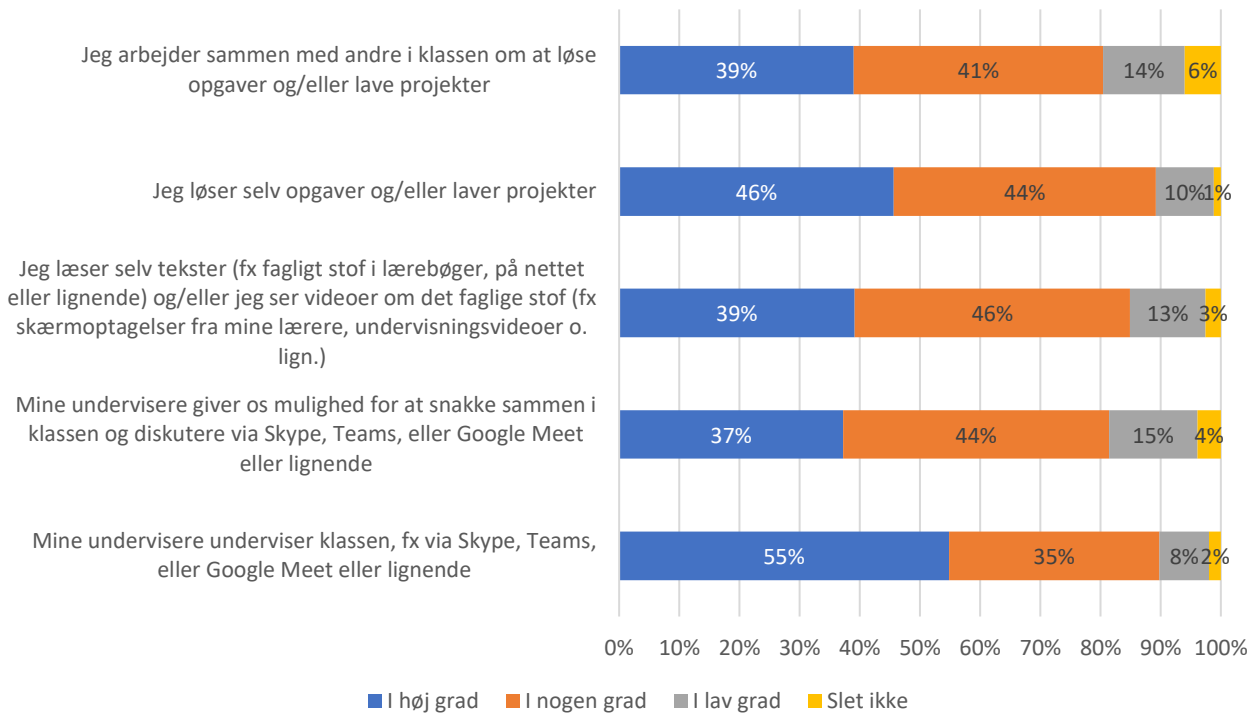
”Den meget hurtige overgang fra klasseundervisning til virtuel undervisning var hård. Især pludselig at skulle sidde ned i 7-8 timer om dagen – som lærer er man vant til at gå rundt hele dagen. Samlet set var den største mangel at lærerne kun gav skriftlige opgaver i starten og dermed kom til at overbebyrde eleverne. Den mundtlige del af undervisningen og kommunikationen med eleverne tog det lidt tid at få til at fungere.” (Lærer på EUD/EUX)

Figur 5.1. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af følgende aktivitetsformer?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.832 (gennemsnit). Se de enkelte spørgsmål nedenfor i figur 5.3-5.8.

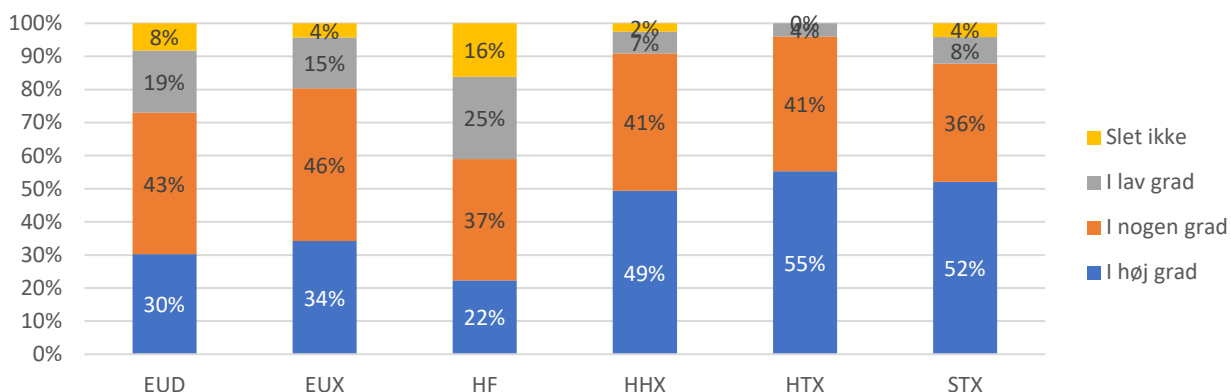
Figur 5.2. Elever: Hvordan er din undervisning foregået de seneste to uger, du har haft fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(Jeg arbejder sammen med andre i klassen om at løse...) = 12.274, N(Jeg løser selv opgaver og/eller projekter) = 12.229, N(Jeg læser selv tekster....) = 12.170, N(Mine undervisere giver os...) = 12.194, N(Mine undervisere underviser klassen...) = 12.271.

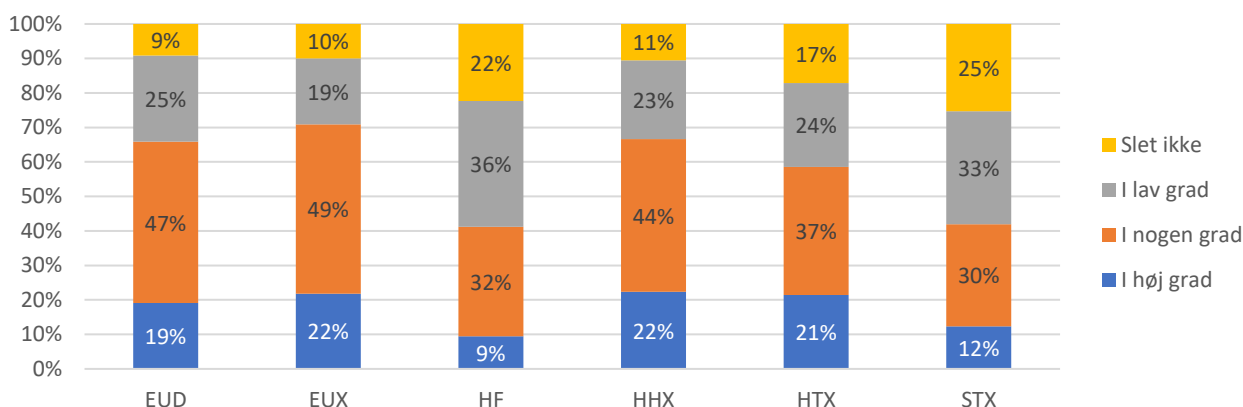
Der er større variation imellem de enkelte uddannelser. Det ser ud til, at HF skiller sig lidt ud ved at undervisningen i højere grad er individualiseret end på de andre uddannelser, hvis man spørger lærerne. Især de øvrige gymnasiale uddannelser har anvendt synkront gruppearbejde. Dette fremgår af figurene 5.3-5.8, som præsenterer lærernes beskrivelse af anvendte undervisningsformer fordelt på de uddannelser, lærerne har undervist på under coronanedlukningen.

Figur 5.3. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af samarbejde mellem elever i synkron fjernundervisning (fx ved videomøder, chat eller lign.)?

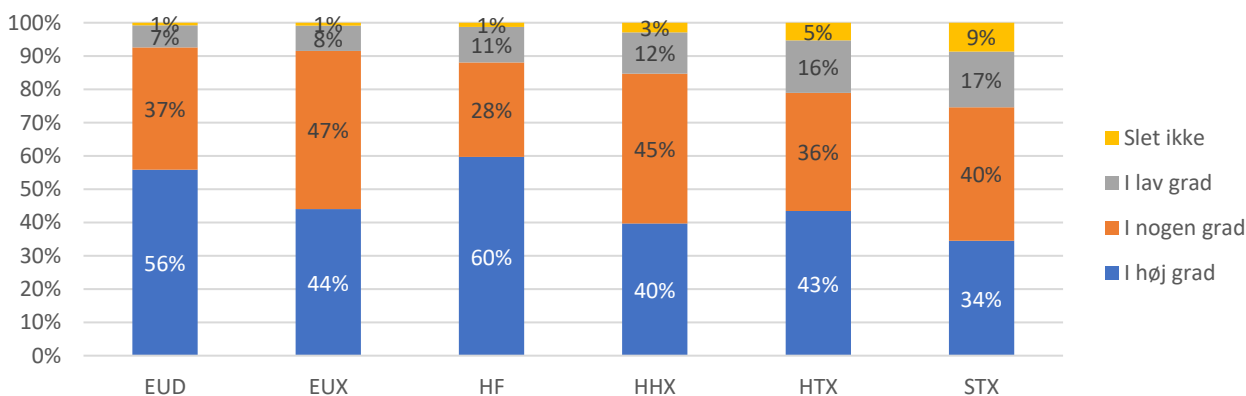
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.844, N(EUD) = 522, N(EUX) = 117, N(HF) = 161, N(HHX) = 241, N(HTX) = 76, N(STX) = 727.

Figur 5.4. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af samarbejde mellem elever i asynkron fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.735, N(EUD) = 492, N(EUX) = 110, N(HF) = 148, N(HHX) = 228, N(HTX) = 70, N(STX) = 687. I asynkron fjernundervisning er deltagerne ikke til stede samtidig.

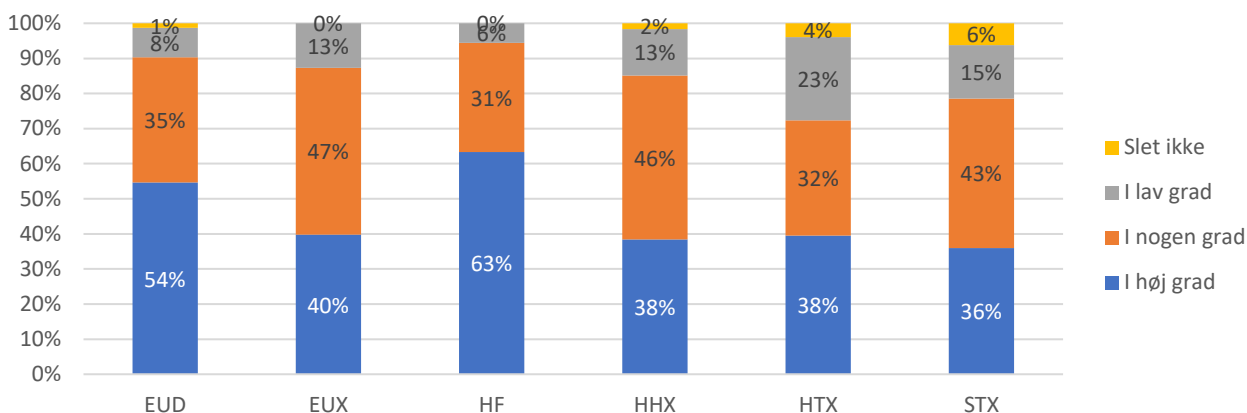
Figur 5.5. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af elevers selvstændige arbejde med opgaver og/eller øvelser i synkron fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=1.845, N(EUD) = 525, N(EUX) = 118, N(HF) = 159, N(HHX) = 242, N(HTX) = 76, N(STX) = 725.

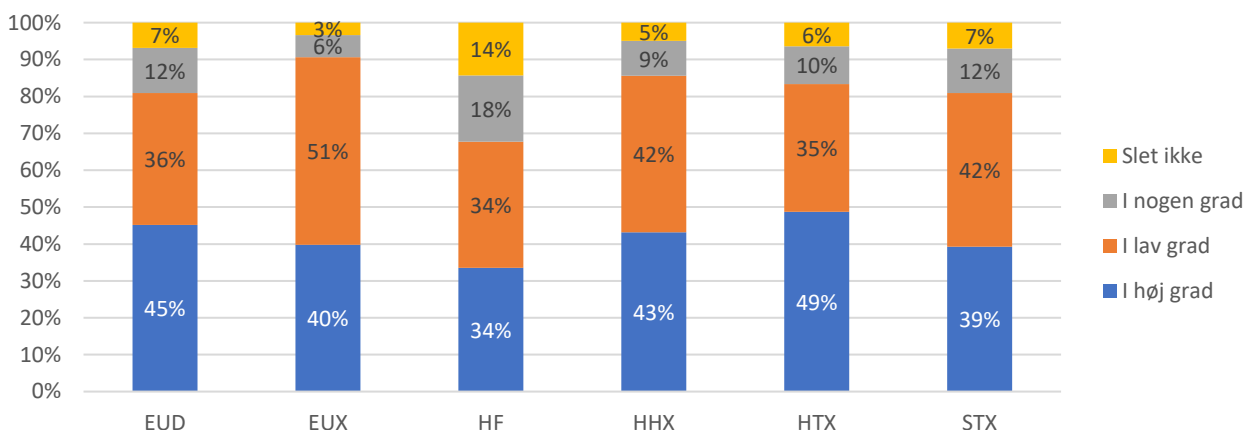

Figur 5.6. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af elevers selvstændige tilegnelse af viden i asynkron fjernundervisning?

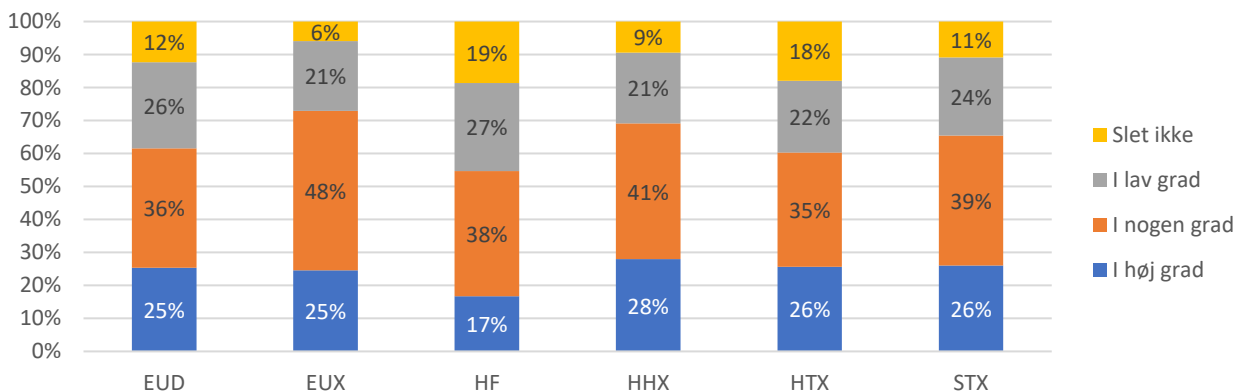
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=1.855, N(EUD) = 529, N(EUX) = 118, N(HF) = 161, N(HHX) = 242, N(HTX) = 76, N(STX) = 729.

Figur 5.7. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af faglige oplæg fra dig i synkron fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=1.858, N(EUD) = 529, N(EUX) = 118, N(HF) = 161, N(HHX) = 243, N(HTX) = 78, N(STX) = 729.

Figur 5.8. Lærere: I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af fælles diskussioner for klassen/holdet i synkron fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=1.855, N(EUD) = 528, N(EUX) = 118, N(HF) = 161, N(HHX) = 243, N(HTX) = 78, N(STX) = 727.

Ser vi på elevernes ønsker til undervisningen, er der en klar tendens til, at eleverne ønsker mere dialog og samarbejde med andre i klassen, som det fremgår af figur 5.9.

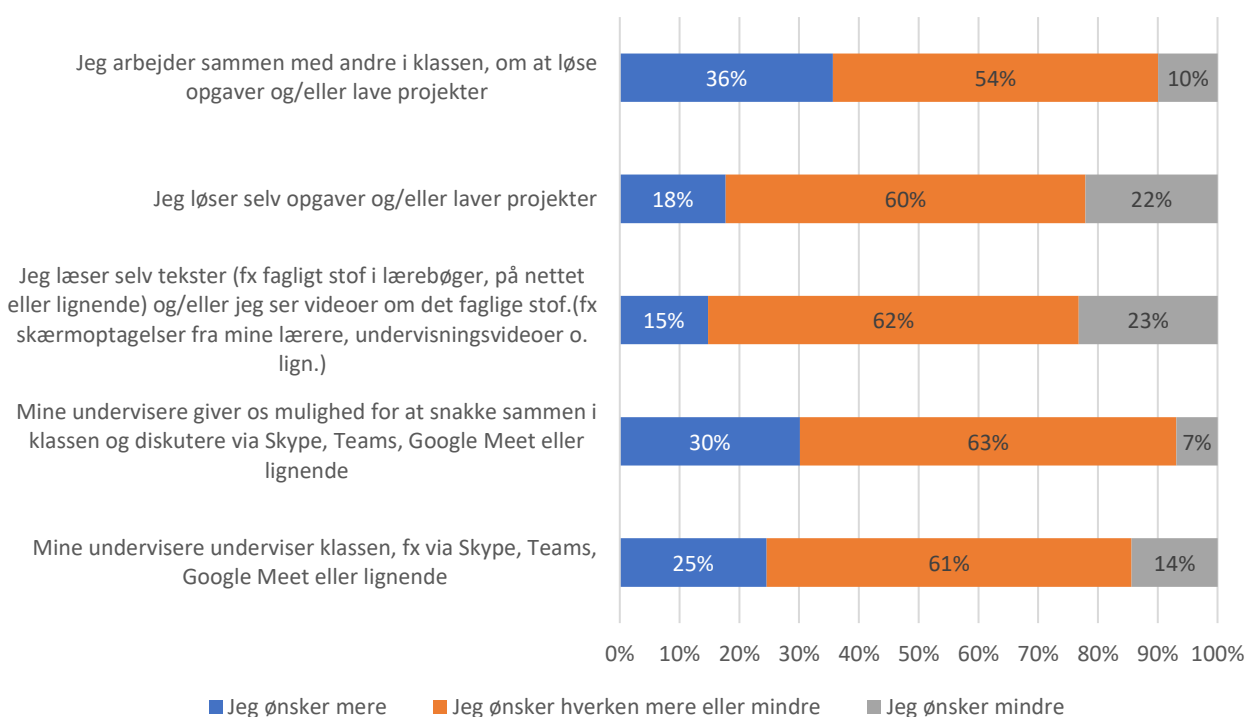
En af årsagerne til at der fra elevernes side ønskes flere aktiviteter, der giver mulighed for dialog og samarbejde kan formentlig bl.a. forklares ved den generelle længsel efter at være sammen med klassekammeraterne:

*"Jeg er træt af at sidde der hjemme og have undervisning. Jeg vil gerne i skole, have normal undervisning og se min klassekammerater igen. Vil bare gerne have at alt skal være normalt igen."
(Elev på HHX)*

Det er i øvrigt en erkendt tendens i fjernundervisning, at lærere især har udfordringer i forhold til at skabe dialog og samarbejde online. Det er tilsyneladende svært intuitivt at overføre erfaringer og metoder til dialog og samarbejde fra tilstedeværelsesundervisning til fjernundervisning.

Der er kun mindre forskel på tværs af uddannelserne ift., hvad eleverne ønsker have mere af i fjernundervisningen.

Figur 5.9. Elever: Hvad ønsker du mere af, og hvad ønsker du mindre af i fjernundervisningen?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(Jeg arbejder sammen med andre i klassen om at løse...) = 11.955, N(Jeg løser selv opgaver og/eller projekter) = 11.967, N(Jeg læser selv tekster....) = 11.837, N(Mine undervisere giver os...) = 11.891, N(Mine undervisere underviser klassen...) = 11.939.

5.2. Oplevede krav og sværhedsgrad i undervisningen

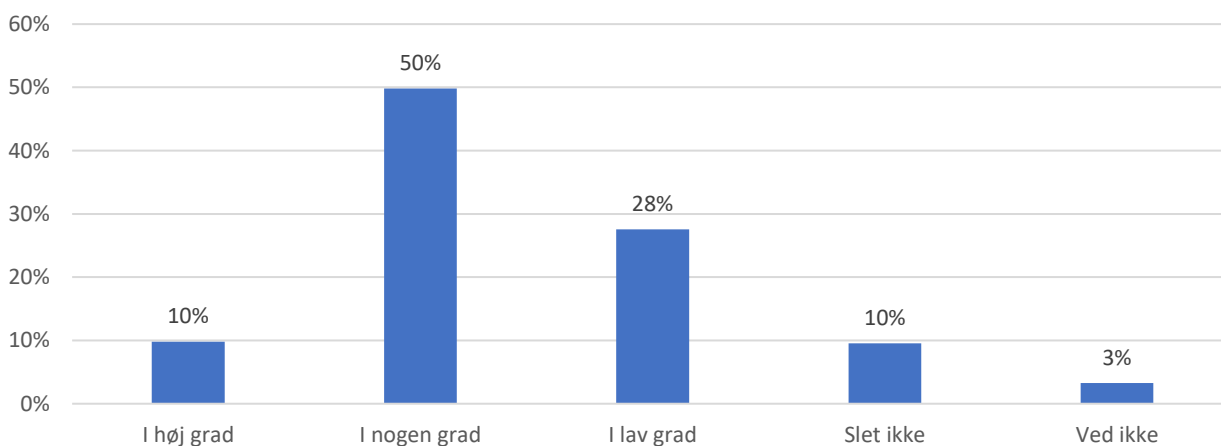
Fjernundervisningsformen har i sin natur et grundlæggende krav om, at forventninger, læringsudbytte, rammer og aktiviteter er forklaret meget præcist. Det skyldes, at eleven ofte er overladt til sig selv i selve læringssituationen og derfor skal have en klar fornemmelse af, hvad det hele går ud på. Det er nemmere i tilstedeværelsesundervisning at justere dette billede løbende, idet læreren bedre kan fornemme elevernes situation.

"Mangler nærvær og den naturlige dialog i klasserummet, hvor man kan 'gribe' spontane faglige refleksioner, der skabes ved samværet. Gruppearbejdet bliver forandret og har måske ikke helt samme styrke til at inkludere de elever, som er fagligt og personlig usikre, da det foregår virtuelt."
(Lærer på EUD)

4 ud af 10 elever angiver, at de i lav grad eller slet ikke ved, hvad underviserne forventer af dem i fjernundervisningen, som det fremgår af figur 5.10. I betragtning af, at dette ofte er en forudsætning for udbyttet af fjernundervisningen, kan det have en væsentlig betydning for, at både elever og lærere generelt angiver, at eleverne lærer mindre og er mindre motiverede.³

"Det er svært at forstå nogle opgaver, undervisere er tilgængelige, men det også svært at få besvaret spørgsmål, som man sidder med og normalt kunne få besvaret i øjeblikket i stedet for over mail." (Elev på HF)

Figur 5.10. Elever: Har det været let at forstå, hvad dine undervisere forventer af dig i fjernundervisningen?

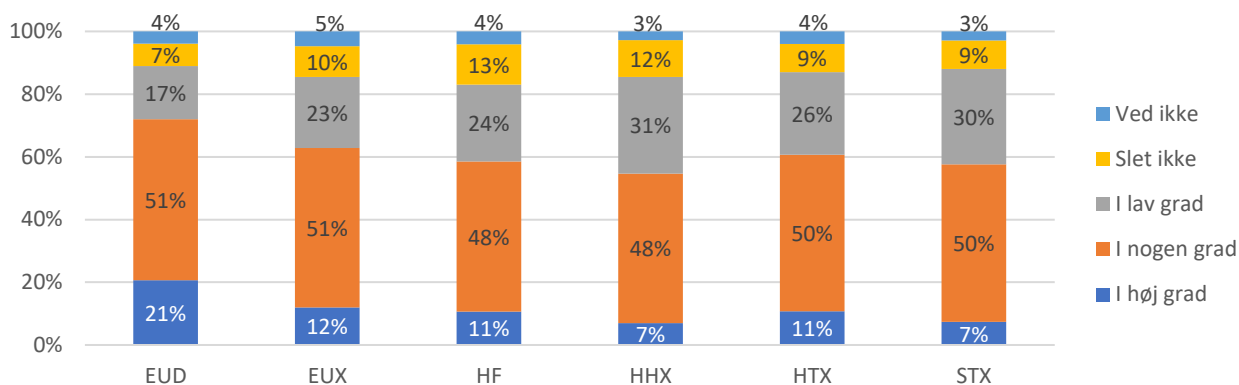

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

³ Vedrørende læring: se figur 6.10 og 6.13. Vedrørende motivation: se figur 7.17 og figur 7.20.

Det er nogenlunde samme tendens for eleverne på tværs af uddannelserne med hensyn til at forstå, hvad lærerne forventer sig af dem i fjernundervisningen. Dog oplever eleverne på EUD i større udstrækning, at de har haft lettere ved at forstå forventningerne, som det fremgår af figur 5.11.

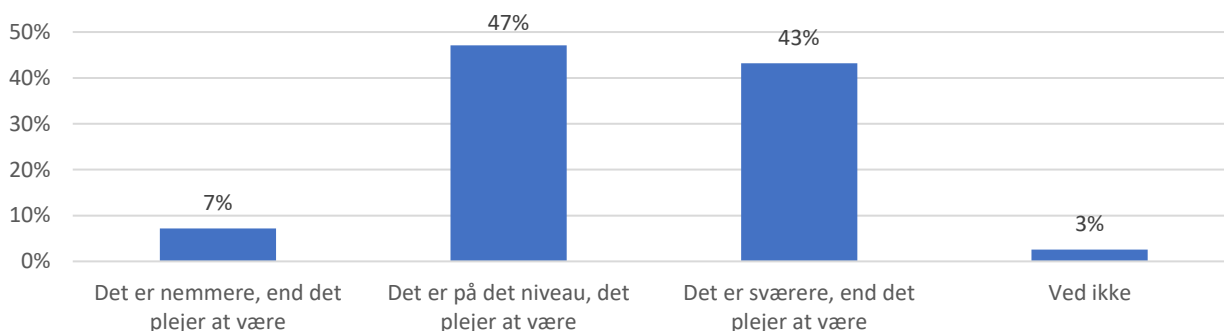
Figur 5.11. Elever: Har det været let at forstå, hvad dine undervisere forventer af dig i fjernundervisningen? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(EUD) = 1.685, N(EUX) = 744, N(HF) = 1.059, N(HHX) = 1.792, N(HTX) = 353, N(STX) = 6.719.

En stor gruppe elever – 4 ud af 10 – oplever, at fjernundervisningen er sværere end almindelig undervisning (figur 5.12). Ca. halvdelen finder, at undervisningen er på det niveau, den plejer at være. Mindre end 1 ud af 10 elever finder fjernundervisningen nemmere end almindelig undervisning.

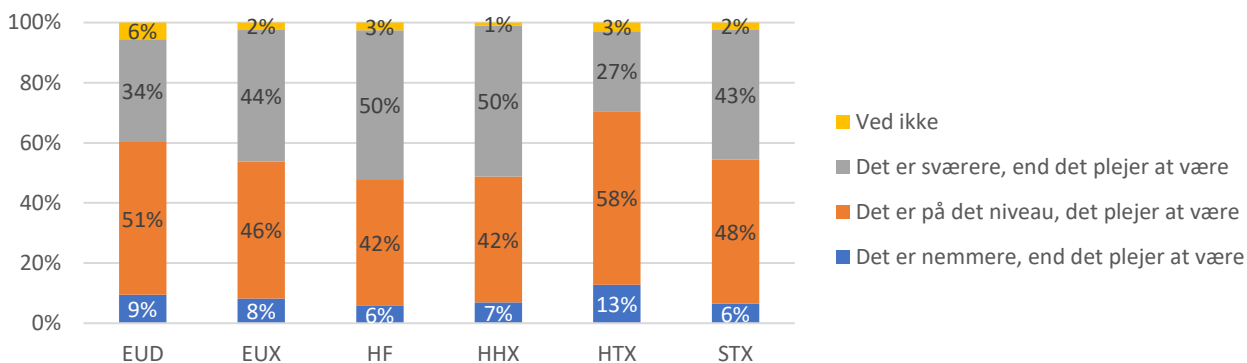
Figur 5.12. Elever: Hvordan har du oplevet sværhedsgraden af materialer, undervisning og opgaver de seneste to uger? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag på skolen før coronanedlukningen

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

HF og HHX skiller sig ud ved, at halvdelen af eleverne oplever, at fjernundervisningen er sværere end almindelig undervisning. Til sammenligning oplever ca. 1 ud af 4 elever på HTX, at sværhedsgraden er øget under coronanedlukningen sammenlignet med almindelig undervisning, som det fremgår af figur 5.13.

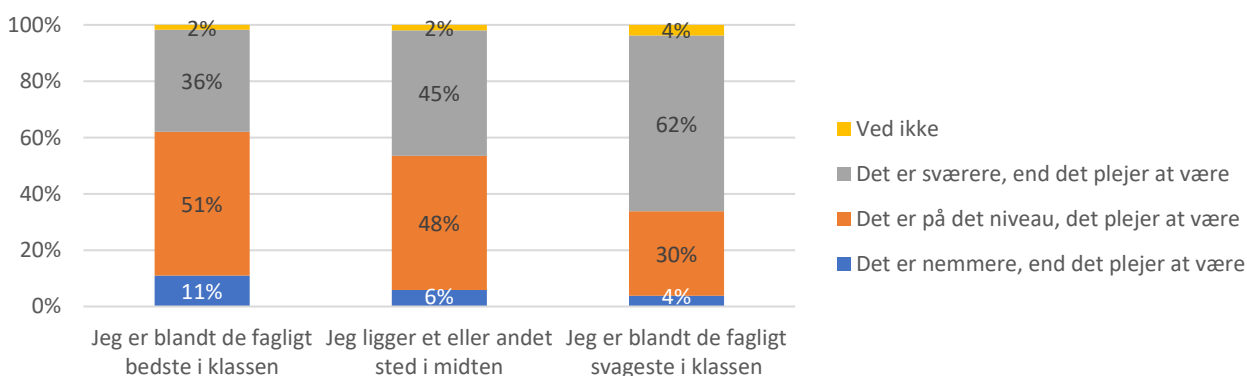
Figur 5.13. Elever: Hvordan har du oplevet sværhedsgraden af materialer, undervisning og opgaver de seneste to uger? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag på skolen før coronanedlukningen (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). Spørgsmål til elever. N(EUD) = 1.685, N(EUX) = 744, N(HF) = 1.059, N(HHX) = 1.792, N(HTX) = 353, N(STX) = 6.719.

De svageste elever føler sig mest udfordrede, som det fremgår af figur 5.14. Flere end 6 ud af 10 af de elever, der opfatter sig som de fagligt svageste i klassen, finder undervisningen sværere, end den plejer at være. Det samme gælder for under 4 ud af 10 af dem, der opfatter sig som blandt de fagligt bedste i klassen.

Figur 5.14. Elever: Hvordan har du oplevet sværhedsgraden af materialer, undervisning og opgaver de seneste to uger? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag på skolen før coronanedlukningen (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = N(bedste) = 3.799, N(midten) = 6.854, N(svageste) = 862.

5.3. Variation i undervisningen

Tydlig struktur og variation er med til at skabe motivation blandt eleverne og giver mulighed for at tilgodese deres forskellige forudsætninger og behov.⁴ Variation i undervisningen giver eleverne mulighed for at arbejde med det samme stof på forskellige måder.

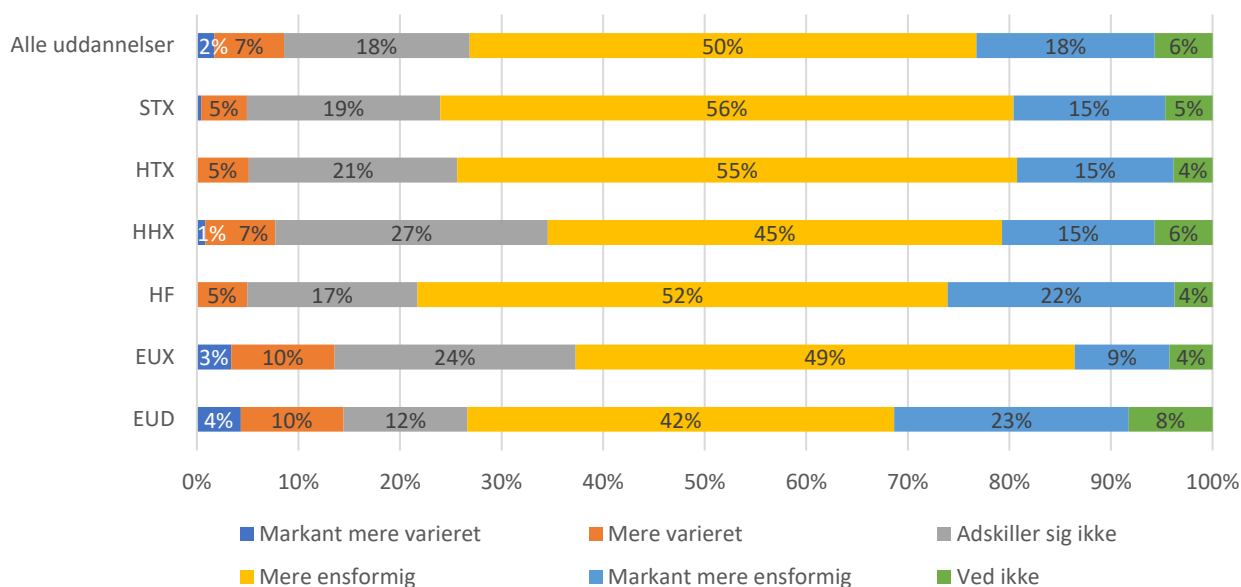
Både lærere og elever er blevet spurgt til deres opfattelse af variation i undervisningen under nødundervisningen sammenlignet med undervisningen før coronanedlukningen.

Ca. 7 ud af 10 lærere angiver, at deres undervisning er blevet mere eller markant mere ensformig, som det fremgår af figur 5.15. Eleverne opfatter undervisningen som lidt mere varieret, idet 6 ud af 10 angiver, at undervisningen er lidt mere eller meget mere ensformig, som det fremgår af figur 5.16.

EUD og EUX adskiller sig her lidt, idet 3 ud af 20 lærere (13 pct. EUX, 14 pct. EUD jf. figur 5.15) faktisk mener, at de har været i stand til at gøre undervisningen mere eller markant mere varieret. Det er dobbelt så stor en andel som på de øvrige uddannelser.

Samme billede tegner sig blandt eleverne, dog er det her 5 ud af 20 elever på EUX og EUD (24 pct. EUX, 23 pct. EUD jf. figur 5.16), der opfatter undervisningen under coronanedlukningen som lidt mere eller meget mere varieret end undervisningen før coronanedlukningen. Også eleverne på de øvrige uddannelsesområder vurderer undervisningen mere varieret end lærerne, idet 3 ud af 20 (13-18 pct.) – dobbelt så mange som blandt lærerne – vurderer, at undervisningen er blevet mere varieret.

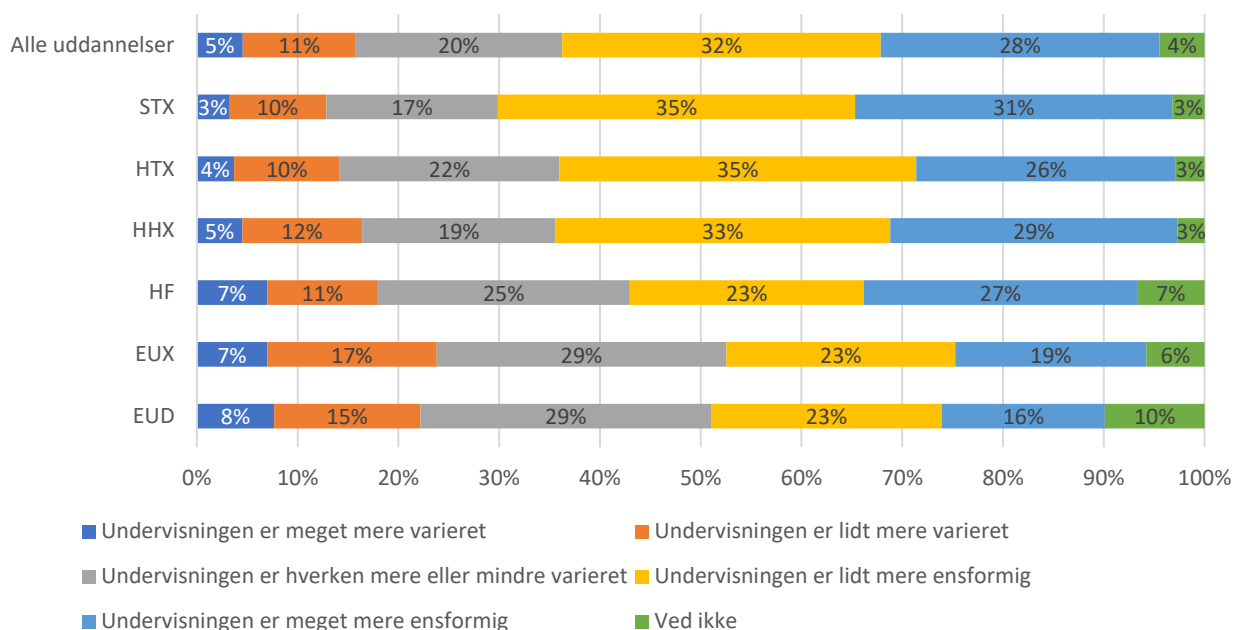
Figur 5.15. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen? (i alt, og fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(alle) = 1.866, N(EUD) = 533, N(EUX) = 118, N(HF) = 161, N(HHX) = 246, N(HTX) = 78, N(STX) = 730.

⁴ Hattie, John. (2013). Synlig læring – for lærere. Dafolo.

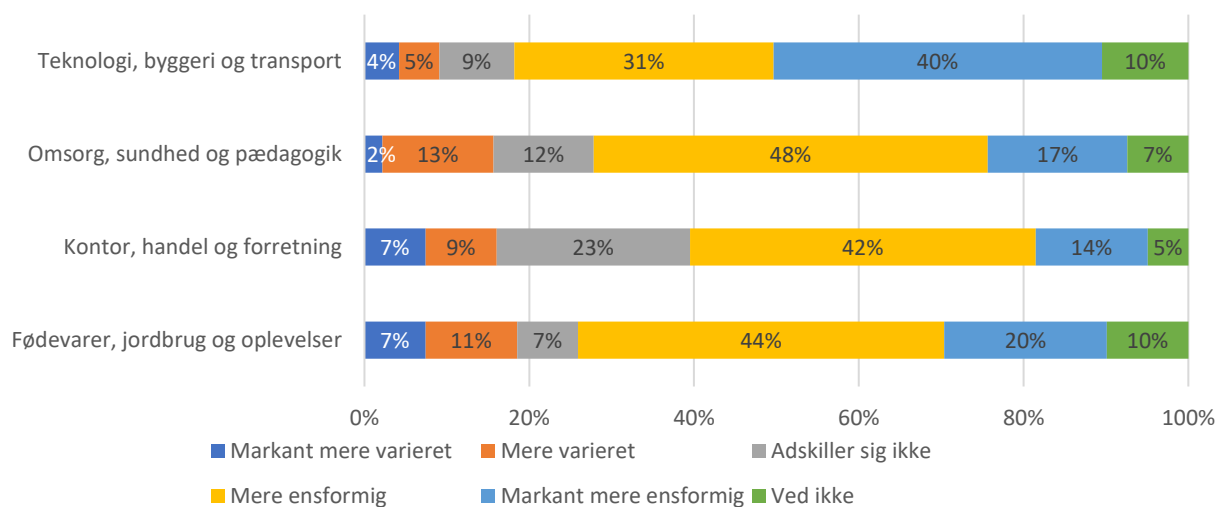
Figur 5.16. Elever: Hvordan har fjernundervisningen været, når du sammenligner med undervisningen før coronanedlukningen? (i alt, og fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685, N(EUX) = 744, N(HF) = 1.059, N(HHX) = 1.792, N(HTX) = 353, N(STX) = 6.719.

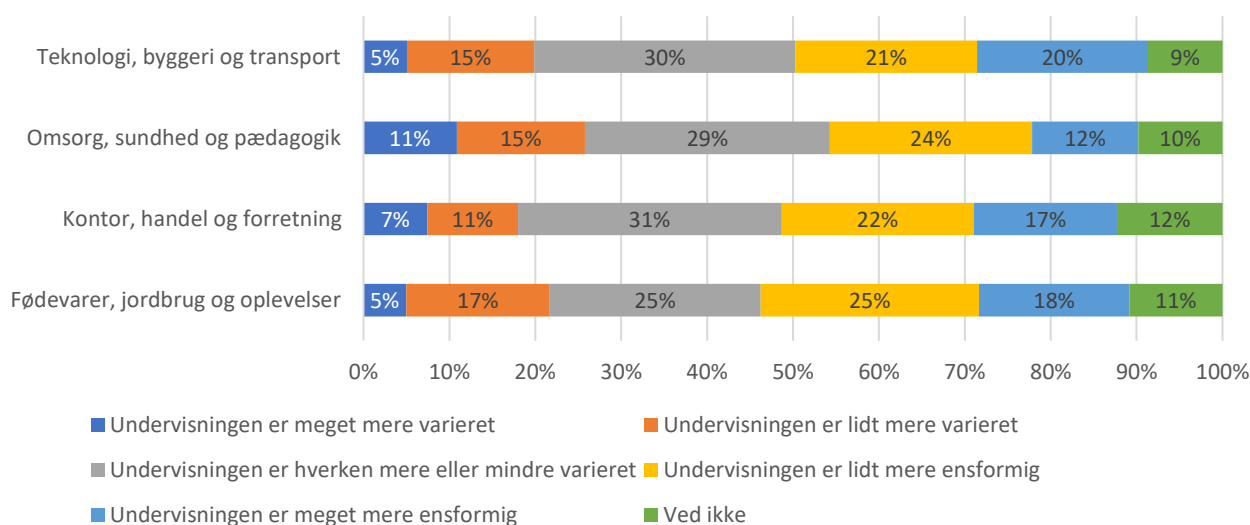
På EUD og EUX er det interessant at se, at lærerne vurderer, at undervisningen er markant mere ensformig end eleverne (se figur 5.17 og 5.18 for hhv. lærer- og elevbesvarelser på EUD, og figur 5.19 og 5-20 for hhv. lærer- og elevbesvarelser på EUX).

Figur 5.17. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen? (for lærere på EUD, fordelt på EUD-retning)

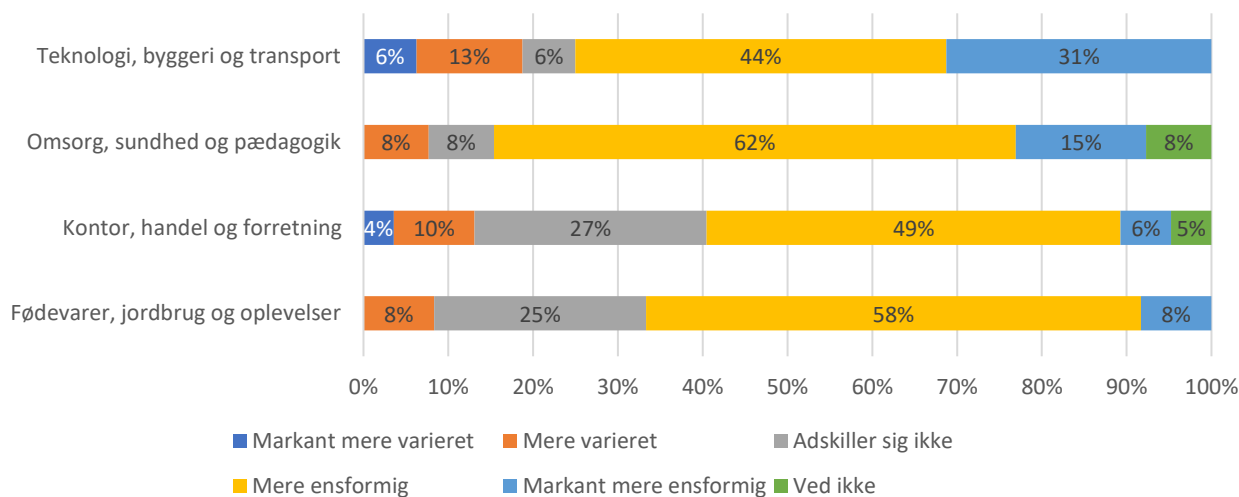
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 535, N(Fødevarer, jordbrug og oplevelser) = 81, N(Kontor, handel og forretning) = 81, N(Omsorg, sundhed og pædagogik) = 230, N(Teknologi, byggeri og transport) = 143.

Figur 5.18. Elever: Hvordan har fjernundervisningen været, når du sammenligner med undervisningen før coronanedlukningen? (for EUD-elever, fordelt på EUD-retning)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.685, N(Teknologi, byggeri og transport) = 553, N(Omsorg, sundhed og pædagogik) = 663, N(Kontor, handel og forretning) = 228, N(Fødevarer, jordbrug og oplevelser) = 241.

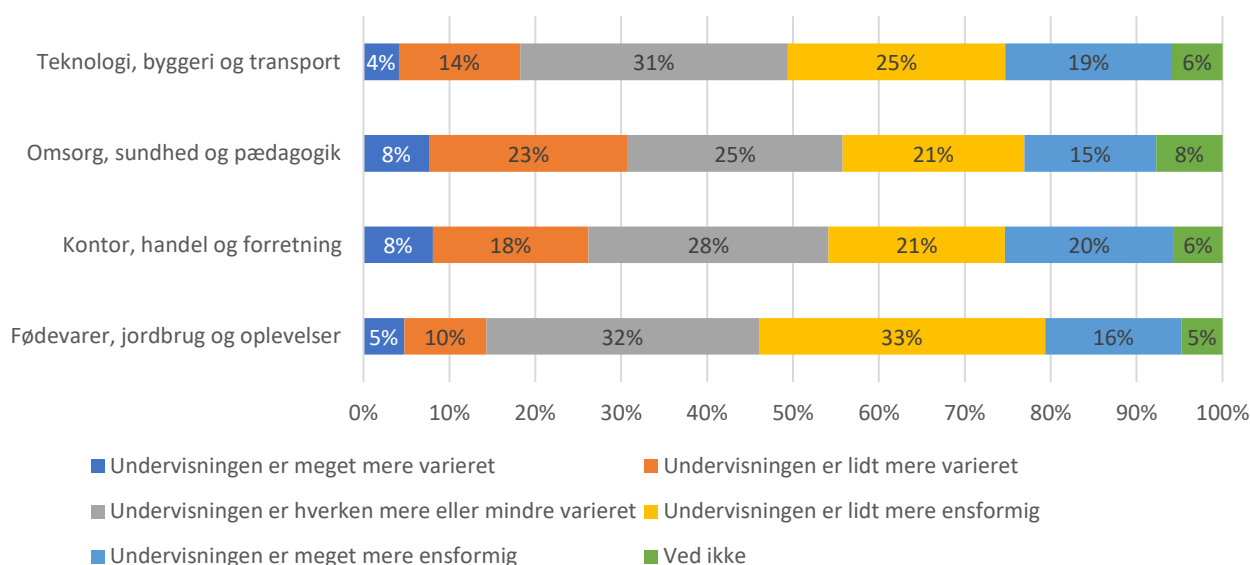
Figur 5.19. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen? (for lærere på EUX, fordelt på EUX-retning)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 125, N(Fødevarer, jordbrug og oplevelser) = 12, N(Kontor, handel og forretning) = 84, N(Omsorg, sundhed og pædagogik) = 13, N(Teknologi, byggeri og transport) = 16.

Figur 5.20. Elever: Hvordan har fjernundervisningen været, når du sammenligner med undervisningen før coronanedlukningen? (for EUX-elever, fordelt på EUX-retning)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 751, N(Fødevarer, jordbrug og oplevelser) = 66, N(Kontor, handel og forretning) = 460, N(Omsorg, sundhed og pædagogik) = 54, N(Teknologi, byggeri og transport) = 171.

Af lærerkommentarerne fremgår det, at det især er de manglende muligheder for hurtigt at skifte aktivitet, hvis eleverne i den aktuelle undervisningssituation mangler motivation eller er trætte, der er en udfordring. Denne mulighed opfattes tilsyneladende nemmere i det fysiske rum.

"Læring foregår klart nemmere især for denne aldersgruppe i et fysisk rum med alverdens muligheder for aktiverende samspil. Det er også langt lettere for læreren at vurdere læringsudbyttet i øjeblikket. Det er fx svært lige at droppe klasseundervisningen fordi eleverne ser trætte ud i øjnene og "finde" alternative muligheder især for nye fysiske læringsrum med aktiviteter der flytter eleverne også fysisk." (Lærer på HHX)

En anden udfordring, der nævnes hyppigt i lærerkommentarerne, er en manglende mulighed for at være sammen med eleverne fysisk omkring faglige forklaringer, der kan understøttes visuelt på tavlen:

"Tekstlæsning og -analyse fungerer bedst i et klasseværelse hvor alle kan se på teksten sammen, og jeg kan samle elevernes analyser på tavlen." (Lærer på STX)

"Faget er dels eksperimentelt baseret, det kan ikke lade sig gøre Et vigtigt aspekt af faget er figurer, det er nemmere med en tavle og tilstedeværelse." (Lærer på STX. Har primært undervist i biologi)

Enkelte lærere havde dog et svar på dette:

"Jeg var heldig at have et rum med tavle/kamera hjemme fordi jeg laver mine egne instruktionsvideoer. Det har været en kæmpe fordel." (Lærer på EUX)

En tredje udfordring er den manglende mulighed for at kunne anvende læringsaktiviteter, hvor man skal kunne samarbejde i det fysiske rum.

"Det er meget det samme, men nyhedens interesse er aftaget og det efterlader min undervisning relativ ensformig. Det fungerer, men mangler at kunne skabe aktivitet og menneskelig interaktion ud over den dialogiske form. Svært at lave sekvensering og ikke mindst variation - især i sprogundervisningen." (Lærer på STX)

"Det er en stor ulempe, at de ikke kan se hinandens kropssprog. Og det er en stor ulempe, at vi ikke kan bruge kropslig læring i klasserummet - fx i forbindelse med undervisning i performance - eller i forbindelse med mere makerspace-agtige aktiviteter i grupper. Alt hvad vi ved om kropslig læring og embodied cognition er sat ud af kraft." (Lærer på HF)

De manglende muligheder for at trække praktiske øvelser – fx forsøg – ind i undervisningen nævnes også af flere som en barriere for både variation og læring. Der blev dog også nævnt kreative løsninger på dette:

"Ulempen er klart den manglende kobling mellem teori og praksis. Jeg har lavet film hvor jeg laver forsøgene der hvor det har været en mulighed, og det har hjulpet eleverne meget. Hvor det ikke har været muligt, har de haft svært ved at forstå teorien. det er klart en ulempe, at man ikke har en tavle at tegne på. Et webboard hvor man tegner/skriver med en mus er ikke det samme. Fordelene er at nogle elever har fundet en styrke i at finde sammen i de grupper jeg oprindeligt lavede til dem. De måtte ikke aflevere samme opgave, men de måtte gerne tale sammen om svarene. Her har det ikke været muligt at "komme let om det" som jeg nogle gange har oplevet i klasseværelset." (Lærer på EUD. Har primært undervist i faget bygningsmaler)

Endelig nævner mange manglende erfaring med og viden om, hvordan undervisningen kan varieres digitalt:

"Jeg blev kastet ud i det med meget, meget lidt introduktion. Havde aldrig åbnet teams før, men heldigvis var det let at gå til og jeg kunne få ideer fra kolleger m.m. De første par gange skulle det bare overstås. Efterhånden som jeg fandt ud af at dele min skærm, så de kunne se tavlen og jeg kunne lave kanaler og dermed gruppearbejde på teams, fungerede det godt. Jeg synes selv jeg har været meget fleksibel og god til at få ideer til variation, men jeg har også brugt lang tid på forberedelsen og har måttet om- og gentænke måden jeg skruede en time sammen på, fx hvordan jeg skulle samle op. I længden er det dog svært at finde på nok variation i undervisningsformer og et problem man ikke kan se, hvordan eleverne har det og kan følge med." (Lærer på STX)

En opgørelse af lærernes vurdering af variationen i deres undervisning under coronanedlukningen i de forskellige fag viser ikke noget entydigt billede af, i hvilke fag der været større eller mindre variation.

Da langt de fleste lærere vurderer, at deres fag faktisk egner sig til fjernundervisning i en eller anden udstrækning, er det sandsynligt, at årsagen til den manglende udnyttelse af mulighederne for variation skyldes, at mange lærere skulle opfinde undervisningsformerne samtidig med, at de underviste. Dette understreges af flere læreres beskrivelse af udviklingen i deres fjernundervisning under nedlukningsperioden:

"Først var det "panik-løsninger". Den allerede planlagte undervisning blev umiddelbart overført til et online-klasserum.... Derefter er jeg gået i gang med at informere om faglige mål (både ved læselektier og ved gennemgang), bruger Nearpod, hvor der kan lægges aktiviteter ind (quizzes, collaborate (hvor alle kommer med deres bud), Wordclouds, gruppegennemgang af opgaver, der normalt gennemgås sammen med hele holdet og andre ting, der måske kan aktivere eleverne mere og give mig nogle informationer til den endelige bedømmelse af elevernes faglige niveau." (Lærer på EUD)

"Min undervisning har udviklet sig primært på tre fronter: - Variation i hvordan opsummering m.m. af arbejdsopgaverne gribes an. Fremfor at eleverne bare afleverer besvarelser på opgaver, bliver de i stedet nogle gange bedt om at møde op til synkront onlinemøde og diskutere/forklare/præsentere. - Strukturen i fremstillingen af undervisningen/forklaringen af arbejdsopgaverne m.m. bliver mere ensformig og overskuelig, i takt med at jeg fandt bedre måder at opstille det på osv. - Større elevkontakt og flere måder at få fat i eleverne på. Har tilføjet bl.a. obligatoriske online morgenmøder om dagens opgaver og informerer eleverne om dagens aktiviteter flere steder (f.eks. Elevplan noter samt Elevplan SMS/Mail inden undervisningen. Mere gennemgående beskrivelser på Moodle, hvor tingene primært er placeret)." (Lærer på EUX)

"Jeg har haft en meget stejl læringskurve og er i løbet af nogle få dage blevet en IT-haj (godt hjulpet af mange gode kolleger, som i den grad har bidraget til at jeg har kunnet få gang i virtuel undervisning i en fart). Det har krævet enormt meget energi at få alle elever med, og jeg har brugt meget tid og energi på at sikre mig at få direkte kontakt med alle elever i klassen (28 -30 elever på holdene). Så det er meget mere intensivt at planlægge god virtuel undervisning (med variation og med sikring af at alle elever hænger på). Kræver meget mere end fysisk undervisning, hvor der er øjenkontakt." (Lærer på STX)

"I begyndelsen troede jeg, at vi snart var tilbage i skole, så jeg indrettede mig på at kunne samle op der. Siden har jeg brugt meget zoom til undervisning. Da dette har været meget svært, da elevernes deltagelse har været meget begrænset, og jeg ikke kunne fornemme deres udbytte, har jeg nu en større blanding mellem kort intro på zoom og derefter individuelle opgaver eller øvelser i grupper. Jeg har forsøgt mig med problemorienteret projektarbejde, men det var svært med kravene om at registrere fravær pr modul." (Lærer på STX)

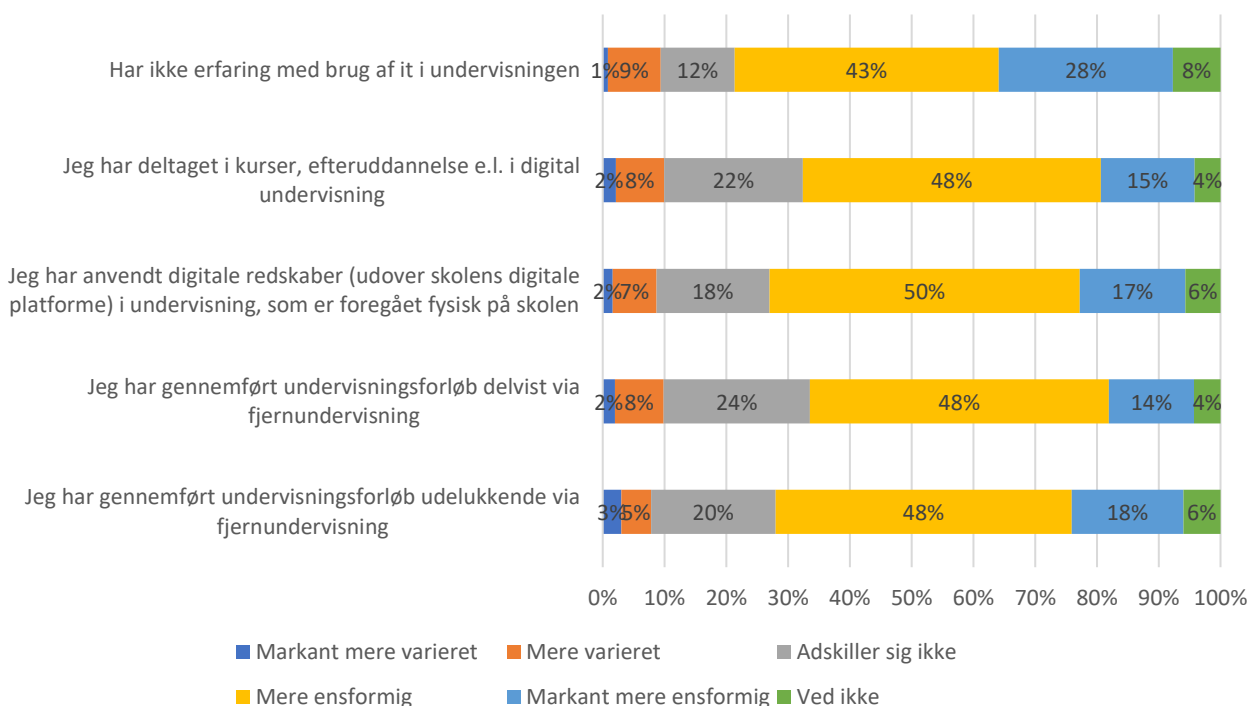
For at få et billede af, hvilke tiltag, der muligvis kunne støtte lærerne i processen fra at blive kastet ud i nødundervisningen til i højere grad at kunne planlægge og gennemføre en fornuftig fjernundervisning, ser vi i de følgende afsnit på nogle af de aspekter, som undersøgelsen også afdækker, herunder: hvilken betydning har erfaring med fjernundervisning, digital læring og kompetenceudvikling på område, lærerens generelle erfaring og har organiserede tiltag fra skolens side for at støtte læreren.

5.4. Betydning af lærernes erfaring og kompetenceudvikling for variation i undervisningen

Som beskrevet i de forrige afsnit angiver både lærere og elever, at undervisningen under coronanedlukningen har været langt mindre varieret end den sædvanlige undervisning.

Det ser ud som om, der er en sammenhæng mellem graden af lærernes vurdering af variationen i deres undervisning og hvorvidt de hhv. har deltaget i efteruddannelse i digital undervisning, anvendt digitale redskaber i undervisningen og gennemført undervisningsforløb enten delvist eller udelukkende via fjernundervisning. Blandt de lærere, der ikke ingen erfaring har på området, er det ca. 3 ud af 10 lærere, som angiver, at undervisningen er blevet markant mere ensformig. For de øvrige lærere med en eller anden form for erfaring er det mindre end 2 ud af 10, som angiver, at undervisningen er blevet markant mere ensformig sammenlignet med før coronanedlukningen.

Figur 5.21. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen? (fordelt på lærernes tidligere erfaring med it og læring)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.866, N(udelukkende via fjernundervisning) = 332, N(delvist via fjernundervisning) = 304, N(anvendt digitale redskaber fysisk på skolen) = 1.423, N(deltaget i kurser, efteruddannelse) = 522, N(Har ikke erfaring med brug af it i undervisningen)* = 117. *Denne gruppe udgøres af de, der ikke har angivet af de har anvendt digitale redskaber i undervisning eller ikke har gennemført undervisning udelukkende eller delvist via fjernundervisning.

Blandt de lærere, der ikke havde erfaring med undervisning gennemført helt eller delvist som fjernundervisning, er der flere, der fremhæver betydningen af variation i undervisningen som en vigtig erkendelse i forbindelse med gennemførelse af fjernundervisning.

"Det viste sig meget hurtigt, at det vigtigste af det hele var variation. Ingen af de nævnte former kan stå alene, når det angår fjernundervisning." (Lærer på STX)

"At digitale værktøjer så sandelig kan bruges som variation, men skal bruges med kyndig og kritisk hånd." (Lærer på HHX)

Generel lærererfaring (dvs. antallet af år læreren har undervist) har tilsyneladende ingen særlig betydning i spørgsmålet om, i hvilken udstrækning læreren beskriver sin undervisning under coronanedlukningen som varieret.

5.5. Betydning af støtte fra skolen

Lærere, der har opnået støtte fra deres skole i forhold til fjernundervisningen, har haft gavn af dette i forhold til at kunne variere deres undervisning under coronanedlukningen. Ca. 2 ud af 10 lærere, der slet ikke vurderer, at de har modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer fra skolen ift. valg og/eller brug af digitale teknologier, vurderer, at deres undervisning er varieret i samme grad som tidligere eller mere varieret, mens ca. 3 ud af 10 lærere, der oplever, at de har modtaget en høj grad af en sådan støtte, har samme vurdering, som det fremgår af figur 5.22.

Dette billede tegner sig også ift. støtte og vejledning fra skolen (figur 5.23) og ift. om skolen har organiseret deling af viden og erfaring med fjernundervisning mellem kolleger (figur 5.24). Til gengæld ser det ikke ud til, at der er en sammenhæng mellem graden af variationen i lærernes undervisning og, om skolen har organiseret deling af materialer og/eller undervisningsforløb mellem kolleger (figur 5.25).

Lærerne har haft mulighed for at kommentere på bl.a. hvilke erfaringer, de mener der kan bygges videre på, og her nævner mange behovet for fælles retningslinjer og kompetenceudvikling. En lærer skriver:

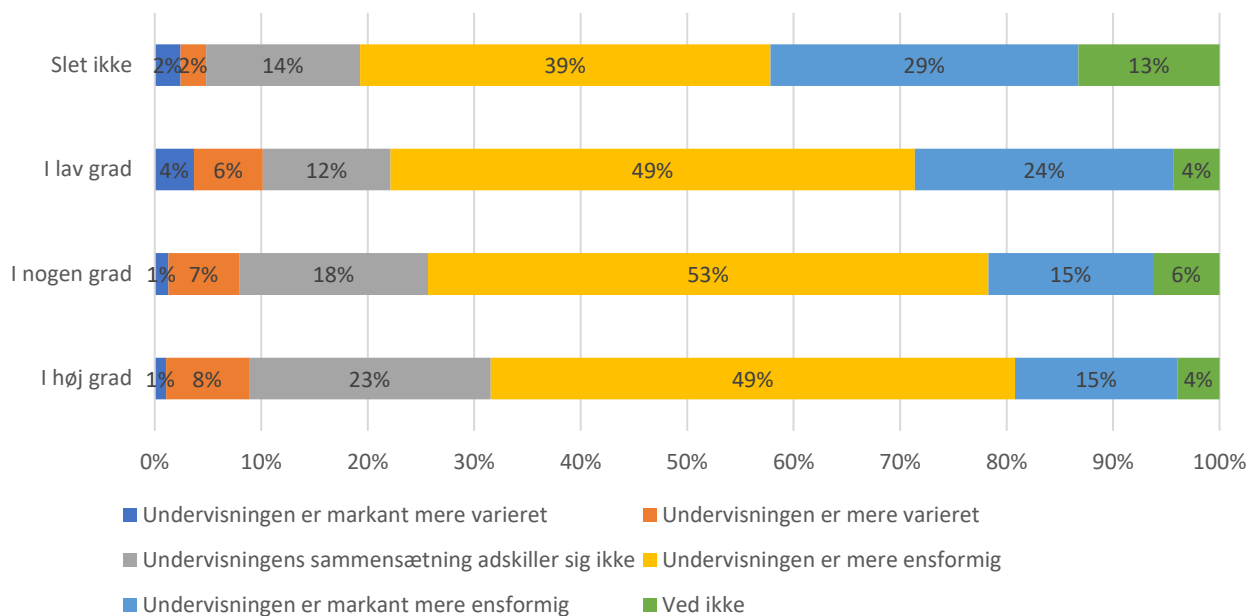
Tænker at det er vigtigt, at der laves ens retningslinjer for god praksis om fjernundervisningen. Det er i høj grad op til lærerens samvittighed at levere 'varen', og hvor meget af den, der leveres. Skaber frustrationer hos eleverne. Og hos læreren (hjælp til at oppe sig eller hjælp til at nedtone!) " (Lærer på HTX)

Behovet for retningslinjer og et eksempel på lærernes egne løsninger på dette fremgår bl.a. af disse udsagn:

"Det var sindssygt svært i den første uge af nedlukningen at få et hold igennem en digital eksamen, for skolen var længe om at melde ud, hvordan det skulle foregå. Der var faktisk ikke hjælp at hente fra skolen. Dagen før den ene eksamination forsvandt netværket på min bopæl! Ingen hjælp at hente, ingen retningslinjer - hvad skulle vi gøre hvis elevernes netværk forsvandt. Men jeg klarede det selv og fandt andre måder i Teams at få eleverne igennem på." (Lærer på EUD)

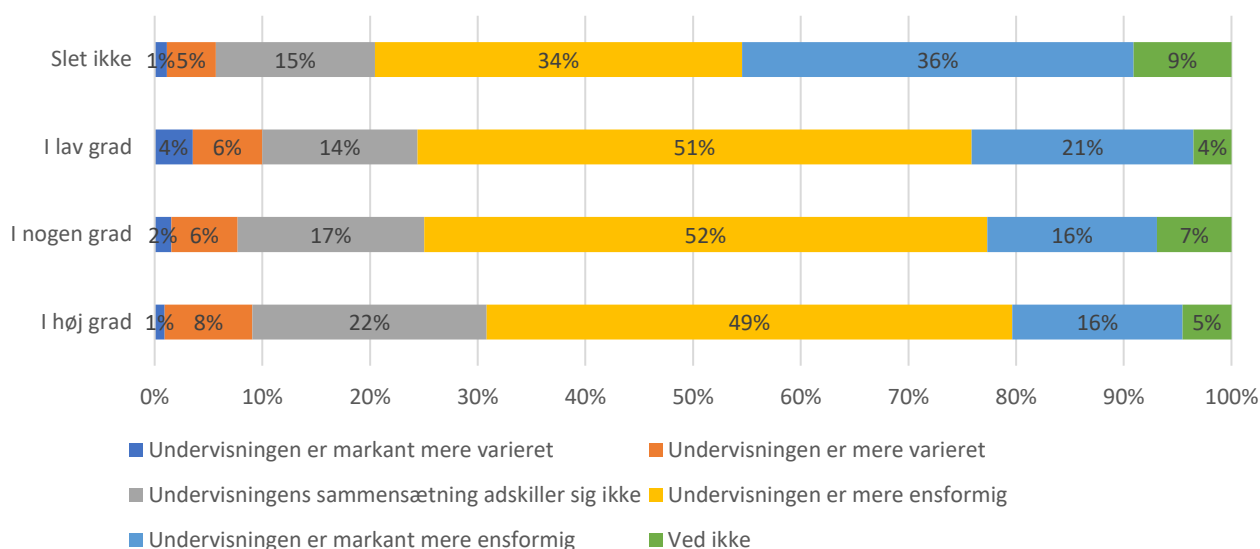
"Holdene som stadig kører udelukkende fjernundervisning med har jeg har ugentlige moduler med om virtuel trivsel. Her har de kunne fortælle deres oplevelser. jeg har efterfølgende indkaldt til lærermøde blandt klassens lærere og ud fra elevernes feedback er vi blevet enige om retningslinjer for virtuel undervisning. Jeg er derefter mødtes med eleverne igen og vi har gennemgået de nye retningslinjer. Samme fremgangsmåde for 3g-klasser som både modtager fjernundervisning og fysisk undervisning på skolen." (Lærer på STX)

Figur 5.22. Lærere: "Jeg har modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen ift. valg og/eller brug af digitale teknologier" sammenholdt med "Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen?"

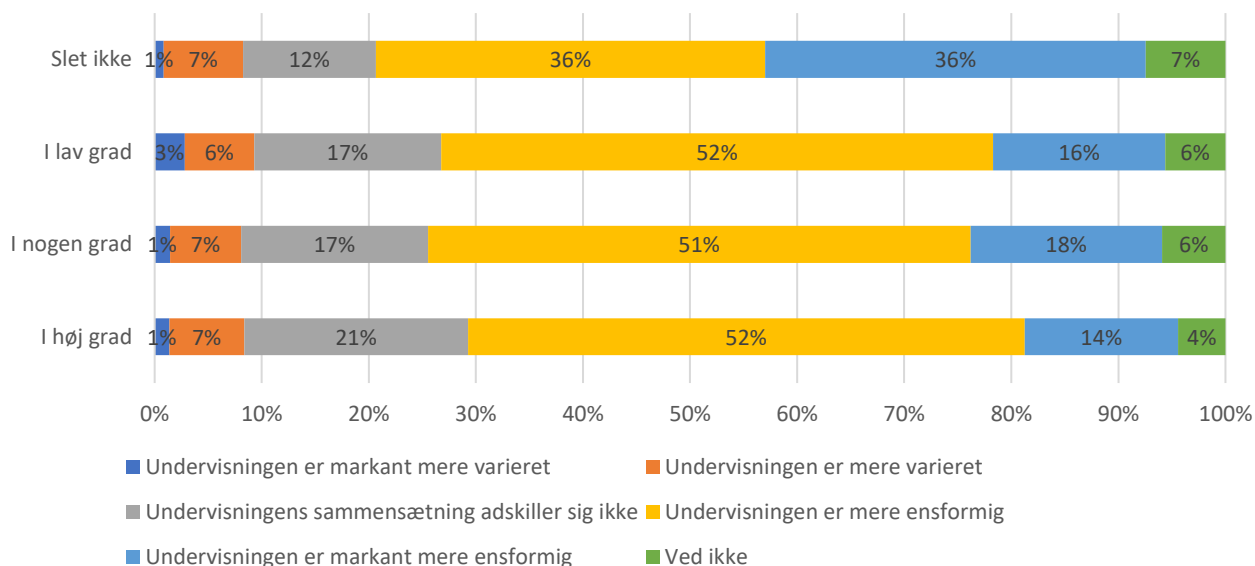
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.847, N(i høj grad) = 656, N(i nogen grad) = 783, N(i lav grad) = 325, N(slet ikke) = 83.

Figur 5.23. Lærere: "Jeg har modtaget nyttig og tilstrækkelig støtte og vejledning fra skolen ift. valg og/eller brug af digitale teknologier" sammenholdt med "Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen?"

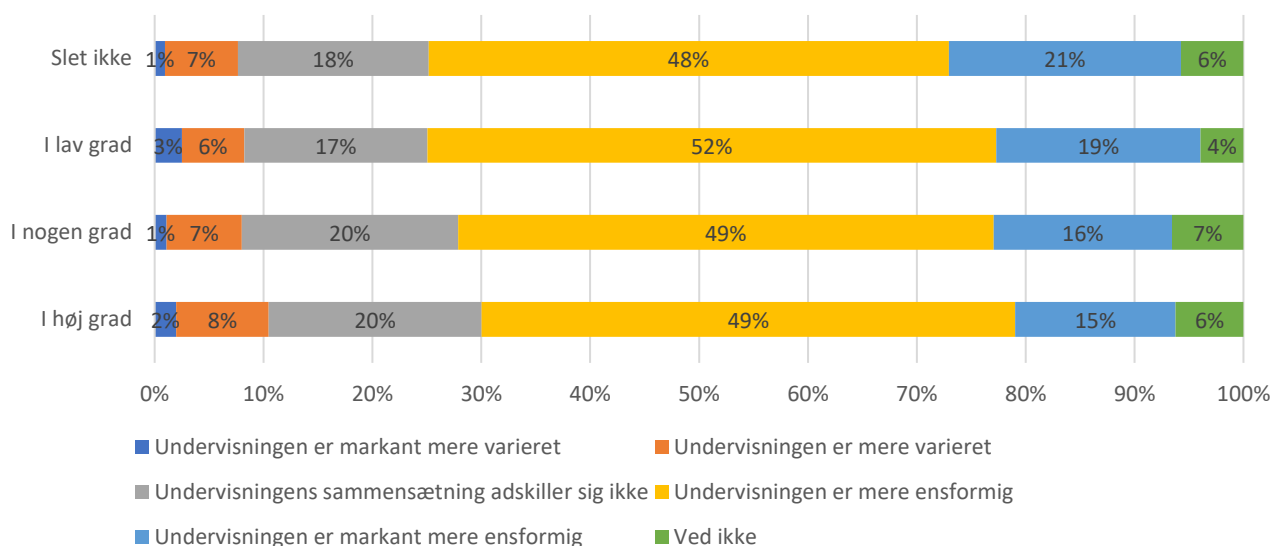
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.834, N(i høj grad) = 639, N(i nogen grad) = 767, N(i lav grad) = 340, N(slet ikke) = 88.

Figur 5.24. Lærere: "Skolen har organiseret deling af viden og erfaring med fjernundervisning mellem kolleger" sammenholdt med "Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen?"

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.825, N(i høj grad) = 656, N(i nogen grad) = 693, N(i lav grad) = 355, N(slet ikke) = 121.

Figur 5.25. Lærere: "Skolen har organiseret deling af materialer og/eller undervisningsforløb mellem kolleger" sammenholdt med "Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før coronanedlukningen?"

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 1.775, N(i høj grad) = 353, N(i nogen grad) = 549, N(i lav grad) = 559, N(slet ikke) = 314.

6. VEJLEDNING OG LÆRINGSUDBYTTE

Hovedbudskaber

Vejledningsform og -omfang har ændret sig under fjernundervisningen

- Mere end halvdelen af lærerne giver udtryk for, at fjernundervisningen har påvirket mængden og karakteren af den vejledning, de yder til deres elever. Dog er der store forskelle at spore. Eksempelvis angiver 3 ud af 10 lærere, at de i mindre grad end normalt yder vejledning til hele klassen/holdet, mens 2 ud af 10 angiver, at de i højere grad end normalt yder denne type vejledning.
- Særligt hvad angår individuel feedback, er der ændringer at spore. Således angiver halvdelen af lærerne, at de i mindre grad end normalt yder individuel mundtlig vejledning og feedback. Samtidig indikerer 4 ud af 10 lærere, at de giver mere individuel skriftlig vejledning og feedback.

Lærerne er i grove træk tilfredse med vejledningen, men eleverne oplever de får mindre feedback

- Mere end 7 ud af 10 lærere vurderer at den vejledning og feedback, de har ydet til elever indenfor de seneste to uger, i nogen grad har været tilstrækkelig i forhold til at understøtte deres læring og udvikling, mens 1 ud af 10 lærer angiver, at den i høj grad har været tilstrækkelig. Til gengæld mener 2 ud af 10 lærere, at deres sparring kun i lav grad har været tilstrækkelig, mens 1 ud af 10 slet ikke mener, at den har været tilstrækkelig, eller ikke føler sig i stand til at vurdere det.
- Alligevel oplever 6 ud af 10 elever, at de får mindre feedback end de plejer. Dog oplever 3 ud af 10 elever, at de får lige så meget feedback som normalt, og 1 ud af 10 at de får mere.
- Billedet varierer dog på tværs af uddannelser. Mens fx relativt flere elever fra STX og HHX har oplevet at få mindre vejledning, har relativt flere elever fra EUD og EUX omvendt oplevet at få mere vejledning.

Mange elever efterspørger mere faglig støtte fra lærerne

- Kun 1 ud af 10 elever efterspørger IT-støtte i fjernundervisningen, mens 2 ud af 10 efterspørger støtte til at planlægge deres eget skolearbejde. Til gengæld efterspørger mere end halvdelen af eleverne mere faglig støtte til at lære og forstå stoffet.
- Ønsket om mere faglig støtte er særligt udtalt hos de elever, der vurderer, at de er blandt de fagligt svageste i klassen: 7 ud af 10 af de fagligt svage elever savner mere faglig støtte, mens det samme kun gælder for ca. 4 ud af 10 af de elever, der vurderer, at de er blandt de fagligt stærkeste i klassen.
- Mange forældre støtter op om fjernundervisningen: Flere end 6 ud af 10 af eleverne, som er under 18 år, har i nogen eller høj grad oplevet støtte til deres skolearbejde fra deres forældre. Dog har forældrenes uddannelsesniveau betydning for den støtte, eleverne modtager: andelen af elever, der oplever slet ikke at fået støtte fra forældrene, er næsten 2,5 gange større blandt elever, hvis mødres højeste fuldførte uddannelse er fra folkeskolen, end blandt elever, hvis mødre har en lang videregående uddannelse.

Læringsudbyttet har været mindre end normalt, men resultatet er ikke foruroligende.

- Flere end 7 ud af 10 lærere angiver, at fjernundervisningen har medført, at eleverne har et delvist eller markant ringere læringsudbytte. Lærerne angiver dog også, at de har vanskeligere ved at vurdere elevernes læringsudbytte
- 4 ud af 10 elever vurderer, at de har lært lidt mindre, end de plejer, mens 2 ud af 10 har lært meget mindre, end de plejer. 2 ud af 10 har lært det samme, mens mindre end 2 ud af 10 har lært lidt eller meget mere, end de plejer

Vejledning og variation gør den største positive forskel for læringsudbyttet

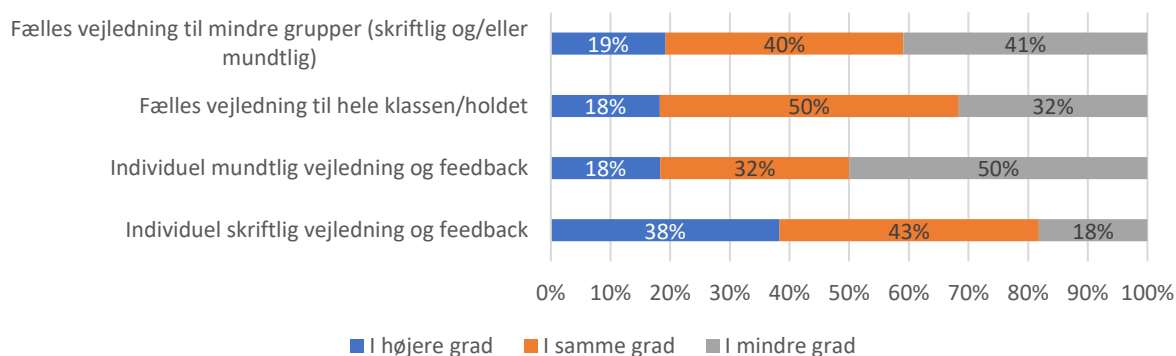
- Omfanget af den vejledning eleverne har modtaget hænger sammen med, hvor positivt eleverne vurderer deres eget læringsudbytte. Næsten 6 gange så mange af de elever, der oplever at have fået mindre vejledning, oplever samtidig at have lært meget mindre, end de plejer, sammenlignet med de elever, der oplever at have fået mere vejledning.
- Graden af variation i undervisningsformer hænger sammen med, hvor positivt eleverne vurderer deres eget læringsudbytte. 2,5 gange så mange elever, der oplever at lære lidt eller meget mindre, oplever samtidig, at undervisningen er lidt eller meget mere ensformig, sammenlignet med elever, der oplever at lære lidt eller meget mere. 5-6 gange så mange elever, der oplever at lære meget mere, oplever samtidig, at undervisningen er meget mere varieret, sammenlignet med elever, der oplever at lære meget mindre.
- Andre faktorer spiller også en rolle i forhold til elevernes oplevede udbytte. Det gælder omfanget af forældrenes støtte og elevens eget humør, der hænger sammen med vurderingen af deres udbytte.

6.1. Vejledning og feedback

Fjernundervisningen har påvirket omfanget af vejledning, som lærere yder til elever. Dette gælder alle de fire vejledningsformer, som fremgår af i figur 6.1.

Næsten 4 ud af 10 giver mere individuel skriftlig feedback, og 5 ud af 10 giver mindre individuel mundtlig feedback. Dette skift i form og omfang af vejledning kan være en af grundene til, at lærerne oplever en øget arbejdsbelastning (se figur 7.1), idet skriftlig vejledning er mere tidskrævende, forudsætter mere koordinering fx mht. flere afleveringstider samme dag hos læreren, og i sin form er en mere krævende form for kommunikation end mundtlig.

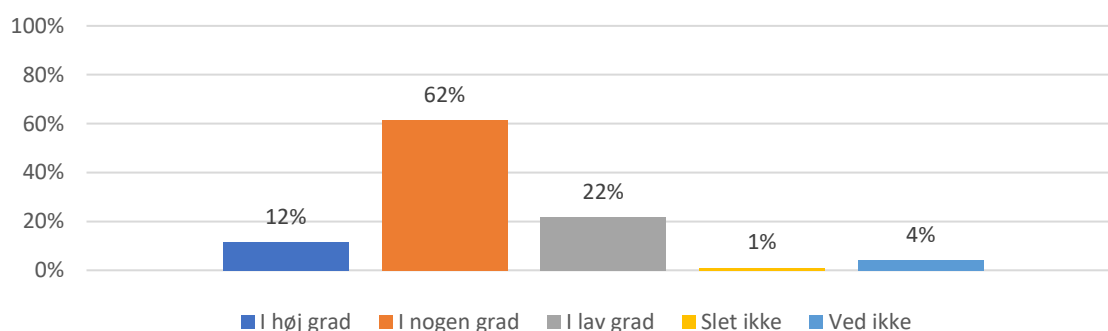
Figur 6.1. Lærere: I hvilken grad har du indenfor de seneste to ugers fjernundervisning ydet de nedenstående former for vejledning og feedback til dine elever, set i forhold til din undervisning før coronanedlukningen?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(Fælles vejledning til mindre grupper...) = 1810; N(Fælles vejledning til hele klassen/holdet) = 1833; N(Individuel mundtlig vejledning og feedback) = 1843; N(Individuel skriftlig vejledning og feedback) = 1828

Selvom lærerne overordnet set vurderer, at de har givet mindre vejledning og feedback, som ovenstående figur viser, så vurderer ca. tre ud af fire lærere vurderer dog, at deres vejledning og feedback i nogen eller høj grad har været tilstrækkelig i forhold til at understøtte elevernes læring og udvikling, som det fremgår af figur 6.2.

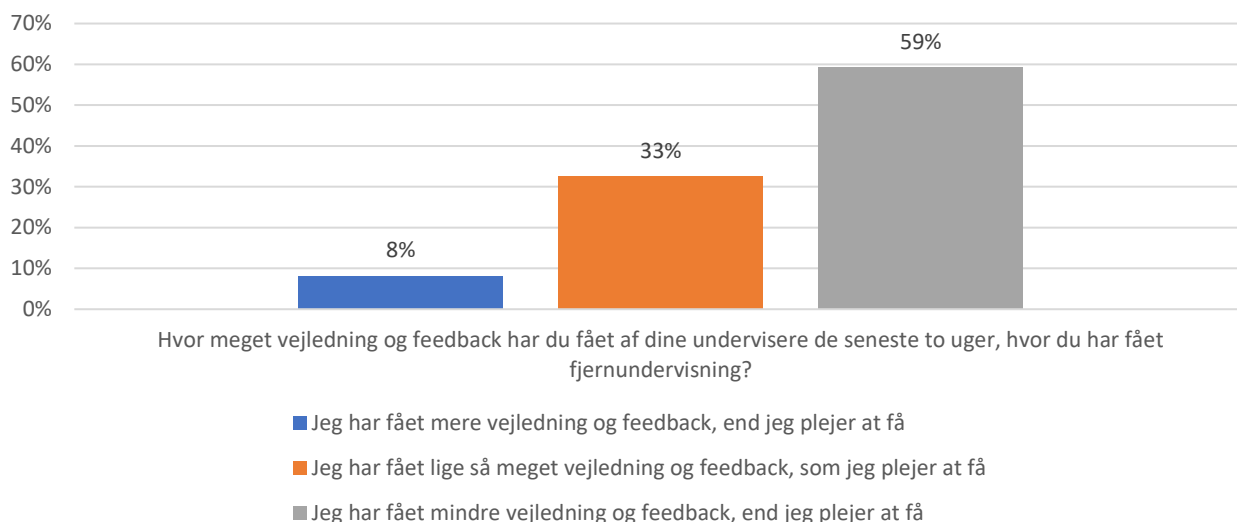
Figur 6.2. Lærere: I hvilken grad vurderer du, at den vejledning og feedback, du har ydet til dine elever indenfor de seneste to uger med fjernundervisning, har været tilstrækkelig i forhold til at understøtte deres læring og udvikling?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.866.

Til gengæld oplever næsten 6 ud af 10 elever, at de har fået mindre vejledning, end de plejer at få, mens mindre end 1 ud af 10 elever har oplevet at få mere vejledning, som figur 6.3 viser. Lidt flere end 3 ud af 10 elever har oplevet at få vejledning og feedback i samme omfang som før coronanedlukningen.

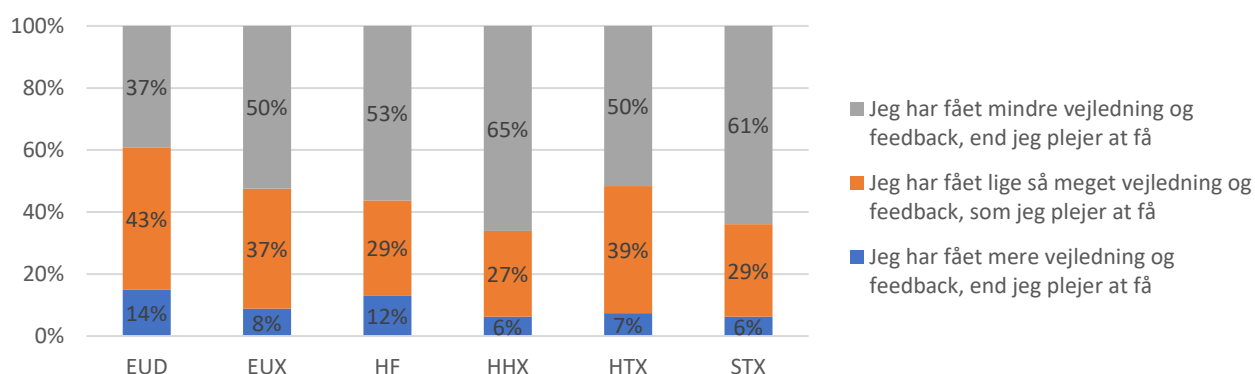
Figur 6.3. Elever: Hvor meget vejledning og feedback har du fået af dine undervisere de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 11.840. N(Ved ikke) = 512 (fremgår ikke af figuren).

Elevernes oplevelse af mængden af vejledning og feedback varierer på tværs af uddannelserne, som figur 6.4 viser. Heraf fremgår det, at mens relativt flere elever fra STX og HHX har oplevet at få mindre vejledning, har relativt flere elever fra EUD og EUX omvendt oplevet at få mere vejledning.

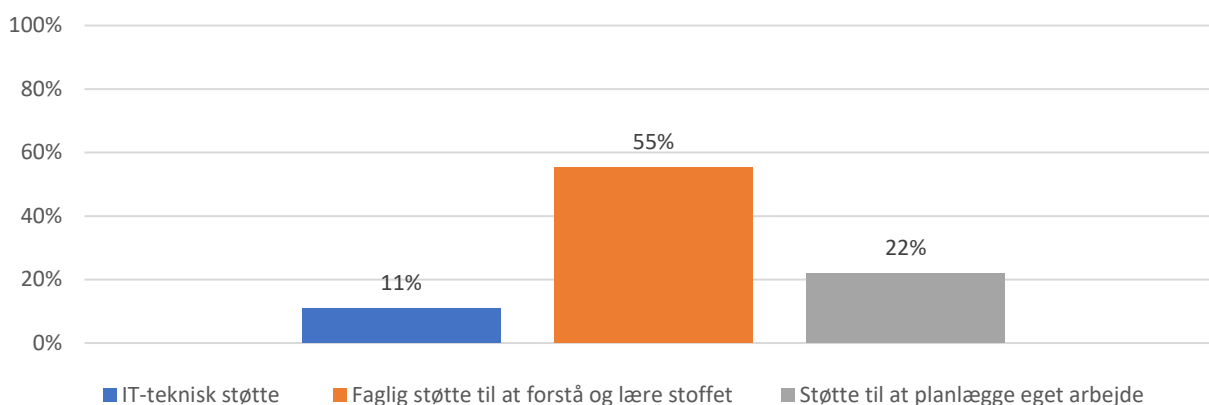
Figur 6.4. Elever: Hvor meget vejledning og feedback har du fået af dine undervisere de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 11.840, N(EUD) = 1.585, N(EUX) = 704, N(HF) = 995, N(HHX) = 1.753, N(HTX) = 339, N(STX) = 6.464. N(Ved Ikke) = 512 (fremgår ikke af figuren).

Figur 6.5 viser, hvor stor en andel af eleverne, der har haft et særligt behov for forskellige former for støtte. Mere end halvdelen af eleverne angiver, at de har haft brug for faglig støtte til at lære og forstå stoffet. Kun 1 ud af 10 har haft et særligt behov for IT-støtte, mens lidt flere end 2 ud af 10 har angivet, at de særligt har haft brug for støtte til at planlægge deres eget arbejde.

Figur 6.5. Elever: Hvilke former for støtte har du særligt brug for i fjernundervisningen?

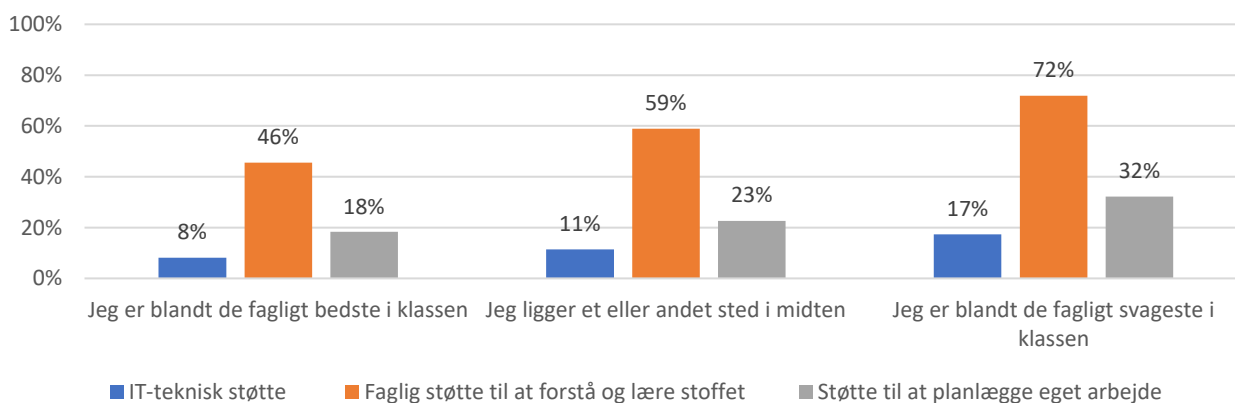

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt)= 12352. Der kunne kryds ved flere svarmuligheder.

Der er en mindre variation i behovenes størrelse og indbyrdes forhold på de enkelte uddannelser. Eksempelvis har flest HF-elever oplevet et behov for faglig støtte, mens flest EUD-elever har oplevet et behov for IT-støtte. Det oplevede behov for faglig støtte har været mindst blandt HTX-eleverne, der, sammen med HF-eleverne også har haft det største behov for støtte til at planlægge deres eget arbejde.

Der er en sammenhæng mellem elevernes oplevede behov for støtte og deres vurdering af eget fagligt niveau (figur 6.6), hvor de tre typer af behov for støtte er mindst hos de elever, som beskriver sig selv som blandt de bedste, og størst hos de elever, der beskriver sig selv som blandt de svageste. Det ses fx i kraft af, at 72 pct. flere af de elever, der beskriver sig selv som blandt de svageste, oplevede et behov for faglig støtte sammenlignet med de elever, der beskriver sig selv som blandt de bedste.

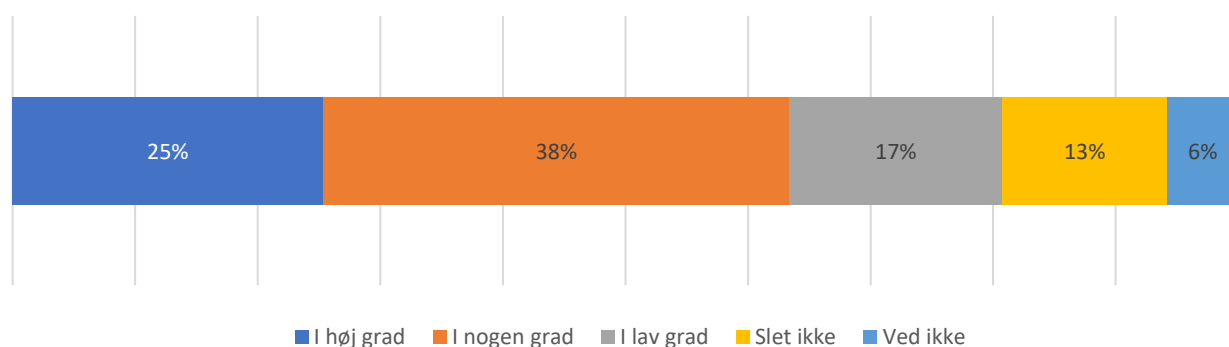
Figur 6.6. Elever: Hvilke former for støtte har du særligt brug for i fjernundervisningen? (fordelt på elevernes vurdering af eget fagligt niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt)= 10.156, N(Bedste)= 2.733, N(Midten) = 6.376, N(Svageste) = 1.047, N(Ved ikke) = 729 (fremgår ikke af figuren). 1.467 har ikke valgt at angive et behov for støtte.

Figur 6.7 viser, at flere end 6 ud af 10 elever under 18 år i nogen eller høj grad har oplevet støtte til skolearbejde fra forældrene, mens godt 3 ud af 10 lav grad eller slet ikke har oplevet støtte. Forældrene har altså haft en positiv betydning for en væsentlig del af eleverne under 18 år.

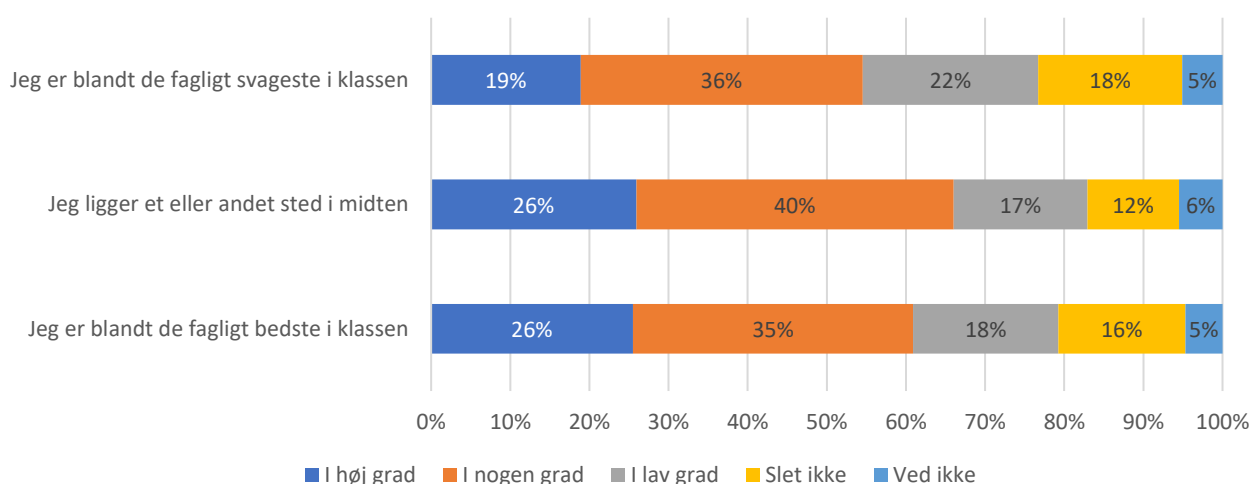
Figur 6.7. Elever: I hvilken grad har dine forældre støttet dig i dit skolearbejde indenfor de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 4.392. Spørgsmålet er kun besvaret af respondenter under 18 år.

Der ikke er den store forskel på oplevet forældre støtte i forhold til, hvordan eleven opfatter sit faglige niveau i forhold til resten af klassen, som figur 6.8 viser.

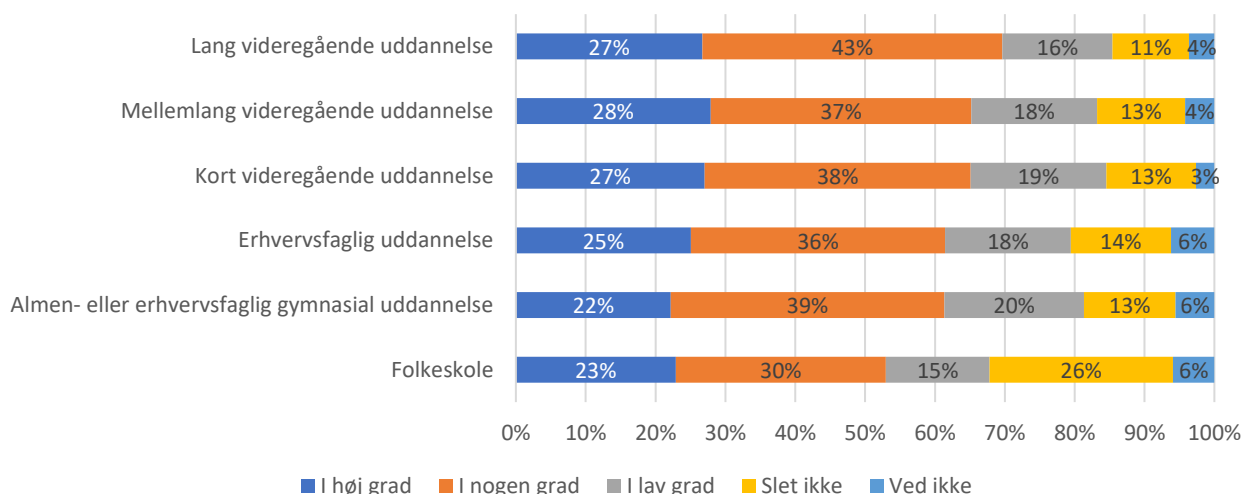
Figur 6.8. Elever: I hvilken grad har dine forældre støttet dig i dit skolearbejde indenfor de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på elevernes vurdering af eget fagligt niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 4.079, N(Bedste) = 1.297, N(Midten) = 2.507, N(Svageste) = 275, N(Ved ikke) = 313. Spørgsmålet er kun besvaret af respondenter under 18 år.

Der ser ud til at være en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesbaggrund og deres støtte til skolearbejdet under coronanedlukningen (se figur 6.9). Således oplever 26 pct. af eleverne, hvis mødres højeste uddannelsesniveau er folkeskolen, at de slet ikke har fået støtte af forældrene. Til sammenligning er det kun 11 pct. af eleverne, hvis mødres uddannelsesniveau er lang videregående uddannelser, der oplever slet ikke at have fået støtte.

Figur 6.9. Elev: I hvilken grad har dine forældre støttet dig i dit skolearbejde indenfor de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på mors højest fuldført uddannelse)

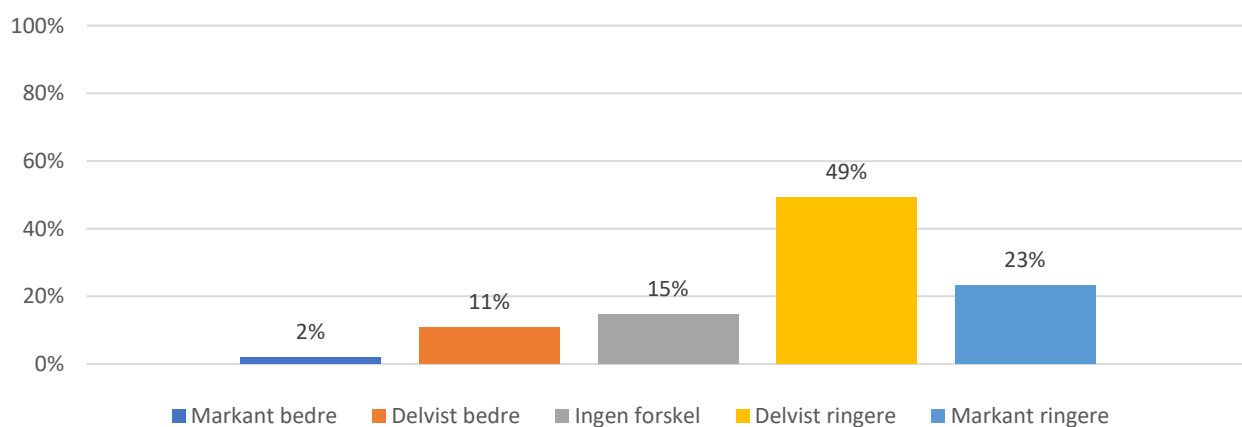

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 3.828. N(Folkeskole) = 236, N(Gymnasial) = 595, N(Erhvervsfaglig) = 467, N(Kort videregående) = 381, N(Mellemlang videregående) = 1190, N(Lang videregående) = 959, N(Ved ikke) = 564. Spørgsmålet er kun besvaret af respondenter under 18 år.

6.2. Læringsudbytte

Fjernundervisningen har medført, at flere end 7 ud af 10 undervisere oplever, at de har delvist eller markant ringere forudsætninger for at vurdere elevernes udbytte under fjernundervisningen sammenlignet med den almindelige undervisning inden coronanedlukningen, som det fremgår af nedenstående figur 6.10. Lidt mere end 1 ud af 10 lærere angiver, at de har bedre forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte.

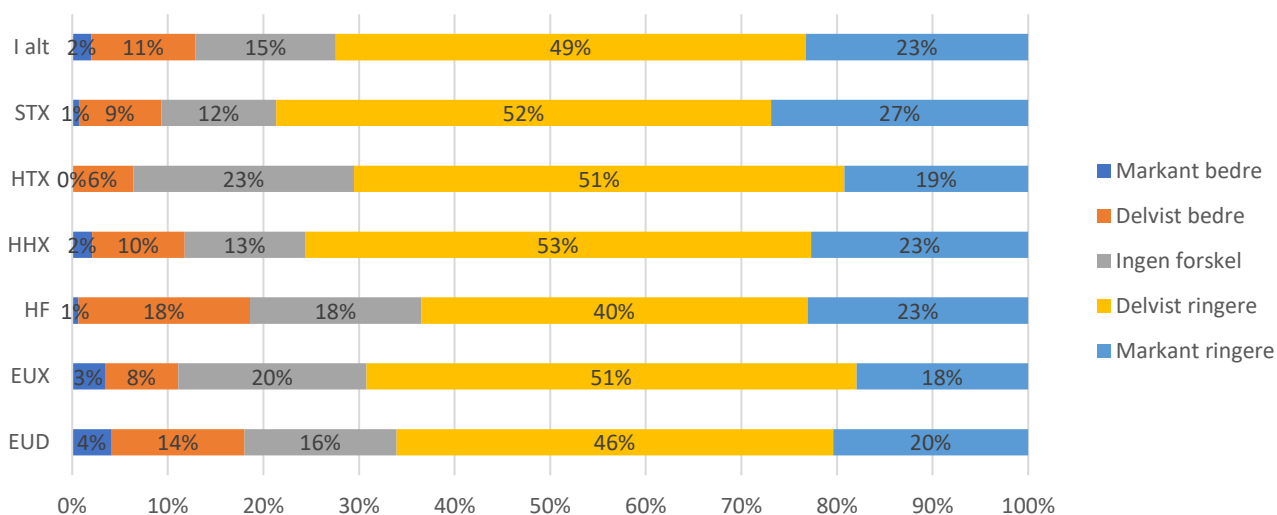
Figur 6.10: Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.806. 60 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Det er særligt lærerne på STX og HHX, som oplever at have ringere forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte. Her angiver hhv. 79 pct. og 76 pct. af lærerne, at de har delvist eller markant ringere forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte, som det fremgår af figur 6.11.

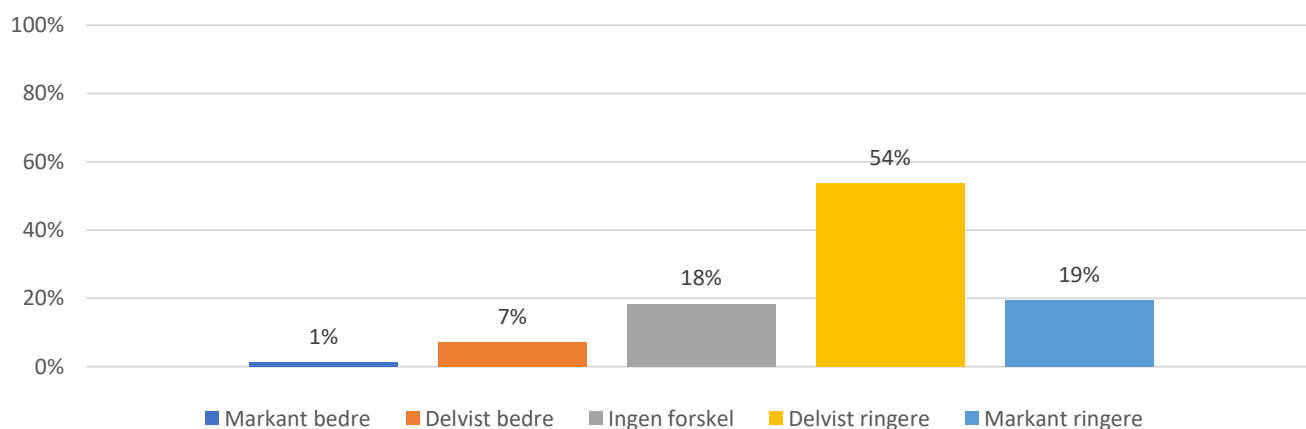
Figur 6.11. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1806; N(EUD) = 510; N(EUX) = 117; N(HF) = 156; N(HHX) = 238; N(HTX) = 78; N(STX) = 707. 60 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Den overvejende del af lærerne oplever, som tidligere beskrevet, at de har ringere forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte. Til trods for dette udgangspunkt vurderer flere end 7 ud af 10 lærere, at eleverne har et delvist eller markant ringere læringsudbytte under perioden med fjernundervisning sammenlignet med inden coronanedlukningen, som figur 6.12 viser.

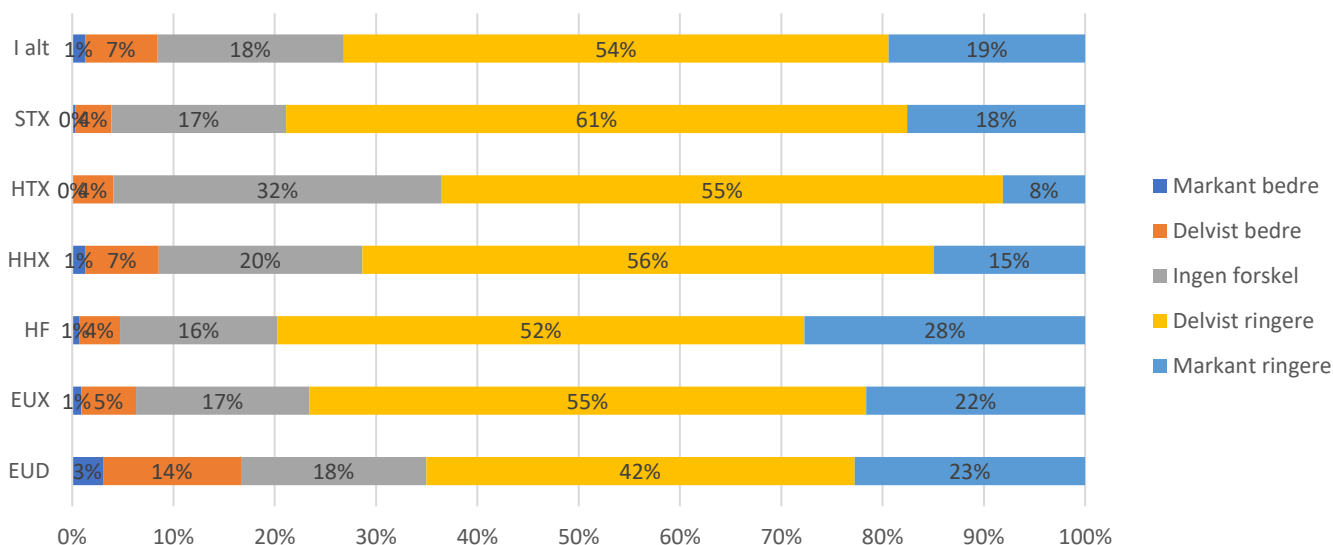
Figur 6.12. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til deres læringsudbytte i en typisk toughtersperiode inden coronanedlukningen?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.731. 135 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Som det fremgår af figur 6.13, er der forskelle på tværs af uddannelserne i forhold til lærernes vurdering af elevernes læringsudbytte. Lærerne på hhv. HTX og EUD vurderer i højere grad, at elevernes læringsudbytte enten er uændret eller blevet bedre under coronanedlukningen, mens lærerne på HF og STX i mere udpræget grad oplever, at elevernes læringsudbytte er blevet ringere.

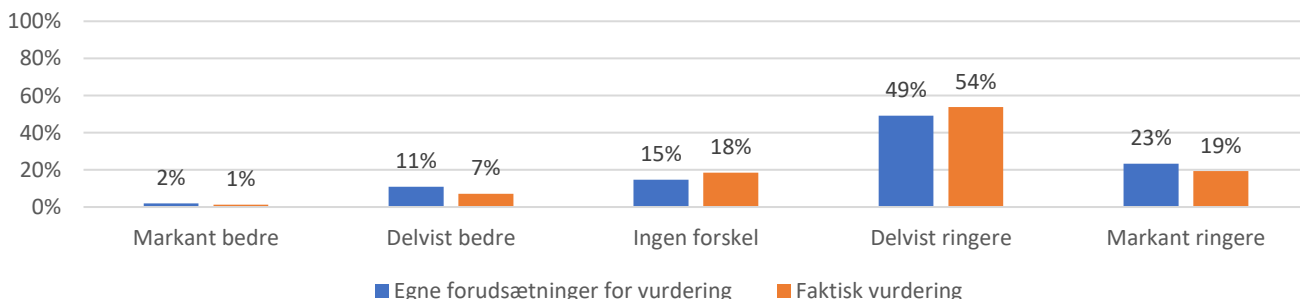
Figur 6.13. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til deres læringsudbytte i en typisk toughtersperiode inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = N(I alt) = 1731; N(EUD) = 492; N(EUX) = 111; N(HF) = 148; N(HHX) = 234; N(HTX) = 74; N(STX) = 672; 135 lærere har ikke besvaret spørgsmålet..

Som det fremgår af figur 6.14, er der tilsyneladende en sammenhæng mellem lærernes oplevede forudsætninger for at vurdere elevernes læringsudbytte og deres faktiske vurdering af elevernes læringsudbytte: jo ringere forudsætninger for vurdering af elevernes udbytte, lærerne oplever, desto ringere vurderer de samtidig deres elevers udbytte.

Figur 6.14. Lærere: Sammenhæng mellem lærernes oplevede forudsætninger for vurdering af elevernes læringsudbytte og deres faktisk vurdering heraf

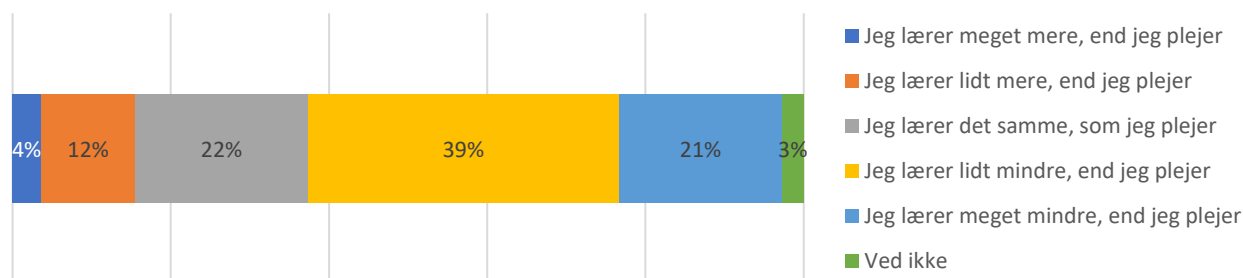

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(Faktisk) = 1.731. N(Forudsætninger) = 1.806

Figur 6.15 viser, at ca. 2 ud af 10 eleverne oplever, at de har lært det samme som de plejer, mens ca. 4 ud af 10 har lært lidt mindre, end de plejer. Omstændigheder taget i betragtning er det ikke et alarmerende resultat. Ca. 2 ud af 10 har ganske vist lært meget mindre end, de plejer, men næsten ligeså mange har lært lidt eller meget mere end de plejer. Den store indsats, lærerne oplever at have leveret, og det hårde studiearbejde, eleverne udtrykker i fritekstsvarerne, kan have konkret betydning bag dette resultat.

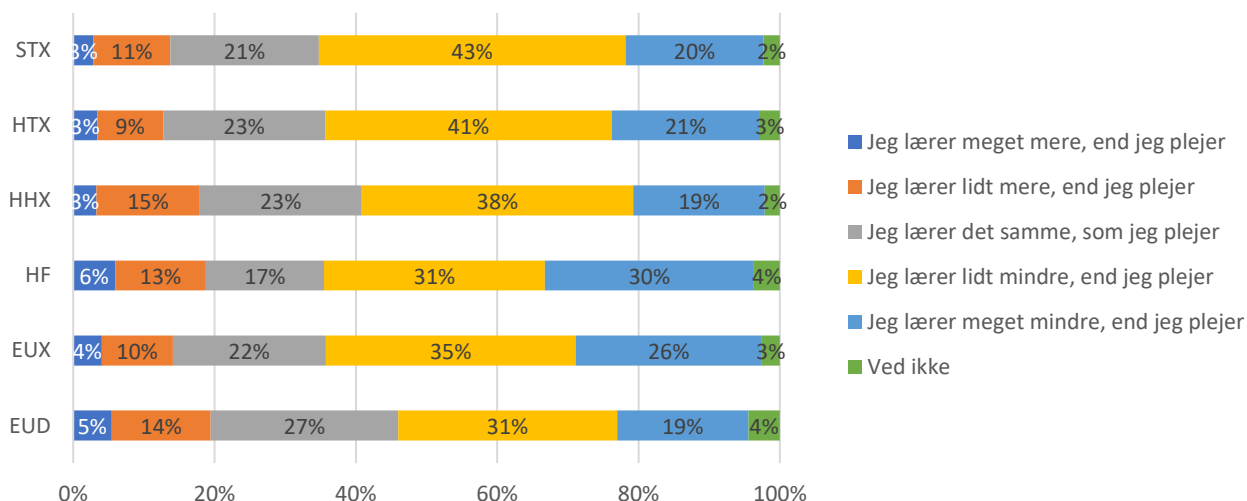
Figur 6.15. Elever: Hvor meget lærer du i fjernundervisningen sammenlignet med den normale undervisning?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

På tværs af uddannelserne er der enkelte forskelle i forhold til, hvordan læringsudbyttet vurderes af eleverne, som der fremgår af figur 6.16. 46 pct. af eleverne på EUD oplever at lære minimum det samme, som de plejer, mens det gør sig gældende for 35 pct. af eleverne på hhv. STX og HTX.

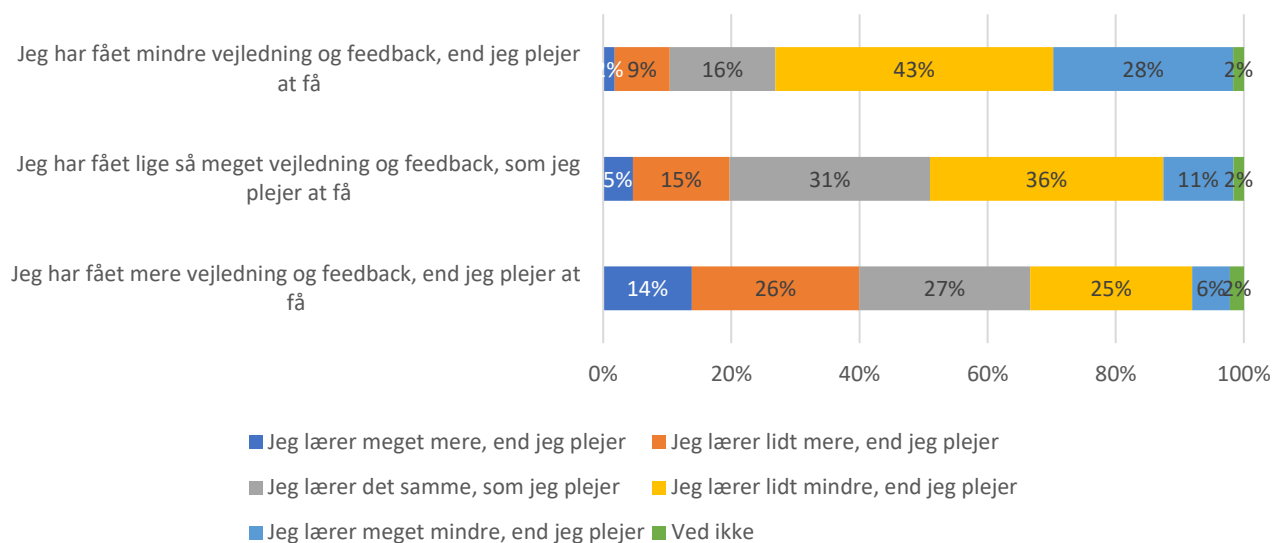
Figur 6.16. Elever: Hvor meget lærer du i fjernundervisningen sammenlignet med den normale undervisning? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N= 12.352

Det fremgår af figur 6.17, at de elever, der har oplevet at få vejledning i et større omfang, også oplever at få et større læringsudbytte. 4 ud af 10 elever som oplever, at de har fået mere vejledning, end de plejer, har samtidig også lært mere, end de plejer. Til sammenligning er det kun 1 ud af 10 elever, som oplever, at de har fået mindre vejledning, end de plejer, der vurderer, at de har lært mere, end de plejer.

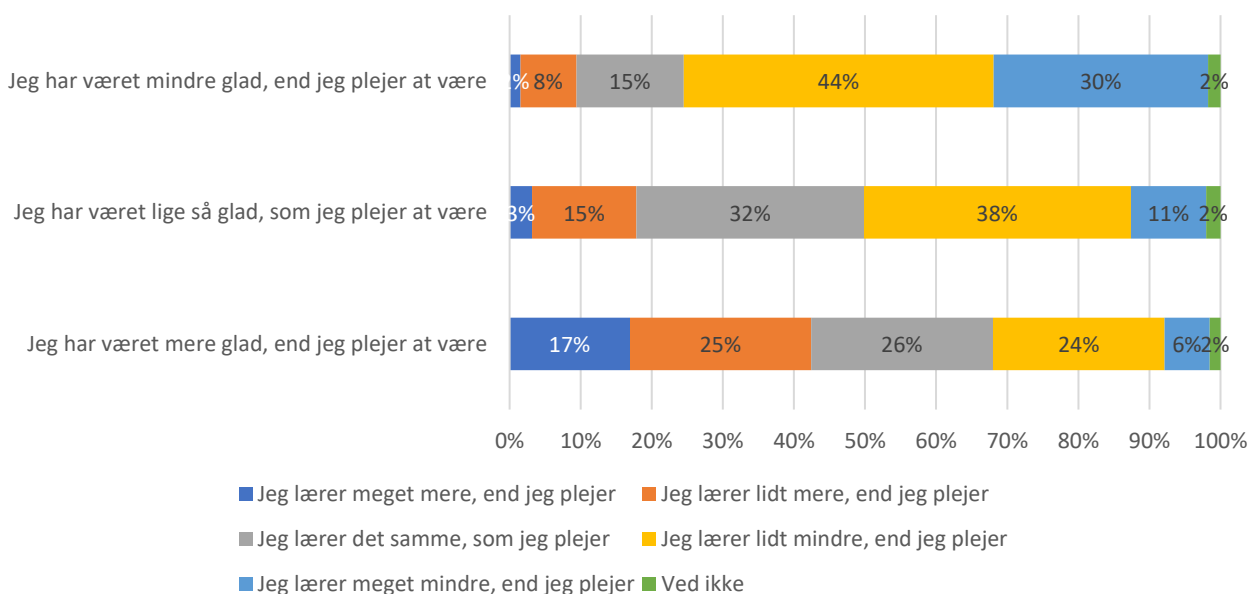
Figur 6.17. Elever: Sammenhæng mellem elevers vurdering af eget læringsudbytte og omfanget af vejledning

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 11.840, N(Mere vejledning) = 968, N(Lige så meget vejledning) = 3860, N(Mindre vejledning) = 7012, N(Ved ikke) = 512.

Derudover er der en sammenhæng mellem elevens humør og oplevet udbytte af undervisning, som det fremgår af figur 6.18. 74 pct. af eleverne der har været mindre glade, end de plejer, angiver også, at de lærer mindre, mens 30 pct. af eleverne som har været mere glade, end de plejer, har lært mindre end normalt.

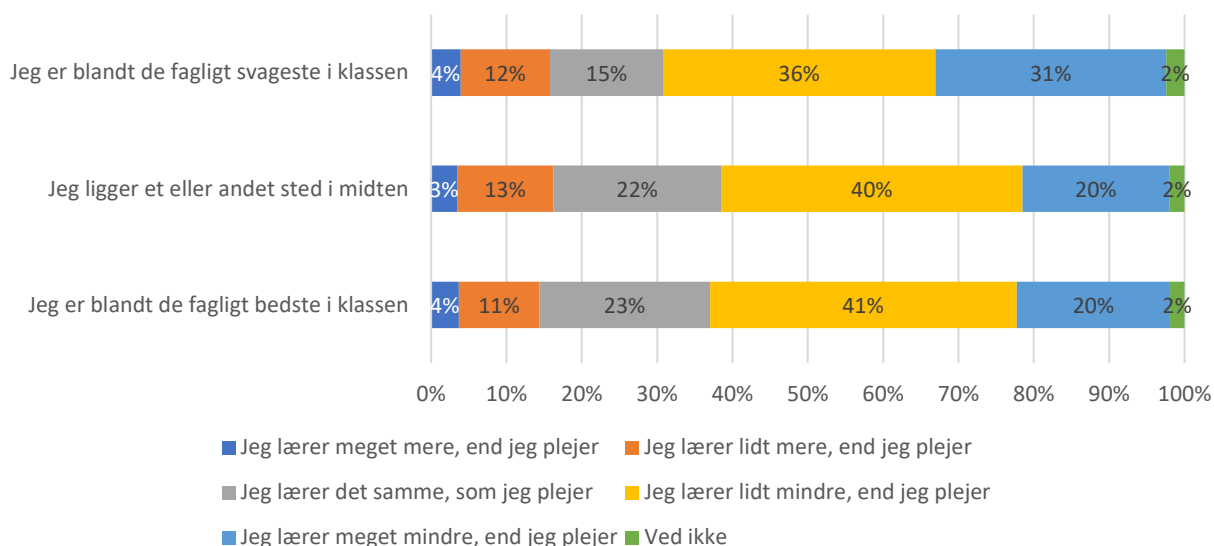
Figur 6.18. Elever: Sammenhæng mellem elevers vurdering af eget læringsudbytte og deres vurdering af eget humør

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 11.633, N(Mere glad) = 1.181, N(Lige så glad) = 4.033, N(Mindre glad) = 6.419, N(Ved ikke) = 719 (fremgår ikke af figuren).

Som det fremgår af figur 6.20, er der ikke forskel på oplevet læringsudbytte på eleverne, som vurderer, at de hhv. hører til blandt de fagligt bedste i klassen eller i midten. De elever, som vurderer, at de er blandt de fagligt svageste, angiver i højere grad, at de lærer meget mindre sammenlignet med de øvrige elever.

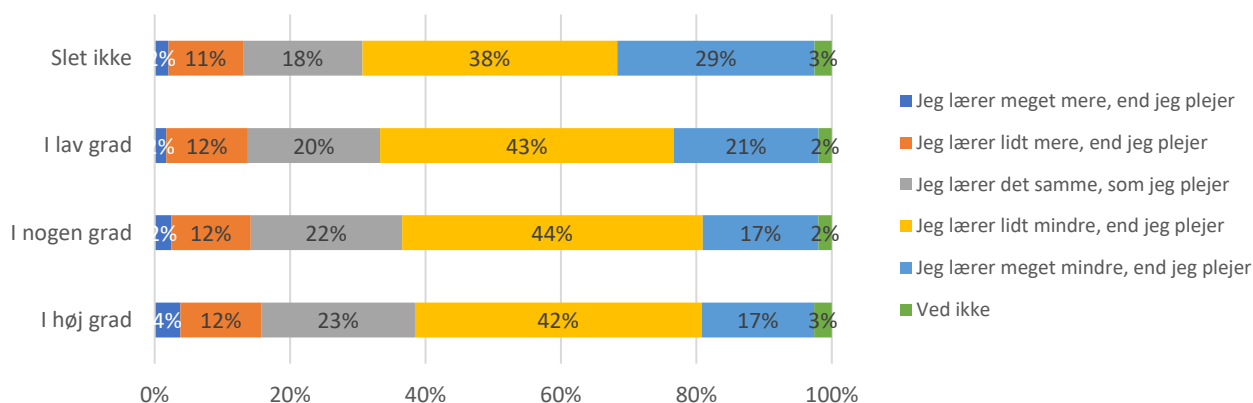
Figur 6.20. Elever: Sammenhæng mellem elevs vurdering af eget læringsudbytte og deres vurdering af eget fagligt niveau

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 11.515, N(Bedste) = 3.799, N(Midten) = 6.854, N(Svageste) = 862, N(Ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

Figur 6.21 viser, at forældre støtte også har betydning for elevens oplevede læringsudbytte. 29 pct. af eleverne, som slet ikke har fået støtte af forældrene, oplever at lære meget mindre, mens det gør sig gældende for 17 pct. af eleverne, som i høj grad har oplevet at få forældre støtte.

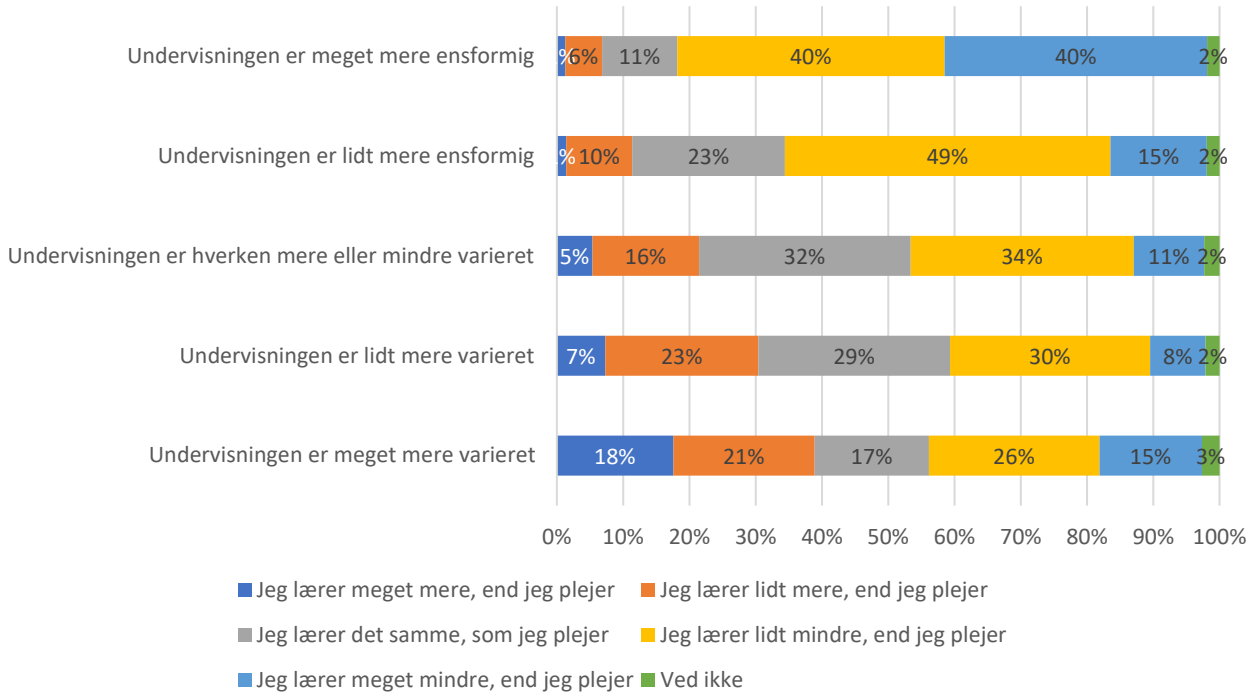
Figur 6.21. Elever: Sammenhæng mellem elevs vurdering af eget læringsudbytte og forældrenes støtte til skolearbejdet

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 4.045, N(Høj grad) = 1.114, N(Nogen grad) = 1.670, N(Lav grad) = 763, N(Slet ikke) = 590, N(Ved ikke) = 255 (Fremgår ikke af figuren). Alle respondenter er under 18 år.

Figur 6.22 viser, at der er en sammenhæng mellem elevernes oplevelse af variation i undervisningen og vurdering af læringsudbytte. 80 pct. af eleverne, som oplever, at fjernundervisningen er meget mere ensformig, angiver, at de lærer mindre, end de plejer. Til sammenligning er det 41 pct. af eleverne, som oplever, at undervisningen er meget varieret, der vurderer, at de lærer mindre end normalt. Variation er dermed en betydelig faktor for oplevelsen af udbyttet af undervisningen under coronanedlukningen.

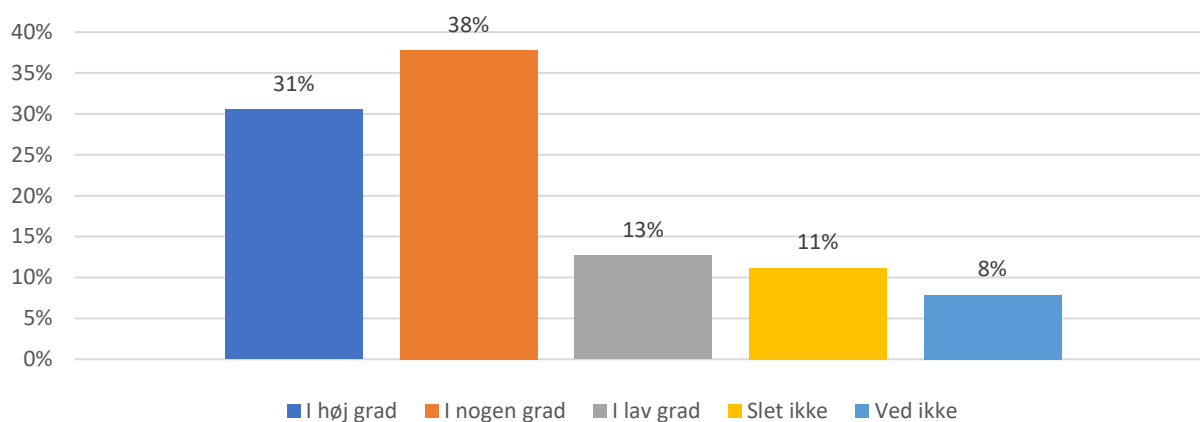
Figur 6.22. Elever: Sammenhæng mellem elevens vurdering af eget læringsudbytte og af graden af variation i fjernundervisningen

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 11.557, N(Meget mere varieret) = 563, N(Lidt mere varieret) = 1.384, N(Hverken mere eller mindre) = 2.531, N(Lidt mere ensformig) = 3.904, N(Meget mere ensformig) = 3.417, N(Ved ikke) = 553 (fremgår ikke af figuren).

For elever, der har værkstedsundervisning som en del af deres uddannelse, har det været vanskeligere at erhverve sig praktiske og håndgribelige færdigheder og kompetencer inden for rammerne af undervisningen under coronanedlukningen, som det fremgår af figur 6.23. 7 ud af 10 elever i den gruppe af elever, der har værkstedsundervisning som en del af deres uddannelse, tilkendegiver, at det i høj eller nogen grad har været vanskeligere at lære under coronanedlukningen uden adgang til et værksted.

Figur 6.23. Elever: Har det været vanskeligere for dig at lære under coronanedlukningen, fordi du ikke har kunnet arbejde praktisk i skolens værksteder?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 2.811. Alle respondenter har tilkendegivet at have værkstedsundervisning i deres uddannelse.

7. ARBEJDSINDSATS, MOTIVATION OG TRIVSEL

Hovedbudskaber

Lærernes arbejdsindsats er øget, og den oplevede balance mellem arbejde og privatliv forringet

- Lærernes arbejdsindsats er øget under fjernundervisningen: 72 pct. har i nogen eller høj grad arbejdet flere timer, end de plejer.
- Lærernes private situation har betydning for, om de har arbejdet mere, end de plejer. Andelen af lærere som vurderer, at de i højere grad har arbejdet flere timer end normalt, er større blandt lærerne uden hjemmeboende børn (45 pct.) sammenlignet med lærerne med hjemmeboende børn (29 pct.),
- 82 pct. af lærerne har desuden i nogen eller høj grad følt sig mere udfordret af deres arbejde under coronanedlukningen.
- 55 pct. af lærerne har i nogen eller høj grad manglet en god balance mellem arbejdslivet og privatlivet.
- Der er kun i mindre grad en sammenhæng mellem om lærerne har hjemmeboende børn, og om de hhv. har følt sig mere udfordret af deres arbejde samt manglet en god balance arbejdslivet og privatlivet

De fleste lærere mener, eleverne arbejder mindre, men de fleste elever mener, de arbejder mere

- 49 pct. af lærerne vurderer, at elevernes arbejdsindsats er blevet ringere under fjernundervisningen. Den opfattelse deles dog ikke af eleverne, hvor 64 pct. angiver, at de har brugt flere timer på skolearbejdet. Dog angiver de fleste lærere også, at det under fjernundervisningen er blevet sværere for dem at vurdere elevernes arbejdsindsats.

Både lærere og elever vurderer, at elevernes motivation og koncentration er påvirket negativt

- Lærere vurderer, at både elevernes motivation og koncentration er lavere under coronanedlukningen end under normale undervisningsomstændigheder. Dog angiver lærerne også, at de har betydeligt sværere ved at vurdere elevernes motivation og koncentration under fjernundervisningen.
- Alligevel bekræftes lærernes vurdering af eleverne: 68 pct. angiver, at deres motivation er negativt påvirket sammenlignet med før coronanedlukningen.
- Derudover oplever 61 pct. af eleverne, at deres motivation er dalet siden fjernundervisningens start og i takt med, at de har været væk fra skolen i længere tid.
- 63 pct. af eleverne vurderer, at de har haft lidt eller meget sværere ved at koncentrere sig sammenlignet med den almindelige undervisning.

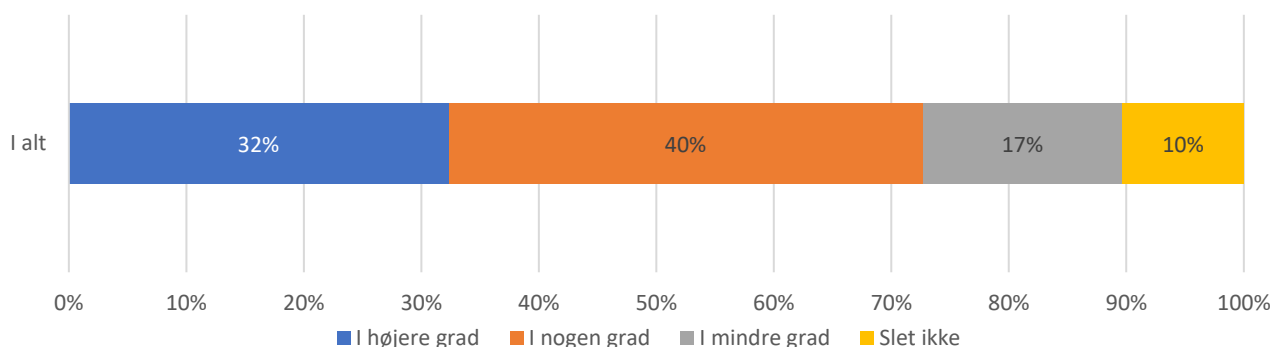
Elevernes humør er påvirket af skolenedlukningen

- Elevernes humør er i stor udstrækning påvirket af nedlukningen af ungdomsuddannelserne. 52 pct. af eleverne angiver, at de har været mindre glade, end de plejer at være, sammenlignet med tiden før coronanedlukningen.
- 52 pct. af eleverne er i nogen eller høj grad bekymret for om fjernundervisningen får en betydning for deres videre uddannelse eller mulighed for job. Det er særligt elever på sidste år af uddannelsen, som er bekymret for konsekvenserne af deres fremtidsmuligheder.

7.1. Lærernes arbejdsindsats og balancen mellem deres arbejds- og privatliv

Nedlukningen af ungdomsuddannelserne ændrede hverdagen for underviserne. Lærerne skulle med få dages varsel omstille den almindelige undervisning til en dagligdag præget af en anderledes interaktion med eleverne og introduktionen af helt nye digitale redskaber i undervisningen. Denne ændrede hverdag har betydet, at mere end 70 pct. af lærerne i nogen eller højere grad har arbejdet flere timer, end de plejer, som det fremgår af figur 7.1.

Figur 7.1. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har arbejdet flere timer, end jeg plejer?

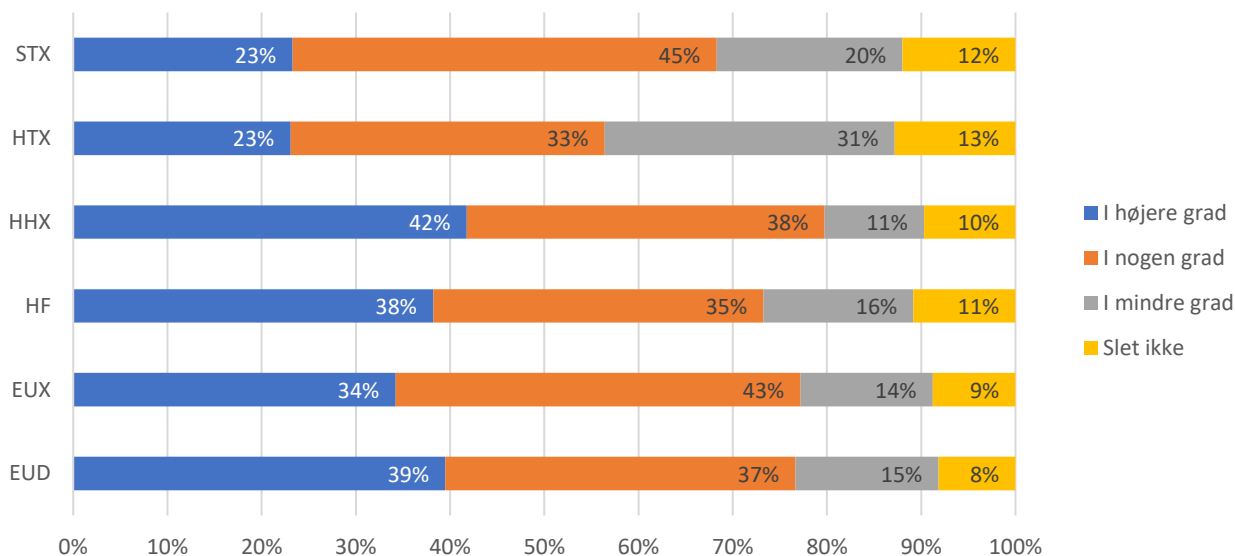

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=1.800. 66 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Fjernundervisningen har særligt for en stor andel af lærerne på HHX, EUX, EUD og HF medført en større arbejdsbelastning. For disse lærergrupper angiver mellem 73-80 pct., at de i nogen eller højere grad har arbejdet flere timer end normalt, som det fremgår af figur 7.2. For lærerne på STX er det 68 pct. som har arbejdet flere timer end normalt, mens det samme gør sig gældende for 56 pct. af lærerne på HTX.

"Mange, mig selv inkluderet, har svært ved at holde pauser, når dagen bliver mere flydende og opgaven ligger lige ved siden af. Det har været svært at planlægge og styre sin arbejdsdag på den måde." (Lærer på HF)

Figur 7.2. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har arbejdet flere timer, end jeg plejer (fordelt på uddannelser)

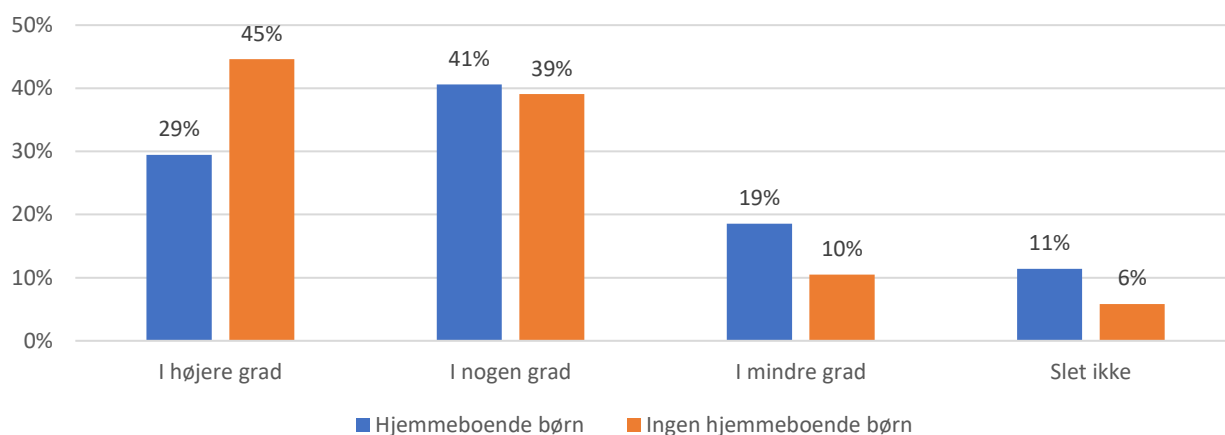
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1800; N(EUD) = 514; N(EUX) = 114; N(HF) = 157; N(HHX) = 237; N(HTX) = 78; N(STX) = 700. 66 lærere har ikke besvaret spørgsmålet..

Lærernes private situation har betydning for, om de har arbejdet mere, end de plejer. Andelen af lærere som vurderer, at de i højere grad har arbejdet flere timer end normalt, er større blandt lærerne uden hjemmeboende børn (45 pct.) sammenlignet med lærerne med hjemmeboende børn (29 pct.), som figur 7.3 viser.

For lærerne, der vurderer, at de i mindre grad eller slet ikke har arbejdet flere timer, er andelen større blandt dem med hjemmeboende børn (30 pct.) sammenlignet med lærerne uden hjemmeboende børn (16 pct.). For lærerne, der i nogen grad har arbejdet flere timer, er det nogenlunde samme fordeling mellem andelen af lærerne med og uden hjemmeboende børn.

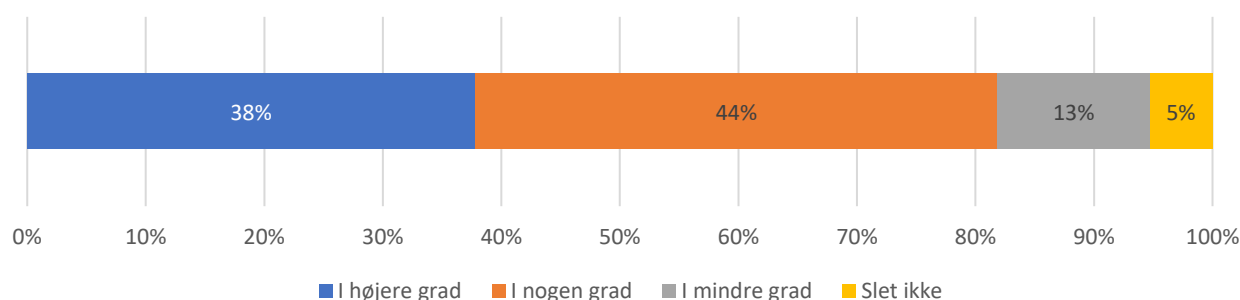
Figur 7.3. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har arbejdet flere timer, end jeg plejer?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(hjemmeboende børn) = 1.447; N(ingen hjemmeboende børn) = 343. 66 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Den hurtige og omfattende omstilling fra fysisk undervisning til fjernundervisning har medført, at lærerne i et stort omfang har følt sig mere udfordret af arbejdet (se figur 7.4). 38 pct. af lærerne har i højere grad følt sig mere udfordret i perioden med fjernundervisning sammenlignet med perioden før nedlukningen af ungdomsuddannelsesinstitutionerne. 44 pct. af lærerne har i nogen grad følt sig mere udfordret i deres arbejde, mens det i mindre grad har gjort sig gældende for 13 pct. Kun 5 pct. har slet ikke følt sig mere udfordret.

Figur 7.4. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har følt mig mere udfordret af mit arbejde

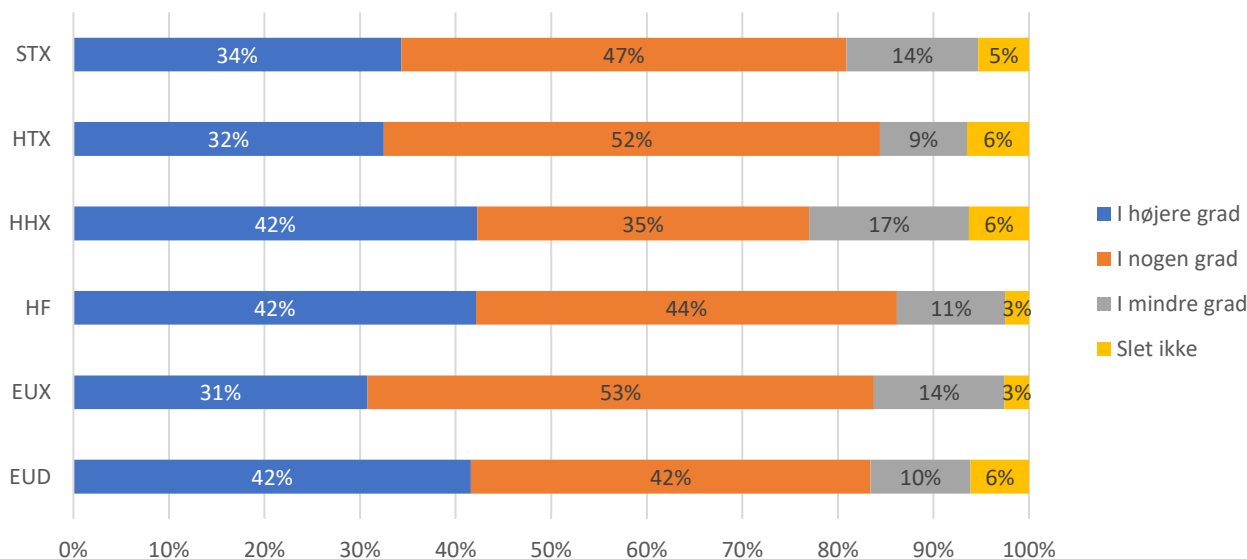

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.833. 33 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Der er også set nærmere på, hvorvidt hjemmeboende børn har en betydning for, om lærerne har følt sig mere udfordret af arbejdet, men det har ikke en nævneværdig betydning.

Det er en generel tendens på tværs af uddannelserne, at lærerne har følt sig mere udfordret af arbejdet. 86 pct. af underviserne på HF har i nogen eller høj grad følt sig mere udfordret af arbejdet, mens det gør sig gældende for 84 pct. af lærernes på hhv. EUD, EUX og HTX. For lærerne på STX og HHX er det hhv. 81 pct. og 77 pct. af lærerne som i nogen eller høj grad har følt sig udfordret af arbejdet.

Figur 7.5. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har følt mig mere udfordret af mit arbejde (fordelt på uddannelser)

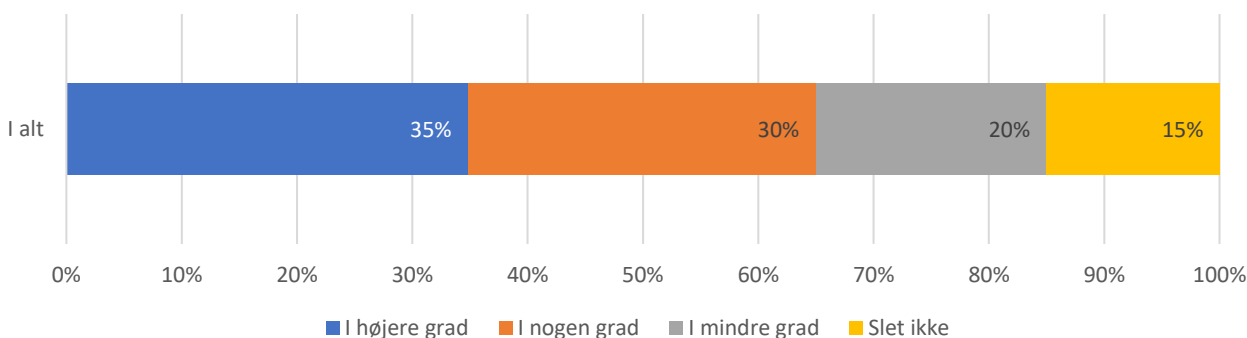

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1833; N(EUD) = 524; N(EUX) = 117; N(HF) = 159; N(HHX) = 239; N(HTX) = 77; N(STX) = 717. 33 lærere har ikke besvaret spørgsmålet..

Omstillingen til fjernundervisning har desuden påvirket balancen mellem arbejdsliv og privatliv for en stor del af lærernes vedkommende. 65 pct. af lærerne angiver, at de i nogen eller høj grad har manglet en god balance mellem arbejds- og privatliv. 20 pct. har kun i mindre grad oplevet en påvirkning af balancen mellem deres arbejds- og privatliv, mens det slet ikke har været et problem for 15 pct. af lærerne (figur 7.6).

"Der har ikke været en grænse mellem arbejde og fritid, da eleverne skriver om hjælp om aftenen og i weekenden også. Jeg kan ikke lade være med at svare dem, da jeg synes, det er synd for dem, at de ikke kan få ordentlig vejledning fysisk." (Lærer på HF)

Figur 7.6. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har manglet god balance mellem mit arbejdsliv og mit privatliv

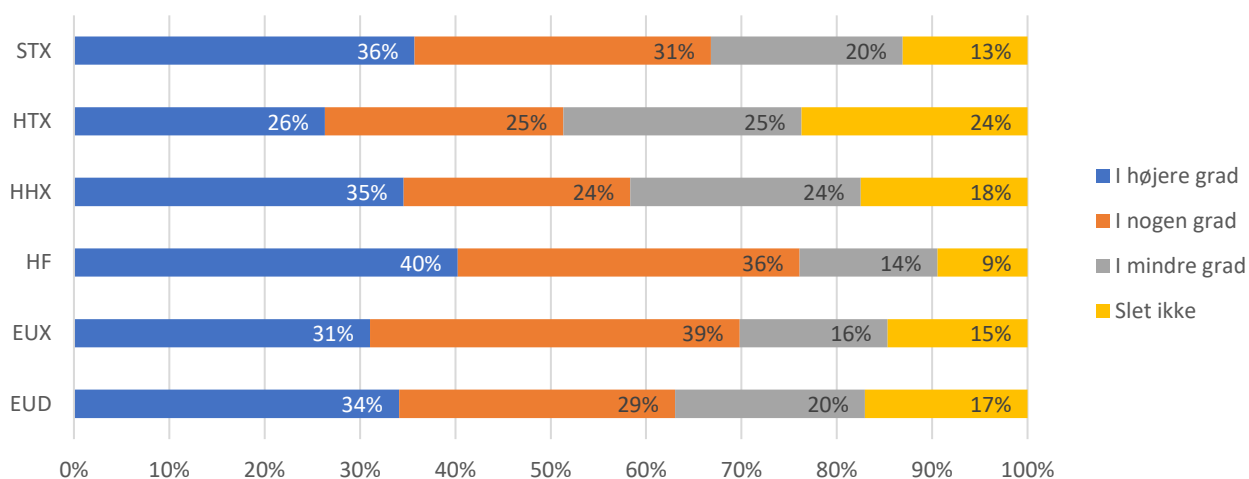
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.824. 42 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Der er også set nærmere på, hvorvidt hjemmeboende børn har en betydning for, om lærerne har manglet en god balance mellem arbejdsliv og privatliv, men det har kun i mindre grad betydning.

På tværs af uddannelserne er der forskelle i forhold til, hvordan lærerne har oplevet balancen mellem arbejdsliv og fritid. Lærerne på HF har i større udstrækning været udfordret. Her angiver 76 pct., at de i nogen eller høj grad har manglet en god balance mellem privatliv og arbejdsliv, mens lærerne på HTX er den gruppe som i mindst udstrækning har været udfordret på det punkt, men alligevel angiver 51 pct., at de har manglet en god balance mellem privatliv og arbejdsliv (figur 7.7).

"I starten var det umuligt at kombinere arbejde og fritid. I visse fag var der slet ikke noget materiale, der kunne bruges som fjernundervisning på en meningsfuld måde. Så jeg brugte masser af tid og ressourcer ikke bare i undervisningen, men også i produktionen af materialer: videoer, quizzer, opgaver". (Underviser på eud)

Figur 7.7. Lærere: I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under coronanedlukningen sammenlignet med før nedlukningen: Jeg har manglet god balance mellem mit arbejdsliv og mit privatliv (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1824; N(EUD) = 522; N(EUX) = 116; N(HF) = 159; N(HHX) = 240; N(HTX) = 76; N(STX) = 711. 42 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

7.2. Lærernes vurdering af elevernes arbejdsindsats

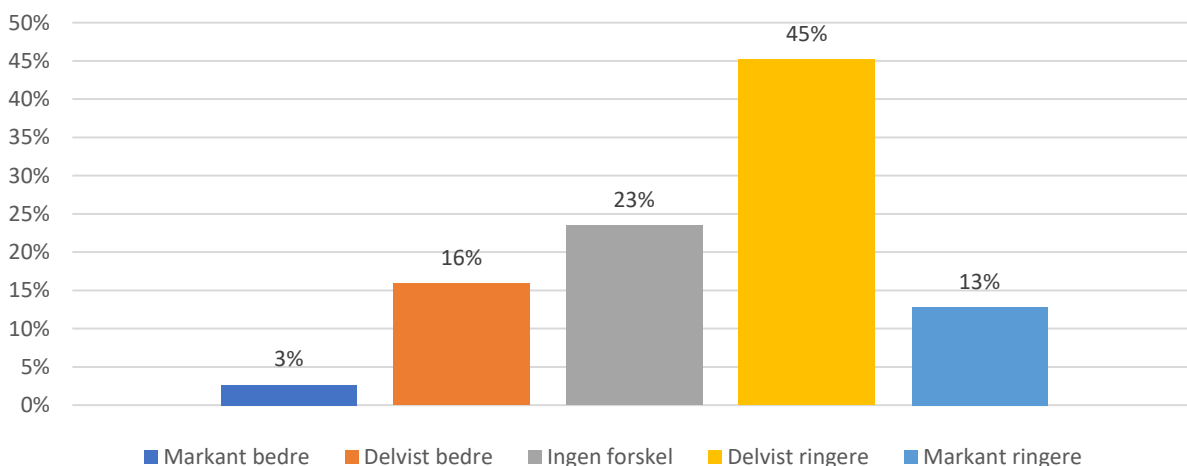
Som beskrevet i de tidligere kapitler har fjernundervisningen har medført en række ændringer sammenlignet med undervisningen under normale omstændigheder. Fraværet af den daglige fysiske kontakt med eleverne og tilstedeværelsen i klasselokalerne har også vanskeliggjort mulighederne for at vurdere elevernes arbejdsindsats.

Næsten 6 ud af 10 lærere vurderer, at deres forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats er blevet ringere sammenlignet med perioden inden nedlukningen af ungdomsuddannelserne. Knap en fjerdedel af underviserne vurderer, at fjernundervisningen ikke har haft en betydning for at vurdere

elevernes arbejdsindsats, mens omkring en femtedel af lærerne endda vurderer, at det er blevet nemmere at vurdere indsatsen.

"Når jeg beder eleverne om at aflevere noget, eller dokumentere noget, så kan jeg godt vurdere at nogle af de mindre motiverede får bestilt mere, og det kan jeg nemmere bedømme, end når jeg i klassen spørger rundt. Men jeg kan ikke vurdere deres arbejdsindsats på samme måde, når jeg lader dem arbejde med noget i grupper - jeg kan hoppe ind i deres videomøder og høre efter, men det er bestemt ikke det samme. Så jeg synes det er meget svært at svare entydigt på jeres spørgsmål. Der er simpelthen to grupper elever, der reagerer meget forskelligt. Jeg synes nemlig også, at jeg er kommet endnu bedre i kontakt med mine dygtigste og mest motiverede elever."
(Lærer på STX)

Figur 7.8. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen?

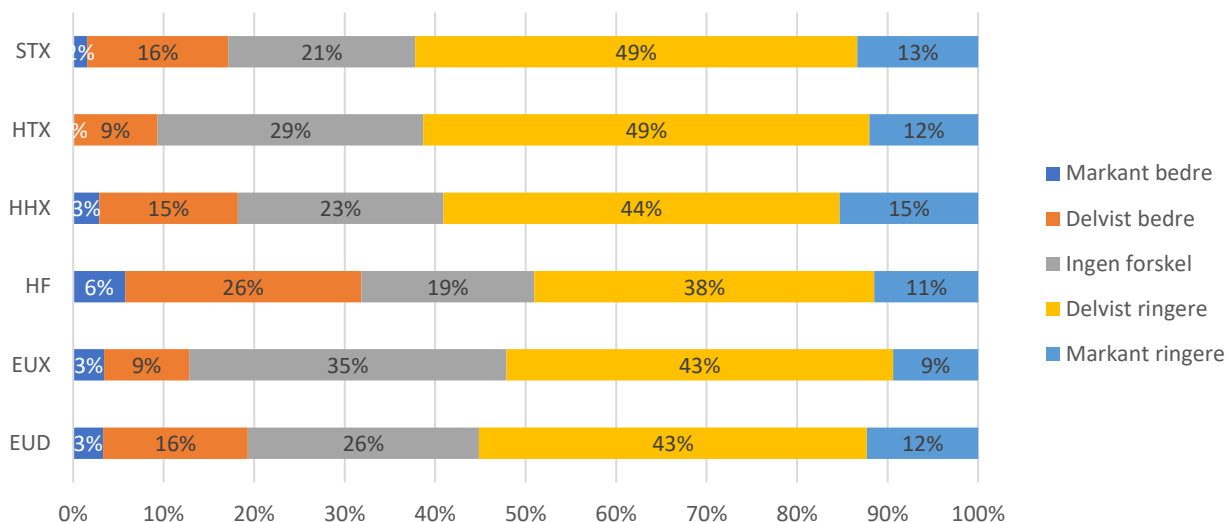

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.816.

Underviserne ved HHX, HTX og STX vurderer i mere udpræget grad, at det er vanskeligere at vurdere elevernes arbejdsindsats. For lærergrupperne på disse uddannelser er det omkring 60 pct., der vurderer, at de har delvist eller markant ringere forudsætninger for at vurdere elevernes motivation, som det fremgår af figur 7.9. HF skiller sig ud ved, at næsten en tredjedel af underviserne vurderer, at fjernundervisningen har medført, at de har *bedre* forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats.

"Min vurdering af motivation og arbejdsindsats baserer sig på små afleveringer i nogle af timerne suppleret af korte samtaler over teams - mest i små grupper og chats med enkeltpersoner. Det jeg mangler i forhold til situationen før corona er det samlede indtryk, der vel er baseret på en række faktorer. Altså indtrykket af energiniveauet." (Lærer på STX)

Figur 7.9. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

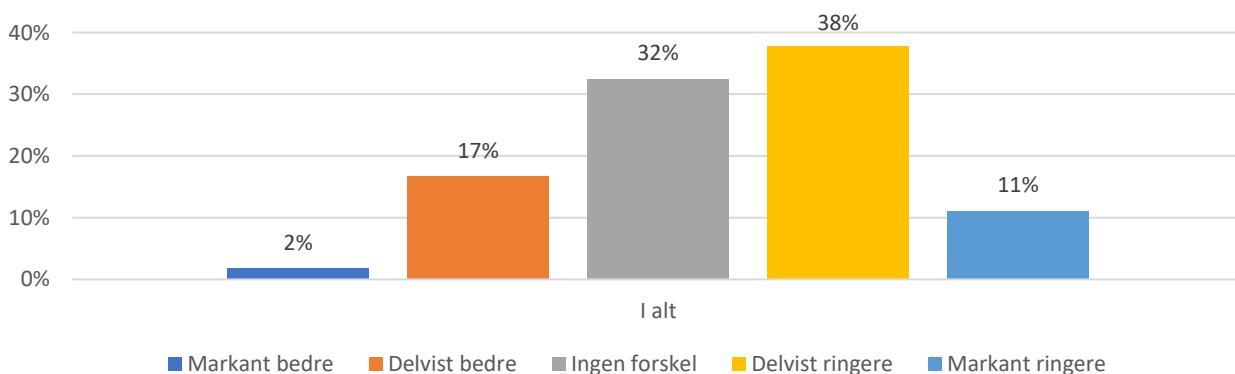

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1.816; N(EUD) = 513, N(EUX) = 117, N(HF) = 157, N(HHX) = 242, N(HTX) = 75, N(STX) = 712. Der er 50 lærere, der ikke har besvaret spørgsmålet.

Som beskrevet ovenfor, vurderer en høj andel af lærerne, at de har haft ringere forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats under coronanedlukningen. Til trods for dette udgangspunkt vurderer lærerne, at fjernundervisningen har haft en betydning for antallet af timer, som eleverne benytter på skolearbejdet. Næsten halvdelen af lærerne vurderer, at elevernes arbejdsindsats er blevet delvist eller markant ringere, som det det fremgår af figur 7.10. Omkring en tredjedel vurderer, at der ikke er en forskel i arbejdsindsatsen, mens under 20 pct. vurderer, at den er blevet bedre.

"Arbejdsindsatsen er dalet en smule - især for de svage elever. Men mange elever holder fast og prøver så godt, de kan." (Lærer på STX)

Figur 7.10. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med en typisk toughters periode inden coronanedlukningen?

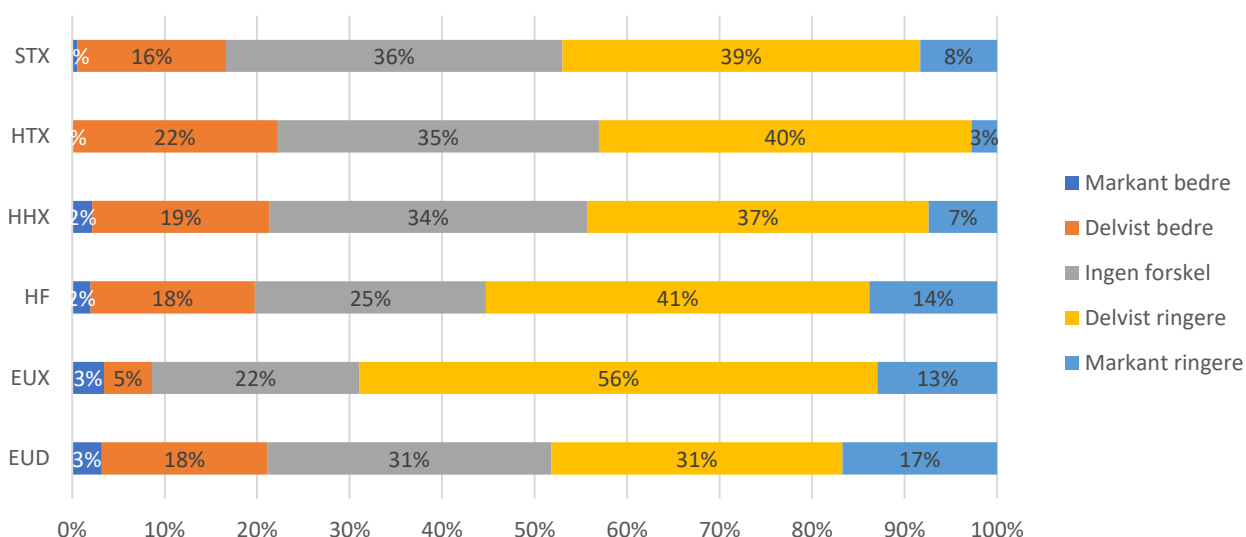
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.757.

Der er en række forskelle på tværs af uddannelserne i forhold til lærernes vurdering af elevernes arbejdsindsats. Lærerne på EUD vurderer i højere grad, at fjernundervisningen har haft en negativ betydning for elevernes arbejdsindsats. Her angiver næsten 70 pct. af lærerne, at elevernes arbejdsindsats er blevet delvist eller markant ringere, som det fremgår af figur 7.11.

"Det startede godt ud med en høj arbejdsindsats, men også den er nedadgående. Der skal en stor indsats til at motivere dem og holde dem i gang. Det kræver stor afveksling i tilrettelæggelsen af opgaver, men det har til gengæld også en tydelig effekt." (Lærer på EUD)

For HF er det 60 pct. af lærerne, som vurderer, at elevernes indsats er blevet mindre, mens det for de resterende uddannelser er mellem 43 og 48 pct. af lærerne, der har samme vurdering.

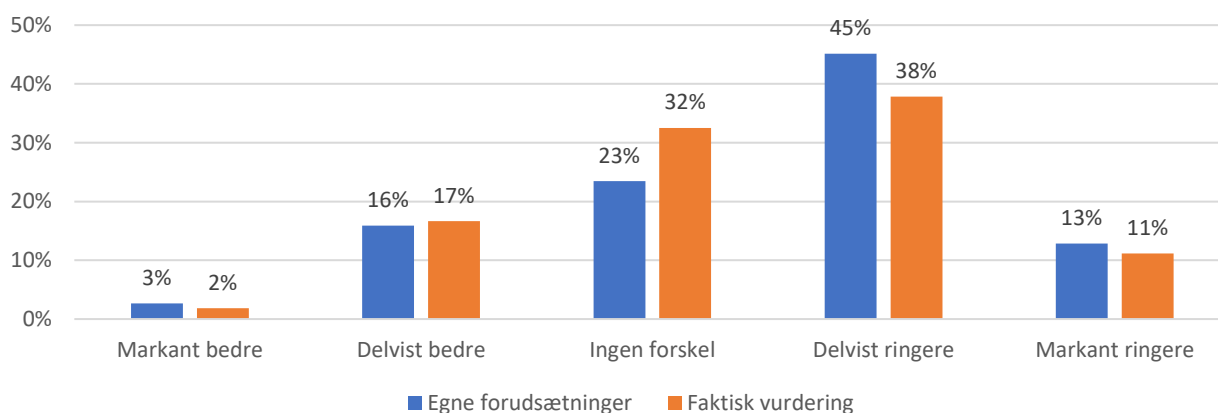
Figur 7.11. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med en typisk toudgers periode inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(I alt) = 1.757; N(EUD) = 502, N(EUX) = 116, N(HF) = 152, N(HHX) = 230, N(HTX) = 72, N(STX) = 685. 109 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Sammenlignes lærernes vurdering af deres forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats og deres faktiske vurdering af elevernes indsats er der i en vis udstrækning en sammenhæng. Fx vurderer 13 pct. af lærerne, at de har haft markant ringere ved at vurdere elevernes arbejdsindsats, hvilket ligger på nogenlunde samme niveau som andelen, der vurderer, at elevernes arbejdsindsats faktisk er blevet markant ringere (11 pct.). Den samme tendens gør sig gældende med hensyn til andelen af lærere, der vurderer, at de har delvist eller markant bedre forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats, og andelen som vurderer, at elevernes arbejdsindsats er blevet delvist eller markant bedre.

Figur 7.12. Lærere: Sammenligning af lærernes vurdering af deres forudsætninger for at vurdere elevernes arbejdsindsats og deres faktiske vurdering heraf

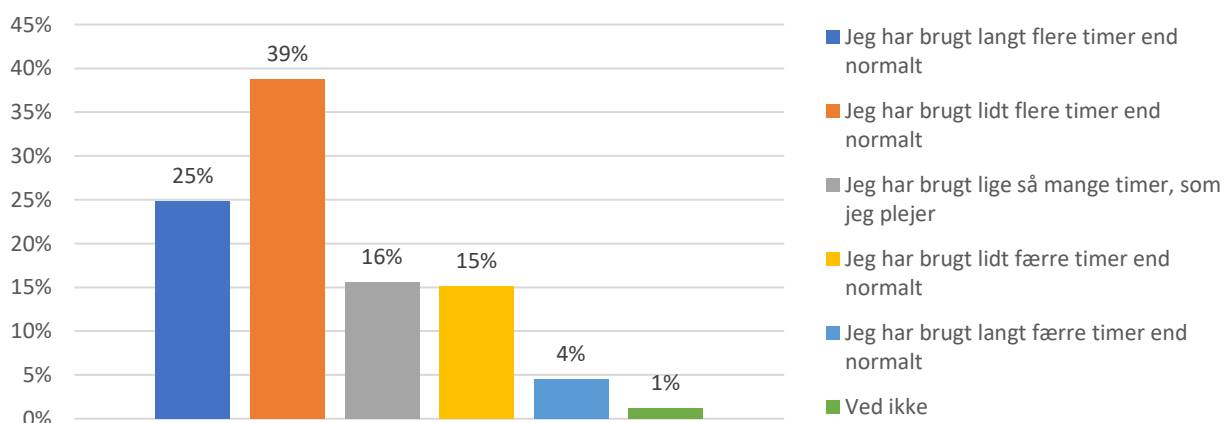
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(egne forudsætninger) = 1.816; N(faktisk vurdering) = 1.757.

7.3. Elevernes tidsforbrug i forbindelse med fjernundervisningen

Omkring halvdelen af underviserne vurderede, at elevernes arbejdsindsats var blevet lavere under fjernundervisningen. Det stemmer dog ikke overens med elevernes vurdering af deres tidsforbrug i samme periode. Næsten 65 pct. af eleverne angiver således, at har brugt lidt eller mange flere timer på skolearbejdet sammenlignet med tidsforbruget før nedlukningen af skolerne (se figur 7.13).

”Jeg synes, at det vi skulle lave i fjernundervisningen, har været sværere, og jeg har derfor brugt mere tid på det. Jeg føler, at lærerne forventer mere af os når vi laver det derhjemme, hvilket jeg synes er træls.” (Elev på HHX)

Figur 7.13. Elever: Hvor meget tid har du brugt på skolearbejdet de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med den tid, du brugte før coronanedlukningen

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N= 12.352.

En mulig forklaring bag det forøgede tidsforbrug kan være en øget mængde af opgaver. Eleverne er i fritekstbesvarelser blevet spurgt ind til, hvad der har været den største udfordring ved fjernundervisning, og her er det netop den stigende mængde af afleveringer, der i høj grad bliver fremhævet af eleverne. Dette beskrives yderligere i kapitel 8.

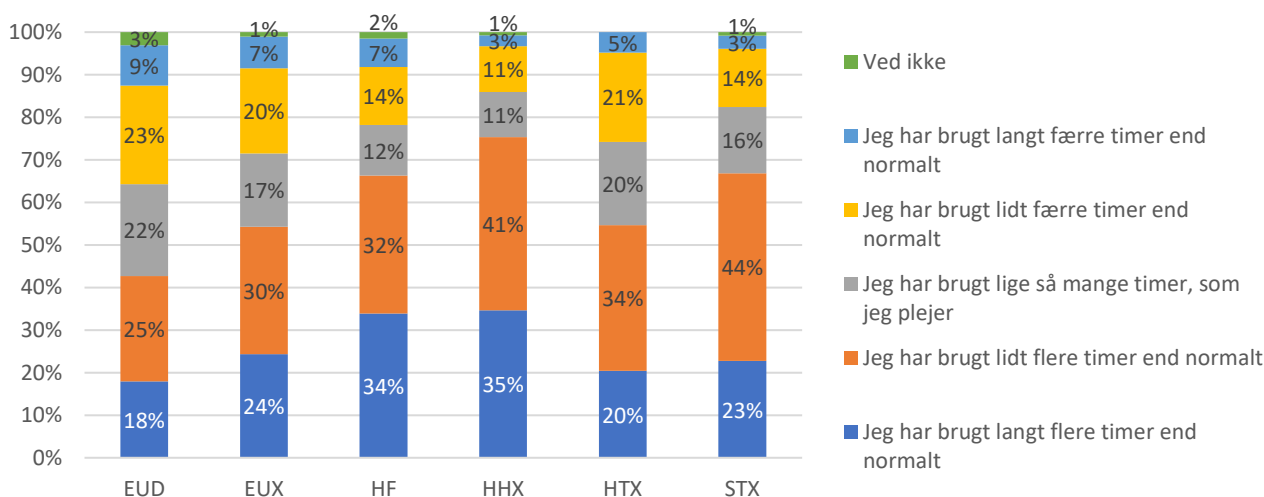
Der er betydelige forskelle i tidsforbruget afhængigt af hvilken uddannelse, eleverne er i gang med. Blandt HHX-elever har omkring 75 pct. i et eller andet omfang brugt flere timer på skolearbejdet, mens det gør sig gældende for mellem 64-66 pct. af eleverne på HTX, HF og STX, som det fremgår af nedenstående figur.

"Jeg synes det har krævet flere timer, da der har været langt flere afleveringer end der normalt er. Det har været meget demotiverende og mest af alt følte det, som om lærerne ikke tænker på at undervise, men bare sørge for at vi har nok at lave." (Elev på HHX)

Eleverne på EUD er den gruppe som i langt største grad har oplevet, at fjernundervisningen har haft en betydning for tidsforbruget. Således er det 43 pct. som brugt lidt eller langt flere timer på skolearbejdet.

"Når jeg har haft almindelig undervisning, har det været 5-6 timer om dagen. Når jeg herefter er kommet hjem, har jeg ofte brugt mellem 3-4 timer ekstra på at forstå, hvad læreren mener, og hvad materialet betyder. Ved fjernundervisning har jeg faktisk brugt mindre tid pr. dag, og jeg har forstået materialet bedre ved at kunne læse i mit tempo." (Elev på EUD)

Figur 7.14. Elever: Hvor meget tid har du brugt på skolearbejdet de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med den tid, du brugte før coronanedlukningen (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1.059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6.719.

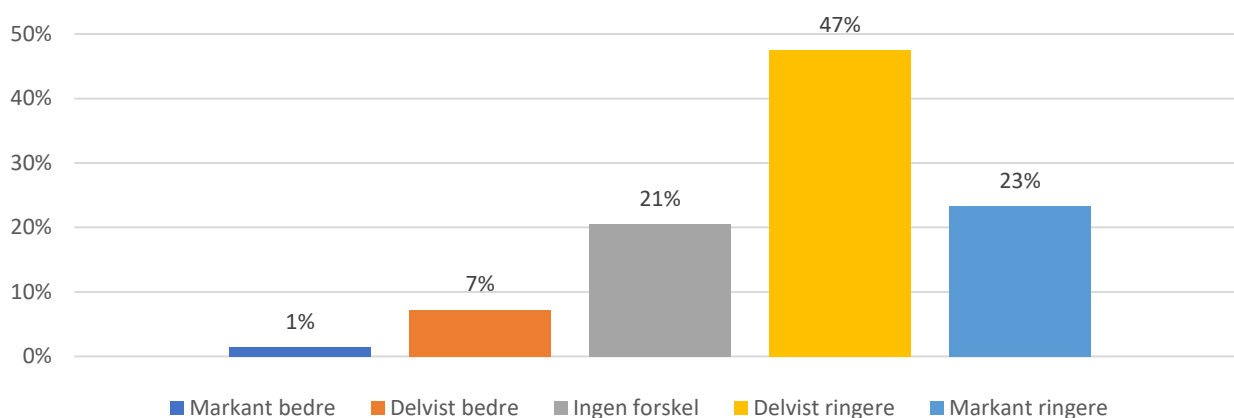

7.4. Lærernes vurdering af elevernes motivation

Fjernundervisningen har medført, at lærerne ikke har den daglige kontakt med eleverne i klasselokalerne. Det har haft en betydning i forhold til lærernes forudsætninger for at vurdere elevernes motivation. Næsten halvdelen af lærerne vurderer, at de har delvist ringere forudsætninger for at vurdere elevernes motivation, mens næsten en fjerdedel af lærerne vurderer, at de har markant ringere forudsætninger, som det fremgår af nedenstående figur 7.15. Under 10 pct. af lærerne vurderer, at fjernundervisningen har givet dem bedre forudsætninger at vurdere elevernes motivation.

"Det er både svært at vurdere deres motivation, men også om det er eleven selv, som har lavet opgaven. Teknikken gør det nemmere for elever at gemme sig." (Underviser på EUX)

Figur 7.15. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen?

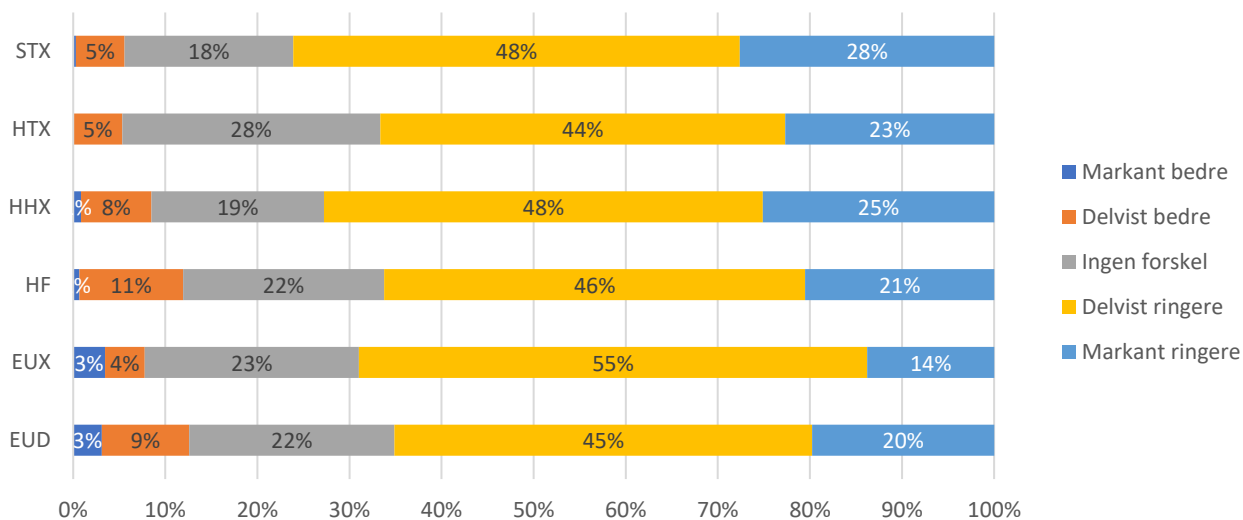

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.792. 74 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Der er mindre forskelle i lærernes forudsætninger for at vurdere elevernes motivation afhængigt af, hvilke uddannelser, de underviser på. Omkring 75 pct. af lærerne ved HHX og STX vurderer, at de har delvist eller markant ringere forudsætninger for at vurdere elevernes motivation, som det fremgår af nedenstående figur 7.16, sammenlignet med 65-69 pct. af lærerne for de øvrige uddannelser.

"I forhold til motivation så taler jeg med eleverne om det i klassedialog - men herudover kan man jo se, hvor mange der møder ind til timerne og jeg kan fornemme noget motivation i forhold til hvor mange og hvem der byder ind i dialog og arbejdet generelt." (Underviser på HHX)

Figur 7.16. Lærere: Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

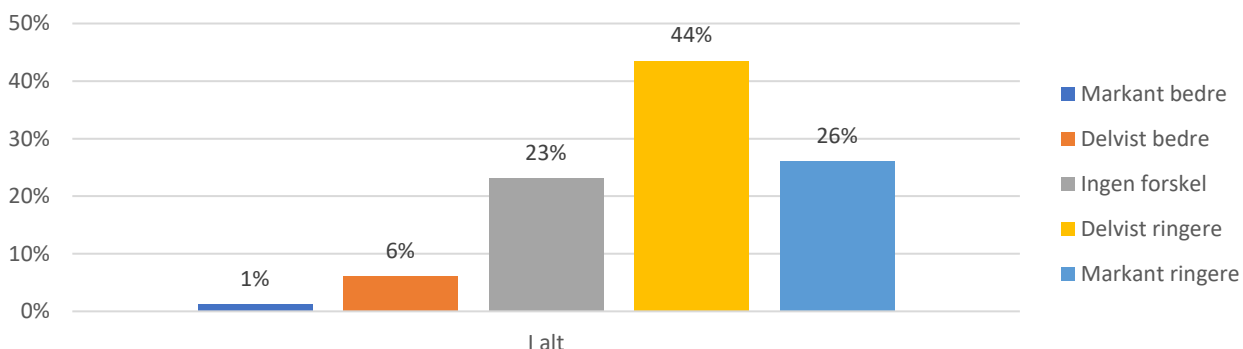

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(EUD) = 516, N(EUX) = 116, N(HF) = 151, N(HHX) = 235, N(HTX) = 75, N(STX) = 699.

Den overvejende del af lærerne oplever, at de har ringere forudsætninger for at vurdere elevernes motivation. Til trods for dette udgangspunkt vurderer lærerne, at elevernes motivation er påvirket af fjernundervisningen (figur 7.17). 7 ud af 10 lærere vurderer, at elevernes motivation er delvist eller markant ringere sammenlignet med situationen før nedlukningen af ungdomsuddannelserne. Omkring en fjerdedel vurderer, at der ikke er en forskel i elevernes motivation, mens de resterende lærere (7 pct.) vurderer, at motivationen er blevet bedre.

"Flere elever er ved at miste motivationen. De mangler klassekammeraterne og det sociale, som er en ekstrem vigtig del af undervisningen for vores elever". (Underviser på EUD)

Figur 7.17. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til motivation i en typisk toudersperiode inden coronanedlukningen?

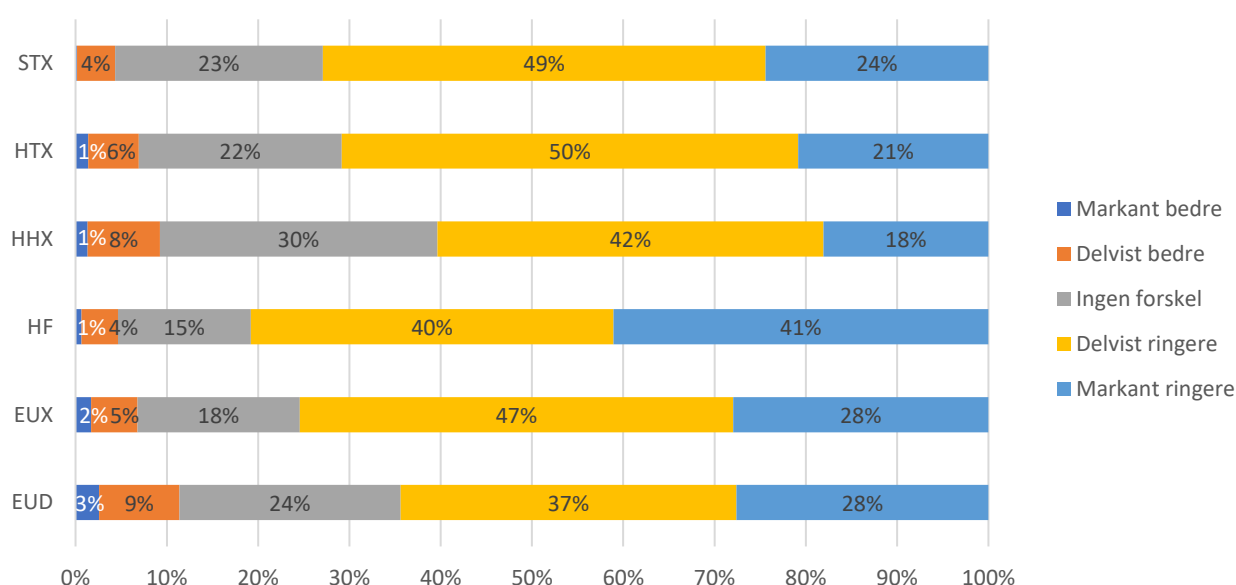

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.736.

Der er visse forskelle i lærernes vurdering af elevernes motivation afhængigt af, hvilke uddannelser de underviser på. Som det fremgår af nedenstående figur 7.18, vurderer ca. 80 pct. af lærerne på HF, at elevernes motivation er delvist eller markant ringere under fjernundervisningen sammenlignet med en typisk undervisningssituation før nedlukningen af skolerne. Til sammenligning vurderer 60 pct. af lærerne på HHX og 65 pct. af underviserne på EUD, at elevernes motivation i et eller omfang er forringet. For de resterende uddannelsers vedkommende gælder det mellem 71-73 pct af lærerne.

"Motivation er gradvist faldende. Dette gælder både elever og lærere. Ikke samme mulighed for at hæve humøret eller indgå i dialog omkring motivationen, som der var i klasselokalet. De kæmper hvad de kan, men keder sig." (Lærer på HHX)

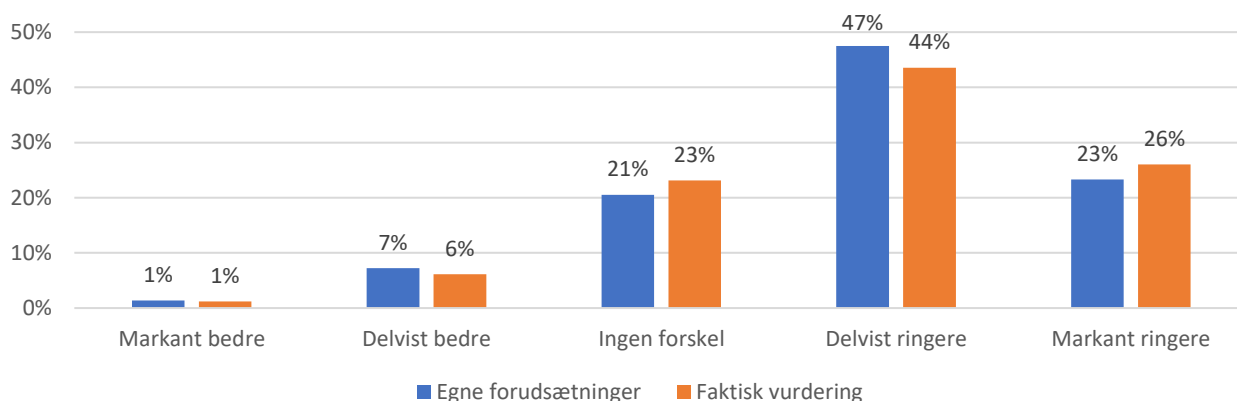
Figur 7.18. Lærere: Hvordan vil du vurdere dine elevers motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til motivation i en typisk touggersperiode inden coronanedlukningen? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(EUD) = 500, N(EUX) = 118, N(HF) = 151, N(HHX) = 227, N(HTX) = 72, N(STX) = 668.

Sammenlignes lærernes vurdering af deres forudsætninger for at vurdere motivationen og deres faktiske vurdering af motivationen, er der en sammenhæng. Således vurderer 23 pct. af lærerne, at de har haft markant ringere ved at vurdere elevernes motivation, hvilket ligger på nogenlunde samme niveau som andelen, der vurderer, at elevernes motivation faktisk er blevet markant ringere (26 pct.). Den sammen tendens gør sig gældende for de øvrige svarmuligheder, som det fremgår af nedenstående figur.

Figur 7.19. Lærere: Sammenligning af lærernes vurdering af deres forudsætninger for at vurdere elevernes motivation og deres faktiske vurdering heraf

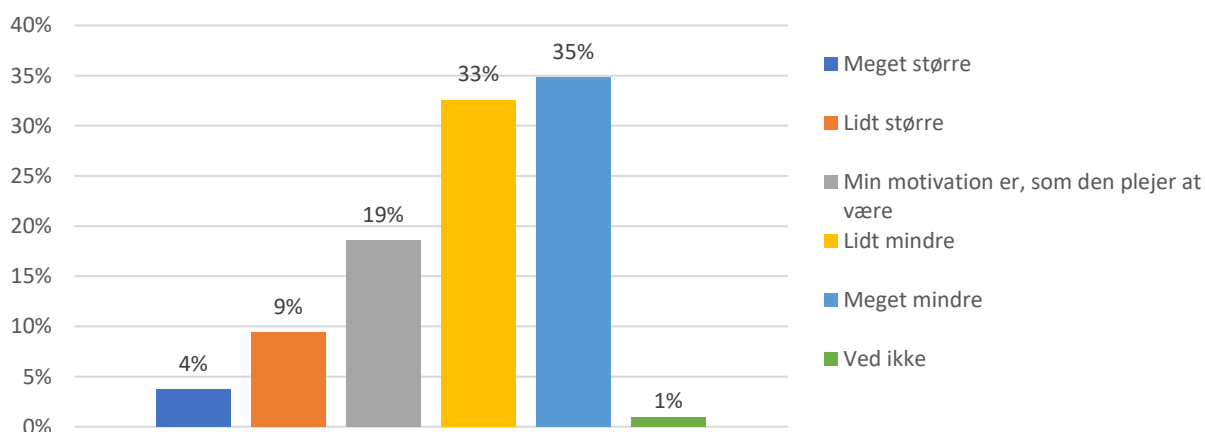

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(egne forudsætninger) = 1.792; N(faktisk vurdering) = 1.736.

7.5. Elevernes egen vurdering af deres motivation

Lærernes vurdering af elevernes faldende motivation under fjernundervisningen bekræftes af eleverne. 70 pct. af lærerne vurderer, at elevernes motivation er lidt eller markant mindre end før fjernundervisningen, mens 68 pct. af eleverne oplever, at de er lidt eller meget mindre motiveret sammenlignet med før.

Figur 7.20. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet været de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med din motivation før coronanedlukningen.

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

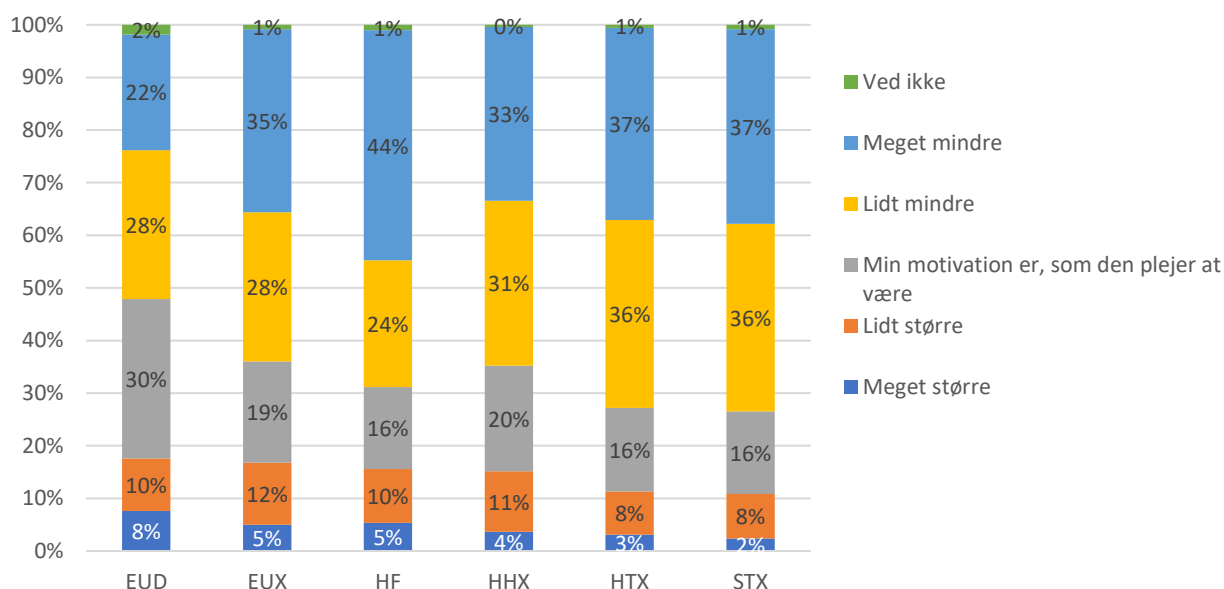
På tværs af uddannelserne er der en række forskelle, når det gælder motivationen. Således har motivationen ikke ændret sig for 30 pct. af eleverne på EUD, mens den tilsvarende andel for de øvrige uddannelser er mellem 16 og 20 pct., som det fremgår af figur 7.21. Det er ligeledes på erhvervsuddannelserne, at der er færrest elever, hvor motivationen har været påvirket negativt af fjernundervisningen. Det er interessant eftersom, at eleverne i vid udstrækning har været afskåret fra de praktiske elementer, der fylder meget på disse uddannelser, herunder adgangen til værksteder.

"Min indsats er stadig den samme - får man en opgave, så laver man den. Det samme gælder for motivationen, selvom man hellere ville være i skole og sidde med det". (Elev på EUD)

Fjernundervisningen har haft den største indflydelse på motivationen for eleverne på HTX og STX, hvor 73 pct. indikerer, at de har lidt eller meget mindre motivation sammenlignet med før nedlukningen, mens det for de resterende uddannelser gælder for mellem 63 og 68 pct. af eleverne. Det adskiller sig fra lærernes vurdering, hvor flest undervisere fra HF oplevede elevernes motivation som mindre.

"Normalt kan jeg virkelig godt lide at gå i skole og lære nye ting. Men fjernundervisning har ødelagt min motivation fuldstændigt. Lærerne gør deres bedste, men den her situation er langt fra optimal. En rigtig trøls måde at afslutte et 3-årigt forløb på." (Elev på STX)

Figur 7.21. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet været de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med din motivation før coronanedlukningen (fordelt på uddannelser)

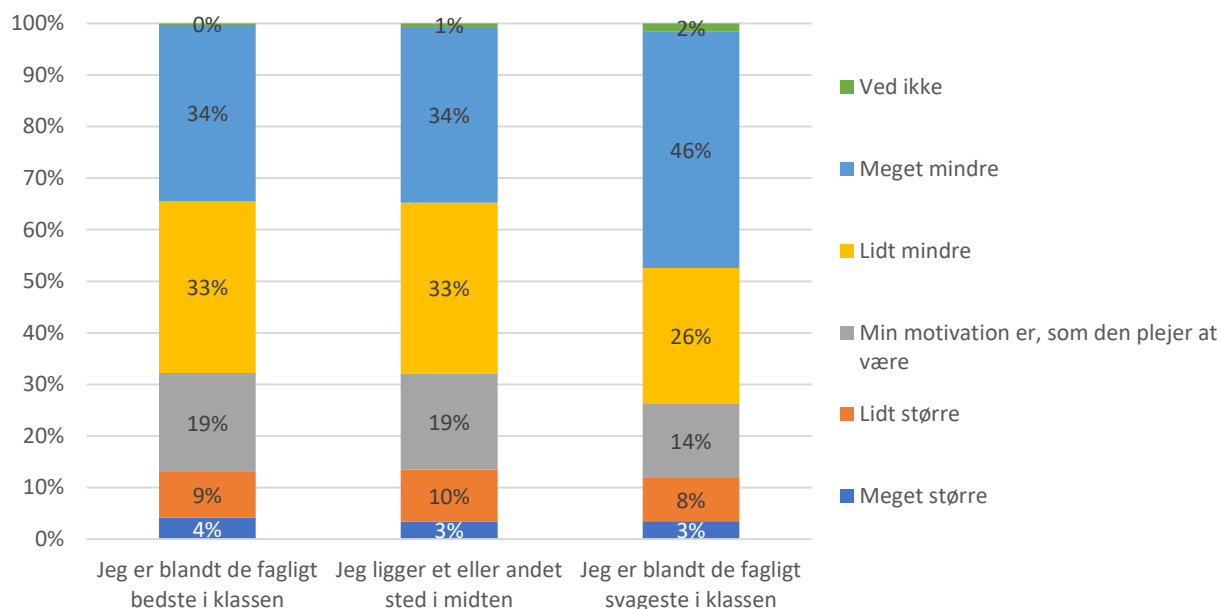

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt)= 12.352, N(EUD) = 1685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6.719.

Der er set nærmere på, om forældrenes uddannelsesnivea og forældrenes støtte til skolearbejdet kan være en faktor, som påvirker elevernes motivation. Forældrene ser dog ud til at spille en mindre rolle i denne sammenhæng her. Der er således ikke betydelige forskelle på elevernes motivation afhængigt af forældrenes uddannelsesnivea, eller i hvor høj grad forældrene har støttet eleverne med deres skolearbejde under nedlukningen af ungdomsuddannelserne.

Elevernes motivation er til gengæld påvirket af, hvordan de vurderer sig selv fagligt i forhold til resten af klassen. 46 pct. af eleverne, der vurderer, at de er blandt de fagligt svageste i klassen, beskriver, at de føler sig meget mindre motiveret sammenlignet med før coronanedlukningen. Blandt de elever, som enten vurderer, at de er i midten eller blandt de fagligt bedste i klassen, giver 34 pct. udtryk for at føle sig meget mindre motiveret.

Figur 7.22. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet været de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med din motivation før coronanedlukningen (fordelt på elevernes vurdering af eget fagligt niveau)

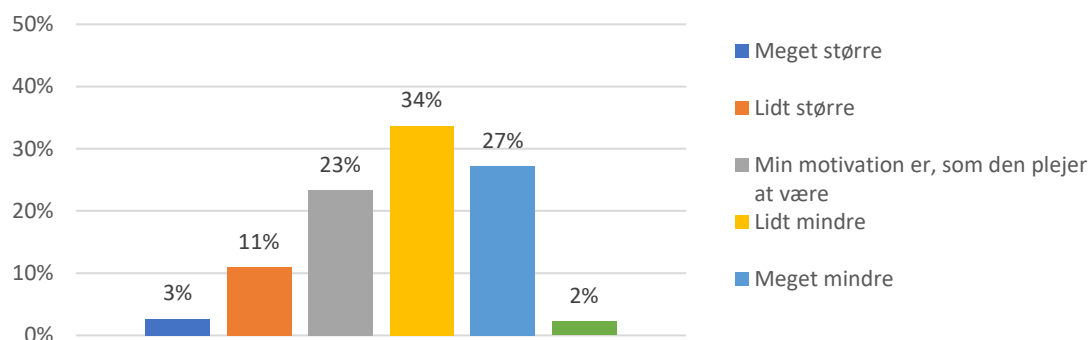
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(bedste) = 3.799; N(midten) = 6.854, N(svageste) = 862, N(Ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

Elevernes motivation har altså i vid udstrækning været påvirket af fjernundervisningen. Derudover har motivationen også ændret sig for en dels vedkommende siden fjernundervisningen begyndte og i takt med, at eleverne har været længere tid væk fra den fysiske undervisning.

"Den første uge gik fint, hvor motivationen var høj som den plejer og man fik lavet de lektier der hver dag blev smidt op, samtidig med at vores møder over "teams" gik godt. Anden uge faldt motivationen og jeg fik ikke lagt de timer i, som jeg ville have gjort, som hvis jeg havde været fysisk til stede i skolen." (Elev på EUD)

Ca. 60 pct. af eleverne angiver, at deres motivation har ændret sig og er lidt mindre eller meget mindre sammenlignet med, da fjernundervisningen begyndte (7.23). Ungdomsuddannelserne blev officielt lukket ned den 16. marts, og rundspørgen er foretaget i perioden fra den 28. april til den 8. maj, hvilket vil sige, at eleverne i undersøgelsesperioden har haft fjernundervisning i mere end en måned.

Figur 7.23. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet ændret sig fra da du begyndte med fjernundervisning til de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning?

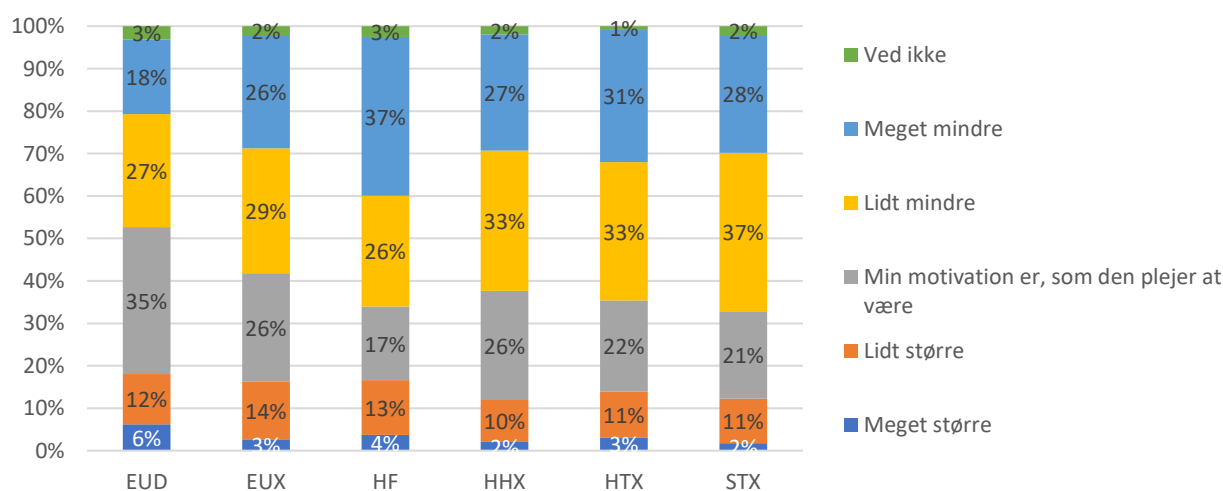
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N=12.352.

Der er mærkbare forskelle på de forskellige uddannelser i forhold til, hvorvidt motivationen har ændret sig siden fjernundervisningen begyndte (se figur 7.24). Motivationen har særligt for STX-eleverne ændret sig i negativ retning; her har mere end 65 pct. fået mindre eller meget mindre motivation siden fjernundervisningen begyndte, som det fremgår af nedenstående figur. Eleverne på HTX og HF ligger på næsten samme niveau som STX.

”Jo længere vi kommer ind i den her periode med fjernundervisning, jo sværere bliver det at holde motivationen og lysten til at fortsætte med skolearbejdet.” (Elev på STX)

Omvendt har mere end halvdelen af eleverne på EUD enten haft en uændret (35 pct.) eller endda øget motivation (18 pct.). For EUX har flere end 4 ud af 10 elever oplevet uændret eller stigende motivation.

Figur 7.24. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet ændret sig fra da du begyndte med fjernundervisning til de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på uddannelser)

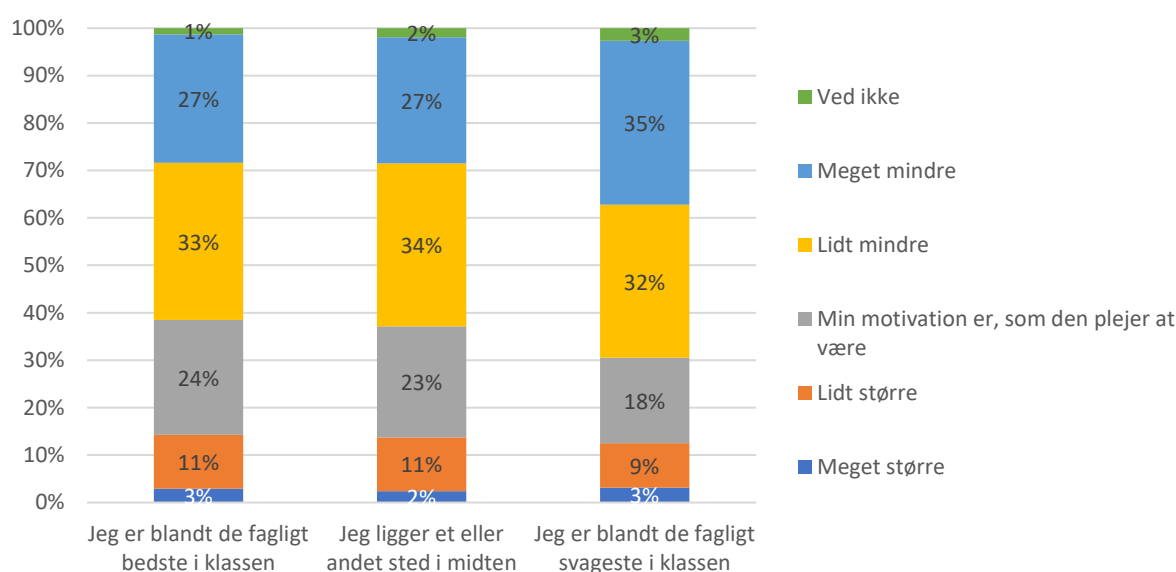

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020) N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1.059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6719.

Elevernes faglige niveau ser ud til at have en betydning for udviklingen i elevernes motivation fra starten af coronanedlukningen og frem til undersøgelsesperioden. For eleverne der vurderer, at de er blandt de faglige svageste i klassen, oplever 35 pct., at de er blevet meget mindre motiveret under coronanedlukningen. Det samme gør sig dog gældende for blot 27 pct. af eleverne, som enten vurderer, at de er blandt de fagligt bedste i klassen eller i midten, som det fremgår af nedenstående figur.

"Det går for hurtigt, og man når ikke at følge med. Det tager meget længere tid at skulle lære sig selv mange af tingene, og man ender med aldrig at forstå dem helt" (Elev på STX)

Figur 7.25. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet ændret sig fra da du begyndte med fjernundervisning til de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

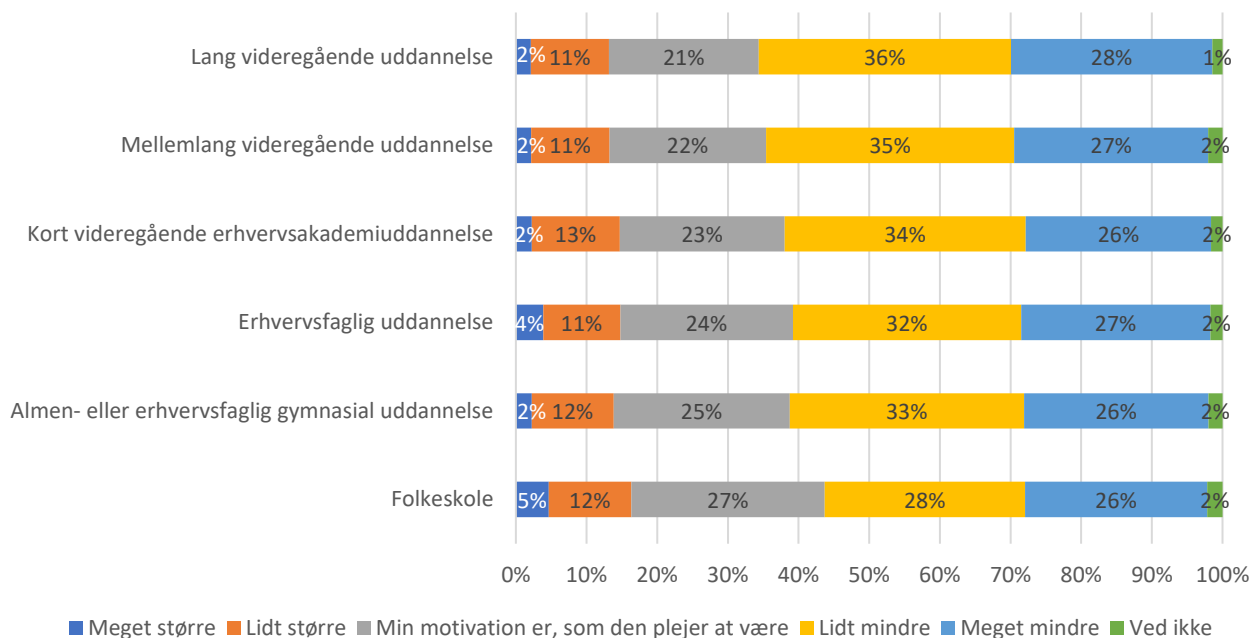
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(bedste) = 3.799, N(midten) = 6.854, N(svageste) = 862, N(ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

Forældrenes støtte til skolearbejdet under fjernundervisningen ser ud til at have haft en vis betydning for udviklingen i elevernes motivation undervejs i forløbet med fjernundervisning. 34 pct. af eleverne som slet ikke har fået støtte af forældrene har således følt sig meget mindre motiveret siden fjernundervisningen begyndte, mens det kun gør sig gældende for 25 pct. af eleverne, der i høj grad har fået støtte af forældrene.

Derudover er der indikationer på en sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesmæssige baggrund (mors højeste uddannelse) og udviklingen i elevernes motivation siden fjernundervisningen begyndte. Elever med forældre med folkeskole som højest fuldførte uddannelse har i højere grad haft uændret eller øget motivation, mens elever med forældre med en lang videregående uddannelse i højere grad har haft mindre motivation siden fjernundervisningen begyndte, som det fremgår af figur 7.26. Det kan muligvis hænge sammen med, at forældre med lang videregående uddannelse i højere grad har børn, der begynder på en STX, som netop er den uddannelse, hvor eleverne havde den højeste negative ændring i motivationen, jf. ovenstående figur.

Figur 7.26. Elever: Hvordan har din motivation for skolearbejdet ændret sig fra da du begyndte med fjernundervisning til de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (fordelt på mors højest fuldførte uddannelse)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 10.787, N(Folkeskole) = 966, N(Almen- eller erhvervsfaglig) = 1.553, N(Erhvervsfaglig) = 1.671, N(Kort videregående) = 1.120, N(Mellemlang videregående) = 3.126, N(Lang videregående) = 2.351, N(Ved ikke) = 1.565 (fremgår ikke af figuren).

7.6. Elevernes vurdering af deres egen koncentration

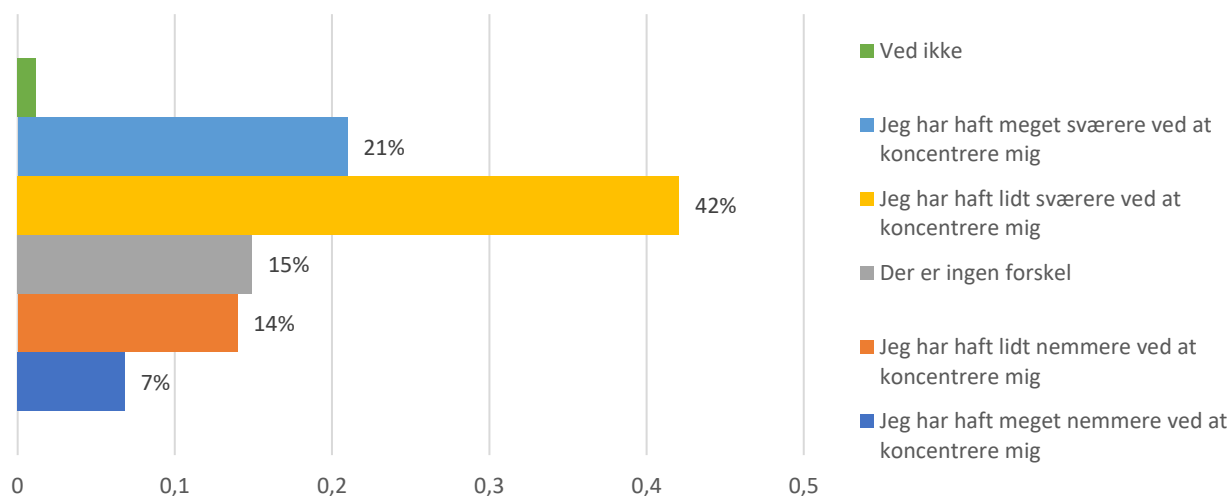
Nedlukning af den fysiske undervisning og omstillingen til fjernundervisning har påvirket de studerendes evne til at koncentrere sig. Kun 15 pct. af eleverne giver udtryk for, at det ikke har udgjort en forskel for deres koncentration at modtage fjernundervisning sammenlignet med en almindelig dag med fysisk undervisning, som det fremgår af figur 7.27. For mere end 6 ud af 10 elever har fjernundervisningen medført, at de har haft lidt eller meget sværere ved at koncentrere sig.

”Det kan være svært at koncentrere sig, fordi man sidder derhjemme alene hele dage, hvor før havde man sin klasse til at snakke med imellem modulerne.” (Elev på STX)

Fraværet af en almindelig skoledag med fysisk tilstedeværelse har dog også haft en positiv effekt en mindre andel af eleverne. Således vurderer ca. 20 pct., at de har lidt eller meget nemmere ved at koncentrere sig i forbindelse med fjernundervisningen.

”Det har været nemmere at koncentrere sig derhjemme i og med, at man ikke bliver forstyrret af andre. Samtidig så har læreren fået øjnene op for de elever som måske ikke er så gode til at snakke foran for mange mennesker. Man får ligesom alle med.” (Elev på STX)

Figur 7.27. Elever: Hvordan er det gået med at koncentrere dig i fjernundervisningen? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag før coronanedlukningen

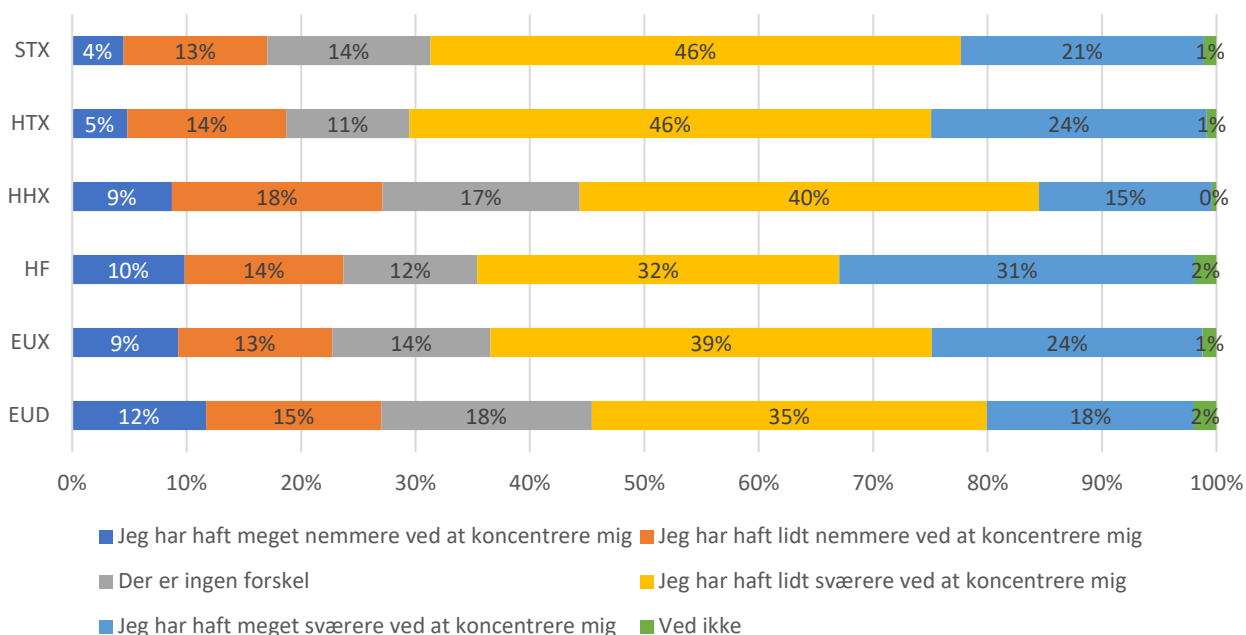
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

Elever på HTX og STX er hårdest ramt, når det gælder koncentrationen (se figur 7.28). 70 pct. af eleverne på HTX har haft lidt eller meget sværere ved at koncentrere sig, mens det samme gør sig gældende for 67 pct. af eleverne på STX. For STX og HTX gjorde det sig ligeledes gældende, at eleverne også var dem, der var mest demotiverede (se figur 7.24). Eleverne på EUX, HF og HHX har dog også været påvirket: her har mellem 62 og 65 pct. af eleverne i en eller anden grad haft sværere ved at koncentrere sig.

"Der er ingen motivation og koncentration. Alt kan få mig ud af koncentration herhjemme. En støvsuger, et barn der skriger, en blender, børn der leger osv." (Elev på HTX)

EUD skiller sig ud ved, at det er omkring halvdelen af eleverne, der har været påvirket med hensyn til koncentrationen. Elever på EUD var ligeledes den gruppe, som i mindst grad oplevede, at de var mindre motiverede under forløbet med fjernundervisning (se figur 7.24).

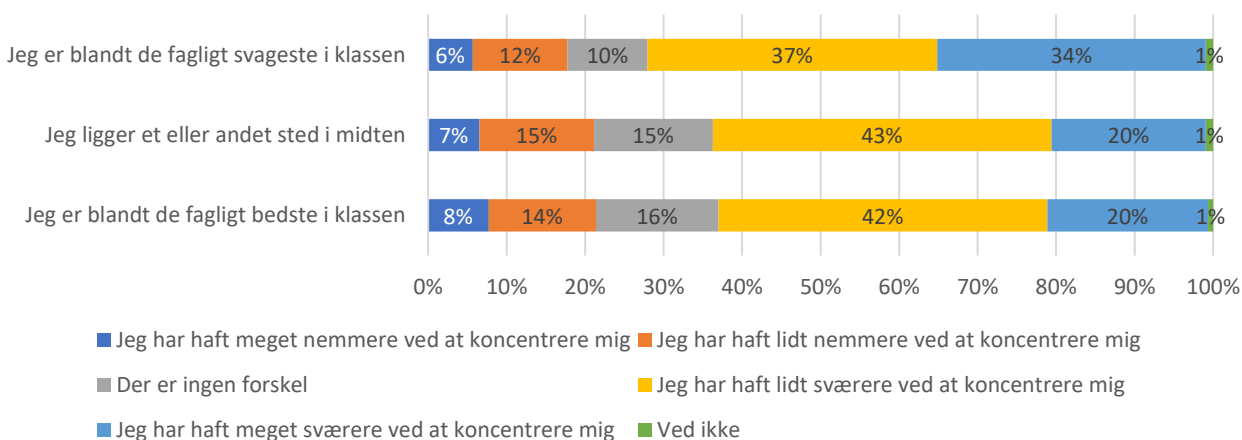
Figur 7.28. Elever: Hvordan er det gået med at koncentrere dig i fjernundervisningen? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag før coronanedlukningen (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1.059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6.719.

For eleverne som vurderer, at de er blandt de faglige bedste eller i midten, har lidt flere end 6 ud af 10 elever haft lidt eller meget sværere ved at koncentrere sig, mens det samme gør sig gældende for lidt flere end 7 ud af 10 elever, der vurderer, at de blandt de fagligt svageste i klassen, som det fremgår af figur 7.29.

Figur 7.29. Elever: Hvordan er det gået med at koncentrere dig i fjernundervisningen? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag før coronanedlukningen (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(bedste) = 3.799, N(midten) = 6.854, N(svageste) = 862, N(Ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

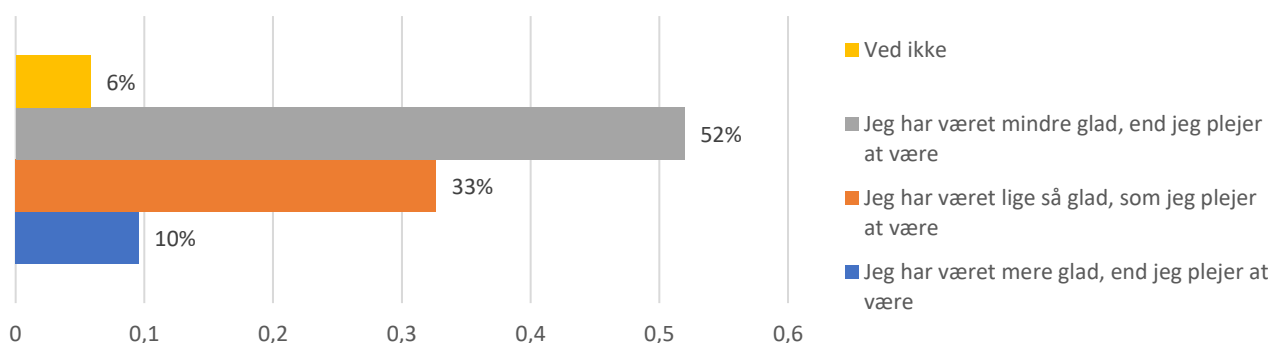
Der er set nærmere på, hvorvidt forældrene støtte spiller en rolle for elevernes koncentration, men det lader ikke til, at det har en betydning. Der er således ikke betydelige forskelle på elevernes oplevelse af deres egen koncentrationsevne afhængigt af, hvor meget forældrene har støttet eleverne i deres skolearbejde i forbindelse med fjernundervisning.

7.7. Elevernes vurdering af eget humør

Som beskrevet i de tidligere afsnit, har fjernundervisningen haft en betydning for elevernes motivation og koncentration i undervisningen. Nedlukningen af uddannelsesinstitutionerne har dog også været forbundet med ændringer i elevernes humør. Omkring halvdelen af eleverne angiver, at de har været mindre glade, end de plejer at være, som figur 7.30 viser. Ca. en tredjedel af eleverne har ikke været påvirket, mens 10 pct. af eleverne endda har været mere glade, end de plejer at være.

"Det dårligste er at man mister virkelig motivationen. Mit humør er også faldet rigtigt meget, fordi jeg bare laver det samme dag ud og dag ind. Det er svært at holde humøret oppe i hvert fald." (Elev på STX)

Figur 7.30. Elever: Hvordan har du haft det de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med, hvordan du plejer at have det

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 12.352.

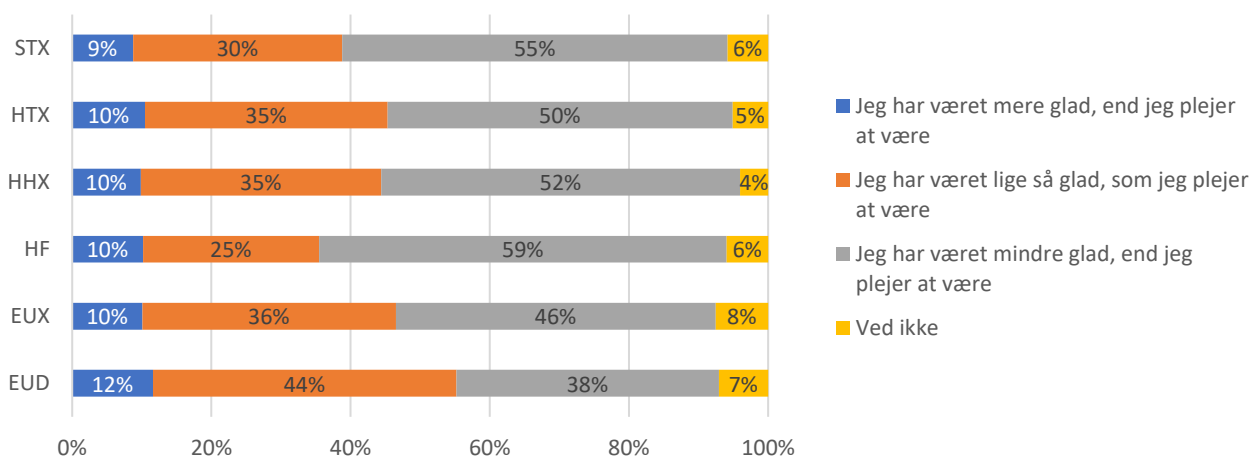
På tværs af uddannelser er der forskelle i forhold til, hvordan humøret blevet påvirket i forbindelse med fjernundervisningen. Næsten 6 ud af 10 elever ved HF har været mindre glade, end de plejer at være, som det fremgår af figur 7.31. Humøret for elever ved STX er påvirket i næsten samme niveau.

"Det er ikke optimalt at tilbringe så meget tid alene; det går i høj grad ud over ens humør og arbejdsmoral, at man ikke ser sine venner og klassekammerater. Man kan kun tale én ad gangen, når undervisningen modtages over videochat, og dette går i høj grad ud over fællesskabsfølelsen og plenumdiskussionerne." (Elev på STX)

Omvendt skiller EUD sig ud ved, at mere end halvdelen af eleverne enten ikke er påvirket humørmæssigt eller har været gladere siden nedlukningen af skolerne. Det er interessant, at andelen af elever, der har været mere glade, end de plejer at være, ligger på samme niveau på tværs af uddannelsesretningerne med ca. 10 pct. af eleverne.

"Jeg er glad for at kunne fordybe mig uden larm. Ingen spildtid. Perfekt at kunne planlægge dagen selv og arbejde, når det passer i egen dagligdag. Jeg er meget glad for fjernundervisningen." (Elev på EUD)

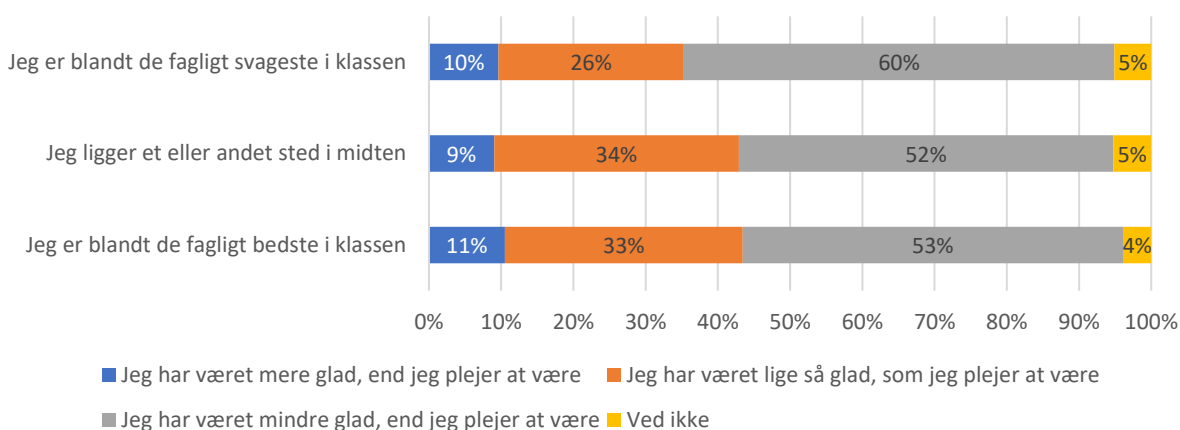
Figur 7.31. Elever: Hvordan har du haft det de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med, hvordan du plejer at have det (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020) N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1.059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6.719.

Der er kun i mindre grad en sammenhæng mellem elevernes humør og vurdering af deres eget faglige niveau. 60 pct. af de fagligt svageste elever har været mindre glade, end de plejer at være. For de fagligt bedste elever og for elever der ligger i midten, er det 52-53 pct., som angiver, at de har følt sig mindre glade end normalt, som det fremgår af figur 7.32.

Figur 7.32. Elever: Hvordan har du haft det de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med, hvordan du plejer at have det (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

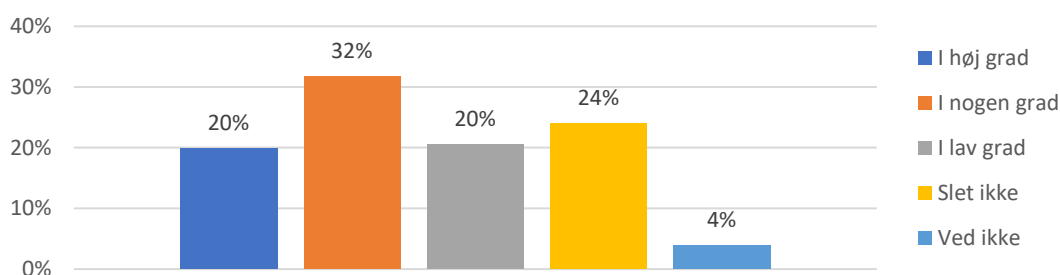

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(bedste) = 3.799, N(midten) = 6.854, N(svageste) = 862, N(ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

7.8. Elevernes tanker om mulige konsekvenser af nedlukningen for deres fremtidige muligheder

Nedlukningen af ungdomsuddannelsesinstitutionerne har for en del af eleverne også medført en bekymring for fremtiden, dvs. for tiden, der kommer efter færdiggørelse af deres igangværende uddannelse. 52 pct. af eleverne er i nogen eller høj grad bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for deres videre uddannelse eller mulighed for at finde et job (se figur 7.33).

Figur 7.33. Elever: Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job?

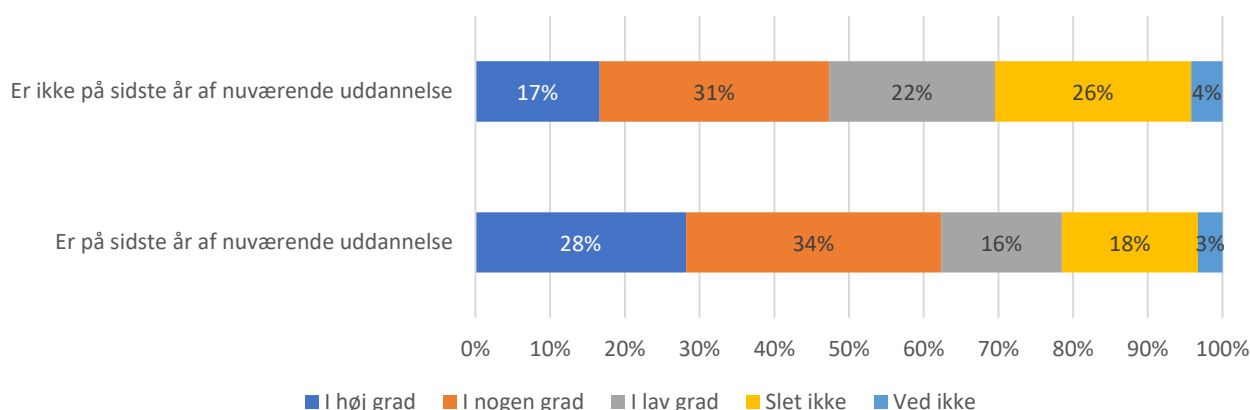

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352.

Eleverne på det sidste år af deres nuværende uddannelse er generelt mere bekymrede for fremtidsmulighederne. Her udtrykker 62 pct. bekymring for deres videre uddannelse eller jobmuligheder. For de øvrige elever gør det samme sig gældende for blot 48 pct.

"Jeg er bange for at Covid19, samt følgerne af Covid19 kommer til at ramme mit gennemsnit og ødelægge mine muligheder for at komme ind på universitetet, som jeg har søgt ind på" (Elev på HHX)

Figur 7.34. Elever: Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job? (fordelt på elevernes årgang)

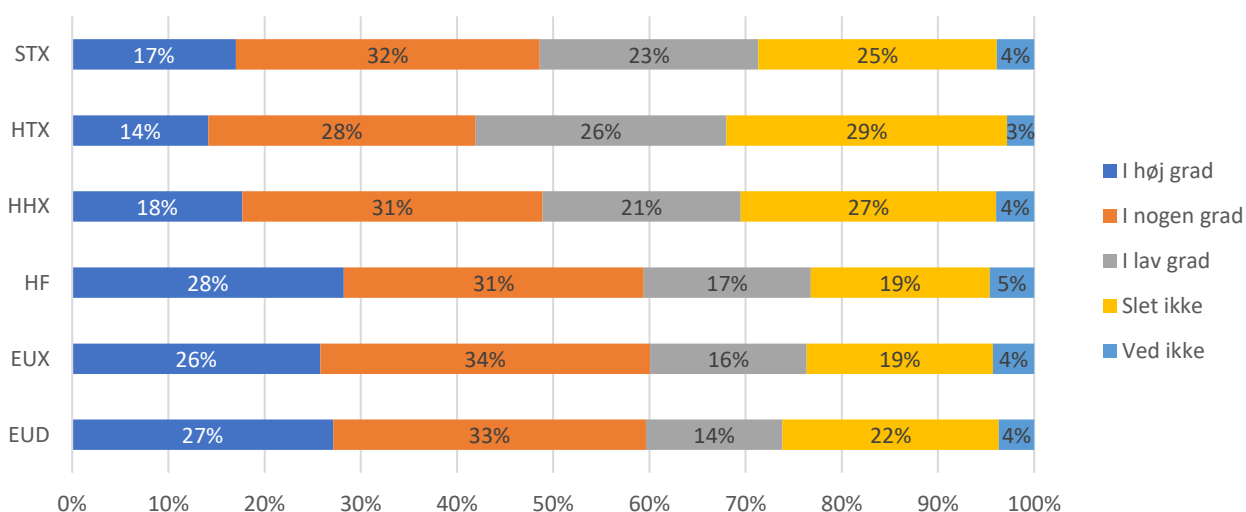
Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(afsluttende år) = 3.484; N(ikke afsluttende år) = 8.868.

Der er variationer i, hvor bekymrede eleverne er på forskellige uddannelser. Det gør sig i højere grad gældende på HF, EUX og EUD, hvor ca. 60 pct. af eleverne i nogen eller grad er bekymret for deres videre uddannelse eller job, som det fremgår af figur 7.35. For eleverne ved EUD og EUX kan det hænge sammen med, at de i mere udpræget grad kommer direkte ud på arbejdsmarkedet efter endt uddannelse, og den nuværende situation kan have en betydning for deres umiddelbare jobmuligheder.

"På grund af corona er der ikke særlig mange virksomheder, der vil ansætte lærlinge, og det ødelægger bare alt for mig, da jeg hverken kan fortsætte uddannelsen, finde job i min gamle branche eller forsørge mig selv på en SU, hvis jeg tager skolepraktikken til august. Jeg er fuldstændig frustreret!!!" (Elev på EUD)

For eleverne på STX og HHX er omkring halvdelen af eleverne bekymret for deres fremtidsmuligheder. På HTX tror eleverne i mindre grad, at nedlukningen får en betydning for deres videre uddannelse eller job. Her udtrykker lidt over 40 pct. nogen eller høj grad af bekymring.

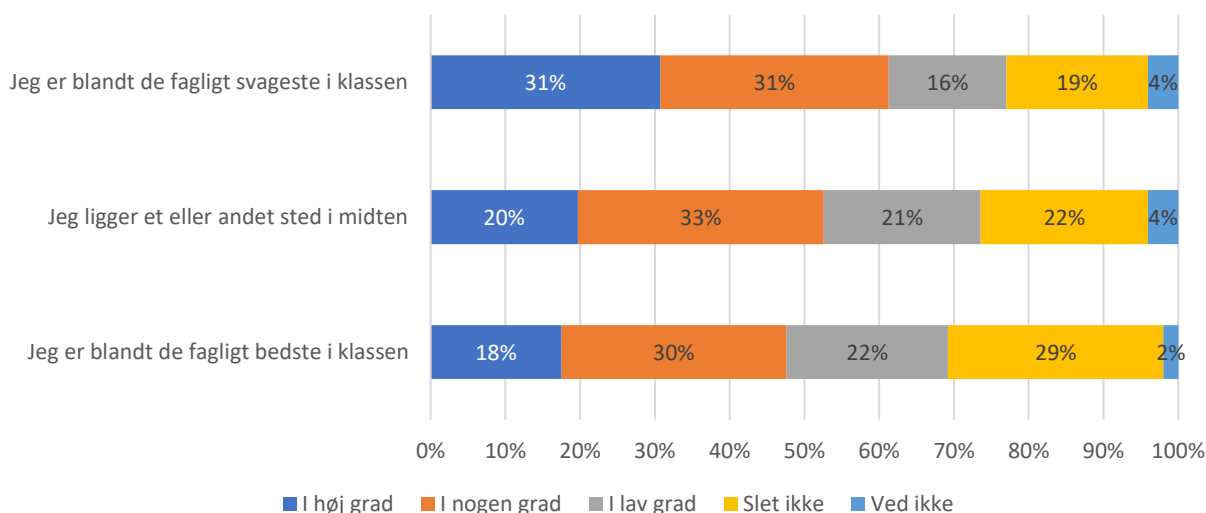
Figur 7.35. Elever: Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020) N(i alt) = 12.352, N(EUD) = 1.685; N(EUX) = 744; N(HF) = 1.059; N(HHX) = 1.792; N(HTX) = 353; N(STX) = 6.719.

Elevernes bekymring for deres fremtidige uddannelse eller job hænger i en vis udstrækning sammen med vurderingen af deres eget faglige niveau. Mere end 60 pct. af eleverne, der vurderer, at de er blandt de fagligt svageste i klassen, er i nogen eller grad bekymret for fremtidsmulighederne. For de fagligt bedste elever er det 48 pct., mens lidt mere end halvdelen af eleverne, som vurderer, at de ligger i midten, er bekymret (se figur 7.36).

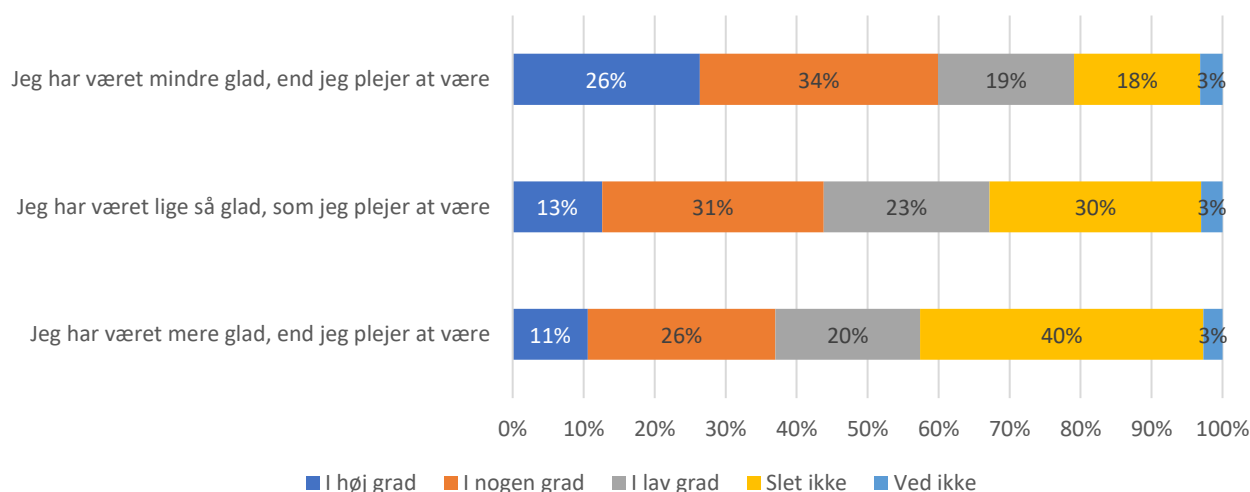
Figur 7.36. Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job? (fordelt på elevernes vurdering af deres eget faglige niveau)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(Bedste) = 3.799, N(Midten) = 6.854, N(svageste) = 862, N(ved ikke) = 837 (fremgår ikke af figuren).

Derudover er der en sammenhæng mellem de studerendes bekymringer for fremtiden og deres humør. Næsten 70 pct. af eleverne som i høj grad er bekymret for fremtiden, angiver, at de har været mindre glade, end de plejer, som det fremgår af figur 7.37. For elever, som slet ikke er bekymret for deres videre uddannelse eller job, er det under 40 pct., der har følt sig mindre glade, end de plejer at være.

Figur 7.37. Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job? (fordelt på deres beskrivelse af eget humør under coronanedlukningen)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N(i alt) = 12.352, N(mere glad) = 1.181, N(lige så glad) = 4.033, N(mindre glad) = 6.419, N(ved ikke) = 719.

8. PERSPEKTIVERING OG LÆRING AF ERFARINGERNE

Hovedbudskaber

Positive erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen

- En del lærere fremhæver elevernes arbejde i grupper – herunder særligt lærernes mulighed for dialog med eleverne i mindre grupper – som noget af det, der har fungeret bedst.
- En række lærere nævner, at undervisningen under coronanedlukningen har været præget af mere ro og koncentration grundet færre forstyrrelser og mindre støj. En del elever fremhæver også, at fjernundervisningen har givet dem bedre betingelser for koncentration og fordybelse i undervisningen
- Flere lærere betoner, at de i højere grad bemærker de stille og introverte elever. Det kan bl.a. skyldes det større fokus på skriftlighed under coronanedlukningen

Negative erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen

- Lærerne giver udtryk for, at fjernundervisningen medfører en ændret interaktion med eleverne, som gør det vanskeligt at have en føling af hele klassen i forbindelse med undervisningen fx i forhold til om eleverne har forstået det stof, der bliver gennemgået.
- Lærerne har mere vanskeligt ved at fastholde relationen og have en "finger på pulsen" hos den enkelte elev. Det medfører bl.a., at lærerne har svært ved at vurdere, hvem der har behov for hjælp.
- Fjernundervisning udfordrer særligt de fagligt svageste elever ifølge flere lærere. De er mere tilbøjelige til at "forsvinde bag skærmen" og beder i mindre udstrækning om hjælp. Lærerne har sværere ved at støtte disse elever og vurdere, om de forstår undervisningen.
- Det stemmer også overens med elevernes vurdering. De elever, som vurderer, at de hører til blandt de fagligt svageste i klassen har været mere udfordret under fjernundervisningen med bl.a. koncentrationen, motivationen og sværhedsgraden i undervisning og opgaver.

Læring af erfaringerne

- 8 ud af 10 af lærerne forventer i nogen eller høj grad at kunne overføre erfaringer fra fjernundervisning til den almindelige undervisning.
- Lærerne betoner, at fjernundervisning kan fungere som supplement og understøtte differentieret undervisning.
- Blandt lærerne bliver der efterspurgt tydeligere retningslinjer. Det gælder fx i forhold til retningslinjer for anvendelse af digitale platforme og generelle retningslinjer for, hvad der generelt forventes af eleverne og deres 'aktive' deltagelse
- Der er fokus på lærernes tilgang til mængden afleveringer, der er øget under fjernundervisning til bl.a. at dokumentere deltagelsen i undervisningen. Den øgede mængde af er blevet fremhævet af mange elever, og kan være en af forklaringerne på, at næsten 65 pct. af eleverne angiver, at har brugt lidt eller mange flere timer på skolearbejdet sammenlignet med tidsforbruget før nedlukningen af skolerne.

I de foregående kapitler er der givet et indblik i flere af de positive og negative erfaringer, som lærerne og eleverne har oplevet ifm. fjernundervisningen. Udover de elementer der er blevet fremhævet tidligere i rapporten, har lærerne og eleverne i forbindelse med rundspørgen også haft mulighed for at uddybe deres oplevelser og erfaringer under fjernundervisningen i fritekstbesvarelser. I det følgende samles op på en række temaer, der er blevet fremhævet i disse besvarelser. Der er primært fokuseret på lærernes besvarelser, men flere steder er der ligeledes suppleret med elevernes perspektiver.

8.1. Positive erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen

I dette afsnit udfoldes en række temaer fra fritekstbesvarelserne, som giver et indblik i de positive erfaringer og fordele med fjernundervisning.

Gruppearbejde har fungeret under fjernundervisningen

Flere lærere fremhæver elevernes arbejde i grupper som noget af det, der har fungeret bedst ved fjernundervisning under coronanedlukningen. Her er det især lærernes mulighed for dialog med eleverne i mindre grupper, der fremhæves som positivt. En lærer fra STX fremhæver flere fordele ved at eleverne arbejder i mindre grupper:

"Gruppearbejde i videoopkald, hvor jeg som lærer kan gå ind i grupperummet og besvare spørgsmål eller bare høre hvad de laver. Eleverne tør spørge mere i mindre grupper, og de kan hjælpe hinanden, samtidig med de får lidt af det sociale rum tilbage." (Lærer på STX)

Som læreren fremhæver, medfører gruppearbejdet, at eleverne i højere grad tør at stille spørgsmål ligesom eleverne kan drage fordel af at hjælpe hinanden. Derudover medvirker gruppearbejde til at skabe et rum, hvor der er mulighed for at være social, i en situation, hvor det fysiske samvær - og i den sammenhæng det sociale - har været nedtonet.

"Jeg starter næsten altid med at logge på til fælles navneopråb og jeg sætter dem tit i grupper, hvor de skal arbejde sammen, for at holde fast i noget socialt." (Lærer på HTX)

Som mange lærere fremhæver, har opdelingen af eleverne i mindre grupper fungeret godt, men flere lærere pointerer også, at en række forskellige aspekter ved fjernundervisning været mere tidskrævende - herunder også undervisning af elever i mindre grupper, hvor det er svært at nå rundt til alle elever.

"Jeg har fået gennemgået nogle ting for eleverne i meget små grupper, hvor de lader til at have fået rigtig godt styr på det bagefter. Den eneste ulempe er at det har været virkelig tidskrævende." (Lærer, HHX)

Udover at det har været tidskrævende at nå rundt til at eleverne, fremhæver flere lærere, at der har været tidskrævende at omlægge undervisningsforløbene til fjernundervisning. Som en lærer fra eud fremhæver, har det været tidskrævende *"at få materialet lavet om så det kan bruges til fjernundervisning. Det har været tidskrævende, men også en spændende udfordring"*. En lærer fra HHX fremhæver som en positiv erfaring *"at give eleverne opgaver de skal løse individuelt og med et produkt der skal uploades (...)* Ulempen er at jeg skal bruge meget tid på at se alle disse produkter igennem hver eneste dag. Tid der IKKE er taget højde for i forberedelsestiden". Omvendt er der også en række lærere, som fremhæver en

række tidsmæssige fordele ved fjernundervisning. En lærer fra HHX pointerer, *"jeg skal ikke bruge så meget tid på at få ro i klassen"*, og en lærer fra STX fremhæver ligeledes at, *"det, der har fungeret bedst, er, at der er ro i undervisningen. Man skal som lærer ikke bruge energi på at holde ro"*.

Andre lærere fremhæver øvrige omstændigheder ved fjernundervisning som tidsbesparende, idet de - som en lærer fra HHX pointerer - har haft *"mere tid til forberedelse (transporttid) og fordybelse (mindre forstyrrelse)"*, mens en lærer fra STX fremhæver, at *"mindre transporttid til arbejdsplads har frigivet mere tid i min hverdag."* Flere lærere beskriver, at elever har sparet tid på transport, hvilket har medført, at elever er klar fra morgenstunden, og at de møder til tiden. En lærer fra EUX beskriver eksempelvis *"at flere elever logger på direkte ved modulstart, da de ikke er afhængige af offentlig transport o.l."*, mens en anden lærer fra EUD fremhæver, *"at eleverne ikke skulle bekymre sig om transport, så de var alle klar fra morgenstunden. Samt at der er mindre støj"*.

At der er mindre støj og dermed mere ro i undervisningen, fremhæves af mange lærere som positivt. Som nedenstående citat illustrerer, er der andre parametre, som kan have haft en positiv indvirkning på nogle elevers evner til at koncentrere sig om det faglige.

"At eleverne har fået lidt mere ro på ved ikke at skulle ud ad døren hver morgen og skulle hen på en skole og præstere på andre parametre end de faglige." (Lærer på STX)

Som læreren påpeger, har elever i højere grad har kunnet koncentrere sig om at præstere fagligt, idet eleverne i mindre grad har skulle bruge energi på at præstere på øvrige parametre, fx sociale parametre.

Bedre betingelser for fordybelse og ro

At undervisningen under coronanedlukningen har været mere præget af ro og koncentration grundet færre forstyrrelser og mindre støj, understreger flere lærere som et positivt aspekt ved fjernundervisning. Det fremhæves både som positivt i forhold til lærernes arbejdsmiljø, men også i forhold til elevernes betingelser for koncentration og fordybelse i undervisningen.

Som en lærer på STX fremhæver, har mindre 'støj' grundet færre møder og skemaændringer, har haft en positiv betydning for evnen til at fordybe sig i arbejdet med at undervise og i arbejdet med eleverne.

"Der har været mindre "støj" i form af mange møder, skemaændringer o.l. og jeg har kunnet koncentrere mig bedre om mine elever og min undervisning. Jeg har kunnet fordybe mig bedre og har haft mulighed til at finde mange kreative løsninger." (Lærer, STX)

En anden lærer på STX fremhæver ligeledes, at situationen har givet gode betingelser for at arbejde koncentreret med at forberede undervisning, sammenlignet med situationen før coronanedlukningen.

"Opbygning af nye vaner og traditioner, som eleverne forhåbentlig kan føle sig trygge i, og som man kan bygge videre på. Muligheden for at arbejde mere koncentreret med at forberede og udvikle undervisningen, end jeg har i den travle hverdag. Især i starten var det forfriskende at se elevernes ansigter og høre deres stemmer." (Lærer, STX)

Blandt mange af eleverne bliver det også fremhævet, at fjernundervisningen betyder, at der er en anden ro derhjemme til at koncentrere sig, hvor de nemmere kan fordybe sig i opgaver og det faglige stof uden

forstyrrelser fra fx klassekammeraterne. Det kan være en af forklaringerne på, at omkring 20 pct. af eleverne har nemmere ved at koncentrere sig.

Bedre undervisningsmiljø for 'de stille elever'

Mange lærere udtrykker bekymring for fagligt og socialt svage elever både i forhold til elevernes trivsel og læring i perioden med fjernundervisning, som udfoldes i afsnit 8.2, hvor de temaer, som af lærerne fremhæves som de største udfordringer i perioden med fjernundervisning, behandles. Der er dog en elevgruppe, der af flere lærere beskrives som 'de stille elever' som, ifølge en række lærere, har responderet positivt på fjernundervisningen under coronanedlukningen. En lærer på HHX beskriver eksempelvis, at *"det er blevet mere synligt for mig, hvis der er nogle stille elever, der faktisk viser en god forståelse, men ikke altid får det vist i undervisningen"*. Andre lærere beskriver ligeledes, at de i forbindelse med fjernundervisningen i højere grad "ser" og "hører" de stille elever, som kommer mere til orde sammenlignet med almindelig klasseundervisning.

Flere lærere betoner, at de i højere grad ser de stille og introverte elever, som bl.a. det større fokus på skriftlighed, samt mere individuelt- og gruppearbejde, har medført. En lærer fra HHX pointerer, at der er *"mere fokus på de stille, introverte elever vha. skriftlighed"*, mens en lærer fra STX beskriver, hvordan der i skriftlig sammenhæng, er bedre betingelser for de stille elever i forhold til at demonstrere forståelse, mens elever som har det svært, er sværere og få øje på, sammenlignet med almindelig undervisningssammenhæng:

"Fordelen kan være, at de kan gøre det mere i deres eget tempo. De stille elever får mulighed for at vise lidt mere i de moduler, hvor der er skriftligt produkt. Omvendt er det sværere at spotte dem, der har det svært, så for den gruppe skal de selv være mere opsøgende for at få hjælp." (Lærer, STX)

En anden lærer fra STX fremhæver, at *"nogle af de mere stille elever, har fået mere plads. Dem der i forvejen er gode til at kommunikere med skrift og andre digitale kommunikationsformer, har ikke oplevet de helt store ulemper"*. Det er både interessant i forhold til, hvordan elever responderer forskelligt på forskellige undervisningsformer, og i forhold til hvordan elever bedst demonstrerer egen læring og forståelse, både i undervisnings- og eksamenssammenhæng, hvor nogle elever er stærkere ved mundtlige præstationer, mens andre er det ved skriftlige præstationer.

8.2. Negative erfaringer med fjernundervisning under coronanedlukningen

I det følgende afsnit samles op på en række af de gennemgående emner fra fritekstbesvarelserne, der er blevet fremhævet som negative i forbindelse med fjernundervisning.

Lærernes kontakt og føling med klassen i undervisningen er udfordret

En særlig udfordring ved fjernundervisningen som bliver fremhævet af en lang række lærere er, at det er mere vanskeligt med den manglende daglige kontakt med eleverne i klassen. *"Jeg mangler kontakten med mine elever og det sammenspil der ofte er med til at løfte dem og deres forståelse for faget og deres ansvar og betydning for holdets trivsel"* som en lærer på en EUD fremhæver. *"Jeg savner kontakt med eleverne. At man kan se og høre dem fysisk. Jeg mangler gestik og mimik."* som en underviser på

STX fremhæver. En anden lærer på en STX fremhæver også den fysiske kontakt med eleverne som den største udfordring, hvilket har ført til, at *"jeg har mistet følingen med eleverne i forhold til deres læring og motivation"*. Generelt fremhæver mange lærere, at den manglende fysiske kontakt betyder at flere aspekter i undervisningen går tabt:

"Der er mange vigtige elementer af undervisning, der går tabt. Herunder den normale interaktion og relation til eleverne, som er så vigtig for klasserummet, kulturen og undervisningen. Det er svært at 'føle' undervisningen på samme måde, og herigennem imødekomme elevernes behov og udfordringer i undervisningen (mens den står på)" (Lærer på eux)

"Den manglende føling med elevernes faglige progression og sociale trivsel. I forlængelse heraf den manglende føling med, hvordan undervisningen kan optimeres og tilpasses den enkelte elev og klasse" (Lærer på STX)

Den ændrede undervisningssituation betyder, at dynamikken og interaktion med eleverne er anderledes, og det har en betydning for både den uformelle dialog og diskussionerne med eleverne i undervisningen. En lærer på eud fremhæver, at *"Det føles unaturligt at smalltalke med klassen, fx i starten af en lektion. Det bliver let en enetale"*. En anden lærer fra HTX forklarer, at *"det bliver mere envejs beskrivelser, den gode dialog er der ikke rigtig, når man er en hel klasse samlet i et team møde"*, mens en lærer fra HHX ligeledes har problemer med dialogen i klassen *Det er ikke muligt at få en klassesdiskussion som i et fysisk lokale. Jeg taler til en mur af tavshed"*.

For lærerne betyder disse ændrede forudsætninger i undervisningen, at det er vanskeligt for dem at have en føling af hele klassen i forbindelse med undervisningen, når de underviser. *"Min egen fingerspidsfølelse af undervisningen går tabt, når man ikke kan bruge elevernes ubevidste reaktioner til at justere undervisningen efter"*, som en underviser på STX forklarer. Flere af lærerne fremhæver, at fjernundervisningen betyder, at de i højere grad mangler en følelse af situationen fx i forhold til om klassen har forstået det stof, der bliver gennemgået i undervisningen. *"Jeg mangler at kunne se mine elever og kunne vurdere, om de har forstået det vi gennemgår, eller de lige skal have den en gang til"*, som det bliver fremhævet af en underviser på STX. En anden lærer er inde på det samme og fremhæver også, at det er vanskeligt at have overblik over klassen og vurdere i hvilken grad, at de er udfordret af undervisningen:

"Jeg har ikke det samme overblik over klassen. Jeg kan ikke aflæse, hvilken elev der føler sig udfordret eller skal udfordres yderligere. Fagligt kan man ikke rykke på eleverne lige så meget, og man taber mange." (Lærer på STX)

Som beskrevet i de tidligere kapitler har fjernundervisningen ført til en række frustrationer blandt mange elever, som har sværere ved at motivere og koncentrere sig til undervisningen. Disse frustrationer er mere vanskeligt for lærerne at håndtere under fjernundervisningen, hvor der er en anden afstand til eleverne, og som er nemmere at håndtere under normale omstændigheder i klasselokalet:

"Det er svært at have fingeren på pulsen hos alle elever og komme med den rette pep-talk på det rigtige tidspunkt. I dagligdagen kan vi undgå mange frustrationer, fordi man kan se på elever, hvor de er henne." (Lærer på STX)

Eleverne giver også i vid udstrækning udtryk for, at kontakten med læreren og klassekammeraterne er en særlig udfordring ved fjernundervisningen. De savner den normale hverdag, det sociale aspekt og interaktionen i klasselokalerne i forbindelse med undervisningen.

Det værste har været, at man ikke ser sine klassekammerater og lærere til hverdag, og at lærerne har meget sværere ved at aflæse klassen f.eks. ift. om klassen har forstået det stof læreren er i gang med at forklare. En stor del af undervisningen er normalt også, at læreren kan "stemningslæse" klassen og på den måde gå videre med undervisningen, men den type for kommunikation er for det meste tabt nu.

Eleverne giver også i vid udstrækning udtryk for, at den manglende kontakt med lærere og klassekammeraterne er en særlig udfordring ved fjernundervisningen. De savner den normale hverdag, det sociale aspekt og interaktionen i klasselokalerne. En række elever peger ligesom lærerne også på, at fjernundervisningen medfører, at lærerne har vanskeligere ved at aflæse eleverne i forbindelse med undervisningen. En elev på STX udtrykker det således: *"Det værste har været, at læren ikke kan se ens ansigtsudtryk hvis man nu f.eks. ikke har forstået hvad læren har sagt, men man bare ikke tør at sige noget foran klassen"*, mens en anden elev fra STX forklarer det på følgende måde:

"Det værste har været, at man ikke ser sine klassekammerater og lærere til hverdag, og at lærerne har meget sværere ved at aflæse klassen f.eks. ift. om klassen har forstået det stof læreren er i gang med at forklare. En stor del af undervisningen er normalt også, at læreren kan "stemningslæse" klassen og på den måde gå videre med undervisningen, men den type kommunikation er for det meste tabt nu" (Elev på STX)

Lærerne har sværere ved at fastholde relationen og hjælpe den enkelte elev

Fjernundervisningen har udfordret lærernes kontakt og samspil med hele klassen i undervisningen, men det har haft en betydning for lærernes kontakt og hjælp til de enkelte elever. Det er mere udfordrende for lærerne at have *"finger på pulsen med den enkelte elev"*, som det bliver formuleret af en lærer på HTX. Det bliver suppleret af en lærer fra HF, som også fremhæver kontakten med de enkelte elever som den største udfordring: *"Det har været meget sværere at fornemme og holde kontakt med den enkelte elev - især de elever, der er stille og ikke vil deltage på de digitale platforme"*.

Det relationelle aspekt spiller en vigtig rolle for lærerne i deres interaktion med eleverne *"Jeg kan godt lide "small talk" med elever for at have en god relation. Det er svært virtuelt"*, forklarer en lærer fra HTX. En lærer fra EUD påpeger også relationsopbygningen med eleverne som en af de største udfordringer, hvor der ikke på samme måde er mulighed for, at *"lige småsnakke med en elev, der var ked af det dagen før, eller lige havde været til køreprøve, eller skal flytte osv."* En lærer fra EUD påpeger ligeledes relationen til den enkelte elev som den største udfordring under forløbet med fjernundervisningen:

"Relationen til den enkelte elev (har været den største udfordring, red). Det har været svært at fornemme eleverne og de elever, der har det svært, er svære at håndtere, da det også er de elever, der gemmer sig mest. Og man kan trække hesten hen til truet, men de skal selv drikke - og her er relationen vigtig." (Lærer på EUD)

"Samtaler og opmuntringer med den enkelte elev. At fornemme hvem der havde brug for hjælp (i et klasselokale kan jeg se de på deres kropssprog eller ansigt før de selv ved det). At eleverne ikke er 100% tilstede på den læringsplatform, vi anvender. At de færreste elever viser sig med kamera (jeg taler ofte til en sort skærm). Det relationelle arbejde som er fundamentet for al undervisning og læring. Hvordan har eleverne det? Er de med? Svært at fastholde eleverne i lektionerne. At læringsudbyttet er minimalt og overfladisk, fordi jeg ikke på samme måde kan være "over dem" i processen. Vanskeligere med sekvensering og dermed motivation og fastholdelse. Digital mobning (elever lukker hinanden ude af det digitale læringsrum) og jeg har som lærer INGEN mulighed for at følge op på det, se hvem det drejer sig om, eller tage en snak med dem hvor vi ser hinanden i øjnene. Det stiller for store krav til at eleverne selv skal opsøge læreren (og erkende) når han har brug for hjælp eller en samtale. De, der har mest brug for det, forsvinder." (Lærer på HHX)

Som tidligere beskrevet angiver halvdelen af lærerne, at de i mindre grad end normalt yder individuel mundtlig vejledning og feedback, hvilket kan ses i sammenhæng med den manglende kontakt med de enkelte elever i klasselokalene, hvor der er andre betingelser og forudsætninger for at give den mundtlige vejledning og feedback.

Den manglende kontakt til eleverne medfører, at lærerne har svært ved at vurdere, hvem der har behov for hjælp. *"Jeg kan ikke se på mine elever, hvem der har brug for ekstra hjælp eller opmuntring"*, forklarer en lærer på STX. En lærer på EUD fremhæver ligeledes, at den største udfordring er *"at spotte den eller de elever, som er udfordret af stoffet og at yde dem den "én til én"-hjælp, de har behov for"*, som en lærer ved EUD fremhæver som den største udfordring. En række lærere er inde på samme udfordring og fremhæver ligeledes, at de vanskeligere betingelser for at bevare relationen til eleverne medfører, at de har dårligere forudsætninger for at hjælpe dem. *"Jeg har ikke samme kontakt med eleverne og kan ikke "mærke" dem og derfor heller ikke hjælpe dem på den måde, de har brug for"* fremhæver en lærer på STX. En lærer fra HF er inde på samme problematik: *"Det er sværere at trække på en god relation til eleverne og hjælpe dem, når de har brug for det"*.

Blandt en række af lærerne bliver det nævnt, at deres dårligere forudsætninger for at hjælpe den enkelte elev også bliver kompliceret af, at ikke alle elever gør opmærksom på behovet for hjælp. *"Det er sværere at fornemme, hvem der har brug for hjælp. Ikke alle melder selv ind, og man kan ikke følge med i, hvad den enkelte arbejder eller ikke arbejder med"*, som det bliver fremhævet en lærer på HHX. Overordnet set medfører den manglende kontakt til eleverne og de dårligere mulighedsbetingelser for at hjælpe dem, at der er risiko for, at lærerne ikke opfanger elever med en med udfordringer i forhold til fx læring og motivation.

"Svært for mig at 'aflese' den enkelte elev. Jeg kan lettere overse både indlæringsmæssige udfordringer, udfordringer i forhold til motivation samt samspil med de øvrige elever på holdet." (Lærer på EUD)

Eleverne fremhæver også, at hjælpen fra lærerne har ændret sig i forbindelse med fjernundervisningen. Som tidligere beskrevet oplever 6 ud af 10 elever, at de får mindre feedback, end de plejer. Flere elever fremhæver også, at det særligt er den mundtlig vejledning og feedback, som er mere udfordrende under fjernundervisningen sammenlignet med den almindelige undervisning i klasselokalene, hvor det var nemmere at få mundtlig hjælp:

"Det dårligste ved fjernundervisningen har været, at det har været sværere at få hjælp til småting, som man ellers hurtigt kan spørge læreren om i klasseværelset. Nu skal man enten spørge foran hele klassen og hermed "forstyrre" hele klassen eller vente på, at læreren svarer på den mail, man har sendt." (Elev på STX)

Svage elever bliver mere udfordret af fjernundervisningen

En bekymring som bliver adresseret af en del lærere er, at fjernundervisning er en udfordring i forhold til de fagligt svageste elever. Som en lærer på HTX fremhæver: *"Det er svært for de fagligt svage elever - både at følge med fagligt, at kunne vejlede dem og at skabe motivation for deltagelse i undervisningen"*

En række lærere nævner, at der er flere fagligt svage elever, som er mere tilbøjelige til at "gemme sig" eller "forsvinde bag skærmen" i forbindelse med undervisningen. *"De fagligt svage dropper ofte ud af grupper og bliver passive, når andre er hurtigere og tager over"*, som en lærer på STX formulerer det. En anden lærer, der underviser på HHX, fremhæver ligeledes, at de fagligt svageste elever forsvinder fra undervisningen:

"Flere af de svage elever forsvinder og beder ikke om hjælp, så det er sværere at fastholde og hjælpe dem. Det bliver også for flere af de fagligt svage elever pludseligt mere synligt at de er svage og det kan sammenholdt med en svagere lærer- elev relation har stor betydning for deres læring og motivation." (Lærer på HHX)

Andre lærere nævner også, at det fagligt svage elever er mindre tilbøjelige til at bede om hjælp. Derudover bliver det flere gange fremhævet, at fjernundervisningen giver dårligere betingelser for at vurdere om de fagligt svage elever fx forstår den undervisning, der bliver givet, og de opgaver som de skal løse, som en lærer på STX påpeger: *"De svage elever: jeg kan ikke se, hvem der kæmper med at forstå noget, og jeg finder først ud af, at de har misforstået opgaven, når timen er slut. De henvender sig ikke for at få hjælp af sig selv"*.

Fjernundervisningen har betydet, at det ikke på samme måde er muligt at give de fagligt svage elever den støtte, som ellers ville få i forbindelse med undervisningen i klasselokalet. *"Udfordringen går på de fagligt svage elever, som mangler den sociale støtte de får i traditionel undervisning"*, som en lærer ved STX forklarer. De vanskelige vilkår for at give støtte til de fagligt svageste elever bliver også fremhævet af andre lærere som den største udfordring ved fjernundervisningen.

"Jeg har haft problemer med at hjælpe fagligt svage elever, specielt hvis de ikke selv har haft ro hjemme ved dem selv, når jeg har snakket med dem over videoopkald. Dermed har jeg også oplevet problemer med at fastholde deres interesse og glæde ved mine fag. De ved jo, desværre, også godt, at de ikke er de stærkeste i mine fag, men normalt har jeg kunnet lægge en arm om dem, klappe dem på skulderen eller smile til dem på en måde, som viste dem, at "det går jo nok, det er fint nok med en indsats til 4 i stedet for 12, så længe man gør sit bedste." Det har jeg ikke været dygtig nok til i denne tid." (Lærer på STX)

"De fagligt stærke og dem der tør spørge om hjælp har et næsten lige så stort udbytte, mens de mere tilbageholdne har et markant mindre udbytte. Ikke alle tør spørge i et fælles hangout. Dem ville jeg kunne fange alene med i et alm. modul, og deres ansigtsudtryk under mine oplæg ville fortælle mig hvis noget skal forklares igen. Mange har ikke kamera på (især om morgenen og især de fagligt svage), så det kræver at de spørger mig direkte. Jeg kan ikke læse dem uden deres kamera." (Lærer på STX)

Lærernes fokus på de svageste elever stemmer også overens med elevernes vurdering. Det har været et gennemgående tema, at eleverne som selv vurderer, at de hører til blandt de fagligt svageste i klassen også har været mere udfordret under perioden med fjernundervisningen sammenlignet med de elever hører til blandt de fagligt bedste eller som vurderer, at de ligger et sted midt i mellem. Det er bl.a. kommet til at udtryk ved, at de fagligt svageste elever i højere grad har oplevet, at sværhedsgraden af undervisningen og opgaverne er blevet øget i forbindelse med fjernundervisningen end de øvrige elever. De fagligt svageste elever udtrykker også i langt højere grad et behov for faglig støtte sammenlignet med de elever, der vurderer, at de hører til blandt de fagligt bedste. Dertil kommer, at de fagligt svageste elever har flere udfordringer med motivationen og vanskeligere ved at koncentrere sig, mens fjernundervisningen har stået på.

Fjernundervisningen rammer også sårbare og socialt udsatte elever

Udover de fagligt svageste elever fremhæver en række af lærerne også, at sårbare og socialt udsatte elever oplever konsekvenser ved nedlukningen af ungdomsuddannelserne. Det gælder fx elever, som har diagnoser, som i mere udtalt grad er påvirket af nedlukningen, som en lærer forklarer:

"Sårbare elever med diagnoser, vanskelige familieforhold etc. kan slet ikke klare fjernundervisningen, deres hverdag bryder sammen og de "står helt af". (Lærer på STX)

Den fysiske nedlukning af ungdomsuddannelsesinstitutionerne betyder, at lærerne ikke har den daglige kontakt til eleverne i klasselokalerne, hvilket kan have en øget betydning for de elever, som i forvejen er udsatte og sårbare. Dertil kommer, at lærerne med fjernundervisningen og den større fysiske afstand ikke har de samme forudsætninger for at hjælpe denne gruppe, som de ellers ville have under normale omstændigheder.

"Svage og sårbare elever er ekstra udsat og vi har ikke mulighed for at hjælpe dem på samme måde som før." (Lærer på EUD)

I takt med at flere elever kommer tilbage til en normal hverdag med undervisning i klasselokalerne, vil det givet vis være nødvendigt med et særligt fokus på de mere sårbare og udsatte elever, da en del formentlig vil have et efterslæb i forhold til læringsudbyttet det seneste stykke tid samtidig med, at denne gruppe kan være mere udsat, når det gælder frafald

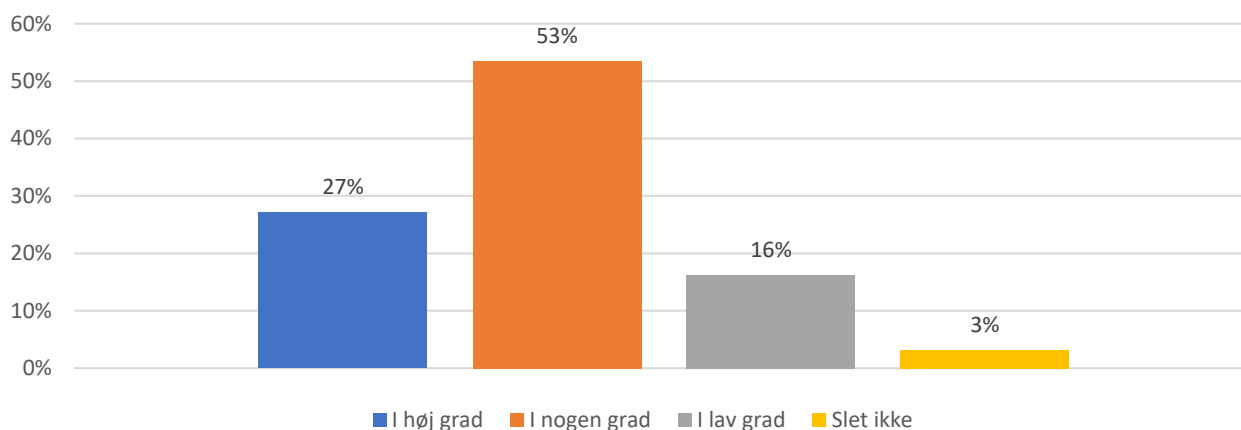
"Fjernundervisningen rammer socialt skævt og der bliver givetvis en pris at betale efterfølgende både individuelt og samfundsmæssigt. Flere bliver tabt på gulvet." (Lærer på HF)

8.3. Hvad kan vi lære af erfaringerne?

Lærerne ved landets ungdomsuddannelser blev med kort varsel kastet ud i en ny hverdag uden den daglige kontakt til eleverne i klasselokalerne. Den almindelige undervisning skulle omstilles til en dagligdag præget af en anderledes interaktion med eleverne og introduktionen af helt nye digitale redskaber i undervisningen. For de fleste læreres vedkommende var det ligeledes første gang, at de skulle afvikle fjernundervisning, og en stor del af lærerne havde end ikke været på kursus i digital undervisning. Lærerne har således stået overfor en stor opgave med fjernundervisning, som de i en vis udstrækning ikke har været klædt på til.

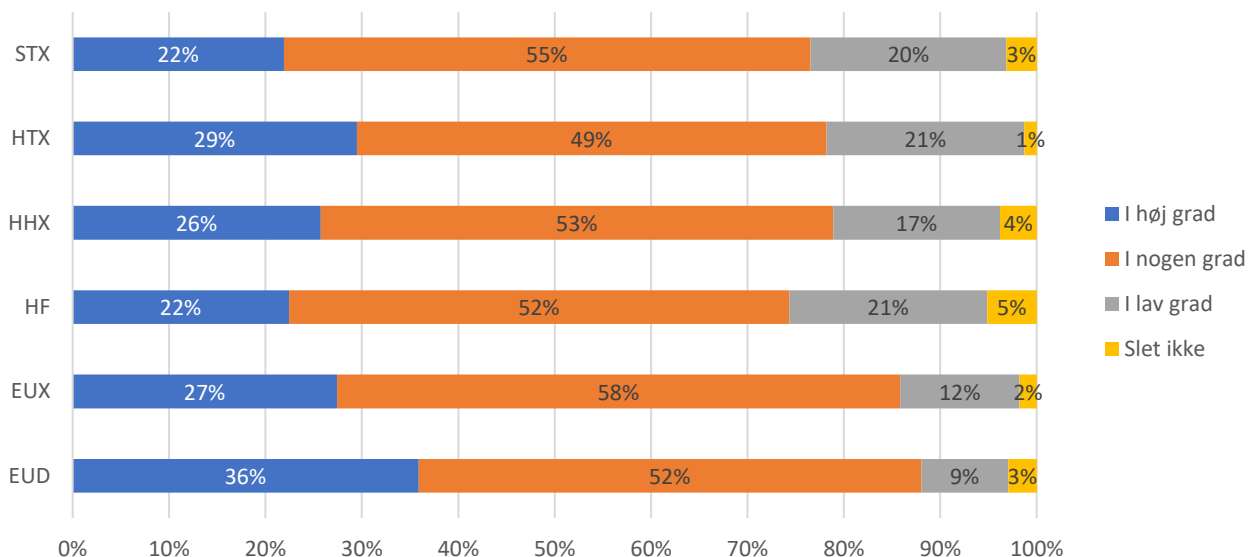
På trods af disse vanskelige omstændigheder kan det konstateres, at lærernes erfaring med fjernundervisning har været af sådan af en karakter, at de fleste af dem påtænker at bruge disse erfaringer som en del af den almindelige undervisning. Som det fremgår af figur 8.1, forventer ca. 8 ud af 10 lærere enten i nogen grad eller i høj grad at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier. Det samme gælder mere end 7 ud af 10 lærere på HF, knap 8 ud af 10 lærere på STX, HTX og HHX, og næsten 9 ud af 10 lærere på EUX og EUD (se figur 8.2).

Figur 8.1. Lærere: I hvilken grad forventer du på nuværende tidspunkt at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier ifm. coronanedlukningen til udvikling og gennemførelse af undervisning under normale omstændigheder?

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). N = 1.797. 69 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

Figur 8.2: Lærere: I hvilken grad forventer du på nuværende tidspunkt at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier ifm. coronanedlukningen til udvikling og gennemførelse af undervisning under normale omstændigheder? (fordelt på uddannelser)

Kilde: eVidenCenter og DEA (2020). Spørgsmål til lærere. N(I alt) = 1.797; N(EUD) = 510; N(EUX) = 113; N(HF) = 156; N(HHX) = 237; N(HTX) = 78; N(STX) = 703. 69 lærere har ikke besvaret spørgsmålet.

En gennemgang af lærernes fritekstbesvarelser viser, at der er mange positive tilkendegivelser i forhold til lærernes forventninger om at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier til den almindelige undervisning. I det følgende afsnit udfoldes en række af de temaer, som lærerne fremhæver som væsentlige erfaringer fra fjernundervisningen, der kan anvendes i almindelig undervisningssammenhæng, samt erfaringer, der kan gøre os klogere på, hvad der kan forbedre situationen for både lærere og elever, i det tilfælde, at en lignende situation opstår.

Fjernundervisning kan fungere som supplement og understøtte differentieret undervisning

Blandt en række lærere bliver potentialet ved at supplere ordinær undervisning med elementer fra fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier fremhævet. Udover praktiske fordele ved fjernundervisning, såsom fleksibilitet i undervisningen, fremhæver lærerne, at fjernundervisning som supplement til almindelig undervisning vil medvirke til at både lærere og elever vil blive bedre klædt på til at anvende digitale undervisningsplatforme. En lærer fra HHX fremhæver, *"at der skal arbejdes med IT og digitalisering hver dag, ikke kun som en nødplan. Lærer og elever skal gøres bekendt med teknologierne, de skal afprøves løbende og inddrages"*. Dette suppleres af en lærer fra HTX, som fremhæver, at supplerende med fjernundervisning i den almindelige undervisning, vil understøtte, at lærerne har planlagte undervisningsforløb, som kan forløbe som fjernundervisning:

"Vi bør inddrage fjernundervisningsforløb løbende i dagligdagen; ikke for at erstatte, men supplere den almindelige undervisning og for at sikre, at vi har planlagte og afprøvede forløb til rådighed på de enkelte uddannelser og de enkelte uddannelsesinstitutioner." (Lærer på HTX)

Som en anden lærer fra HHX fremhæver, er 'viften af elektroniske hjælpemidler' blevet udvidet:

"At viften af elektroniske hjælpemidler i undervisningen er større end før corona. MEN det kan ikke erstatte det fysiske møde mellem elever og undervisere i et klasseværelse. Den interaktion, der foregår mellem undervisere og elever understøtter læringen. Fjernundervisning er et supplement."
(Lærer på HHX)

Der er dog bred enighed blandt de lærere, som fremhæver, at fjernundervisning kan fungere som et supplement til den almindelige undervisning, om at *"den dog på ingen måde kan erstatte denne"*, som en lærer fra STX påpeger.

En række lærere fremhæver derudover, at suppleret med fjernundervisning i en almindelig undervisningssituation kan bidrage til at understøtte differentieret undervisning. En lærer fra EUD fremhæver, at et 'mix' mellem almindelig undervisning og fjernundervisning kan medvirke til at skabe mere differentieret undervisning.

"Jeg ser en mixet undervisning som en fordel fremadrettet hvor vi skal blive bedre til at bruge mere fjernundervisning som supplement til undervisning og differentiering af undervisning." (Lærer på EUD)

En lærer fra STX fremhæver i tråd hermed, at virtuel undervisning ikke behøver at være et spørgsmål om 'enten/eller', men sagtens kan fungere som 'både/og', idet en kombination af både virtuel undervisning og almindelig undervisning kan understøtte elevernes forskellige behov og præferencer:

"Vi kan lære, at det ikke er enten/eller men både/og, der giver det bedste udbytte: en blanding af klasseundervisning og brug af virtuelle midler optimerer både dannelse og læring. Da ikke alt virker lige godt for alle elever, er dette den bedste chance for at fange interessen og understøtte det største antal elever" (Lærer på STX)

Skulle der opstå en lignende situation, hvor fjernundervisning er nødvendig, kan lærernes erfaringer fra undervisningen under coronanedlukningen give os viden om, hvordan situationen kan forbedres for både lærere og elever. I det følgende afsnit udfoldes nogle centrale temaer, som lærerne efterspørger, at der kommer øget fokus på ved brug af fjernundervisning fremadrettet.

Retningslinjer for digitale platforme, lærere og elever

Flere lærere efterspørger klare retningslinjer, både i forhold til digitale platforme, lærerne selv og eleverne. I forhold til retningslinjer for digitale platforme, efterspørger flere lærere, at skolen udvælger et begrænset antal digitale platforme. Som en lærer fra HF pointerer, er der *"brug for mere ensartede platforme, så eleverne ikke skal skifte platforme så ofte pga. lærernes præferencer. Skolen må gerne træffe en beslutning, som kunne gælde i en fremtidig situation"*. Og som en anden lærer (STX) fremhæver, er der *"alt for meget at vælge mellem nu, og det er enormt forvirrende"*.

Når lærerne efterspørger retningslinjer for dem selv, handler det om, at tydelige retningslinjer fra ledelsen, er vigtigt. Som en lærer fra STX fremhæver, kan vi til en anden gang lære, *"at der skal være en markant bedre måde at få overblik over alle nye informationer, retningslinjer, udmeldinger m.m. At utydelige og*

modstridende udmeldinger fra officiel side skaber store frustrationer og bekymringer". En anden lærer fra STX, som netop har oplevelsen af, at der har været tydelige forventninger og fælles retningslinjer fra ledelsen, har dette medført, at man som lærer "ikke går og har konstant dårlig samvittighed." Og som en anden lærer fra STX pointerer, er der til "næste gang bedre mulighed for at give klare retningslinjer fra starten om hvordan undervisningen kommer til at forløbe. Man skal ikke helt på samme måde lægge skinner mens man kører".

I forhold til retningslinjer for eleverne, handler lærernes efterspørgsel dels om generelle retningslinjer for, hvad der generelt forventes af eleverne, og dels om retningslinjer for elevernes 'aktive' deltagelse i fjernundervisning. Som en lærer fra HHX fremhæver, skal der være *"fokus på at eleverne ikke bare bliver sat til at lave skriftlige opgaver, men at undervisningen skal ligne den almindelige og stille krav til aktiv deltagelse og samvær i forskellige fora, så der opretholdes en kontakt mellem lærer/elever".*

Som en anden lærer fra HF fremhæver, er 'fysisk fremmøde' ikke det samme som 'aktiv deltagelse':

"At vi kan fremhæve fordybelseskvaliteterne ved læring under en sådan fase. At fysisk fremmøde ikke altid er deltagelse. Nogle har deltaget mere end de plejer, fordi de fleste lektioner har et produktkrav (...)." (Lærer på HF)

Fokus på lærernes tilgang til opgaver og afleveringer

Som det fremgår af ovenstående citat, har nogle elever deltaget mere end de plejer, idet mange lektioner har et 'produktkrav'. De produktkrav, som eleverne har oplevet, har i vid udstrækning bestået af aflevering af opgaver eller andre skriftlige produkter, som flere lærere har anvendt til at dokumentere elevernes deltagelse i undervisningen eller som en form for fraværsregistrering. Det har både medført et stort omfang af opgaver for eleverne (som beskrevet i et tidligere kapitel) og ligeledes et stort 'rettearbejde' for lærerne. Som en lærer fra STX beskriver, har læreren i begyndelsen af perioden med fjernundervisning anvendt:

"afleveringer i hvert modul for at bevise tilstedeværelse. Efter første uge ændrede jeg og har derefter løbende justeret i større eller mindre grad i forhold til ingen afleveringer, fraværsregistreringen kan foregå på andre måder end via afleveringer". (Lærer på STX)

I tråd med dette pointerer en lærer fra STX:

"Jeg lavede meget ambitiøse opgaver den første uge, hvor jeg krævede for meget af eleverne - for store produktkrav, simpelthen. Det krævede også for meget af mig at sidde og evaluere store produkter. Jeg er gået over til mere projektbaseret undervisning (...) så det strækker sig over flere moduler (...) Og så er jeg begyndt at lægge pauser ind i undervisning, som jeg også gør fysisk, men som jeg glemte i starten." (Lærer på STX)

Flere lærere efterspørger mere koordinering blandt lærerne for at sikre en balanceret mængde af opgaver og afleveringer for eleverne. Som en lærer fra STX fremhæver, kan det eksempelvis afhjælpes gennem *"koordinering i klasseteams, så elevernes arbejdsbelastning ikke bliver helt urimelig. Lav gerne aftaler om*

at bruge nogenlunde de samme digitale platforme". Derudover efterspørger en række lærere også bedre koordinering af opgavetyper, "så en klasse ikke skal arbejde på samme måde fem lektioner i træk".

Mængden af opgaver bliver også fremhævet af eleverne. Der har ifølge eleverne været en markant stigning i antallet af afleveringer i perioden med fjernundervisning sammenlignet med før coronanedlukningen. Samtidig oplever eleverne, at lærerne har for store forventninger til, hvad der er muligt for dem at nå. Derudover bliver det fremhævet blandt eleverne, at det er demotiverende med de mange løbende opgaver, der skal afleveres i slutningen af modulerne. Eleverne oplever også, at det handler mere om at sikre, at de er til stede i forbindelse med undervisningen, og har noget at lave og dermed fungerer mere som fraværsregistrering. En del elever efterspørger ligeledes bedre koordinering af arbejdsopgaverne på tværs af lærere og fag, som også bliver berørt af lærerne. Den øgede mængde af opgaver kan også være en af forklaringerne på, at næsten 65 pct. af eleverne angiver, at har brugt lidt eller mange flere timer på skolearbejdet sammenlignet med tidsforbruget før nedlukningen af skolerne.

Videndeling og opkvalificering af lærere

Der er derudover en efterspørgsel blandt lærerne efter mere videndeling samt opkvalificering via kurser og efteruddannelse. Som en lærer fra EUD pointerer, gælder det, *"at relationen til eleverne og kollegaerne er vigtig at få etableret hurtigt. At det er vigtigt at få opkvalificeret underviserne i digital undervisningsplanlægning og didaktik".* Fokus på opkvalificering ligger også i forlængelse af, at det kun er omkring 3 ud af 10 lærere, som har været på kursus eller efteruddannelse i digital undervisning, som tidligere beskrevet i kapitel 4.

Derudover efterspørger flere lærere bedre videndeling blandt lærerne. Som en lærer fra HHX foreslår, bør man *"udbrede 'best practice' mere systematisk (...)".* Der er ifølge en række lærere et udækket behov for videndeling, idéudveksling, kollegial sparring og behov for mere inspiration til, hvordan lærerne kan skabe variation i undervisningen. Derudover efterspørger lærerne i høj grad mere viden om digitale værktøjer, og deres forskellige didaktiske muligheder, men som en lærer fra EUX pointerer, er *"alle nu væsentlig bedre rustet alene på grund af erfaringen fra denne periode indtil videre".*

BILAG: SPØRGESKEMAERNE, SOM ER ANVENDT I UNDERSØGELSEN

Spørgeskema til lærere

Starttekst:

Vi vil gerne tage temperaturen på undervisningen under corona

For halvanden måneds tid siden lukkede skolerne på grund af corona-virus. Siden har det ikke været muligt at gennemføre den almindelige undervisning. Med dette spørgeskema vil Tænketanken DEA og eVidenCenter, Det Nationale Videncenter for e-læring afdække udfordringer og potentialer i den aktuelle situation, hvor undervisningen udelukkende har kunnet gennemføres digitalt. Hvad er gået tabt, og hvad er vundet i forhold til elevernes læring og lærernes undervisning? Og hvilke lærings- og ledelsesmæssige opgaver følger af dette – både i forhold til en evt. ny tilsvarende situation og generelt i forhold til anvendelse af digital læring?

Besvarelsen er helt anonym i undersøgelsen. UNI-Login anvendes alene til at give adgang til spørgeskemaet – det bliver ikke registreret sammen med besvarelsen. Skolen får adgang til de samlede resultater fra undersøgelsen for skolen, og det vil ikke være muligt at spore hverken den enkelte elev/kursist eller lærer. DEA og eVidenCenter offentliggør de samlede resultater omkring 1. juni.

Spørgeskemaet kan besvares i perioden 27. april til 8. maj. Det tager 15-20 minutter at besvare skemaet. Det vil have stor betydning, hvis du vil afsætte tiden til det.

Du kan læse mere om databehandlingen på siden <http://fjernundervisningstemperatur.dk>. Hvis du har spørgsmål omkring databeskyttelse og dine rettigheder, kan du kontakte vores Databeskyttelsesrådgiver på support@ventures.dk. Ønsker du at klage over behandlingen af personoplysninger, kan det ske til Datatilsynet på www.datatilsynet.dk

Tak fordi du vil deltage.

Tænketanken DEA
Administrerende direktør Stina Vrang Elias
eVidenCenter
Centerchef Michael Lund-Larsen

[@ventures productions](https://www.venturesproductions.com). All rights reserved. ©2020

Personlige oplysninger

Hvad er din alder? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvad er dit køn? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Har du børn? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Børn

Hvor mange hjemmeboende børn har du? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvor mange af disse børn er under 10 år? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

År som lærer

Hvor mange hele år har du samlet set arbejdet som lærer? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Uddannelse

Hvis du har undervist på mere end en uddannelse inden for de seneste to uger, så fokuser din besvarelse på den uddannelse, som du har undervist mest på inden for disse to uger.

Hvilken af de nedenstående typer af uddannelser har du primært undervist på inden for de seneste to undervisningsuger? (skal besvares)

- EUD, Erhvervsuddannelse
- EUX, erhvervsfaglig studentereksamen
- HF, Højere Forberedelseseksamen
- STX, Almen studentereksamen
- HHX, Merkantil studentereksamen
- HTX, Teknisk studentereksamen
- AMU, Arbejdsmarkedsuddannelse
- FVU, Forberedende Voksenundervisning
- AVU, Almen Voksenuddannelse
- Andet, udfyld:

Ved valg af EUD, EUX eller AMU springes til de relevante spørgsmål i næste boks:

EUD uddannelsesretning

Hvilken uddannelsesretning?

- Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- Kontor, handel og forretning
- Omsorg, sundhed og pædagogik
- Teknologi, byggeri og transport

Skriv hvad uddannelsen hedder: (skal besvares)

EUX uddannelsesretning

Hvilken uddannelsesretning?

- Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- Kontor, handel og forretning
- Omsorg, sundhed og pædagogik
- Teknologi, byggeri og transport

Skriv hvad uddannelsen hedder: (skal besvares)

AMU faglige områder

Hvilke faglige områder? (skal besvares)

- Bygge/anlæg og industri
- Handel, administration, kommunikation og ledelse
- Industriens arbejdsmarkedsuddannelser
- Køkken, hotel, restaurant, bager, konditor og kødbranchen
- Mejeri og jordbrug
- Metalindustrien
- Pædagogisk område og social- og sundhedsområdet
- Serviceerhvervene
- Svejsning og fyringsteknik
- Tekniske installationer og energi
- Træets uddannelser

Alle får de efterfølgende spørgsmål:

Fag

Skriv de(t) fag, du primært har fjernundervist i inden for de seneste to undervisningsuger. Nævner du mere end ét fag, bedes du skrive dem i en rækkefølge, der begynder med det fag, du har fjernundervist mest i inden for de seneste to undervisningsuger. (skal besvares)

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad vurderer du, at fjernundervisning egner sig til det fag, du har undervist mest i?	☐	☐	☐	☐	☐

Uddyb gerne din besvarelse.

Elever og kursister

Hvilke typer af elever/kursister underviser du? (skal besvares)

- Primært elever/kursister, der kommer til uddannelsen direkte fra grundskolen (dvs. fra 9. eller 10. klasse)
- Primært elever/kursister, der ikke kommer direkte fra grundskolen
- Begge dele
- Ved ikke

Erfaring fra før

Hvilke af de følgende udsagn beskriver din eventuelle erfaring med it og læring før corona-nedlukningen?

- Jeg har gennemført undervisningsforløb udelukkende via fjernundervisning
- Jeg har gennemført undervisningsforløb delvist via fjernundervisning
- Jeg har anvendt digitale redskaber (udover skolens digitale platforme) i undervisning, som er foregået fysisk på skolen
- Jeg har deltaget i kurser, efteruddannelse e.l. i digital undervisning

Undervisning

Hvilke af følgende teknologier har du anvendt i din undervisning *før* corona-nedlukningen?

- Skolens fælles digitale læringsplatform(e) (fx G Suite for Education, MS Teams, Moodle o. lign.)
- Skolens fælles studieadministrativ(e) system(er) (fx Lectio, Uddata+ o. lign.)
- e- og iBøger fra forlag (fx Systime, Columbus, Munksgaard, Seges, Nuclues o. lign.)
- Online læringsressourcer (fx Vismandsspillet, eu.dk, StudieTube, filmcentralen.dk o. lign.)
- Egne præsentationer (fx med PowerPoint, Google Slides, Keynote o. lign.)
- Egne videoer (fx smartphone, webcam, skærmoptagelser o. lign.)
- Sociale medier (fx Facebook, Instagram, YouTube o. lign.)
- Videokonferenceplatforme o. lign. (fx Zoom, Skype, Google Meet/Google Duo)
- Værktøjer til skærmdeling o. lign. (fx Teamviewer, Discord)
- Værktøjer, der støtter fagdidaktik (fx GeoGebra, mailVU o. lign.)
- Værktøjer til test og quizzes (fx Socrative, Quizlet, Kahoot)
- Værktøjer til samarbejde og videndeling (fx Padlet, Mindmeister, Google Docs)
- Mail til kommunikation med elever/kursister
- Telefon til kommunikation med elever/kursister
- Andre digitale teknologier – angiv venligst hvilke

Hvilke af følgende teknologier har du anvendt i din fjernundervisning *under* corona-nedlukningen?

- Skolens fælles digitale læringsplatform(e) (fx G Suite for Education, MS Teams, Moodle o. lign.)
- Skolens fælles studieadministrativ(e) system(er) (fx Lectio, Uddata+ o. lign.)
- e- og iBøger fra forlag (fx Systime, Columbus, Munksgaard, Seges, Nuclues o. lign.)
- Online læringsressourcer (fx Vismandsspillet, eu.dk, StudieTube, filmcentralen.dk o. lign.)
- Egne præsentationer (fx med PowerPoint, Google Slides, Keynote o. lign.)
- Egne videoer (fx smartphone, webcam, skærmoptagelser o. lign.)
- Sociale medier (fx Facebook, Instagram, YouTube o. lign.)
- Videokonferenceplatforme o. lign. (fx Zoom, Skype, Google Meet/Google Duo)
- Værktøjer til skærmdeling o. lign. (fx Teamviewer, Discord)
- Værktøjer, der støtter fagdidaktik (fx GeoGebra, mailVU o. lign.)
- Værktøjer til test og quizzes (fx Socrative, Quizlet, Kahoot)
- Værktøjer til samarbejde og videndeling (fx Padlet, Mindmeister, Google Docs)
- Mail til kommunikation med elever/kursister
- Telefon til kommunikation med elever/kursister
- Andre digitale teknologier – angiv venligst hvilke

Oplevelse og udvikling af gennemførelse af fjernundervisning

I hvilken grad passer følgende udsagn på dine oplevelser med fjernundervisning under corona-nedlukningen?

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Jeg har et godt kendskab til digitale teknologier, der er relevante for fjernundervisning	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har adgang til digitale teknologier, der er relevante for fjernundervisning	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har viden om, hvordan jeg kan bruge digitale teknologier i min undervisning	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har modtaget nyttige og tilstrækkelige retningslinjer for fjernundervisning fra skolen	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har modtaget nyttig og tilstrækkelig støtte og vejledning fra skolen ift. valg og/eller brug af digitale teknologier	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen har organiseret deling af viden og erfaring med fjernundervisning mellem kolleger	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen har organiseret deling af materialer og/eller undervisningsforløb mellem kolleger	☐	☐	☐	☐	☐
Eleverne/kursisterne er godt klædt på til at anvende de digitale teknologier, jeg har brugt	☐	☐	☐	☐	☐

Fjernundervisning med følgende aktivitetsformer

I hvilken grad har dine seneste to ugers fjernundervisning bestået af følgende aktivitetsformer?

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Faglige oplæg fra dig i synkron fjernundervisning (fx videokonference, chat eller lign.)	☐	☐	☐	☐	☐
Fælles diskussioner for klassen/holdet i synkron fjernundervisning (med lærerdeltagelse)	☐	☐	☐	☐	☐
Elevernes selvstændige tilegnelse af viden i asynkron fjernundervisning (fx ved at læse, se video, orientering i div. materialer o. lign.)	☐	☐	☐	☐	☐
Elevernes selvstændige arbejde med opgaver og/eller øvelser i asynkron fjernundervisning	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbejde mellem elever/kursister i synkron fjernundervisning (fx ved videomøder, chat eller lign.)	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbejde mellem elever/kursister i asynkron fjernundervisning	☐	☐	☐	☐	☐

Suppler venligst hvis din undervisning i høj eller nogen grad har bestået af andre aktivitetsformer

Hvordan vil du beskrive dine seneste to ugers fjernundervisning sammenlignet med din undervisning før corona-nedlukningen? (skal besvares)

- Undervisningen er markant mere varieret
- Undervisningen er mere varieret
- Undervisningens sammensætning adskiller sig ikke
- Undervisningen er mere ensformig
- Undervisningen er markant mere ensformig
- Ved ikke

Vejledning og feedback

I hvilken grad har du indenfor de seneste to ugers fjernundervisning ydet de nedenstående former for vejledning og feedback til dine elever/kursister, set i forhold til din undervisning før corona-nedlukningen?

	I højere grad	I samme grad	I mindre grad	Ved ikke
Individuel skriftlig vejledning og feedback	☐	☐	☐	☐
Individuel mundtlig vejledning og feedback	☐	☐	☐	☐
Fælles vejledning og feedback til hele klassen/holdet (skriftlig og/eller mundtligt)	☐	☐	☐	☐
Fælles vejledning og feedback til mindre grupper (skriftlig og/eller mundtligt)	☐	☐	☐	☐

Læringsudbytte

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad vurderer du, at den vejledning og feedback, du har ydet til dine elever/kursister indenfor de seneste to uger med fjernundervisning, har været tilstrækkelig i forhold til at understøtte deres læring og udvikling?	☐	☐	☐	☐	☐

	Markant bedre	Delvist bedre	Ingen forskel	Delvist ringere	Markant ringere	Ved ikke
Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers/kursisters læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Markant højere	Lidt højere	Uændret	Lidt lavere	Markant lavere	Ved ikke
Hvordan vil du vurdere dine elevers/kursisters læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til deres læringsudbytte i en typisk tougersperiode inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Beskriv hvordan du har evalueret dine elevers/kursisters læringsudbytte indenfor de seneste to uger med fjernundervisning. Præcisér eventuelt, hvordan dette adskiller sig i forhold til perioden inden corona-nedlukningen.

Motivation

	Markant bedre	Delvist bedre	Ingen forskel	Delvist ringere	Markant ringere		Ved ikke
Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elevers/kursisters motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐		☐

	Markant større	Lidt større	Uændret	Lidt mindre	Markant mindre		Ved ikke
Hvordan vil du vurdere dine elevers/kursisters motivation indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til deres motivation i en typisk tougersperiode inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐		☐

Arbejdsindsats

	Markant bedre	Delvist bedre	Ingen forskel	Delvist ringere	Markant ringere	Ved ikke
Hvordan vil du beskrive dine forudsætninger for at vurdere dine elever/kursisters arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning sammenlignet med perioden inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Markant større	Lidt større	Uændret	Lidt mindre	Markant mindre	Ved ikke
Hvordan vil du vurdere dine elever/kursisters arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning i forhold til deres arbejdsindsats i en typisk tougersperiode inden corona-nedlukningen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Motivation og arbejdsindsats

Beskriv hvordan du har vurderet dine elever/kursisters motivation og arbejdsindsats indenfor de seneste to uger med fjernundervisning. Præciser eventuelt hvordan dette adskiller sig i forhold til perioden inden corona-nedlukningen.

Hvordan oplever du, at elevernes/kursisternes motivation og arbejdsindsats har udviklet sig under hele perioden med corona-nedlukningen? Har den ændret sig, og i så fald hvordan?

Dine erfaringer med fjernundervisning

Beskriv, hvad du mener, at eleverne/kursisterne og forskellige elev/kursistgrupper har haft af ulemper og fordele i forbindelse med fjernundervisningen.

Hvordan ville du beskrive udviklingen i din tilgang til fjernundervisning under hele nedlukningsperioden? Har den ændret sig, og i så fald hvordan?

Arbejdssituation

I hvilken grad er du enig i følgende udsagn om din arbejdssituation under corona-nedlukningen sammenlignet med før nedlukningen?

	I højere grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Jeg har arbejdet flere timer, end jeg plejer	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har følt mig mere udfordret af mit arbejde	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har manglet god balance mellem mit arbejdsliv og mit privatliv	☐	☐	☐	☐	☐

Forventning

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad forventer du på nuværende tidspunkt at kunne overføre erfaringer med fjernundervisning og digitale undervisningsteknologier ifm. coronanedlukningen til udvikling og gennemførelse af undervisning under normale omstændigheder?	☐	☐	☐	☐	☐

Uddyb gerne din besvarelse

Erfaring

Hvad har efter din erfaring indtil videre og samlet set fungeret bedst med fjernundervisningen, som du har været involveret i under corona-nedlukningen?

Hvad har efter din erfaring indtil videre og samlet set været de største udfordringer og/eller mangler ved fjernundervisningen, som du har været involveret i under corona-nedlukningen?

Hvad kan vi lære af erfaringerne med fjernundervisning under corona-nedlukningen til en eventuel lignende fremtidig situation (fx en ny bølge af COVID-19 eller en ny epidemi)?

Er der andre væsentlige erfaringer eller forhold, som har haft betydning for dit arbejde med fjernundervisning under corona-nedlukningen, som denne undersøgelse ikke har berørt? I så fald beskriv gerne disse forhold eller erfaringer.

Spørgeskema til elever

Vi vil gerne tage temperaturen på undervisningen under corona

For halvanden måneds tid siden lukkede skolerne på grund af corona-virus. I lang tid har du ikke kunnet komme til almindelig undervisning, og måske modtager du stadig undervisningen online - det, vi kalder fjernundervisning. Med dette spørgeskema vil Tænk tanken DEA og eVidenCenter, Det Nationale Videncenter for e-læring gerne finde ud af, hvordan du håndterer og oplever din hverdag og dit skolearbejde, når skolen er lukket. Du modtager dette spørgeskema, fordi din skole har sagt ja til at være med i projektet.

Besvarelsen er helt anonym i undersøgelsen. UNI-Login anvendes alene til at give adgang til spørgeskemaet – det bliver ikke registreret sammen med besvarelsen. Skolen får adgang til de samlede resultater fra undersøgelsen for skolen, og det vil ikke være muligt at spore hverken den enkelte elev/kursist eller lærer. DEA og eVidenCenter offentliggør de samlede landsresultater omkring 1. juni.

Spørgeskemaet kan besvares i perioden 27. april til 8. maj. Det tager 15-20 minutter at besvare skemaet. Det vil have stor betydning, hvis du vil afsætte tiden til det.

Du kan læse mere om databehandlingen på siden <http://fjernundervisningstemperatur.dk>. Hvis du har spørgsmål omkring databeskyttelse og dine rettigheder, kan du kontakte vores Databeskyttelsesrådgiver på support@ventures.dk. Ønsker du at klage over behandlingen af personoplysninger kan det ske til Datatilsynet på www.datatilsynet.dk

Tak fordi du vil deltage.

Tænk tanken DEA
Administrerende direktør Stina Vrang Elias
eVidenCenter
Centerchef Michael Lund-Larsen

[@ventures productions](#). All rights reserved. ©2020

Oplysninger om elevens uddannelse

Hvilken uddannelse er du i gang med? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

- Vælg ----
- EUD, Erhvervsuddannelse
- EUX, Erhvervsfaglig studentereksamen
- HF, Højere Forberedelseseksamen
- STX, Almen studentereksamen
- HHX, Merkantil studentereksamen
- HTX, Teknisk studentereksamen
- AMU, Arbejdsmarkedsuddannelse
- FVU, Forberedende Voksenundervisning
- AVU, Almen Voksenuddannelse
- Anden

På baggrund af valg af uddannelse, springes til et af de efterfølgende relevante spørgsmål.
Anden uddannelse springer til spørgsmålet *Din oplevelse af at deltage i fjernundervisning*.

EUD uddannelsesretning

Hvilket hovedområde? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvilken uddannelsesretning? (skal besvares)

Hvilken uddannelsesperiode går du på? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

- Vælg ----
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- Kontor, handel og forretning
- Omsorg, sundhed og pædagogik
- Teknologi, byggeri og transport

- Vælg ----
- Grundforløb 1
- Grundforløb 2
- Hovedforløb
- Andet

Herefter springes til spørgsmålet *Din oplevelse af at deltage i fjernundervisning.*

EUX uddannelsesretning

Hvilken hovedområde? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvilken uddannelsesretning? (skal besvares)

Hvilken uddannelsesperiode går du på? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

- Vælg ----
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser
- Kontor, handel og forretning
- Omsorg, sundhed og pædagogik
- Teknologi, byggeri og transport

- Vælg ----
- Grundforløb 1
- Grundforløb 2
- Studieår
- Hovedforløb
- Andet

Herefter springes til spørgsmålet *Din oplevelse af at deltage i fjernundervisning*.

Gymnasiel uddannelse

Hvilken årgang går du på? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

- Vælg ----
- 1. år
- 2. år
- 3. år

Herefter springes til spørgsmålet *Din oplevelse af at deltage i fjernundervisning*.

AMU faglige områder

Hvilket fagligt område? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Uddannelsesbaggrund

Hvad er din uddannelsesbaggrund? (skal besvares)

- Folkeskole, mellemskole, realeksamen
- Gymnasial uddannelse Studentereksamen (STX, HF, HHX, HTX)
- Erhvervsfaglig uddannelse (fx faglært, håndværker, HK)
- Andet, udfyld

Din oplevelse af at deltage i fjernundervisning

Hvordan har du oplevet sværhedsgraden af materialer, undervisning og opgaver de seneste to uger? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag på skolen før corona-nedlukningen. (skal besvares)

- Det er nemmere, end det plejer at være
- Det er på det niveau, det plejer at være
- Det er sværere, end det plejer at være
- Ved ikke

Hvor meget tid har du brugt på skolearbejdet de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med den tid, du brugte før corona-nedlukningen. (skal besvares)

- Jeg har brugt langt flere timer end normalt
- Jeg har brugt lidt flere timer end normalt
- Jeg har brugt lige så mange timer, som jeg plejer
- Jeg har brugt lidt færre timer end normalt
- Jeg har brugt langt færre timer end normalt
- Ved ikke

Har du brugt mere eller mindre tid på skolearbejdet, end dine undervisere forventer? (skal besvares)

- Jeg har brugt mere tid, end mine undervisere forventer
- Jeg har brugt omtrent det antal timer, mine undervisere forventer
- Jeg har brugt mindre tid, end mine undervisere forventer
- Ved ikke

Hvordan har din motivation for skolearbejdet været de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med din motivation før corona-nedlukningen. (skal besvares)

- Min motivation er meget større
- Min motivation er lidt større
- Min motivation er, som den plejer at være
- Min motivation er lidt mindre
- Min motivation er meget mindre
- Ved ikke

Hvordan har din motivation for skolearbejdet ændret sig fra da du begyndte med fjernundervisning til de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (skal besvares)

- Min motivation er meget større
- Min motivation er lidt større
- Min motivation er, som den plejer at være
- Min motivation er lidt mindre
- Min motivation er meget mindre
- Ved ikke

Hvordan er det gået med at koncentrere dig i fjernundervisningen? Du skal sammenligne med en almindelig undervisningsdag før corona-nedlukningen. (skal besvares)

- Jeg har haft meget nemmere ved at koncentrere mig
- Jeg har haft lidt nemmere ved at koncentrere mig
- Der er ingen forskel
- Jeg har haft lidt sværere ved at koncentrere mig
- Jeg har haft meget sværere ved at koncentrere mig
- Ved ikke

Du må gerne uddybe og skrive om din indsats, motivation og koncentration her.

Din oplevelse af undervisningen

Hvordan er din undervisning foregået de seneste to uger, du har fået fjernundervisning?

	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke
Mine undervisere underviser klassen, fx via Skype, Teams, eller Google Meet eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
Mine undervisere giver os mulighed for at snakke sammen i klassen og diskutere via Skype, Teams, eller Google Meet eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg læser selv tekster (fx fagligt stof i lærebøger, på nettet eller lignende) og/eller jeg ser videoer om det faglige stof (fx skærmoptagelser fra mine lærere, undervisningsvideoer o. lign.)	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg løser selv opgaver og/eller laver projekter	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg arbejder sammen med andre i klassen om at løse opgaver og/eller lave projekter	☐	☐	☐	☐	☐

Hvad ønsker du mere af, og hvad ønsker du mindre af i fjernundervisningen?

	Jeg ønsker mere	Jeg ønsker hverken mere eller mindre	Jeg ønsker mindre	Ved ikke
Mine undervisere underviser klassen, fx via Skype, Teams, Google Meet eller lignende	☐	☐	☐	☐
Mine undervisere giver os mulighed for at snakke sammen i klassen og diskutere via Skype, Teams, Google Meet eller lignende	☐	☐	☐	☐
Jeg læser selv tekster (fx fagligt stof i lærebøger, på nettet eller lignende) og/eller jeg ser videoer om det faglige stof.(fx skærmoptagelser fra mine lærere, undervisningsvideoer o. lign.)	☐	☐	☐	☐
Jeg løser selv opgaver og/eller laver projekter	☐	☐	☐	☐
Jeg arbejder sammen med andre i klassen, om at løse opgaver og/eller lave projekter	☐	☐	☐	☐

Hvordan har fjernundervisningen været, når du sammenligner med undervisningen før corona-nedlukningen? (skal besvares)

- Undervisningen er meget mere varieret
- Undervisningen er lidt mere varieret
- Undervisningen er hverken mere eller mindre varieret
- Undervisningen er lidt mere ensformig
- Undervisningen er meget mere ensformig
- Ved ikke

Er værkstedundervisning normalt en del af din uddannelse? (skal besvares)

- Ja
- Nej

Du får ingen værkstedsundervisning

Har det været vanskeligere for dig at lære under corona-nedlukningen, fordi du ikke har kunnet arbejde praktisk i skolens værksteder? (skal besvares)

- I høj grad
- I nogen grad
- I lav grad
- Slet ikke
- Ved ikke

Dine oplevelser af vejledning og støtte

Har det været let at forstå, hvad dine undervisere forventer af dig i fjernundervisningen? (skal besvares)

- I høj grad
- I nogen grad
- I lav grad
- Slet ikke
- Ved ikke

Hvor meget vejledning og feedback har du fået af dine undervisere de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (skal besvares)

- Jeg har fået mere vejledning og feedback, end jeg plejer at få
- Jeg har fået lige så meget vejledning og feedback, som jeg plejer at få
- Jeg har fået mindre vejledning og feedback, end jeg plejer at få
- Ved ikke

Hvor meget lærer du i fjernundervisningen sammenlignet med den normale undervisning? (skal besvares)

- Jeg lærer meget mere, end jeg plejer
- Jeg lærer lidt mere, end jeg plejer
- Jeg lærer det samme, som jeg plejer
- Jeg lærer lidt mindre, end jeg plejer
- Jeg lærer meget mindre, end jeg plejer
- Ved ikke

Hvilke former for støtte har du særligt brug for i fjernundervisningen? Sæt 0, 1 eller flere krydser

- Behov for it-teknisk støtte til at deltage i undervisningen
- Behov for faglig støtte til at forstå og lære det stof, der undervises i
- Behov for støtte til at planlægge mit eget arbejde under uddannelsen
- Andet – uddyb venligst:

Hvad har været det bedste ved fjernundervisningen? Hvorfor?

Hvad har været det dårligste ved fjernundervisningen? Hvorfor?

Hvordan har du det?

Er du bekymret for, om nedlukningen af skolen får betydning for din videre uddannelse eller mulighed for at få job? (skal besvares)

- I høj grad   I nogen grad   I lav grad   Slet ikke   Ved ikke

Er der noget hjemme eller i dit liv, som har påvirket dit skolearbejde negativt de sidste uger? Hvis der er, hvad er det så?

Hvordan har du haft det de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? Du skal sammenligne med, hvordan du du plejer at have det (skal besvares)

- Jeg har været mere glad, end jeg plejer at være
 Jeg har været lige så glad, som jeg plejer at være
 Jeg har været mindre glad, end jeg plejer at være
 Ved ikke

Oplysninger om elevens baggrund

Hvordan er dit faglige niveau i forhold til dine klassekammeraters? (skal besvares)

- Jeg er blandt de fagligt bedste i klassen
- Jeg ligger et eller andet sted i midten
- Jeg er blandt de fagligt svageste i klassen
- Ved ikke

Er du på sidste år af din nuværende uddannelse? (skal besvares)

- Ja
- Nej

Hvad er dit køn? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvor gammel er du? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Elever, der angiver, at de er under 18 år, springer direkte til tema-blokken *Under 18 år*.

Børn

Har du børn? (skal besvares)

- Ja
- Nej

Hvor mange børn?

Hvor mange hjemmeboende børn har du? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Børn under 10 år

Hvor mange af disse børn er under 10 år? (skal besvares)

---- Vælg ---- ▼

Hvis eleven angiver, at de ingen børn har, springer direkte til Tema-blokken *Forældres uddannelse* øvrige springer til denne temablok, når de har svaret på børne-spørgsmålene.

Under 18 år

I hvilken grad har dine forældre støttet dig i dit skolearbejde indenfor de seneste to uger, hvor du har fået fjernundervisning? (skal besvares)

- I høj grad
- I nogen grad
- I lav grad
- Slet ikke
- Ved ikke

Er dansk det sprog, der tales mest i dit hjem? (skal besvares)

- Ja
- Nej

Forældres uddannelse

Hvad er den højeste uddannelse din mor har gennemført? (skal besvares)

- Folkeskole eller lignende grundskole
- Almen- eller erhvervsfaglig gymnasial uddannelse (fx HTX, gymnasium, HHX, HF eller HH)
- Erhvervsfaglig uddannelse (fx baker, tømrer, frisør, butiks- eller kontorassistent)
- Kort videregående erhvervsakademiuddannelse (under 3 år, fx datamatiker, multimediedesigner, tandplejer, handelsøkonom eller laborant)
- Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år, fx diplomingeniør, sygeplejerske, folkeskolelærer eller bachelorgrad)
- Lang videregående uddannelse (over 4 år, fx master, kandidat, ph.d. fra universitet, handelshøjskole e.l.)
- Ved ikke

Hvad er den højeste uddannelse din far har gennemført? (skal besvares)

- Folkeskole eller lignende grundskole
- Almen- eller erhvervsfaglig gymnasial uddannelse (fx HTX, gymnasium, HHX, HF eller HH)
- Erhvervsfaglig uddannelse (fx baker, tømrer, frisør, butiks- eller kontorassistent)
- Kort videregående erhvervsakademiuddannelse (under 3 år, fx datamatiker, multimediedesigner, tandplejer, handelsøkonom eller laborant)
- Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år, fx diplomingeniør, sygeplejerske, folkeskolelærer eller bachelorgrad)
- Lang videregående uddannelse (over 4 år, fx master, kandidat, ph.d. fra universitet, handelshøjskole e.l.)
- Ved ikke

Kommentarer og opfølgning

Har du nogen afsluttende kommentarer til undersøgelsen? Hvis, så skriv gerne her